

Promemoria

Miljödepartementet

Genomförande av reviderade EU- direktiv på avfallsområdet

Dnr M2019/01776/R

Oktober 2019

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag till hur ändringar i sex EU-direktiv på avfallsområdet ska genomföras i lag och förordning. Förslagen innebär i huvudsak följande.

Uttrycket kommunalt avfall ersätter termen hushållsavfall och utformas i huvudsak på samma sätt som i avfallsdirektivet. Samtidigt införs en möjlighet till s.k. frival för hantering av kommunalt avfall som uppstår i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet. Frivalet innebär att verksamheterna kan välja att hantera avfallet på annat sätt än genom att lämna det till kommunen.

Vidare kompletteras bestämmelserna om kontrollplaner i plan- och bygglagen (2010:900) så att en kontrollplan ska omfatta uppgifter om allt bygg- och rivningsavfall och även byggprodukter som kan återanvändas. Det införs också krav på källsortering av bygg- och rivningsavfall i ett antal fraktioner. Kommunernas ansvar för bygg- och rivningsavfall förtydligas så att invånarna i olika kommuner får en likvärdig service.

Det införs också, motsvarande avfalls- och deponidirektivets krav, ett förbud mot förbränning och deponering av avfall som samlats in separat för att förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.

Bestämmelser om när avfall upphör att vara avfall införs i miljöbalken. Det tydliggörs vem som har ansvaret för att uppfylla tillämpliga författningskrav för material och produkter när avfall upphör att vara avfall.

Vidare införs nya bestämmelser om avfallsförebyggande. Bland annat ska den som driver ett insamlingssystem informera användare av förpackningar om fördelarna med en ökad återanvändning av förpackningar och verka för att de producenter som låter förpackningar omfattas av systemet ökar andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden.

Det införs också en skyldighet för den som samlar in eller behandlar avfall att lämna ut information om innehav av avfall som kan förberedas för återanvändning men som inte avses att behandlas på det sättet, och på begäran erbjuda avfallet till den som avser att yrkesmässigt förbereda det för återanvändning.

Målen för materialåtervinning av förpackningar i förpackningsförordningen revideras så att de minst överensstämmer med de nya målen i förpackningsdirektivet för 2025 respektive 2030. Det innebär en höjning av målen för vissa material, bland annat trä. Specifika nivåer för förpackningsavfall av järnmetall och aluminium ersätter det tidigare målet för förpackningsavfall av metall.

Leverantörer av varor ska tillhandahålla information om förekomst av särskilt farliga ämnen i varorna till Europeiska kemikaliemyndigheten genom en särskild databas som kommer att vara tillgänglig för aktörer inom avfallshantering och konsumenter. Den information som ska tillhandahållas är sådan som redan i dag ska tillhandahållas mottagare av varor enligt den s.k. Reach-förordningen.

Det har i avfallsdirektivet införts en skyldighet för medlemsstaterna att inrätta elektroniska register för uppgifter om farligt avfall. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att tillhandahålla en sådan digital lösning. Myndigheten redovisade detta regeringsuppdrag i rapporten Rättsliga förutsättningar för en ändamålsenlig avfallsstatistik och en digital lösning för spårbarhet av farligt avfall – Redovisning av Naturvårdsverkets regeringsuppdrag 2019-09-05 (dnr M2019/01642/Ke). Naturvårdsverket föreslår bland annat att uppgifter om avfall ska lämnas digitalt till ett avfallsregister som Naturvårdsverket ska föra. Redovisningen av uppdraget remitteras samtidigt som denna promemoria. I denna promemoria föreslås att bestämmelser införs om att sekretess under vissa förutsättningar ska gälla för uppgifter i avfallsregistret.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 5 juli 2020.

Innehållsförteckning

1	Promemorians huvudsakliga innehåll	2
2	Författningsförslag	8
2.1	Förslag till lag om ändring i miljöbalken	8
2.2	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	21
2.3	Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)	22
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen om skatt på avfall som förbränns	24
2.5	Förslag till förordning om ändring i avfallsförordningen (2011:927)	25
2.6	Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338)	47
2.7	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:512) om deponering av avfall	49
2.8	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2004:1205) om handel med utsläppsrätter	55
2.9	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar	57
2.10	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer	58
2.11	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier	60
2.12	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel	61
2.13	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall	62
2.14	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning	63
2.15	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar	65
2.16	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2018:1463) om producentansvar för returpapper	73
3	Ärendet	74
4	Utgångspunkter för svensk avfallshantering	75
5	Svensk avfallsreglering	76
6	Undantag från avfallsförordningens tillämpningsområde	77
7	Ordförklaringar	78
8	När avfall upphör att vara avfall	89

9	Ansvar för avfallshantering.....	92
9.1	Den ursprungliga avfallsproducentens ansvar	92
9.2	Förtydligande av avfallshierarkin	93
9.3	Kommunalt avfall från hushåll.....	93
9.4	Kommunalt avfall från verksamheter	95
9.5	Avfall från avloppsnät, avloppsrening och septiktankar	99
9.6	Bygg- och rivningsavfall	100
10	En databas med information om särskilt farliga ämnen i varor....	102
11	Utsortering och separat insamling.....	107
11.1	Brännbart avfall	107
11.2	Undantag från kraven på utsortering och separat insamling	108
11.3	Behandling av avfall som samlats in separat.....	110
12	Skyldighet att erbjuda andra att förbereda avfall för återanvändning	111
13	Hantering av bygg- och rivningsavfall.....	112
13.1	Uppgifter om avfall i kontrollplaner.....	112
13.2	Sorteringssystem	117
14	Hantering av farligt avfall	119
14.1	Behandling av farligt avfall.....	119
14.2	Blandning av farligt avfall.....	120
14.3	Farligt avfall som producerats av hushåll.....	121
14.4	Skärpta regler för hantering av spilloljor.....	122
15	Avfallsförebyggande åtgärder	123
16	Kostnader som kommunerna får finansiera genom renhållningsavgiften.....	124
17	Förpackningar och förpackningsavfall.....	126
17.1	Förebyggande av förpackningsavfall.....	126
17.2	Materialutnyttjande respektive materialåtervinning	128
17.3	Mål för materialåtervinning.....	129
17.4	Åtgärder om det finns risk att målen inte uppnås	132
17.5	Biologiskt nedbrytbara förpackningar	133
17.6	Databas om förpackningar och förpackningsavfall	133
17.7	Utsortering av förpackningsavfall och returpapper	134
18	Rapportering	135
18.1	Naturvårdsverkets ansvar för rapportering enligt avfallsdirektivet	135
18.2	Bemyndigande om rapportering	135
18.3	Anmälan till kommissionen om klassificering av avfall.....	136

19	Sekretess	137
19.1	Nytt krav på elektroniskt register i avfallsdirektivet	137
19.2	Uppdraget till Naturvårdsverket	138
19.3	Naturvårdsverkets redovisning	138
19.4	Nya metoder ska användas för hantering av information om avfall	140
19.5	Tillämpliga sekretessbestämmelser	141
19.6	En ny sekretessbestämmelse till skydd för intresset att förebygga brott	143
19.7	En ny sekretessbestämmelse till skydd för enskilda affärs- eller driftförhållanden	145
19.8	Sekretessen efter att en uppgift lämnas till en annan myndighet	147
19.9	Sekretess inom Naturvårdsverket	148
19.10	Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter	148
20	Övriga frågor	149
20.1	Återvinningsförfaranden	149
20.2	Behandling av avfall efter anmälan av fastighetsinnehavare	150
20.3	Försvarsmaktens rätt att meddela föreskrifter	150
21	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	151
22	Förslagens konsekvenser	151
22.1	Beskrivning av problemet och vad regleringen avser att uppnå	152
22.2	Alternativa lösningar och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd	152
22.3	Vilka berörs av regleringen?	152
22.4	Kostnadsmässiga och andra konsekvenser	153
22.5	Miljökonsekvenser	169
22.6	Sociala och fördelningsmässiga konsekvenser	171
22.7	Kostnadsmässiga och andra konsekvenser av regleringen samt jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen	172
22.8	Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU	172
22.9	Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser	172
23	Författningskommentar	172
23.1	Förslaget till lag om ändring av miljöbalken	172
23.2	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	184
23.3	Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)	185
23.4	Förslaget till lag om ändring i lagen om skatt på avfall som förbränns	186
23.5	Förslaget till förordning om ändring i avfallsförordningen (2011:927)	187

23.6	Förslaget till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338)	202
23.7	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2001:512) om deponering av avfall	202
23.8	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2004:1205) om handel med utsläppsrätter	205
23.9	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar	205
23.10	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer.....	206
23.11	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier	207
23.12	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel	207
23.13	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall.....	208
23.14	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning	208
23.15	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar	209
23.16	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2018:1463) om producentansvar för returpapper	215

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om miljöbalken

dels att 14 kap 2 §, 15 kap. 1–6, 8, 10, 15, 20, 21–24, 30, 31, 39 och 45 §§, 27 kap. 4 och 5 §§ och 29 kap. 9 § och rubriken närmast före 15 kap. 30 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 15 kap. 9 a–9 c, 11 a och 20 a §§, och närmast före 15 kap. 9 a och 11 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

2 §²

I detta kapitel avses med

kemisk produkt: ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen som inte är en vara,

blandning: en blandning eller lösning som består av två eller flera kemiska ämnen,

vara: ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion,

bioteknisk organism: en produkt som har framställts särskilt i bekämpningssyfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller levande mikroorganismer, nematoder, insekter eller spindeldjur,

hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande,

hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande,

införsel: att föra in en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara till Sverige, och

utförsel: att föra ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara från Sverige.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/851.

² Senaste lydelse 2016:781.

15 kap.**1 §**

Med avfall avses i *detta kapitel* varje ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

Ett ämne eller föremål som uppkommit i en produktionsprocess där huvudsyftet inte är att producera ämnet eller föremålet ska anses vara en biprodukt i stället för avfall, om

1. det är säkerställt att ämnet eller föremålet kommer att fortsätta användas,

2. ämnet eller föremålet kan användas direkt utan någon annan bearbetning än den bearbetning som är normal i industriell praxis,

3. ämnet eller föremålet har producerats som en integrerad del av produktionsprocessen, och

4. den användning som avses i 1 inte strider mot lag eller annan författning och inte leder till allmänt negativa följder för människors hälsa eller miljön.

Ett ämne eller föremål som har återvunnits och uppfyller krav i fråga om fortsatt användning enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 39 eller 40 § upphör att vara avfall.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §³

Med avfallsförebyggande åtgärder avses i *detta kapitel* åtgärder som vidtas innan ett ämne eller föremål har blivit avfall och som syftar till en minskning av mängden avfall, en minskning av mängden *skadliga* ämnen i material och produkter eller en minskning av de negativa effekter på människors hälsa och miljön som avfall ger upphov till.

I denna balk avses med

avfallsförebyggande åtgärder: åtgärder som vidtas innan ett ämne eller föremål har blivit avfall och som syftar till en minskning av mängden avfall, en minskning av mängden *farliga* ämnen i material och produkter eller en minskning av de negativa effekter på människors hälsa och miljön som avfall ger upphov till, och

återanvändning: att ett ämne eller föremål som inte är avfall används igen för att fylla samma

³ Senaste lydelse 2016:782.

funktion som det ursprungligen var avsett för.

3 §⁴

Med hushållsavfall avses i detta kapitel avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.

Med kommunalt avfall avses i denna balk avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, dock inte

1. avfall från tillverkning,
2. avfall från jord- och skogsbruk,
3. avfall från fiske,
4. avloppsslam och annat avfall från avloppsnät och avloppsrening samt avfall från septiktankar,
5. bygg- och rivningsavfall, och
6. uttjänta bilar.

4 §⁵

Med återanvändning avses i detta kapitel att något som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som det ursprungligen var avsett för.

Med avfallsproducent avses i denna balk den som ger upphov till avfall (ursprunglig avfallsproducent) och den som genom förbehandling, blandning eller andra förfaranden ändrar avfallets art eller sammansättning.

5 §⁶

Med hantera avfall avses i detta kapitel att

1. samla in, transportera, återvinna, bortskaffa eller ta annan fysisk befattning med avfall, eller
2. vidta åtgärder som inte innebär fysisk befattning med avfall men som syftar till att avfall samlas in, transporteras, återvinns, bortskaffas eller byter ägare eller innehavare.

Med hantera avfall avses i denna balk att

1. samla in, transportera, sortera, återvinna, bortskaffa eller ta annan fysisk befattning med avfall, eller
2. vidta åtgärder som inte innebär fysisk befattning med avfall men som syftar till att avfall samlas in, transporteras, sorteras, återvinns, bortskaffas eller byter ägare eller innehavare.

⁴ Senaste lydelse 2016:782.

⁵ Senaste lydelse 2016:782.

⁶ Senaste lydelse 2016:782.

I detta kapitel avses med

I denna balk avses med

återvinna avfall: att vidta en åtgärd som innebär att avfall kommer till nytta som ersättning för något annat material eller förbereder det för en sådan nytta eller en åtgärd som innebär att avfall förbereds för återanvändning,

förbereda avfall för återanvändning: kontrollera, rengöra eller reparera något som är avfall så att det kan återanvändas utan ytterligare behandling,

materialåtervinna avfall: upparbeta avfall till nya ämnen eller föremål som inte ska användas som bränsle eller fyllnadsmaterial,

bortskaffa avfall: göra sig av med något som är avfall utan att återvinna det eller utan att lämna det till någon som samlar in eller transporterar bort det, och

behandla avfall: återvinna eller bortskaffa avfall.

I detta kapitel avses med

I denna balk avses med

fastighetsinnehavare: den som äger fastigheten eller den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska anses som fastighetsägare,

uttjänt bil: en personbil, buss eller lastbil vars totalvikt inte överstiger 3 500 kilogram och som är avfall, och

bilskrotare: den som bedriver yrkesmässig verksamhet som syftar till att återvinna eller bortskaffa uttjänta bilar.

uttjänt bil: en personbil, buss eller lastbil vars totalvikt inte överstiger 3 500 kilogram och som är avfall,

bilskrotare: den som bedriver yrkesmässig verksamhet som syftar till att återvinna eller bortskaffa uttjänta bilar, och

bygg- och rivningsavfall: avfall från bygg- och rivningsarbeten.

När avfall upphör att vara avfall

9 a §

Avfall som har genomgått ett återvinningsförfarande upphör att vara avfall om,

⁷ Senaste lydelse 2016:782.

⁸ Senaste lydelse 2016:782.

1. ämnet eller föremålet ska användas för ett visst ändamål,
2. det finns en marknad för eller efterfrågan på sådana ämnen eller föremål,
3. ämnet eller föremålet uppfyller tillämpliga krav i lag och annan författning, och
4. användningen av ämnet eller föremålet inte leder till allmänt negativa följder för människors hälsa eller miljön.

9 b §

Den som för första gången släpper ut ett ämne eller föremål som har upphört att vara avfall på marknaden ska se till att ämnet eller föremålet uppfyller tillämpliga krav i lag och annan författning.

Om ett sådant ämne eller föremål används utan att ha släppts ut på marknaden, ska i stället den som för första gången använder ämnet eller föremålet se till att det uppfyller kraven.

9 c §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om när avfall upphör att vara avfall enligt 9 a §.

10 §⁹

En bestämmelse om skyldighet att vidta avfallsförebyggande åtgärder finns i 2 kap. 5 §.

Den som *behandlar avfall eller* Den som är ansvarig för att avfall är ansvarig för att avfall blir behandlat ska se till att det blir behandlat ska se till att det

1. återvinns genom att det förbereds för återanvändning,
2. materialåtervinns, om det är lämpligare än 1,
3. återvinns på annat sätt, om det är lämpligare än 1 och 2, eller
4. bortskaffas, om det är lämpligare än 1–3.

Den behandling av avfallet som bäst skyddar människors hälsa och miljön som helhet ska anses som lämpligast, om behandlingen inte är orimlig.

***Den ursprungliga
avfallsproducentens ansvar***

11 a §

Om inte annat har avtalats eller är föreskrivet i lag eller annan författning, ansvarar den ursprungliga avfallsproducenten för

1. att avfallet genomgår ett fullständigt behandlingsförfarande i enlighet med 10 §, och

2. kostnaderna för att hantera det avfall som har producerats.

15 §¹⁰

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. skyldighet för producenter av förpackningar, producenter av papper för tidningar, tidskrifter, direktreklam, kataloger eller andra liknande pappersprodukter och producenter av elektriska eller elektroniska produkter att se till att förpackningarna, papperet eller de elektriska och elektroniska produkterna omfattas av ett insamlings-system för *återvinning* eller återanvändning, och

2. tillstånd för yrkesmässig drift av *sådana* insamlingssystem.

1. skyldighet för producenter av förpackningar, producenter av papper för tidningar, tidskrifter, direktreklam, kataloger eller andra liknande pappersprodukter och producenter av elektriska eller elektroniska produkter att se till att förpackningarna, papperet eller de elektriska och elektroniska produkterna omfattas av ett insamlings-system för *behandling* eller återanvändning,

2. tillstånd för yrkesmässig drift av *ett sådant* insamlingssystem, och

3. skyldighet för den som driver ett sådant insamlingssystem att

a) lämna information till producenter och avfallsproducenter om återanvändning, utsortering, insamling och behandling, och

b) vidta åtgärder för att främja återanvändning, och

¹⁰ Senaste lydelse 2016:782.

4. skyldighet för den som driver ett system för återanvändning av förpackningar att anmäla detta.

Föreskrifter enligt första stycket 1 får endast avse producenter som omfattas av föreskrifter som har meddelats med stöd av 12 §.

20 §¹¹

Varje kommun ansvarar för att hushållsavfall inom kommunen återvinns eller bortskaffas.

Varje kommun ansvarar för att följande avfall inom kommunen behandlas:

1. kommunalt avfall,
2. avloppsslam och annat avfall från avloppsnät och avloppsrening samt avfall från septiktankar, om avfallet kommer från hushåll eller till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, och
3. bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet.

Kommunen ska transportera bort avfallet från den fastighet där avfallet finns, om

1. borttransport behövs för att tillgodose såväl skyddet för människors hälsa och miljön som enskilda intressen, eller

2. fastighetsinnehavaren begär att kommunen ska transportera bort avfallet och det inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

20 a §

Kommunen ska transportera bort det avfall som avses i 20 § från den fastighet där avfallet finns, om

1. borttransport behövs för att tillgodose såväl skyddet för människors hälsa och miljön som enskilda intressen, eller

2. fastighetsinnehavaren begär att kommunen ska transportera bort avfallet och det inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

21 §¹²

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kommunens ansvar enligt 20 § i fråga om avfall som omfattas av producentansvar enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 12 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kommunens ansvar enligt 20 och 20 a §§ i fråga om

1. avfall som omfattas av producentansvar enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 12 §, och

2. kommunalt avfall från andra källor än hushåll.

22 §¹³

Regeringen eller den myndighet eller kommun som regeringen bestämmer får i fråga om annat avfall än hushållsavfall meddela föreskrifter om att kommunen ska ansvara för att avfallet återvinns eller bortskaffas och transporteras från den fastighet där avfallet finns. Föreskrifterna får endast avse avfall som av hälso- eller miljöskäl behöver hanteras av kommunen.

Regeringen eller den myndighet eller kommun som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att kommunen ska ansvara för att annat avfall än sådant som avses i 20 § behandlas och transporteras från den fastighet där avfallet finns. Föreskrifterna får endast avse avfall som av hälso- eller miljöskäl behöver hanteras av kommunen.

23 §¹⁴

När kommunen planerar och beslutar hur den ska ta sitt ansvar enligt 20 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 22 § ska kommunen ta hänsyn till fastighetsinnehavarnas förmåga att själva hantera avfall på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön och de behov som finns för olika slag av bebyggelse.

När kommunen planerar och beslutar hur den ska ta sitt ansvar enligt 20 och 20 a §§ eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 22 §, ska kommunen ta hänsyn till fastighetsinnehavarnas förmåga att själva hantera avfall på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön och de behov som finns för olika slag av bebyggelse.

¹² Senaste lydelse 2016:782.

¹³ Senaste lydelse 2016:782.

¹⁴ Senaste lydelse 2016:782.

Om kommunen enligt 20 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 22 § ska ansvara för en viss hantering av avfall, får den hanteringen inte utföras av någon annan än kommunen eller den som kommunen anlitar.

Om kommunen enligt 20 *eller 20 a* § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 22 § ska ansvara för en viss hantering av avfall, får den hanteringen inte utföras av någon annan än kommunen eller den som kommunen anlitar.

Första stycket gäller inte en fastighetsinnehavare som på fastigheten återvinner eller bortskaffar avfallet, om det görs utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

En åtgärd som avses i andra stycket kan kräva anmälan enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 19 §.

Uppgifter om och hantering av avfall som uppkommer i yrkesmässig verksamhet

Uppgifter om och hantering av avfall i yrkesmässig verksamhet

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som i yrkesmässig verksamhet *ger upphov till annat avfall än hushållsavfall* ska lämna det till någon som har det tillstånd eller har gjort den anmälan som krävs för hanteringen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som i yrkesmässig verksamhet *producerar eller hanterar avfall* ska lämna det till någon som har det tillstånd eller har gjort den anmälan som krävs för hanteringen *av avfallet*.

Regeringen eller den myndighet eller kommun som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som i yrkesmässig verksamhet *ger upphov till* avfall ska lämna uppgift till kommunen om avfallet och dess hantering.

Regeringen eller den myndighet eller kommun som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som i yrkesmässig verksamhet *producerar* avfall ska lämna uppgift till kommunen om avfallet och dess hantering.

¹⁵ Senaste lydelse 2016:782.

¹⁶ Senaste lydelse 2016:782.

¹⁷ Senaste lydelse 2016:782.

Regeringen eller den myndighet eller kommun som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur avfall ska hanteras *som behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön.*

Regeringen eller den myndighet eller kommun som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur avfall ska hanteras, och
2. skyldighet att dokumentera och lämna uppgifter om avfall, avfalls-
hantering och avfallsförebyggande åtgärder.

Föreskrifter enligt första stycket 1 får endast avse åtgärder som behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för kommunerna att lämna information om hantering av avfall och innehållet i avfallsplanerna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för kommunerna att lämna information om *avfallsförebyggande åtgärder*, hantering av avfall och innehållet i avfallsplanerna.

27 kap.

4 §

Kommuner får meddela föreskrifter om att avgift *skall* betalas för insamling, transport, *återvinning och bortskaffande av avfall* som enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken utförs genom deras försorg. Avgiften *skall enligt kommunens bestämmande* betalas till kommunen eller till den som utför renhållningen.

Kommunen får meddela föreskrifter om att avgift *ska* betalas för

1. insamling, transport och *behandling* av avfall som enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken utförs *av kommunen eller den som kommunen anlitar*,

2. åtgärder som *kommunen vidtar i syfte att informera hushåll om avfallsförebyggande åtgärder*, och

3. åtgärder som *kommunen vidtar för att underlätta insamling och sortering av återanvändbara produkter från hushåll.*

¹⁸ Senaste lydelse 2016:782.

¹⁹ Senaste lydelse 2016:782.

Avgiften ska efter beslut av kommunen betalas till kommunen eller till den som utför renhållningen.

Särskilda bestämmelser om avgift för hantering av avfall från fartyg finns i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg.

Särskilda bestämmelser om avgift för hantering av avfall finns i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg *och i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.*

5 §

En avgift som avses i 4 § första stycket *skall* vara årlig eller på annat sätt periodisk. Om avgiften avser insamling, transport och bortskaffande vid enstaka tillfällen, får kommunen besluta att avgiften *skall* betalas särskilt för varje tillfälle *i fråga*.

Avgiften skall bestämmas till högst det belopp som behövs för att täcka nödvändiga planerings-, kapital- och driftskostnader för renhållningen. Från dessa kostnader *skall räknas av* kostnaderna för användning av anläggningar eller utrustning för andra ändamål än renhållning. Avgiften får tas ut på ett sådant sätt att återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering främjas.

En avgift som avses i 4 § första stycket *ska* vara årlig eller på annat sätt periodisk. Om avgiften avser insamling, transport och *behandling* vid enstaka tillfällen, får kommunen besluta att avgiften *ska* betalas särskilt för varje tillfälle.

Den avgift som avses i 4 § första stycket 1 ska bestämmas till högst det belopp som behövs för att täcka nödvändiga *kostnader för den infrastruktur som behövs för avfallshantering samt nödvändiga* planerings-, kapital- och driftskostnader för renhållningen. Från dessa kostnader *ska* kostnaderna för användning av anläggningar eller utrustning för andra ändamål än renhållning *räknas av*. Avgiften får tas ut på ett sådant sätt att återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering främjas.

Avtalar kommunen med någon annan att utföra renhållningen, får avtalet läggas till grund för beräkning av avgiften, om kostnaden därigenom inte blir väsentligt högre än om kommunen själv utför renhållningen.

29 kap.

9 §²⁰

Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot bestämmelsen i artikel 6.3 i förordning (EG) nr 338/97 om skyldighet att i en ansökan lämna uppgift om tidigare beslut om avslag,

2. bryter mot en föreskrift eller ett beslut i ett enskilt fall om tomgångskörning eller gatumusik som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 9 kap. 12 §,

3. bryter mot en föreskrift om skötsel av jordbruksmark som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 12 kap. 8 §,

4. bryter mot en föreskrift om hantering av gödsel som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 12 kap. 10 §,

5. vid en sådan odling av genetiskt modifierade organismer som omfattas av ett tillstånd enligt 13 kap. 12 § bryter mot en föreskrift om försiktighetsmått som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 13 kap. 11 §,

6. bryter mot en föreskrift om märkning av genetiskt modifierade organismer som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 13 kap. 18 §,

7. bryter mot en bestämmelse om spårbarhet eller märkning enligt artikel 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.6, 5.1 eller 5.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1830/2003 av den 22 september 2003 om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer och spårbarhet av livsmedel och foderprodukter som är framställda av genetiskt modifierade organismer och om ändring av direktiv 2001/18/EG,

8. bryter mot en bestämmelse om information, identifiering, dokumentation eller anmälan enligt artikel 6, 12 eller 13 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1946/2003 av den 15 juli 2003 om gränsöverskridande förflyttning av genetiskt modifierade organismer,

9. på marknaden släpper ut en kosmetisk produkt som inte uppfyller kraven om märkning enligt artikel 19.1 eller 19.2 i förordning (EG) nr 1223/2009, eller på marknaden tillhandahåller en kosmetisk produkt som inte uppfyller kraven om märkning enligt artikel 19.1 a, e eller g i samma förordning,

10. bryter mot skyldigheten att lämna information enligt artikel 9 i förordning (EG) nr 648/2004,

11. bryter mot en bestämmelse om information eller dokumentation enligt artikel 32, 34 eller 36 i förordning (EG) nr 1907/2006,

12. i fråga om ett växtskyddsmedel som är godkänt i ett annat land i Europeiska unionen men som inte är godkänt i Sverige bryter mot artikel 52 i förordning (EG) nr 1107/2009 genom att föra in medlet till Sverige, släppa ut det på marknaden eller använda det utan att medlet omfattas av ett sådant parallellhandelstillstånd som krävs enligt artikeln,

13. i fråga om en biocidprodukt som är godkänd i ett annat land i Europeiska unionen men som inte är godkänd i Sverige tillhandahåller produkten eller använder den utan att produkten omfattas av ett sådant parallellhandelstillstånd som avses i artikel 53 i förordning (EU) nr 528/2012,

14. bryter mot bestämmelsen i 15 kap. 24 § första stycket eller en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 39 § genom att yrkesmässigt eller *annars* i stor omfattning transportera avfall, eller

14. bryter mot bestämmelsen i 15 kap. 24 § första stycket eller en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 39 § *första stycket 1* genom att yrkesmässigt eller *på annat sätt* i stor omfattning transportera avfall, eller

15. bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 30 § genom att för transport lämna *annat* avfall *än* *hushållsavfall* till den som inte har det tillstånd som krävs för en sådan transport.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 §.

15. bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 30 § genom att för transport lämna avfall till den som inte har det tillstånd som krävs för en sådan transport.

Denna lag träder i kraft den 5 juli 2020.

2.2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas två nya paragrafer, 18 kap. 18 a § och 31 kap. 11 a §, och närmast före 18 kap. 15 a § och 31 kap. 11 a § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

Avfallsregister

18 a §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till avfallsregistret, om det kan antas att farligt avfall kan komma till brottslig användning om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tio år.

31 kap.

Avfallsregistret

11 a §

Sekretess gäller i verksamhet som avser förande av och uttag ur avfallsregistret för uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs.

För uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 5 juli 2020.

2.3 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs¹ att 10 kap. 6, 11 och 19 §§ plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

6 §

Byggherren ska se till att det finns en plan för kontrollen av en bygg- eller rivningsåtgärd som avses i 3 § (kontrollplan) med uppgifter om

1. vilka kontroller som ska göras och vad kontrollerna ska avse,
2. vem som ska göra kontrollerna,
3. vilka anmälningar som ska göras till byggnadsnämnden,
4. vilka arbetsplatsbesök som byggnadsnämnden bör göra och när besöken bör ske,

5. vilket *farligt* avfall som *rivningsåtgärder* kan ge upphov till, och

5. vilket avfall som *åtgärden* kan ge upphov till *och hur avfallet ska tas om hand för att möjliggöra*

a) avlägsnande och säker hantering av farliga ämnen, och
b) materialåtervinning av hög kvalitet, och

6. *hur farligt avfall och annat avfall ska tas om hand.*

6. *vilka byggprodukter som kan återanvändas och hur dessa ska tas om hand.*

11 §

En kontrollansvarig ska

1. biträda byggherren med att upprätta förslag till den kontrollplan som krävs enligt 6 § *och, i fråga om rivningsåtgärder, biträda vid inventeringen av farligt avfall och annat avfall,*

1. biträda byggherren med att upprätta förslag till den kontrollplan som krävs enligt 6 §,

2. se till att kontrollplanen och gällande bestämmelser och villkor för åtgärderna följs samt att nödvändiga kontroller utförs,

3. vid avvikelser från föreskrifter och villkor som avses i 2 informera byggherren och vid behov meddela byggnadsnämnden,

4. närvara vid tekniska samråd, besiktningar och andra kontroller samt vid byggnadsnämndens arbetsplatsbesök,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/851.

5. dokumentera sina byggplatsbesök och notera iakttagelser som kan vara av värde vid utvärderingen inför slutbeskedet,
6. avge ett utlåtande till byggherren och byggnadsnämnden som underlag för slutbesked, och
7. om den kontrollansvarige lämnar sitt uppdrag, meddela detta till byggnadsnämnden.

19 §²

Vid det tekniska samrådet ska man gå igenom

1. arbetets planering och organisation,
2. byggherrens förslag till kontrollplan och de handlingar i övrigt som byggherren har gett in,
3. hur förekomsten av tänkbart farligt avfall har inventerats, om samrådet avser en rivningsåtgärd,
3. hur identifieringen av avfall och återanvändbara byggprodukter har gjorts,
4. behovet av att byggnadsnämnden gör arbetsplatsbesök eller av andra tillsynsåtgärder,
5. behovet av ett färdigställandeskydd,
6. behovet av utstakning,
7. byggnadsnämndens behov av ytterligare handlingar inför beslut om kontrollplan eller startbesked, och
8. behovet av ytterligare sammanträden.

Denna lag träder i kraft den 5 juli 2020.

² Senaste lydelse 2014:228.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen om skatt på avfall som förbränns

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen om skatt på avfall som förbränns ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremiss den 20 september 2019

7 §

Med avfallsförbränningsanläggning avses en förbränningsanläggning

1. som är avsedd för avfallsförbränning med eller utan återvinning av alstrad energi,

2. där förbränning av avfall sker på ett sådant sätt att det huvudsakliga ändamålet med anläggningen inte kan anses vara produktion av energi eller material,

3. där mer än 40 procent av den alstrade värmen kommer från förbränning av farligt avfall, eller

4. där det förbränns annat *hushållsavfall* än avfall som omfattas av någon av avfallstyperna i underkapitel 20 01 och är källsorterat eller i underkapitel 20 02, enligt bilagan till kommissionens beslut 2000/532/EG av den 3 maj 2000 om ersättning av beslut 94/3/EG om en förteckning över avfall i enlighet med artikel 1 a i rådets direktiv 75/442/EEG om avfall, och rådets beslut 94/904/EG om upprättande av en förteckning över farligt avfall i enlighet med artikel 1.4 i rådets direktiv 91/689/EEG om farligt avfall, i lydelsen enligt kommissionens beslut 2014/955/EU.

4. där det förbränns annat *kommunalt avfall* än avfall som omfattas av någon av avfallstyperna i underkapitel 20 01 och är källsorterat eller i underkapitel 20 02, enligt bilagan till kommissionens beslut 2000/532/EG av den 3 maj 2000 om ersättning av beslut 94/3/EG om en förteckning över avfall i enlighet med artikel 1 a i rådets direktiv 75/442/EEG om avfall, och rådets beslut 94/904/EG om upprättande av en förteckning över farligt avfall i enlighet med artikel 1.4 i rådets direktiv 91/689/EEG om farligt avfall, i lydelsen enligt kommissionens beslut 2014/955/EU.

Denna lag träder i kraft den 5 juli 2020.

2.5 Förslag till förordning om ändring i avfallsförordningen (2011:927)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om avfallsförordningen (2011:927)

dels att 15, 24 b, 24 d och 35 §§ och bilaga 5 ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 35 § ska utgå,

dels att 1, 3, 5, 8, 9–11 a, 14, 15 b, 15 c, 17–19, 24 a, 24 c, 27, 28, 30, 32, 45, 53, 62, 71, 72, 74, 75, 77 och 82 §§, bilaga 2 och 4 och rubrikerna närmast före 11 a och 62 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sjutton nya paragrafer, 3 a, 8 a, 15 d–15 i, 19 a, 19 b, 32 a, 62 a–62 d, 71 a och 71 b §§, och närmast före 15 b, 15 d, 15 i, 19 a, 19 b och 62 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Denna förordning innehåller bestämmelser om avfall och avfallets hantering. För vissa avfallsslag och viss avfallshantering finns ytterligare bestämmelser i andra förordningar eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av andra förordningar.

Denna förordning innehåller bestämmelser om avfall, avfallets hantering *och avfallsförebyggande åtgärder*. För vissa avfallsslag och viss avfallshantering finns ytterligare bestämmelser i andra förordningar eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av andra förordningar.

Förordningen är meddelad med stöd av

– 15 kap. 17 § miljöbalken i fråga om 36–44 §§,	
– 15 kap. 18 § miljöbalken i fråga om 46–48 §§,	
– 15 kap. 19 § miljöbalken i fråga om 45 §,	
– 15 kap. 22 § miljöbalken i fråga om 23 §,	
– 15 kap. 29 § miljöbalken i fråga om 63 §,	
– 15 kap. 30 § miljöbalken i fråga om 53 §,	
– 15 kap. 31 § miljöbalken i fråga om 24 §,	
– 15 kap. 34 § miljöbalken i fråga om 27 och 28 §§,	
– 15 kap. 38 § miljöbalken i fråga om 24 e, 74 och 76 §§,	
– 15 kap. 39 § miljöbalken i fråga om 14–19, 21, 22, 24 a–26, 30–32, 35, 54–62, 65 och 74–76 §§,	– 15 kap. 39 § miljöbalken i fråga om 14–19 a, 21, 22, 24 a–26, 30–32 a, 35, 54–62 d, 65 och 74–76 §§,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/851.

² Senaste lydelse 2018:2003.

- 15 kap. 40 § miljöbalken i fråga om 11 b, 1313 b, 70 a–71 och 83 §§,
- 15 kap. 45 § miljöbalken i fråga om 82 §,
- 15 kap. 46 § miljöbalken i fråga om 72 §,
- 8 kap. 11 § regeringsformen i fråga om 29, 64, 70 och 73 §§, och
- 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

3 §³

I denna förordning avses med

brännbart avfall: avfall som brinner utan energitillskott efter det att förbränningsprocessen har startat,

farligt avfall: avfall som i bilaga 4 beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*),

icke-farligt avfall: avfall som inte är farligt avfall,

livsmedelsavfall: livsmedel enligt definitionen i artikel 2 i förordning (EG) nr 178/2002 som har blivit avfall,

organiskt avfall: biologiskt avfall, plastavfall och annat avfall som innehåller organiskt kol, och

matavfall: biologiskt nedbrytbart avfall som består av livsmedel eller som uppstår i samband med hantering av livsmedel.

3 a §

Med biologiskt avfall avses i denna förordning

1. biologiskt nedbrytbart trädgårds- och parkavfall,

2. biologiskt nedbrytbart livsmedels- och köksavfall från hushåll, kontor, restauranger, grossister, matsalar, catering och detaljhandelslokaler, och

3. biologiskt nedbrytbart livsmedels- och köksavfall från livsmedelsindustrin som är jämförbart med sådant avfall som avses i 2.

5 §⁴

I denna förordning avses med

samla in separat: samla in avfall och, i syfte att underlätta behand-

³ Senaste lydelse 2018:2003.

ling av avfallet, genomföra insamlingen på ett sådant sätt att olika avfallsslag hålls åtskilda efter avfallets typ och natur,

återfylla: att återvinna lämpligt icke-farligt avfall genom att använda det för återställningsändamål i utgrävda områden eller vid landskapsmodulering, om avfallet som används ersätter material som inte utgör avfall och begränsas till den mängd som är nödvändig för att uppfylla ändamålet, och

deponera: att bortskaffa avfall genom att lägga det på en deponi.

Med deponera avses i denna förordning att bortskaffa avfall genom att lägga det på en deponi.

8 §

Med elektriska och elektroniska produkter avses i denna förordning

1. produkter som i sin utformning och för en korrekt funktion är beroende av elektriska strömmar eller elektromagnetiska fält,

2. utrustning för generering, överföring och mätning av elektriska strömmar eller elektromagnetiska fält, eller

3. material som ingår eller har ingått i sådana produkter eller sådan utrustning som avses i 1 och 2.

Med elektriska och elektroniska produkter avses inte sammansatta produkter som huvudsakligen använder annan energi än elektrisk energi. Komponenter som ingår i en sådan sammansatt produkt och som där har en elektrisk funktion ska dock anses som elektriska eller elektroniska produkter. Även material som används för kylning, värmning eller skydd av sådana komponenter eller som på annat sätt används för sådana komponenters funktion i den sammansatta produkten ska anses som elektriska eller elektroniska produkter.

Med elektriska och elektroniska produkter avses i denna förordning apparater, produkter, komponenter, maskiner, verktyg, instrument och annan utrustning

1. för generering, överföring eller mätning av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält, eller

2. som är beroende av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält för att fungera korrekt.

Första stycket gäller endast utrustning som är avsedd att användas med en elektrisk spänning på högst 1 000 volt växelström eller 1 500 volt likström.

Med elektriska och elektroniska produkter avses inte tillbehör till eller förbrukningsvaror som använts i en elektrisk eller elektronisk produkt, om tillbehöret eller förbrukningsvaran inte har eller har haft en elektrisk eller elektronisk funktion.

Med elektriska och elektroniska produkter enligt första stycket avses alla komponenter, förbrukningsmaterial och andra delar som utrustningen består av när den släpps ut på marknaden.

8 a §

Med elavfall avses i denna förordning detsamma som i förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning.

9 §

Med spillolja avses i denna förordning avfall som utgörs av

1. mineralbaserad, syntetisk eller vegetabilisk smörjolja,

2. olja som varit avsedd för ett industriellt ändamål,

3. eldningsolja, eller

4. oljehaltigt drivmedel.

Med olja avses i första stycket inte en olja som kan användas som livsmedel.

I denna förordning avses med

spillolja: avfall som utgörs av mineralbaserad smörjolja, syntetisk smörjolja eller olja som varit avsedd för ett industriellt ändamål, och

regenerering av spillolja: ett materialåtervinningsförfarande genom vilket basolja framställs genom raffinering av spillolja.

10 §⁵

I denna förordning avses med

beslut 2000/532/EG: kommissionens beslut av den 3 maj 2000 om ersättning av beslut 94/3/EG om en förteckning över avfall i enlighet med artikel 1 a i rådets direktiv 75/442/EEG om avfall, och rådets beslut 94/904/EG om upprättande av en förteckning över farligt avfall i enlighet med artikel 1.4 i rådets direktiv 91/689/EEG om farligt avfall, i lydelsen enligt kommissionens beslut 2014/955/EU,

förordning (EG) nr 178/2002: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna

principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedels säkerhet,

direktiv 2008/98/EG: Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv, i lydelsen enligt rådets förordning (EU) 2017/997,

direktiv 2008/98/EG: Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/851,

direktiv 2012/19/EU: Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE), i den ursprungliga lydelsen,

förordning (EG) nr 850/2004: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 850/2004 av den 29 april 2004 om långlivade organiska föroreningar och om ändring av direktiv 79/117/EEG,

förordning (EG) nr 1013/2006: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall,

förordning (EG) nr 440/2008: kommissionens förordning (EG) nr 440/2008 av den 30 maj 2008 om testmetoder enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach),

förordning (EG) nr 1272/2008: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006,

förordning (EG) nr 767/2009: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2009 av den 13 juli 2009 om utsläppande på marknaden och användning av foder, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 och om upphävande av rådets direktiv 79/373/EEG, kommissionens direktiv 80/511/EEG, rådets direktiv 82/471/EEG, 83/228/EEG, 93/74/EEG, 93/113/EG och 96/25/EG samt kommissionens beslut 2004/217/EG,

förordning (EG) nr 1069/2009: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002 (förordning om animaliska biprodukter),

*förordning (EU) nr 333/2011:
rådets förordning (EU) nr 333/2011
av den 31 mars 2011 om kriterier
för fastställande av när vissa typer
av metallskrot upphör att vara
avfall enligt Europaparlamentets
och rådets direktiv 2008/98/EG,*

*förordning (EU) nr 1179/2012:
kommissionens förordning (EU) nr
1179/2012 av den 10 december
2012 om kriterier för fastställande
av när vissa typer av krossglas
upphör att vara avfall enligt Euro-
parlamentets och rådets direktiv
2008/98/EG,*

*förordning (EU) nr 715/2013:
kommissionens förordning (EU) nr
715/2013 av den 25 juli 2013 om
kriterier för när kopparskrot upp-
hör att vara avfall enligt Europa-
parlamentets och rådets direktiv
2008/98/EG,*

förordning (EU) nr 1257/2013: Europaparlamentets och rådets förord-
ning (EU) nr 1257/2013 av den 20 november 2013 om återvinning av far-
tyg och om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 och direktiv
2009/16/EG, och

förordning (EU) 2017/852: Europaparlamentets och rådets förordning
(EU) 2017/852 av den 17 maj 2017 om kvicksilver och om upphävande av
förordning (EG) nr 1102/2008.

11 §⁶

Denna förordning ska inte tillämpas på

1. förorenad jord och annat naturligt material som inte har grävts ut,
2. naturligt material från jord- eller skogsbruk som används inom jord- eller skogsbruk eller för energiproduktion och där användningen inte skadar eller innebär någon olägenhet för människors hälsa eller miljön,
3. icke-förorenad jord och annat naturligt material som har grävts ut i samband med en byggverksamhet, om det är säkerställt att materialet kommer att användas för byggnation i sitt naturliga tillstånd på den plats där grävningen utfördes och att den användningen inte skadar eller innebär någon olägenhet för människors hälsa eller miljön,
4. utvinningsavfall som omfattas av förordningen (2013:319) om utvinningsavfall,
5. använt kärnbränsle eller kärnavfall enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet eller radioaktivt avfall som avses i strålskyddslagen (2018:396),
6. utrangerade explosiva varor,

7. animaliska biprodukter och därav framställda produkter som
a) omfattas av förordning (EG) nr 1069/2009, och
b) är avsedda för annat än förbränning, deponering eller biogas- eller komposteringsanläggning,

8. kroppar från djur som
a) har dött på annat sätt än genom slakt eller som har avlivats för att utrota epizootiska sjukdomar, och
b) bortskaffas enligt förordning (EG) nr 1069/2009, och

9. koldioxid som avskiljs och transporteras för att lagras geologiskt samt koldioxid som lagras geologiskt.

8. kroppar från djur som
a) har dött på annat sätt än genom slakt eller som har avlivats för att utrota epizootiska sjukdomar, och
b) bortskaffas enligt förordning (EG) nr 1069/2009,

9. koldioxid som avskiljs och transporteras för att lagras geologiskt samt koldioxid som lagras geologiskt, och

10. ämnen som är avsedda för användning som foderråvaror enligt definitionen i artikel 3.2 g i förordning (EG) nr 767/2009 och som inte består av eller innehåller animaliska biprodukter.

Krav för att avfall ska upphöra att vara avfall

Avfall som upphör att vara avfall

11 a §⁷

En förteckning över de krav som ska vara uppfyllda för att olika slag av avfall ska upphöra att vara avfall i enlighet med 15 kap. 1 § tredje stycket miljöbalken finns i bilaga 5.

Bestämmelser om när vissa typer av avfall upphör att vara avfall finns i fråga om

1. metallskrot i förordning (EU) nr 333/2011,

2. krossglas i förordning (EU) nr 1179/2012, och

3. kopparskrot i förordning (EU) nr 715/2013.

14 §

Brännbart avfall ska förvaras och transporteras bort skilt från annat avfall.

Bestämmelser om förbud mot att deponera utsorterat brännbart avfall och organiskt avfall finns i 9 och 10 §§ förordningen (2001:512) om deponering av avfall.

Brännbart avfall ska sorteras ut och förvaras skilt från annat avfall.

Bestämmelser om förbud mot att deponera utsorterat brännbart avfall och organiskt avfall finns i 8 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall.

⁷ Senaste lydelse 2011:1009.

Bygg- och rivningsavfall

15 b §⁸

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 15 a §.

Den som producerar bygg- och rivningsavfall ska sortera ut följande avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall:

- 1. trä,*
- 2. mineral som består av betong, tegel,klinker, keramik eller sten,*
- 3. metall,*
- 4. glas,*
- 5. plast, och*
- 6. gips.*

15 c §⁹

Naturvårdsverket får i det enskilda fallet ge dispens från kravet i 15 a §, om det finns särskilda skäl.

Den som samlar in bygg- och rivningsavfall som har sorterats ut enligt 15 b § ska samla in de avfallsslagen separat.

Undantag från krav på utsortering och separat insamling

15 d §

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 14 § första stycket och 15 a och 15 b §§ i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna.

15 e §

Naturvårdsverket får i det enskilda fallet ge dispens från kravet på separat insamling i 15 a § i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger

⁸ Senaste lydelse 2018:1466.

⁹ Senaste lydelse 2018:1466.

fördelar som överväger nackdelarna.

15 f §

Kommunen får i det enskilda fallet ge dispens från kraven på utsortering av bygg- och rivningsavfall i 15 b § i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna.

15 g §

Separat insamling ska inte anses genomförbar eller ge fördelar som överväger nackdelarna, om

1. separat insamling inte är tekniskt genomförbar med hänsyn till god praxis för avfallsinsamling,

2. en annan hantering ger ett återvinningsresultat som är jämförbart med det som skulle uppnås vid separat insamling,

3. separat insamling inte ger det bästa miljömässiga resultatet med hänsyn till avfallshanteringens sammanlagda miljöpåverkan, eller

4. separat insamling skulle medföra oskäliga ekonomiska kostnader.

15 h §

Vid bedömningen av kostnaders skälighet enligt 15 g § 4 ska hänsyn tas till

1. negativa effekter på människors hälsa och miljön vid insamling och behandling av blandat avfall,

2. möjligheterna till effektivitetsförbättringar vid insamling och behandling av blandat avfall,

3. vilka intäkter som försäljning av återvunnet material kan ge, och

4. principen om att den som förorenar bör stå för de kostnader som föroreningen medför och de be-

stämmelser om producentansvar som ger uttryck för den principen.

Behandling av separat insamlat avfall

15 i §

Avfall som samlats in separat för att förberedas för återanvändning eller för att materialåtervinnas får inte förbrännas.

Första stycket gäller inte avfall som producerats vid behandling av separat insamlat avfall, om förbränning är den lämpligaste behandlingen enligt 15 kap. 10 § miljöbalken.

17 §

Farligt avfall som har blandats eller späts ut i strid med 16 § ska separeras, om det

- 1. behövs från miljöskyddssynpunkt,*
- 2. är tekniskt möjligt, och*
- 3. är ekonomiskt rimligt.*

Farligt avfall som har blandats eller späts ut i strid med 16 § ska separeras, om det är tekniskt möjligt och nödvändigt för att uppfylla kraven i 15 kap. 11 § miljöbalken.

18 §¹⁰

Bestämmelserna om blandning av farligt avfall i 16 och 17 §§ ska inte tillämpas i fråga om sådan blandning av avfall som har gjorts eller görs

1. av någon vars hantering av avfallet omfattas av ett sådant tillstånd eller en sådan anmälan som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken,
2. på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt, och
2. på ett sätt som innebär att hanteringen uppfyller kraven i 15 kap. 11 § miljöbalken, och
3. med användning av bästa tillgängliga teknik eller den bättre teknik som följer av 2 kap. miljöbalken.

19 §¹¹

Bestämmelserna om blandning av farligt avfall i 16 och 17 §§ ska inte tillämpas på

1. hushållsavfall som är farligt avfall, om det farliga avfallet är
1. farligt avfall som är producerat av hushåll, om det farliga

¹⁰ Senaste lydelse 2018:2003.

¹¹ Senaste lydelse 2013:269.

blandat med annat *hushållsavfall*, avfallet är blandat med annat *avfall*,
eller

2. oljehaltigt barlast- eller tankspolvatten från fartyg, om det oljehaltiga vattnet tas emot och behandlas enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg eller förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg.

Behandling av farligt avfall

19 a §

Den som behandlar farligt avfall ska avlägsna farliga ämnen, blandningar och komponenter från de delar av avfallet som inte har farliga egenskaper, om det behövs för att uppfylla kraven i 15 kap. 10 och 11 §§ miljöbalken.

Skyldighet att erbjuda andra att förbereda avfall för återanvändning

19 b §

Den som yrkesmässigt samlar in eller behandlar avfall ska, om någon som avser att yrkesmässigt förbereda avfall för återanvändning begär det,

1. lämna information om eventuellt innehav av sådant avfall som kan förberedas för återanvändning men inte är avsett för sådan förberedelse, och

2. erbjuda avfallet till den som avser att yrkesmässigt förbereda det för återanvändning.

24 a §¹²

Den som har förpackningsavfall som inte är *hushållsavfall* ska sortera ut förpackningsavfallet från annat avfall och lämna förpackningsavfallet till

Den som har förpackningsavfall ska sortera ut förpackningsavfallet från annat avfall och lämna förpackningsavfallet till

¹² Senaste lydelse 2018:1466.

1. ett godkänt retursystem enligt förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar, om avfallet utgörs av flaskor eller burkar som retursystemet är avsett för,

2. ett insamlingssystem som har tillstånd enligt 43 § förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar, om avfallet utgörs av förpackningar som insamlingssystemet är avsett för, eller

3. någon som enligt 67 § förordningen om producentansvar för förpackningar samlar in förpackningsavfallet.

3. någon som enligt 67 § förordningen om producentansvar för förpackningar samlar in förpackningsavfallet, *om avfallet har producerats i eller i samband med yrkesmässig verksamhet.*

24 c §¹³

Den som har returpapper *som inte är hushållsavfall* ska sortera ut returpapperet från annat avfall och lämna returpapperet till

Den som har returpapper ska sortera ut returpapperet från annat avfall och lämna returpapperet till

1. ett insamlingssystem som har tillstånd enligt 12 § förordningen (2018:1463) om producentansvar för returpapper, eller

2. någon som enligt 31 § förordningen om producentansvar för returpapper samlar in utsorterat returpapper.

2. någon som enligt 31 § förordningen om producentansvar för returpapper samlar in utsorterat returpapper, *om avfallet har producerats i eller i samband med yrkesmässig verksamhet.*

27 §¹⁴

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om sådan yrkesmässig verksamhet som syftar till att genom demontering, sortering eller andra *förbehandlande åtgärder* säkerställa att *återvinning eller bortskaffande av elavfall som avses i förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning* kan ske på ett sätt som är lämpligt från hälso- och miljösynpunkt.

Naturvårdsverket får

1. meddela föreskrifter om sådan yrkesmässig verksamhet som syftar till att genom demontering, sortering eller andra *behandlingsåtgärder* säkerställa att *elavfall kan behandlas* på ett sätt som är lämpligt från hälso- och miljösynpunkt, och

2. *i fråga behandling av elavfall, meddela de föreskrifter som behövs till följd av bilaga VII till direktiv 2012/19/EU.*

Naturvårdsverket får, i fråga om återvinning och bortskaffande av elavfall som avses i förordningen om producentansvar för elutrustning, meddela de föreskrifter som

¹³ Senaste lydelse 2018:1466.

¹⁴ Senaste lydelse 2015:27.

28 §¹⁵

Elavfall som avses i förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning får återvinnas eller bortskaffas endast om

1. *avfallet har förbehandlats* i en sådan verksamhet som anges i 27 §, och den *förbehandlande* verksamheten har personal eller system för kvalitet eller miljöledning som certifierats av ett organ vars kompetens för uppgiften har styrkts genom ackreditering enligt lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll, eller

2. *avfallet har förbehandlats* utomlands på ett sätt som motsvarar kraven i direktiv 2012/19/EU.

Certifieringen enligt första stycket 1 ska avse den kompetens eller det system för kvalitet eller miljöledning som behövs med hänsyn till det ändamål som anges i 27 § och de föreskrifter som meddelats med stöd av 27 §.

Elavfall får *behandlas* endast om *avfallet har behandlats*

1. i en sådan verksamhet som anges i 27 §, och den verksamheten har personal eller system för kvalitet eller miljöledning som certifierats av ett organ vars kompetens för uppgiften har styrkts genom ackreditering enligt lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll, eller

2. utomlands på ett sätt som motsvarar kraven i direktiv 2012/19/EU.

Certifieringen enligt första stycket 1 ska avse den kompetens eller det system för kvalitet eller miljöledning som behövs med hänsyn till det ändamål som anges i 27 § 1 och de föreskrifter som meddelats med stöd av 27 §.

30 §

Insamling av spillolja ska göras separat från annat avfall.

Spillolja ska samlas in separat om det inte med hänsyn till god praxis för avfallshantering är tekniskt omöjligt.

32 §

Utöver det som följer av 30 och 31 §§ ska, *i den mån som det är tekniskt genomförbart och ekonomiskt rimligt*, den som hanterar en spillolja se till att spilloljan inte blandas med *andra slags* spilloljor eller blandas med andra typer av avfall eller ämnen på ett sätt som

Utöver det som följer av 30 och 31 §§ ska den som hanterar spillolja se till att spilloljan inte blandas med spilloljor *med andra egenskaper eller med* andra typer av avfall eller ämnen på ett sätt som *hindrar* 1. *regenerering av spilloljan, eller*

¹⁵ Senaste lydelse 2018:2003.

försvårar behandlingen av spilloljan.

2. annan materialåtervinning som sammantaget ger likvärdiga eller bättre miljöeffekter än regenerering.

32 a §

Den som behandlar spillolja ska vid val av behandlingsmetod prioritera

1. regenerering, eller

2. annan materialåtervinning som totalt sett ger likvärdiga eller bättre miljöeffekter än regenerering.

45 §

Den som äger en fastighet där avfall finns och avser att på fastigheten kompostera eller på annat sätt återvinna eller bortskaffa annat hushållsavfall än trädgårdsavfall, ska anmäla detta till kommunen.

Det som sägs om fastighetsägaren i första stycket gäller också den som

1. enligt 1 kap. 5 § fastighets-taxeringslagen (1979:1152) ska anses som fastighetsägare, eller

2. har nyttjanderätt till fastigheten.

Den fastighetsinnehavare som avser att på fastigheten kompostera eller på annat sätt behandla sådant avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken och som inte är trädgårdsavfall ska anmäla detta till kommunen.

Det som sägs om fastighetsinnehavare i första stycket gäller också den som har nyttjanderätt till fastigheten.

53 §¹⁶

För att få lämna avfall som har uppkommit eller hanterats i en yrkesmässig verksamhet till någon annan krävs att

För att få lämna avfall, som har hanterats i en yrkesmässig verksamhet eller producerats i eller i samband med en sådan verksamhet, till någon annan krävs att

1. den som tar emot avfallet för behandling eller annan hantering har gjort de anmälningar eller har de tillstånd som krävs för hanteringen, och

2. en som lämnar avfallet har kontrollerat att kravet i 1 är uppfyllt.

Första stycket 2 gäller inte för avfall som lämnas till kommunen eller den som kommunen har anlitat.

62 §¹⁷

I fråga om *hushållsavfall* som är *farligt avfall* gäller 54–61 §§ endast sådan hantering som sker efter att det farliga avfallet har

1. sorterats ut från annat *hushållsavfall*, och

2. *mottagits* av någon som för sin hantering av avfallet har de tillstånd eller har gjort de anmälningar som krävs enligt föreskrifter meddelade med stöd av 9 kap. 6 § miljöbalken.

I fråga om *farligt avfall* som har *producerats av hushåll* gäller 54–61 §§ endast sådan hantering som sker efter att det farliga avfallet har

1. sorterats ut från annat *avfall*, och

2. *tagits emot* av någon som för sin hantering av avfallet har de tillstånd eller har gjort de anmälningar som krävs enligt föreskrifter meddelade med stöd av 9 kap. 6 § miljöbalken *och enligt denna förordning*.

Frival

62 a §

Den som är avgiftsskyldig enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 27 kap. 4 § första stycket 1 miljöbalken får i fråga om kommunalt avfall som har producerats i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet hantera avfallet på annat sätt än att lämna det till kommunen eller den som kommunen anlitar (frival).

Ett frival ska avse avfallshantering från och med kalenderåret efter det att frivalet har anmälts till kommunen. En sådan anmälan ska göras senast den 1 mars.

62 b §

En anmälan om frival ska innehålla uppgift om vilken yrkesmässiga verksamhet som frivalet avser och insamlarens eller insamlarnas namn, kontaktuppgifter och person- eller organisationsnummer.

¹⁷ Senaste lydelse 2013:269.

Om en insamlare inte anlitas ska anmälan innehålla uppgift om hur avfallet hanteras.

Den som har gjort en anmälan om frival ska snarast underrätta kommunen om ändringar i fråga om de uppgifter som har lämnats i anmälan.

62 c §

Under den tid som frivalet gäller ansvarar kommunen inte för något kommunalt avfall som produceras i eller i samband med den yrkesmässiga verksamheten.

62 d §

Den som har gjort ett frival får återgå till att lämna avfallet till kommunen eller den som kommunen anlitar från och med kalenderåret efter det att en anmälan om återgång har gjorts till kommunen. En sådan anmälan ska göras senast den 1 mars.

71 §¹⁸

Naturvårdsverket ska fullgöra de skyldigheter om information till Europeiska kommissionen som anges i

1. artikel 7 i direktiv 2008/98/EG, och

2. artikel 18 i förordning (EU) 2017/852.

Regeringskansliet fullgör de skyldigheter om information till kommissionen som anges i

1. artikel 7.2 i direktiv 2008/98/EG

71 a §

Naturvårdsverket ska fullgöra de skyldigheter om information till kommissionen som anges i

1. artikel 7.3 i direktiv 2008/98/EG, och

2. artikel 18 i förordning (EU) 2017/852.

Innan Naturvårdsverket informerar enligt första stycket 2 ska verket ge Kemikalieinspektionen tillfälle att yttra sig.

71 b §

Naturvårdsverket ska rapportera till kommissionen i enlighet med artikel 37 i direktiv 2008/98/EG.

72 §¹⁹

Försvarsmakten får meddela föreskrifter *om avviker* från 15 kap. miljöbalken och denna förordning och som gäller hur *hushållsavfall och farligt avfall* ska hanteras inom Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk och Försvarets radioanstalt. Innan sådana föreskrifter meddelas ska Naturvårdsverket ges tillfälle att yttra sig.

Försvarsmakten får meddela föreskrifter *om undantag* från 15 kap. miljöbalken och denna förordning när det gäller hur avfall ska hanteras inom Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk och Försvarets radioanstalt. Innan sådana föreskrifter meddelas ska Naturvårdsverket ges tillfälle att yttra sig.

74 §²⁰

Kommunen får meddela föreskrifter om

1. hur utrymmen, behållare och andra anordningar för hantering av avfall ska vara beskaffade och skötas,

2. att vissa slag av avfall ska förvaras och transporteras skilt från annat avfall,

3. skyldighet att i fråga om förvaring och transport av avfall vidta andra åtgärder som är nödvändiga av återanvändnings- eller återvinningsskäl eller av andra hälso- eller miljöskäl,

4. att den som bedriver en yrkesmässig verksamhet inom kommunen *som ger upphov till* annat avfall än *hushållsavfall* ska lämna de uppgifter om arten, sammansättningen, mängden eller hanteringen av avfallet som behövs som underlag för kommunens renhållningsordning, och

4. att den som bedriver en yrkesmässig verksamhet inom kommunen *där* annat avfall än *sådant avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken produceras* ska lämna de uppgifter om arten, sammansättningen, mängden eller hanteringen av avfallet som behövs som underlag för kommunens renhållningsordning, och

5. hur en anmälan enligt 45 § ska göras.

¹⁹ Senaste lydelse 2017:802.

²⁰ Senaste lydelse 2011:1239.

75 §

Kommunen får meddela <i>ytterligare</i> föreskrifter om hanteringen av <i>hushållsavfall</i> .	Kommunen får meddela föreskrifter om hanteringen av <i>det avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken</i> .
--	---

77 §²¹

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om

1. vad den kommunala renhållningsordningens avfallsplan ska innehålla, och	2. skyldighet för kommunerna att lämna information
2. skyldighet för kommunerna att lämna information om hanteringen av avfall och om innehållet i avfallsplanen.	a) <i>till hushållen om avfallsförebyggande åtgärder, och</i>
b) om hanteringen av avfall och om innehållet i avfallsplanen.

82 §

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om

1. hur sammanställningen enligt 81 § ska utformas samt hur och när den ska överlämnas, och	2. skyldighet för kommunerna att underrätta Naturvårdsverket om
2. skyldighet för kommunerna att underrätta Naturvårdsverket om den avfallshantering som bedrivs och om resultatet av verksamheten jämfört med avfallsplanen.	a) <i>avfallsförebyggande åtgärder,</i>
b) den avfallshantering som bedrivs, och
c) resultatet av <i>avfallshanteringen</i> jämfört med avfallsplanen.

Denna förordning träder i kraft den 5 juli 2020.

Hantering som utgör återvinning

R 1 Användning främst som bränsle eller annan energikälla.

Detta omfattar även förbränningsanläggningar som förbränner *hushållsavfall* om anläggningens energieffektivitet uppgår till

Detta omfattar även förbränningsanläggningar som förbränner *kommunalt fast avfall* om anläggningens energieffektivitet uppgår till

1. minst 0,60, om anläggningen före den 1 januari 2009 har tagits i drift och omfattas av en anmälan eller ett tillstånd enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) eller motsvarande äldre bestämmelser, och

2. minst 0,65, om anläggningen omfattas av en anmälan som har gjorts eller ett tillstånd som har getts efter den 31 december 2008 enligt miljöprövningsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser.

En förbränningsanläggningens energieffektivitet ska beräknas med en formel enligt de anvisningar som finns efter R 13 i denna bilaga.

R 2 Återvinning eller regenerering av lösningsmedel.

R 3 Materialåtervinning av organiska ämnen som inte används som lösningsmedel.

Detta omfattar kompostering och andra biologiska omvandlingsprocesser *samt* förgasning och pyrolys med utnyttjande av komponenterna som kemikalier.

Detta omfattar
 1. *förberedelse för återanvändning,*
 2. kompostering och andra biologiska omvandlingsprocesser,
 3. förgasning och pyrolys med utnyttjande av komponenterna som kemikalier, *och*
 4. *återvinning av organiskt material för återfyllnadsändamål.*

R 4 Materialåtervinning av metaller eller metallföreningar.

R 4 Materialåtervinning av metaller eller metallföreningar. *Detta omfattar förberedelse för återanvändning.*

R 5 Materialåtervinning av andra oorganiska material.

Detta omfattar *jordtvätt som medför återställande av mark och återvinning* av oorganiska byggmaterial.

R 5 Materialåtervinning av andra oorganiska material.

Detta omfattar
 1. *förberedelse för återanvändning,*
 2. *materialåtervinning* av oorganiska byggnadsmaterial,

²² Senaste lydelse 2018:2003.

3. återvinning av oorganiskt material för återfyllnadsändamål, och
4. jordtvätt som resulterar i återvinning av jorden.

R 6 Regenerering av syror eller baser.

Avfallstyper

14 06 05* Slam och fast avfall som innehåller andra lösningsmedel.

15 Förpackningsavfall; absorbermedel, torkdukar, filtermaterial och skyddskläder som inte anges på annan plats

15 Förpackningsavfall: absorbermedel, torkdukar, filtermaterial och skyddskläder som inte anges på annan plats

15 Förpackningsavfall; absorbermedel, torkdukar, filtermaterial och skyddskläder som inte anges på annan plats

15 01 Förpackningar (även förpackningsavfall som anges i 20 01 men som har samlats in separat):

15 01 Förpackningar (även *kommunalt* förpackningsavfall som anges i 20 01 men som har samlats in separat):

15 01 01 Pappers- och pappförpackningar.

19 13 08 Annat vattenhaltigt flytande avfall och andra vattenhaltiga koncentrat från efterbehandling av grundvatten än de som anges i 19 13 07.

20 Hushållsavfall och liknande handels-, industri- och institutionsavfall. (även separat insamlade fraktioner)

20 Kommunalt avfall (hushållsavfall och liknande handels-, industri- och institutionsavfall) även separat insamlade fraktioner

20 01 Separat insamlade fraktioner (utom 15 01):

20 02 03 Annat icke biologiskt nedbrytbart avfall.

20 03 Annat *hushållsavfall och liknande handels-, industri- och institutionsavfall* än det som anges i 20 01 och 20 02:

20 03 Annat *kommunalt avfall* än det som anges i 20 01 och 20 02:

20 03 01 Blandat avfall.

20 03 01 Blandat *kommunalt* avfall.

20 03 02 Avfall från torghandel.

²³ Senaste lydelse 2015:727.

20 03 03 Avfall från gaturenhållning.
 20 03 04 Slam från septiska tankar.
 20 03 06 Avfall från rengöring av avlopp.
 20 03 07 Skrymmande avfall.
 20 03 99 Annat avfall än det som anges i 20 03 01–20 03 07.

20 03 99 Annat *kommunalt* avfall än det som anges i 20 03 01–20 03 07.

2.6 Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338)

Härigenom föreskrivs¹ att 6 kap. 5 § plan- och byggförordningen (2011:338) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 §²

För åtgärder som inte kräver lov krävs det en anmälan vid

1. rivning av en byggnad eller en del av en byggnad,
2. nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § plan- och bygglagen (2010:900) har undantagits från krav på bygglov,
3. en ändring av en byggnad, om ändringen innebär att konstruktionen av byggnadens bärande delar berörs eller byggnadens planlösning påverkas avsevärt,
4. en installation eller väsentlig ändring av en hiss, eldstad, rökkanal eller anordning för ventilation i byggnader,
5. en installation eller väsentlig ändring av en anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt,
6. en sådan ändring av en byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden,
7. underhåll av ett sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § andra stycket plan- och bygglagen eller motsvarande äldre föreskrifter,
8. nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk,
9. uppförande eller tillbyggnad av ett sådant komplementbostadshus som avses i 9 kap. 4 a § plan- och bygglagen,
10. uppförande eller tillbyggnad av en sådan komplementbyggnad som avses i 9 kap. 4 a § plan- och bygglagen,
11. ändring av en komplementbyggnad som innebär att den blir ett komplementbostadshus,
12. tillbyggnad som avses i 9 kap. 4 b § första stycket 1 plan- och bygglagen,
13. byggande av takkupor som avses i 9 kap. 4 b § första stycket 2 plan- och bygglagen, eller
14. inredning av ytterligare en bostad i ett enbostadshus.

Om det vid sådana byggnadsåtgärder som avses i första stycket kan antas uppkomma rivningsma-

Om det vid sådana åtgärder som avses i första stycket kan antas

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/851.

² Senaste lydelse 2015:837.

terial som innehåller sådant farligt uppkomma farligt avfall ska detta
avfall som avses i plan- och bygg- framgå av anmälan.
lagen eller miljöbalken, ska detta
framgå av anmälan.

Denna förordning träder i kraft den 5 juli 2020.

2.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:512) om deponering av avfall

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om förordningen (2001:512) om deponering av avfall

dels att 2, 3, 8–10, 13, 15, 15 a och 29 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sex nya paragrafer, 3 e, 13 a och 15 b–15 e §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Med avfall och hushållsavfall avses i denna förordning detsamma som i 15 kap. miljöbalken.

Med farligt avfall, brännbart avfall, organiskt avfall, deponering och deponi avses i denna förordning detsamma som i avfallsförordningen (2011:927).

Med avfall, kommunalt avfall, hantera avfall, återvinna avfall, förbereda avfall för återanvändning, materialåtervinna avfall och bortskaffa avfall avses i denna förordning detsamma som i 15 kap. miljöbalken.

Med farligt avfall, icke-farligt avfall, avfallsproducent, mäklare, handlare, samla in separat, brännbart avfall, organiskt avfall, deponera avfall och deponi avses i denna förordning detsamma som i avfallsförordningen (2011:927).

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/850.

² Senaste lydelse 2011:999.

I denna förordning avses med

biologiskt nedbrytbart avfall: allt avfall som kan brytas ned utan tillgång till syre (anaerobt) eller med tillgång till syre (aerobt),

icke-farligt avfall: avfall som inte är farligt avfall, och

flytande avfall: allt avfall i flytande form, inbegripet spillvatten men med undantag för slam.

biologiskt nedbrytbart avfall: allt avfall som kan brytas ned utan tillgång till syre (anaerobt) eller med tillgång till syre (aerobt), och

3 e §

I denna förordning avses med

direktiv 2008/98/EG: Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/851,

direktiv 1999/31/EG: rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/850, och

förordning (EU) 2017/852: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/852 av den 17 maj 2017 om kvicksilver och om upphävande av förordning (EG) nr 1102/2008.

8 §⁴

Följande avfall får inte deponeras:

1. flytande avfall,
2. avfall som är explosivt, frätande, oxiderande, brandfarligt eller mycket brandfarligt enligt bilaga III till direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) nr 1357/2014,

2. avfall som är explosivt, frätande, oxiderande, brandfarligt eller mycket brandfarligt enligt bilaga III till direktiv 2008/98/EG,

³ Senaste lydelse 2012:371.

⁴ Senaste lydelse 2016:801.

3. sjukvårdsavfall och annat kliniskt avfall från medicinska eller veterinärmedicinska verksamheter som är smittfarligt enligt bilaga III till direktiv 2008/98/EG, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) nr 1357/2014,

4. avfall som utgörs av kemiska ämnen från forskning och utveckling eller undervisning (laboratorier) och som inte är identifierade eller vars effekt på hälsan eller miljön är okända, och

5. hela begagnade däck som inte är cykeldäck och som har en diameter mindre än 1 400 millimeter.

3. sjukvårdsavfall och annat kliniskt avfall från medicinska eller veterinärmedicinska verksamheter som är smittfarligt enligt bilaga III till direktiv 2008/98/EG,

4. avfall som utgörs av kemiska ämnen från forskning och utveckling eller undervisning (laboratorier) och som inte är identifierade eller vars effekt på hälsan eller miljön är okända,

6. brännbart avfall.

7. organiskt avfall, och

8. avfall som har samlats in i syfte att förberedas för återanvändning eller materialåtervinning.

Deponeringsförbudet i första stycket 1 gäller inte metalliskt kvicksilver som är avfall enligt artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1102/2008 av den 22 oktober 2008 om exportförbud för metalliskt kvicksilver och vissa kvicksilverföreningar och kvicksilverblandningar och säker förvaring av metalliskt kvicksilver.

9 §

Utsorterat brännbart avfall får inte deponeras.

Deponeringsförbudet i 8 § 1 gäller inte metalliskt kvicksilver som är kvicksilveravfall enligt artikel 2 i förordning (EU) 2017/852.

10 §

Organiskt avfall får inte deponeras.

Deponeringsförbudet i 8 § 8 gäller inte avfall som har producerats vid behandling av separat insamlat avfall, om deponering är den lämpligaste behandlingen enligt 15 kap. 10 § miljöbalken.

13 §

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om undantag från förbud enligt 9 och 10 §§. Länsstyrelsen får i det enskilda fallet medge dispens från förbud enligt 9 och 10 §§. Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om sådan dispens.

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden enligt 8 § 6 och 7.

13 a §

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om undantag från förbuden i 8 § 6 och 7 och om förutsättningar för dispenser enligt 13 §.

15 §⁵

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om förutsättningar som avfall måste uppfylla för att få deponeras i de olika deponiklasserna enligt

1. artikel 6 i rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall, senast ändrat genom direktiv 2011/97/EU,

2. punkt 8 i bilaga 1 till direktiv 1999/31/EG,

3. bilaga 2 till direktiv 1999/31/EG, och

4. punkt 6 i bilaga 3 till direktiv 1999/31/EG.

Om Naturvårdsverket inte har föreskrivit annat, får på deponier för inert avfall deponeras endast sådant avfall och på deponier för icke-farligt avfall deponeras endast hushållsavfall, icke-farligt avfall och inert avfall.

Avfall får inte spädas ut eller blandas enbart i syfte att uppfylla förutsättningar för att få deponeras.

15 a §⁶

Tillsynsmyndigheten får i det enskilda fallet ge dispens från föreskrifter om gränsvärden som meddelats med stöd av 15 §.

Tillsynsmyndigheten skall till Naturvårdsverket rapportera hur många dispenser som meddelas varje år.

Naturvårdsverket får meddela närmare föreskrifter om sådan dispens och rapportering.

Om Naturvårdsverket inte har föreskrivit annat med stöd av 15 §, får på deponier

1. för inert avfall endast sådant avfall deponeras, och

2. för icke-farligt avfall endast icke-farligt avfall och inert avfall deponeras.

15 b §

Avfall får inte spädas ut eller blandas enbart i syfte att uppfylla förutsättningar för att få deponeras.

15 c §

Tillsynsmyndigheten får i det enskilda fallet ge dispens från föreskrifter om gränsvärden som meddelats med stöd av 15 §.

15 d §

Tillsynsmyndigheten ska rapportera till Naturvårdsverket hur många dispenser som getts varje år.

15 e §

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om förutsättningar för dispenser enligt 15 c § och om rapportering enligt 15 d §.

29 §

Verksamhetsutövaren skall föra ett register med uppgifter om det deponerade avfallets mängd, egenskap-

Verksamhetsutövaren ska föra ett register med uppgifter om det deponerade avfallets mängd, egenskap-

⁶ Senaste lydelse 2005:424.

er, ursprung och leveransdatum, avfallsproducentens identitet eller, när det är fråga om *hushållsavfall* som transporteras bort *genom kommunens försorg*, avfallstransportörens identitet. Registret *skall* också innehålla uppgift om i vilken del av deponin avfallet placerats. I fråga om farligt avfall *skall* avfallets exakta placering i deponin registreras.

På begäran av Naturvårdsverket *skall* verksamhetsutövaren göra den information som anges i första stycket tillgänglig för verket.

er, ursprung och leveransdatum, avfallsproducentens identitet eller, när det är fråga om *kommunalt avfall* som transporteras bort *av kommunen eller den som kommunen anlitar*, avfallstransportörens identitet. Registret *ska* också innehålla uppgift om i vilken del av deponin avfallet placerats. I fråga om farligt avfall *ska* avfallets exakta placering i deponin registreras.

På begäran av Naturvårdsverket *ska* verksamhetsutövaren göra den information som anges i första stycket tillgänglig för verket.

Denna förordning träder i kraft den 5 juli 2020.

2.8 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2004:1205) om handel med utsläppsrätter

Härigenom föreskrivs att bilaga 2 till förordningen (2004:1205) om handel med utsläppsrätter ska ha följande lydelse.

Denna förordning träder i kraft den 5 juli 2020.

Anvisning 3 – Tillförd effekt jämfört med tröskelvärde: Om en enhet används för en verksamhet vars tröskelvärde inte uttrycks i sammanlagd tillförd effekt, ska tröskelvärde för denna verksamhet ha företräde vid bedömningen av om verksamheten är tillståndspliktig eller ej.

Anvisning 4 – Tillståndets omfattning när tröskelvärde har överskridits: Om en anläggning överskrider tröskelvärde för kapacitet i någon av verksamhetsbeskrivningarna i punkterna 1–27 ska alla enheter som förbränner bränsle förutom enheter för förbränning av farligt avfall eller *hushållsavfall* ingå i tillståndet för utsläpp av växthusgaser.

Anvisning 4 – Tillståndets omfattning när tröskelvärde har överskridits: Om en anläggning överskrider tröskelvärde för kapacitet i någon av verksamhetsbeskrivningarna i punkterna 1–27 ska alla enheter som förbränner bränsle förutom enheter för förbränning av farligt avfall eller *kommunalt avfall* ingå i tillståndet för utsläpp av växthusgaser.

Verksamhetsbeskrivningar

Beskrivning 1. Utsläpp av koldioxid från en förbränningsanläggning som

1. har en sammanlagd installerad tillförd effekt över 20 megawatt, eller
2. har en installerad tillförd effekt under 20 megawatt och är
 - a) ansluten för leverans till ett fjärrvärmenät med en sammanlagd installerad tillförd effekt över 20 megawatt, och
 - b) godkänd av Europeiska kommissionen enligt artikel 24 i handelsdirektivet.

Trots det som anges i anvisning 4 omfattas en förbränningsanläggning för förbränning av farligt avfall eller *hushållsavfall* endast om anläggningen är en avfallsenergianläggning. Med *hushållsavfall* och farligt avfall avses detsamma som i 15 kap. 2 § miljöbalken och i avfallsförordningen (2011:927).

Trots det som anges i anvisning 4 omfattas en förbränningsanläggning för förbränning av farligt avfall eller *kommunalt avfall* endast om anläggningen är en avfallsenergianläggning. Med *kommunalt avfall* avses detsamma som i 15 kap. 3 § miljöbalken och med farligt avfall avses detsamma som i 3 § avfallsförordningen (2011:927).

Beskrivning 2. Utsläpp av koldioxid från ett mineraloljeraffinaderi.

Med mineraloljeraffinaderi avses en anläggning som omfattar samtliga produktions- och förbränningsprocesser direkt förknippade med raffinering av mineralolja.

2.9 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar

Härigenom föreskrivs¹ att 1 och 11 §§ förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna förordning avses med

materialåtervinna avfall: *det-
samma som i 15 kap. miljöbalken,*
plastflaska: förpackning som är tillverkad av huvudsakligen polymera material, och
metallburk: förpackning som är tillverkad av metall.

11 §²

Bestämmelser om mål för *material-
utnyttjande* finns i förordningen
(2018:1462) om producentansvar
för förpackningar.

Bestämmelser om mål för *material-
återvinning* finns i förordningen
(2018:1462) om producentansvar
för förpackningar.

Denna förordning träder i kraft den 5 juli 2020.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall.

² Senaste lydelse 2018:1465.

2.10 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer

Härigenom föreskrivs att 1 och 25 §§ förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska produkter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna förordning är meddelad med stöd av

– 14 kap. 8 § miljöbalken i fråga om 7–14 §§, 23 § första stycket 4 och andra stycket, 25 § första stycket 1, 7–9, 11–13 och andra stycket, 26 § första stycket 3 och andra stycket samt 27–30 b §§,– 14 kap. 11 § miljöbalken i fråga om 3 och 4 §§, 23 § första stycket 2 och 3, 25 § första stycket 5 och 26 § första stycket 2,– 14 kap. 12 § miljöbalken i fråga om 5 §, 23 § första stycket 1 samt 26 § första stycket 1 och andra stycket,– 14 kap. 13 § miljöbalken i fråga om 6 §, 25 § första stycket 6 och 10 samt 28–30 a §§, och– 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.	– 14 kap. 8 § miljöbalken i fråga om 7–14 §§, 23 § första stycket 4 och andra stycket, 25 § första stycket 1, 7–9, 11–14 och andra stycket, 26 § första stycket 3 och andra stycket samt 27–30 b §§,

25 §²

Kemikalieinspektionen får meddela föreskrifter om

1. sådana kunskapskrav, försiktighetsmått och produktval som avses i 2 kap. 2–4 §§ miljöbalken i fråga om hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor,
2. produktregistret,
3. vilka uppgifter som ska finnas med i en anmälan enligt 3 §,
4. vid vilken tidpunkt en anmälan enligt 3 § senast ska göras,
5. skyldighet att anmäla till produktregistret även i fall som enligt 5 § är undantagna från anmälningsplikt,
6. vilka uppgifter som ska lämnas enligt 6 §,
7. vilka kemiska produkter som ska anses vara särskilt farliga kemiska produkter,
8. anteckningar om överlåtelser enligt 10 §,
9. att bestämmelserna om särskilt farliga kemiska produkter i 7 och 9–14 §§ ska gälla också i fråga om andra kemiska produkter som det finns särskilda skäl för att hantera på samma sätt,

¹ Senaste lydelse 2018:1457.

² Senaste lydelse 2016:796.

10. sådan produktinformation och uppgiftsskyldighet som avses i 14 kap. 13 § miljöbalken,

11. förbud som behövs till följd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/42/EG av den 21 april 2004 om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa färger och lacker samt produkter för fordonsreparationslackering och om ändring av direktiv 1999/13/EG, i lydelsen enligt kommissionens direktiv 2010/79/EU,

12. förbud, hantering, import och export som behövs för verkställigheten av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 649/2012 av den 4 juli 2012 om export och import av farliga kemikalier, *och*

13. krav på tillstånd eller särskilda villkor för hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor som utöver det som följer av 1–12 behövs från hälso- eller miljöskyddssynpunkt.

12. förbud, hantering, import och export som behövs för verkställigheten av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 649/2012 av den 4 juli 2012 om export och import av farliga kemikalier,

13. krav på tillstånd eller särskilda villkor för hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor som utöver det som följer av 1–12 behövs från hälso- eller miljöskyddssynpunkt, *och*

14. skyldighet för leverantörer av varor att lämna uppgifter som avses i artikel 33.1 i förordning (EG) nr 1907/2006 till Europeiska kemikaliemyndigheten.

Innan Kemikalieinspektionen med stöd av första stycket 1 meddelar en föreskrift som har betydelse för transporter, ska inspektionen samråda med den eller de berörda transportmyndigheter som avses i 2 § förordningen (2006:311) om transport av farligt gods.

Denna förordning träder i kraft den 5 juli 2020.

2.11 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier

Härigenom föreskrivs¹ att 10 § förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §²

Bestämmelser om att kommuner ska ansvara för transport samt *återvinning eller bortskaffande* av *hushållsavfall* finns i 15 kap. 20 § miljöbalken. Detta ansvar inskränks av bestämmelserna i denna förordning endast i fråga om avfall som med stöd av förordningen lämnas till en ansvarig producent eller till ett insamlingssystem som avses i 16 §.

Bestämmelser om att kommuner ska ansvara för transport samt *behandling* av *avfall* finns i 15 kap. 20 § miljöbalken. Detta ansvar inskränks av bestämmelserna i denna förordning endast i fråga om avfall som med stöd av förordningen lämnas till en ansvarig producent eller till ett insamlingssystem som avses i 16 §.

Denna förordning träder i kraft den 5 juli 2020.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG av den 6 september 2006 om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer och om upphävande av direktiv 91/157/EEG, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/849.

² Senaste lydelse 2016:806.

2.12 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel

Härigenom föreskrivs att 6 § förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

Bestämmelser om att kommunen ska ansvara för transport samt *återvinning eller bortskaffande* av *hushållsavfall* finns i 15 kap. 20 § miljöbalken. Detta ansvar inskränks av bestämmelserna i denna förordning endast i fråga om avfall som med stöd av förordningen lämnas till en ansvarig producent.

Bestämmelser om att kommunen ska ansvara för transport samt *behandling av avfall* finns i 15 kap. 20 § miljöbalken. Detta ansvar inskränks av bestämmelserna i denna förordning endast i fråga om avfall som med stöd av förordningen lämnas till en ansvarig producent.

Denna förordning träder i kraft den 5 juli 2020.

¹ Senaste lydelse 2016:807.

2.13 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall

Härigenom föreskrivs¹ att 2, 3 och 6 §§ förordningen (2013:253) om förbränning av avfall ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Med avfall och hushållsavfall avses i denna förordning detsamma som i 15 kap. miljöbalken.

Med avfall och kommunalt avfall avses i denna förordning detsamma som i 15 kap. miljöbalken.

3 §

Med farligt avfall och spillolja avses i denna förordning detsamma som i avfallsförordningen (2011:927).

Med farligt avfall, icke-farligt avfall och spillolja avses i denna förordning detsamma som i avfallsförordningen (2011:927).

6 §

Med avfallsförbränningsanläggning avses i denna förordning en förbränningsanläggning

1. som är avsedd för avfallsförbränning med eller utan återvinning av alstrad energi,

2. där förbränning av avfall sker på ett sådant sätt att det huvudsakliga ändamålet med anläggningen inte kan anses vara produktion av energi eller material,

3. där mer än 40 procent av den alstrade värmen kommer från förbränning av farligt avfall, eller

4. där det förbränns annat *hushållsavfall* än avfall som enligt bilaga 4 till avfallsförordningen (2011:927) omfattas av någon av avfallstyperna i underkapitel 20 01 och är källsorterat eller omfattas av någon av avfallstyperna i underkapitel 20 02.

4. där det förbränns annat *kommunalt avfall* än avfall som enligt bilaga 4 till avfallsförordningen (2011:927) omfattas av någon av avfallstyperna i underkapitel 20 01 och är källsorterat eller omfattas av någon av avfallstyperna i underkapitel 20 02.

Denna förordning träder i kraft den 5 juli 2020.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar).

2.14 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning

Härigenom föreskrivs¹ att 4, 11, 12, 15 och 74 §§ förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §²

Bestämmelser om att kommunen ska ansvara för transport samt *återvinning eller bortskaffande av hushållsavfall* finns i 15 kap. 20 § miljöbalken. Detta ansvar inskränks av denna förordning endast i fråga om avfall som med stöd av förordningen har lämnats till någon som enligt förordningen har skyldighet att ta emot avfallet.

Bestämmelser om att kommunen ska ansvara för transport samt *behandling av avfall* finns i 15 kap. 20 § miljöbalken. Detta ansvar inskränks av denna förordning endast i fråga om avfall som med stöd av förordningen har lämnats till någon som enligt förordningen har skyldighet att ta emot avfallet.

11 §

I denna förordning avses med

direktiv 2012/19/EU: Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE), *i den ursprungliga lydelsen*,

direktiv 2012/19/EU: Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE), *i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/849*,

förordning (EG) nr 1013/2006: Europaparlamentets och rådets förordning 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) nr 255/2013, och

förordning (EG) nr 1418/2007: kommissionens förordning (EG) nr 1418/2007 av den 29 november 2007 om export för återvinning av visst avfall som förtecknas i bilaga III eller IIIA till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 till vissa länder som inte omfattas av OECD-beslutet om kontroll av gränsöverskridande transporter av avfall, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) nr 519/2013.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE), i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/849.

² Senaste lydelse 2016:815.

12 §³

Med avfall, avfallsförebyggande åtgärder, återanvändning, återvinna avfall, förbereda avfall för återanvändning, materialåtervinna avfall, bortskaffa avfall, behandla avfall och samla in avfall avses i denna förordning detsamma som i 15 kap. miljöbalken.

Med avfall, avfallsförebyggande åtgärder, återanvändning, återvinna avfall, förbereda avfall för återanvändning, materialåtervinna avfall, bortskaffa avfall, behandla avfall och samla in avfall avses detsamma som i 15 kap. miljöbalken.

Med samla in separat avses i denna förordning detsamma som i 5 § avfallsförordningen (2011:927).

15 §⁴

I denna förordning avses med

samla in separat: samla in och, i syfte att underlätta behandling av det avfall som samlas in, genomföra insamlingen på ett sådant sätt att olika avfallsslag hålls åtskilda, och

insamlingssystem: yrkesmässig insamling av konsumentelavfall.

Med insamlingssystem avses i denna förordning yrkesmässig insamling av konsumentelavfall.

74 §

Bestämmelser om tillsyn finns i 26 kap. miljöbalken och i miljötillsynsförordningen (2011:13). Bestämmelser om det operativa tillsynsansvar som hör samman med denna förordning finns i 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken och i 2 kap. 4, 24, 29 och 30 §§ miljötillsynsförordningen.

Bestämmelser om tillsyn finns i 26 kap. miljöbalken och i miljötillsynsförordningen (2011:13). Bestämmelser om det operativa tillsynsansvar som hör samman med denna förordning finns i 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken och i 2 kap. 4, 24, 29, 30 och 31 §§ miljötillsynsförordningen.

Denna förordning träder i kraft den 5 juli 2020.

³ Senaste lydelse 2018:2007.

⁴ Senaste lydelse 2018:2007.

2.15 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar

dels att 11 och 20 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 1–4, 10, 14, 16–19, 21–25, 37, 39, 49, 63, 68, 70 och 71 §§ och rubriken närmast före 16 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 13 a, 25 a, 69 a och 74 a §§, och närmast före 74 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Syftet med denna förordning är att

1. minska mängden förpackningsavfall genom att

a) förpackningar *ska framställas* på ett sådant sätt att deras volym och vikt begränsas till den nivå som krävs för att upprätthålla en god säkerhets- och hygiennivå, *och*

b) *förpackningar* endast används när det är nödvändigt,

2. begränsa skadligheten för miljön av material och ämnen i förpackningar,

3. producenterna ska tillhandahålla eller ansluta sig till ett insamlings-system som tar operativt och finansiellt ansvar för att samla in och behandla förpackningsavfall,

4. förpackningsavfall ska tas om hand på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt, och

5. nå de mål för *materialutnyttjande* som anges i 17–25 §§.

1. minska mängden förpackningsavfall genom att förpackningar

a) *framställs* på ett sådant sätt att deras volym och vikt begränsas till den nivå som krävs för att upprätthålla en god säkerhets- och hygiennivå,

b) endast används när det är nödvändigt, *och*

c) *återanvänds*,

5. nå *materialåtervinningsmålen* i 17–25 §§.

2 §

Denna förordning är meddelad med stöd av

– 15 kap. 12 § miljöbalken i fråga om 42 §,

– 15 kap. 13 § miljöbalken i fråga om 37–41, 63, 72 och 73 §§,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall.

- 15 kap. 15 § miljöbalken i fråga om 42–53, 58, 59, 61 §§, 62 § första stycket 1, 64, 65, 71, 75 och 76 §§,
- 15 kap. 18 § miljöbalken i fråga om 67 §,
- 15 kap. 39 § miljöbalken i fråga om 66 § och 68 § 1 a och 2,
- 15 kap. 40 § miljöbalken i fråga om 62 § första stycket 2 och 3 och andra stycket, 68 § 1 b och 74 §,
- 15 kap. 45 § miljöbalken i fråga om 70 §,
- 8 kap. 11 § regeringsformen i fråga om 79 §, och
- 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

3 §

Bestämmelser om att kommunen ska ansvara för transport samt *återvinning och bortskaffande av hushållsavfall* finns i 15 kap. 20 § miljöbalken. Detta ansvar inskränks av denna förordning endast i fråga om avfall som lämnas till någon som med stöd av denna förordning får samla in avfallet.

Bestämmelser om att kommunen ska ansvara för transport samt *behandling av avfall* finns i 15 kap. 20 § miljöbalken. Detta ansvar inskränks av denna förordning endast i fråga om avfall som lämnas till någon som med stöd av denna förordning får samla in avfallet.

4 §

Bestämmelser om skyldighet att sortera ut förpackningsavfall från annat avfall och vart man ska lämna förpackningsavfallet finns i 24 a och 24 b §§ avfallsförordningen (2011:927).

Bestämmelser om skyldighet att sortera ut förpackningsavfall från annat avfall och vart man ska lämna förpackningsavfallet finns i 24 a § avfallsförordningen (2011:927).

10 §

I denna förordning avses med

insamlingssystem: yrkesmässig insamling av förpackningsavfall, och

släppa ut en förpackning på den svenska marknaden: att för första gången i Sverige göra en förpackning tillgänglig för någon annan.

insamlingssystem: yrkesmässig insamling av förpackningsavfall,

släppa ut en förpackning på den svenska marknaden: att för första gången i Sverige göra en förpackning tillgänglig för någon annan,

återanvändbar förpackning: förpackning som har utformats, konstruerats och släppts ut på marknaden för att under sin livscykel återanvändas flera gånger genom

att återfyllas eller återanvändas för samma ändamål som den utformades för,

rotation: den resa som en återanvändbar förpackning gör från det att den släpps ut på marknaden tillsammans med den vara som den är avsedd att innehålla, skydda, leverera eller presentera, till dess att den lämnas till ett system för återanvändning av förpackningar i syfte att på nytt släppas ut på marknaden tillsammans med en vara som den är avsedd för, och

system för återanvändning av förpackningar: organisatoriska, tekniska eller finansiella arrangemang som säkerställer att återanvändbara förpackningar gör flera rotationer.

13 a §

Med direktiv 94/62/EG avses i denna förordning Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/852.

14 §

Ord och uttryck i denna förordning har i övrigt samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken.

Ord och uttryck i denna förordning har i övrigt samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken och avfallsförordningen (2011:927).

Mål för materialutnyttjande

Mål för materialåtervinning

16 §

Bestämmelserna i 17–25 §§ anger mål för materialutnyttjande. För att beräkna om målen nås ska det tal som motsvarar den mängd avfall som har materialutnyttjats under ett kalenderår (materialutnyttjandemängden) divideras med det tal som motsvarar den mängd för-

Mål för materialåtervinning anges i 17–25 §§.

packningar som har tillverkats i Sverige eller förts in till Sverige under samma kalenderår (produktionsmängden). Mängderna ska anges i vikt. Vid beräkningen av produktionsmängden ska inte sådana förpackningar som yrkesmässigt förts ut från Sverige ingå. Resultatet av divisionen är materialutnyttjandegraden, som ska anges i procent.

Vid beräkningen får avfall som har transporterats till ett land utanför EU anses materialutnyttjat endast om det visas att avfallet har materialutnyttjats under villkor som motsvarar kraven i denna förordning.

Beräkning av om målen uppnås ska ske i enlighet med artikel 6a i direktiv 94/62/EG.

17 §

I fråga om allt förpackningsavfall är målet att materialutnyttjandegraden ska vara minst 55 procent före den 1 januari 2020 och därefter minst 65 procent.

I fråga om allt förpackningsavfall är målet att materialåtervinningsgraden ska vara minst 65 procent till och med år 2029 och därefter minst 70 procent.

18 §

I fråga om förpackningsavfall av papp, papper, kartong och wellpapp är målet att materialutnyttjandegraden ska vara minst 65 procent före den 1 januari 2020 och därefter minst 85 procent.

I fråga om förpackningsavfall av papp, papper, kartong och wellpapp är målet att materialåtervinningsgraden ska vara minst 85 procent.

19 §

I fråga om förpackningsavfall av plast som inte är dryckesförpackningar är målet att materialutnyttjandegraden ska vara minst 30 procent före den 1 januari 2020 och därefter minst 50 procent.

I fråga om förpackningsavfall av plast är målet att materialåtervinningsgraden ska vara
1. minst 90 procent för förpackningsavfall av plast som omfattas av förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar, och

2. minst 50 procent till och med år 2029 och därefter minst 55 procent.

21 §

I fråga om förpackningsavfall av glas är målet att *materialutnyttjandegraden* ska vara minst 70 procent före den 1 januari 2020 och därefter minst 90 procent.

I fråga om förpackningsavfall av glas är målet att *materialåtervinningsgraden* ska vara minst 90 procent.

22 §

I fråga om förpackningsavfall av metall som inte är dryckesförpackningar är målet att *materialutnyttjandegraden* ska vara minst 70 procent före den 1 januari 2020 och därefter minst 85 procent.

I fråga om förpackningsavfall av järn är målet att *materialåtervinningsgraden* ska vara minst 70 procent till och med år 2029 och därefter minst 80 procent.

23 §

I fråga om förpackningsavfall som är dryckesförpackningar av metall är målet att *materialutnyttjandegraden* ska vara minst 90 procent.

I fråga om förpackningsavfall av aluminium är målet att *materialåtervinningsgraden* ska vara

1. minst 90 procent för förpackningsavfall av aluminium som omfattas av förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar, och

2. minst 50 procent till och med år 2029 och därefter minst 60 procent.

24 §

I fråga om förpackningsavfall av trä är målet att *materialutnyttjandegraden* ska vara minst 15 procent.

I fråga om förpackningsavfall av trä är målet att *materialåtervinningsgraden* ska vara

1. minst 15 procent till och med år 2024,

2. minst 25 procent från och med år 2025 till och med år 2029, och

3. minst 30 procent från och med år 2030.

25 §

I fråga om förpackningsavfall av andra material än de som anges i 18–24 §§ är målet att *materialutnyttjandegraden* ska vara minst 15 procent.

I fråga om förpackningsavfall av andra material än de som anges i 18–24 §§ är målet att *materialåtervinningsgraden* ska vara minst 15 procent.

25 a §

Om Naturvårdsverket bedömer att det finns risk för att målen i 17–25 §§ inte uppnås i tid ska myndigheten föreslå ändamålsenliga åtgärder till regeringen.

37 §

En producent ska se till förpackningarna En producent ska se till att förpackningarna

1. har en volym och vikt som begränsas till det minimum som krävs för att upprätthålla en god säkerhets- och hygiennivå,

2. kan återanvändas eller återvinnas, och

3. är framställda så att utsläppen av skadliga ämnen minimeras och inverkan i övrigt på miljön begränsas när förpackningsavfallet behandlas eller restprodukter från hanteringen av förpackningsavfallet bortskaffas.

39 §

En förpackning ska anses kunna återvinnas enligt 37 § 2 genom

1. *materialutnyttjande*, om förpackningen är framställd på ett sådant sätt att det är möjligt att utnyttja en viss viktprocent av förpackningsmaterialet för framställning av säljbara produkter,

1. *materialåtervinning*, om förpackningen är framställd på ett sådant sätt att det är möjligt att utnyttja en viss viktprocent av förpackningsmaterialet för framställning av säljbara produkter,

2. energiutvinning, om förpackningsavfallet har ett lägsta värmevärde för att ge optimal energiutvinning, eller

3. kompostering, om förpackningsavfallet är biologiskt nedbrytbart i sådan grad att det inte hindrar separat insamling eller hindrar den komposteringsprocess eller komposteringsaktivitet som avfallet underkastas samt är av sådan art att det kan underkastas fysisk, kemisk, termisk eller biologisk nedbrytning på ett sådant sätt att det mesta av den färdiga komposten slutligen bryts ned till koldioxid, biomassa och vatten.

Vid tillämpningen av första stycket 3 ska plastförpackningar som är nedbrytbara genom oxidation inte anses vara biologiskt nedbrytbara.

49 §

För att anses lämpligt ska insamlingssystemet behandla det förpackningsavfall som samlas in, främja *materialutnyttjande* och

För att anses lämpligt ska insamlingssystemet behandla det förpackningsavfall som samlas in, främja *materialåtervinning* och

effektivt bidra till att nå målen för *materialutnyttjande*.

effektivt bidra till att nå målen för *materialåtervinning*.

63 §

När det gäller uppfyllelse av målen i denna förordning för sådant förpackningsavfall som förs ut från Sverige till ett land utanför EU ska den som driver insamlingssystemet kunna visa att *materialutnyttjande* skett på det sätt som anges i denna förordning.

När det gäller uppfyllelse av målen i denna förordning för sådant förpackningsavfall som förs ut från Sverige till ett land utanför EU ska den som driver insamlingssystemet kunna visa att *avfallet har materialåtervunnits* på det sätt som anges i denna förordning.

68 §

Den som samlar in enligt 67 § ska

1. se till att

a) förpackningsavfallet behandlas och hanteras på ett lämpligt sätt så att *materialutnyttjande* främjas, och

b) Naturvårdsverket senast den 31 mars varje år får uppgifter motsvarande de som ska lämnas enligt 62 § första stycket 2 och 3, eller

2. lämna förpackningsavfallet till ett insamlingssystem som har tillstånd enligt 43 § utan att begära någon betalning, om inte annat har avtalats.

a) förpackningsavfallet behandlas och hanteras på ett lämpligt sätt så att *materialåtervinning* främjas, och

69 a §

Den som yrkesmässigt driver ett system för återanvändning av förpackningar ska anmäla detta till Naturvårdsverket med uppgift om namn, kontaktuppgifter och person- eller organisationsnummer.

70 §

Kommunen ska informera hushåll om

1. skyldigheten enligt 24 a och 24 b §§ avfallsförordningen (2011:927) att sortera ut förpackningsavfall från annat avfall,

2. hur sorteringen ska gå till,

3. tillgängliga insamlingssystem,

4. hur hushållen kan bidra till ökat *materialutnyttjande*, och

5. de återvinningsresultat som sorteringen bidrar till.

1. skyldigheten enligt 24 a § avfallsförordningen (2011:927) att sortera ut förpackningsavfall från annat avfall,

4. hur hushållen kan bidra till ökad *materialåtervinning*, och

Kommunen ska ge den som driver ett insamlingssystem möjlighet att lämna synpunkter på informationens utformning.

71 §

Den som driver ett insamlingssystem ska

1. se till att andra än hushåll får motsvarande information som avses i 70 §,

2. informera hushållen om skyldigheten enligt 24 a och 24 b §§ avfallsförordningen (2011:927) att sortera ut förpackningsavfall från annat avfall, syftet med *materialutnyttjande* av förpackningsavfall och om möjligheten att *materialutnyttja* olika förpackningsmaterial, och

3. informera de producenter som låter förpackningar omfattas av systemet om vilka möjligheter som finns att *materialutnyttja* olika förpackningsmaterial.

2. informera hushåll om skyldigheten enligt 24 a § avfallsförordningen (2011:927) att sortera ut förpackningsavfall från annat avfall, syftet med *materialåtervinning* av förpackningsavfall och om möjligheten att *materialåtervinna* olika förpackningsmaterial,

3. informera de producenter som låter förpackningar omfattas av systemet om vilka möjligheter som finns att *materialåtervinna* olika förpackningsmaterial,

4. informera användare av förpackningar om fördelarna med en ökad återanvändning av förpackningar, och

5. verka för att de producenter som låter förpackningar omfattas av systemet ökar andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden.

Databas om förpackningar

74 a §

Naturvårdsverket ska se till att det finns en sådan databas om förpackningar och förpackningsavfall som uppfyller kraven i artikel 12 i direktiv 94/62.

Denna förordning träder i kraft den 5 juli 2020.

2.16 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2018:1463) om producentansvar för returpapper

Härigenom föreskrivs att 3, 4 och 34 §§ förordningen (2018:1463) om producentansvar för returpapper ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Bestämmelser om att kommunen ska ansvara för transport *samt återvinning och bortskaflande av hushållsavfall* finns i 15 kap. 20 § miljöbalken. Detta ansvar inskränks av denna förordning endast i fråga om avfall som lämnas till någon som med stöd av denna förordning får samla in avfallet.

Bestämmelser om att kommunen ska ansvara för transport *och behandling av avfall* finns i 15 kap. 20 § miljöbalken. Detta ansvar inskränks av denna förordning endast i fråga om avfall som lämnas till någon som med stöd av denna förordning får samla in avfallet.

4 §

Bestämmelser om skyldighet att sortera ut returpapper från annat avfall och vart man ska lämna returpapperet finns i 24 c *och 24 d §§* avfallsförordningen (2011:927).

Bestämmelser om skyldighet att sortera ut returpapper från annat avfall och vart man ska lämna returpapperet finns i 24 c § avfallsförordningen (2011:927).

34 §

Kommunen ska informera hushåll om

1. skyldigheten enligt 24 c och 24 d §§ avfallsförordningen (2011:927) att sortera ut returpapper från annat avfall,
2. hur sorteringen ska gå till,
3. tillgängliga insamlingssystem,
4. hur hushållen kan bidra till ökad materialåtervinning, och
5. de återvinningsresultat som sorteringen bidrar till.

Kommunen ska ge den som driver ett insamlingssystem möjlighet att lämna synpunkter på informationens utformning.

1. skyldigheten enligt 24 c § avfallsförordningen (2011:927) att sortera ut returpapper från annat avfall,

Denna förordning träder i kraft den 5 juli 2020.

3 Ärendet

I juli 2018 trädde fyra EU-direktiv i kraft som ändrar sex direktiv på avfallsområdet (ändringsdirektiven):

- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/851 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 2008/98/EG om avfall,
- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/850 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 1999/31/EG om deponering av avfall,
- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/852 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall, samt
- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/849 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiven 2000/53/EG om uttjänta fordon, 2006/66/EG om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer, och 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller elektrisk och elektronisk utrustning (ändringsdirektiven).

De direktiv som ändrats är således

- direktiv (2008/98/EG) om avfall (avfallsdirektivet),
- direktiv (94/62/EG) om förpackningar och förpackningsavfall (förpackningsdirektivet),
- direktiv (1999/31/EG) om deponering av avfall (deponidirektivet),
- direktiv (2000/53/EG) om uttjänta fordon,
- direktiv (2006/66/EG) om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer samt
- direktiv (2012/19/EU) om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE-direktivet).

En stor del av de nya och ändrade bestämmelserna ska vara genomförda senast den 5 juli 2020. I denna promemoria lämnas förslag till lag- och förordningsändringar som bedöms nödvändiga för att genomföra merparten av de bestämmelser som ska vara genomförda den 5 juli 2020. Utöver förslagen kommer myndighetsföreskrifter att behöva ändras eller införas för att direktiven ska vara fullständigt genomförda.

Naturvårdsverket har fått i uppdrag att tillhandahålla en digital lösning för spårbarhet för farligt avfall som uppfyller avfallsdirektivets krav (Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2019). Naturvårdsverket har även fått i uppdrag att utreda rättsliga förutsättningar för att upprätta och tillhandahålla avfallsstatistik samt säkerställa spårbarhet av farligt avfall i en digital lösning som uppfyller kraven i avfallsdirektivet. Naturvårdsverket redovisade detta uppdrag den 5 september 2019 i rapporten Rättsliga förutsättningar för en ändamålsenlig avfallsstatistik och en digital lösning för spårbarhet av farligt avfall (dnr M2019/01642/Ke). Redovisningen innehåller förslag som kompletterar vissa av förslagen i denna promemoria och remitteras samtidigt som denna promemoria.

Utöver förslagen i denna promemoria kommer ytterligare förslag till förordningsändringar som ska genomföra direktiven att remitteras i ett

senare skede. Det gäller framför allt bestämmelser om rapportering och sanktioner.

I promemorian lämnas också vissa förslag som syftar till att förbättra det tidigare genomförandet av avfallsdirektivet (se avsnitt 9.1 och avsnitt 9.2) och som görs till följd av kritik från Europeiska kommissionen (kommissionen) i ett motiverat yttrande i mars 2019 (dnr SB2019/00786).

Ändringsdirektiven

Ändringsdirektiven syftar till ett fullständigt genomförande av avfallshierarkin i samtliga medlemsstater, minskning av genererade avfallsmängder totalt och per capita, säkerställande av återvinning av hög kvalitet och användningen av avfall som en betydande och tillförlitlig källa av råvaror för unionen. Flera bestämmelser i de reviderade direktiven syftar även till att komma till rätta med de skillnader som finns mellan medlemsstaterna när det gäller avfallshantering. Ändringsdirektiven syftar också till att genomgående förenkla och harmonisera rapporteringskraven.

Ändringsdirektiven ska i de flesta delar vara genomförda i svensk rätt den 5 juli 2020. För vissa bestämmelser i direktiven gäller andra datum. Den 5 januari 2023 ska åtgärder vara genomförda som säkerställer att system för utökat producentansvar som är inrättade före den 4 juli 2018 följer de nya minimikraven för producentansvar i avfallsdirektivet (artikel 8a i avfallsdirektivet). Medlemsstaterna ska senast den 31 december 2023 säkerställa att biologiskt avfall antingen separeras och materialåtervinns vid källan eller samlas in separat och inte blandas med andra typer av avfall (artikel 22.1 i avfallsdirektivet). Vidare ska alla medlemsstater senast den 31 december 2024 ha inrättat system för utökat producentansvar för alla förpackningar (artikel 7.2 i förpackningsdirektivet). Senast den 1 januari 2025 ska medlemsstaterna ha infört separat insamling för textilier (artikel 11.1 i avfallsdirektivet) och separat insamling av farligt avfall från hushåll (artikel 20.1 i avfallsdirektivet).

När det i promemorian hänvisas till bestämmelser i de olika direktiven på avfallsområdet avses direktiven i den lydelse de har efter de ändringar som har gjorts.

4 Utgångspunkter för svensk avfallshantering

Enligt det övergripande målet för miljöpolitiken i Sverige ska vi till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Ett övergripande mål för svensk avfallshantering har slagits fast inom ramen för miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*. Enligt preciseringen för avfall ska avfallshanteringen vara ”effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallens påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras”. Avfallspolitiken syftar således till att omhänderta avfallet på ett långsiktigt håll-

bart sätt så att miljöpåverkan kan minimeras och avfallet kan utnyttjas som en resurs. Resurseffektivitet står högt på dagordningen både i Sverige, inom EU och globalt. Avfall är en viktig resurs som kan utnyttjas betydligt mer än vad som görs i dag. Ett väl fungerande system för omhändertagande av avfall är en av de nödvändiga infrastrukturerna i samhället. Genom att minimera mängden avfall som uppstår kan samhället tillgodogöra sig stora miljövinster. I de fall avfall ändå uppstår bör materialet och energin i avfallet tas om hand på ett så effektivt sätt som möjligt. Stora miljövinster kan också göras genom att minska mängden farliga ämnen i produkter. Minskad användning av skadliga ämnen i produkter innebär ett renare avfall och en högre kvalitet på de råvaror som materialåtervinning kan ge. Avfallshanteringens infrastruktur omfattar både insamling, transport och behandling av avfallet. Hushåll, offentliga verksamheter och företag är beroende av att offentliga eller privata aktörer tar hand om avfallet. Avfallshanteringens infrastruktur ska ses som en del av den övriga samhällsplaneringen och utformas på ett energi- och resurseffektivt sätt och så att hållbar konsumtion kan främjas.

5 Svensk avfallsreglering

De sex EU-direktiv som har reviderats är tidigare genomförda i svensk rätt genom i huvudsak följande författningar:

- miljöbalken,
- avfallsförordningen (2011:927),
- förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar (förpackningsförordningen),
- förordningen (2018:1463) om producentansvar för returpapper (returpappersförordningen),
- förordningen (2001:512) om deponering av avfall (deponiförordningen),
- förordningen (2007:185) om producentansvar för bilar,
- bilskrotningsförordningen (2007:186),
- förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier, och
- förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning (elavfallsförordningen).

I 15 kap. miljöbalken finns bestämmelser om avfall som bland annat reglerar avfallsinnehavares, kommuners och producenters ansvar för avfallshanteringen. Utgångspunkten är att den som innehar avfall ska se till att det hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. För vissa avfallsslag underlättas innehavarens ansvar för hela eller delar av avfallshanteringen genom bestämmelser om skyldighet för andra att ta på sig ansvaret. Kommunen ansvarar t.ex. för insamling och behandling av hushållsavfall. Regeringen har meddelat föreskrifter om producentansvar. Producentansvar gäller för förpackningar, returpapper, däck, bilar, elektriska och elektroniska produkter, glödlampor och vissa belysningsarmaturer, batterier och läkemedel.

I 15 kap. miljöbalken finns också bestämmelser om hur avfall ska hanteras, framför allt i form av bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter på området. Regeringen har bland annat möjlighet att bestämma att vissa slag av avfall ska förvaras och transporteras bort skilt från annat avfall. Kapitlet innehåller också bestämmelser om förbud mot nedskräpning och dumpning. Varje kommun ska upprätta en kommunal renhållningsordning. I renhållningsordningen ska det finnas en avfallsplan och de föreskrifter om hantering av avfall som gäller för kommunen. Avfallsplanen ska även beskriva kommunens åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet. Bemyndigandena i 15 kap. miljöbalken ger regeringen möjligheter att meddela föreskrifter om bland annat hantering av avfall och sådana föreskrifter om avfall, avfallsplanering och begränsning i fråga om avfallstransporter som behövs till följd av Sveriges medlemskap i EU. Regeringen har med stöd av bemyndigandena meddelat flera förordningar på avfallsområdet, bland annat avfallsförordningen. Det är i stora delar genom avfallsförordningen som avfallsdirektivet genomförs i svensk rätt. I förordningen finns bland annat bestämmelser om hur avfall ska hanteras och bestämmelser om tillståndsplikt och anmälningsplikt för viss hantering av avfall, krav på transportdokument och skyldighet för vissa verksamhetsutövare att föra anteckningar om avfallsmängder.

Utöver de regler som är specifika för avfall och dess hantering finns även de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Vid hantering av avfall, liksom vid all annan verksamhet, måste alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, följa de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att undvika olägenhet eller skada för människors hälsa eller miljön. Bestämmelser om tillståndsplikt och anmälningsplikt för vissa verksamheter finns i 9 kap. miljöbalken och miljöprövningsförordningen (2013:251). Av dessa följer bland annat krav på tillstånds- eller anmälningsplikt för vissa anläggningar för återvinning samt för bortskaffande av avfall. I 19 och 22 kap. miljöbalken finns bestämmelser om vilka uppgifter som ska finnas i ett tillståndsbeslut. Tillsynsbestämmelser finns i 26 kap., bestämmelser om avgifter, däribland renhållningsavgift och producentavgift, finns i 27 kap. och straffbestämmelser i 29 kap.

6 Undantag från avfallsförordningens tillämpningsområde

Förslag: Undantaget från avfallsförordningens tillämpningsområde utökas genom att det anges att förordningen inte ska tillämpas på ämnen som är avsedda för användning som foderråvaror enligt definitionen i artikel 3.2 g i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2009 och som inte består av eller innehåller animaliska biprodukter.

Skälen för förslaget: Avfallsdirektivet innehåller en uppräkningslista av material och ämnen som undantas från direktivets tillämpningsområde (artikel 2). Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det in-

förts ett nytt undantag som innebär att ämnen som är avsedda för användning som foderråvaror enligt definitionen i artikel 3.2 g i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2009 av den 13 juli 2009 om utsläppande på marknaden och användning av foder, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 och om upphävande av rådets direktiv 79/373/EEG, kommissionens direktiv 80/511/EEG, rådets direktiv 82/471/EEG, 83/228/EEG, 93/74/EEG, 93/113/EG och 96/25/EG samt kommissionens beslut 2004/217/EG och som inte består av eller innehåller animaliska biprodukter ska undantas från avfallsdirektivets tillämpningsområde (artikel 2.2 e i avfallsdirektivet). Undantaget görs för att undvika duplicering av bestämmelser (skäl 8 i direktivet om ändring av avfallsdirektivet).

Ett motsvarande undantag bör införas i avfallsförordningen.

7 Ordförklaringar

Förslag: En ändring görs i förklaringen i miljöbalken av *avfallsförebyggande åtgärder*. I stället för en minskning av mängden skadliga ämnen i material och produkter ska en minskning av mängden farliga ämnen i material och produkter anses vara en avfallsförebyggande åtgärd.

En ändring görs i förklaringen i miljöbalken av *hantera avfall* som innebär att det förtydligas att sortering också är hantering av avfall.

Med *återfylla* i avfallsförordningen ska avses att återvinna lämpligt icke-farligt avfall genom att använda det för återställningsändamål i utgrävda områden eller vid landskapsmodulering, om avfallet som används ersätter material som inte utgör avfall och begränsas till den mängd som är nödvändig för att uppfylla ändamålet.

Förklaringen av *samla in separat*, som i dag finns i elavfallsförordningen, flyttas till avfallsförordningen.

Med *avfallsproducent* i miljöbalken ska avses den som ger upphov till avfall och den som genom förbehandling, blandning eller andra förfaranden ändrar avfallets art eller sammansättning.

Med *biologiskt avfall* i avfallsförordningen ska avses

1. biologiskt nedbrytbart trädgårds- och parkavfall,
2. biologiskt nedbrytbart livsmedels- och köksavfall från hushåll, kontor, restauranger, grossister, matsalar, catering och detaljhandelslokaler och
3. biologiskt nedbrytbart livsmedels- och köksavfall från livsmedelsindustrin som är jämförbart med sådant avfall som avses i 2.

Med *bygg- och rivningsavfall* i miljöbalken ska avses avfall från bygg- och rivningsarbeten.

Med *icke-farligt avfall* i avfallsförordningen ska avses avfall som inte är farligt avfall.

Uttrycket *kommunalt avfall* ersätter termen hushållsavfall. Kommunalt avfall ska vara avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll. Kommunalt avfall ska inte omfatta avfall från tillverkning, jordbruk, skogsbruk

och fiske. Det ska inte heller omfatta avloppsslam och annat avfall från avloppsnät och avloppsrening samt avfall från septiktankar, bygg- och rivningsavfall och uttjänta bilar. Följdändringar som innebär att termen hushållsavfall ersätts av kommunalt avfall görs i miljöbalken, bilaga 2 och 4 till avfallsförordningen, deponiförordningen, lagen om skatt på avfall som förbränns¹, förordningen om förbränning av avfall och bilaga 2 till förordningen om handel med utsläppsrätter.

Med *livsmedelsavfall* i avfallsförordningen ska avses livsmedel enligt definitionen i artikel 2 i förordning (EG) nr 178/2002 som blivit avfall.

En ändring görs i förklaringen av *spillolja* som innebär att spillolja inte längre omfattar avfall som utgörs av vegetabilisk smörjolja, eldningsolja eller oljehaltigt drivmedel. Oljor som kan användas som livsmedel utesluts inte längre uttryckligen från förklaringen.

Med *regenerering av spillolja* i avfallsförordningen ska avses ett materialåtervinningsförfarande genom vilket basoljor framställs genom raffinering av spillolja.

Med *återanvändbar förpackning* i förpackningsförordningen ska avses en förpackning som har utformats, konstruerats och släppts ut på marknaden för att under sin livscykel återanvändas flera gånger genom att återfyllas eller återanvändas för samma ändamål som den utformades för.

Med *rotation* i förpackningsförordningen ska avses den resa som en återanvändbar förpackning gör från det att den släpps ut på marknaden tillsammans med den vara den är avsedd att innehålla, skydda, leverera eller presentera, till dess att den lämnas till ett system för återanvändning av förpackningar i syfte att på nytt släppas ut på marknaden tillsammans med en vara som den är avsedd för.

Med *system för återanvändning av förpackningar* i förpackningsförordningen ska avses organisatoriska, tekniska eller finansiella arrangemang som säkerställer att återanvändbara förpackningar gör flera rotationer.

Förklaringen av *elektriska och elektroniska produkter* i avfallsförordningen ändras så att uttrycket får samma innebörd som termen elutrustning i elavfallsförordningen.

I deponiförordningen ska med *kommunalt avfall*, *avfallsproducent*, *hantera avfall*, *återvinna avfall*, *förbereda avfall för återanvändning*, *materialåtervinna avfall*, *bortskaffa avfall*, *mäklare*, *handlare*, *samla in separat* och *deponera avfall* avses detsamma som i miljöbalken och avfallsförordningen.

Förklaringarna i miljöbalken av avfall, avfallsförebyggande åtgärder, återanvändning, kommunalt avfall, avfallsproducent, hantera avfall, återvinna avfall, förbereda avfall för återanvändning, materialåtervinna avfall, bortskaffa avfall, behandla avfall, fastighetsinnehavare, uttjänt bil, bils-krotare och bygg- och rivningsavfall ska ha samma betydelse vid tillämpning av hela miljöbalken.

¹ Lagen om skatt på avfall som förbränns i enlighet med den remiss som regeringen överlämnade till Lagrådet den 20 september 2019.

Skälen för förslaget

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts nya definitioner i avfallsdirektivet. För att säkerställa en större enhetlighet i unionsrätten på avfallsområdet har definitioner i flera av de andra direktiven på avfallsområdet anpassats till definitionerna i avfallsdirektivet.

Avfallsförebyggande åtgärder

För att förbättra samstämmigheten inom unionsrätten om avfall, om kemikalier och om produkter har det genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet gjorts en ändring i definitionen av förebyggande. Definitionen innebär att en förebyggande åtgärd som vidtas innan ett ämne, ett material eller en produkt blivit avfall är förebyggande bland annat om åtgärden innebär en minskning av halten *farliga* ämnen i material och produkter (artikel 3.12 c i avfallsdirektivet). I den tidigare lydelsen angavs att det skulle handla om en minskning av halten *skadliga* ämnen i material och produkter.

Förklaringen av avfallsförebyggande åtgärder i miljöbalken (15 kap. 2 §) bör ändras på motsvarande sätt.

Hantera avfall

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det gjorts en ändring i definitionen av avfallshantering i avfallsdirektivet (artikel 3.9 i avfallsdirektivet). Ändringen innebär att det uttryckligen anges att sortering inkluderas i avfallshantering.

I miljöbalken anges vad som avses med hantera avfall (15 kap. 5 §). Med anledning av ändringen i avfallsdirektivet bör motsvarande ändring göras i den bestämmelsen.

Återfylla

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts en definition av termen återfyllnad i avfallsdirektivet. Återfyllnad är enligt den definitionen alla former av återvinning där lämpligt icke-farligt avfall används för återställningsändamål i utgrävda områden eller landskapsmodulering (artikel 3.17a i avfallsdirektivet). I definitionen anges att avfall som används för återfyllnad ska ersätta material som inte utgör avfall, vara lämpligt för de ovannämnda ändamålen och begränsas till den mängd som är absolut nödvändig för att uppfylla dessa ändamål. Termen återfyllnad används på flera ställen i direktivet, t.ex. som en del av definitionen av resursåtervinning (artikel 3.15a), i reglerna om beräkning av uppnåendet av målen för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning (artikel 11a.5 och 11a.7) och i regler om rapportering (artikel 37.2). Återvinning av oorganiskt material för återfyllnadsändamål är en hantering som utgör materialåtervinning enligt bilaga 2 till direktivet. Termen används i några av de bestämmelser som föreslås i denna promemoria, se t.ex. avsnitt 20.1. En förklaring av återfylla bör därför införas i avfallsförordningen.

Samla in separat

I avfallsdirektivet definieras separat insamling som insamling då ett avfallsflöde hålls åtskilt efter avfallets typ och natur i syfte att underlätta en särskild behandling (artikel 3.11). Definitionen har inte ändrats genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet. I WEEE-direktivet anges att definitionen av separat insamling som anges i avfallsdirektivet ska gälla vid tillämpning av WEEE-direktivet (artikel 3.2). I förpackningsdirektivet anges att avfallsdirektivets definition av separat insamling ska tillämpas vid tillämpning av förpackningsdirektivet (artikel 3.2c).

Uttrycket samla in separat definieras i elavfallsförordningen (15 §). Uttrycket används dock även i avfallsförordningen. Det är därför lämpligt att införa en förklaring av uttrycket i avfallsförordningen. En hänvisning till den förklaringen bör göras i elavfallsförordningen.

Avfallsproducent

Avfallsproducent definieras i avfallsdirektivet som var och en som bedriver en verksamhet som ger upphov till avfall (ursprunglig avfallsproducent) och var och en som genom förbehandling, blandning eller andra förfaranden ändrar avfallets art eller sammansättning (artikel 3.5). Definitionen har inte ändrats genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet.

Termen avfallsproducent används i flera bestämmelser i avfallsdirektivet. I miljöbalken används termen i bestämmelsen om vad som avses med samla in avfall (15 kap. 7 § miljöbalken). Termen används även i den bestämmelse om kostnadsansvar som föreslås i avsnitt 9.1.

För att förbättra genomförandet av direktivet bör en förklaring av termen avfallsproducent införas i miljöbalken.

Biologiskt avfall

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har definitionen av biologiskt avfall i avfallsdirektivet ändrats (artikel 3.4 i avfallsdirektivet). Ändringen innebär att biologiskt avfall även omfattar avfall från kontor, grossister och matsalar. Biologiskt avfall definieras efter ändringen som biologiskt nedbrytbart trädgårds- och parkavfall, livsmedels- och köksavfall från hushåll, kontor, restauranger, grossister, matsalar, catering och detaljhandelslokaler och jämförbart avfall från livsmedelsindustrin.

I svensk rätt används uttrycket biologiskt avfall i bestämmelserna om vad som avses med organiskt avfall och matavfall utan att uttrycket biologiskt avfall förklaras (3 § avfallsförordningen). En bestämmelse om vad som avses med biologiskt avfall bör införas i avfallsförordningen.

Bygg- och rivningsavfall

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts en definition av bygg- och rivningsavfall i avfallsdirektivet (artikel 3.2c i avfallsdirektivet). Avsikten med definitionen är att klargöra omfattningen av detta uttryck (skäl 9 i ändringsdirektivet). Bygg- och rivningsavfall bör förstås som motsvarande avfallskategorierna i kapitel 17 i avfallsförteckningen som fastställts genom beslut 2014/955/EU (skäl 11). Här ingår avfall som består av t.ex. betong, tegel, klinker, trä, glas, jord, sten, spårballast och bitumenblandningar. Bygg- och rivningsavfall inkluderar så-

ledes både avfall från ny-, om- och tillbyggnad, rivning och anläggningsarbeten.

Uttrycket bygg- och rivningsavfall används i den förklaring av kommunalt avfall som nedan föreslås införas i miljöbalken. Det används även i de bestämmelser som föreslås om kommunens ansvar för insamling och behandling (se avsnitt 9.6). Det är därför lämpligt att införa en bestämmelse om vad som avses med bygg- och rivningsavfall i miljöbalken. I den engelska versionen av avfallsdirektivet används uttrycket "waste generated by construction and demolition activities". Uttrycket avfall från bygg- och rivningsverksamhet kan tolkas som att det omfattar mer än avfall från bygg- och rivningsarbeten. Eftersom innebörden av uttrycket avfall från bygg- och rivningsarbeten bättre överensstämmer med vad som avses i direktivet bör detta uttryck användas i förklaringen.

Icke-farligt avfall

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts en definition av icke-farligt avfall i avfallsdirektivet (artikel 3.2a i avfallsdirektivet). Enligt definitionen är icke-farligt avfall sådant avfall som inte omfattas av definitionen av farligt avfall.

Uttrycket icke-farligt avfall används i dag i deponiförordningen (15 §), förordningen (2013:253) om förbränning av avfall (104 §) och i bilaga 4 till avfallsförordningen i definitionen av stabilisering och i kod 19 02 03 i samma bilaga. Uttrycket används även i förklaringen av återfylla som ovan föreslås införas i avfallsförordningen. Det är därför lämpligt att införa en bestämmelse om vad som avses med icke-farligt avfall i avfallsförordningen. I deponiförordningen och förordningen om förbränning av avfall bör anges att med icke-farligt avfall avses detsamma som i avfallsförordningen.

Kommunalt avfall

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts en definition av kommunalt avfall i avfallsdirektivet (artikel 3.2b i avfallsdirektivet). I direktivet definieras kommunalt avfall enligt nedan.

a) blandat avfall och separat insamlat avfall från hushåll, inklusive papper och kartong, glas, metall, plast, biologiskt avfall, trä, textilier, förpackningar, avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning, förbrukade batterier och ackumulatorer samt grovavfall, inklusive madrasser och möbler,

b) blandat avfall och separat insamlat avfall från andra källor om sådant avfall till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll.

Kommunalt avfall omfattar inte avfall från tillverkning, jordbruk, skogsbruk, fiske, septiktankar, avloppsnät och rening av avlopp, inklusive avloppsslam, uttjänta fordon eller bygg- och rivningsavfall.

I miljöbalken finns en förklaring av termen hushållsavfall (15 kap. 3 §). Med hushållsavfall avses avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet. I förarbetena till bestämmelsen anges följande.

Som exempel på avfall som kommer från hushåll kan nämnas sopor, köksavfall, latrin och slam från slambrunnar och slamtankar. Till hushållsavfall räknas också skrymmande avfall som exempelvis utrangerade möbler, cyklar och liknande föremål. Dit räknas även överblivna läkemedel samt miljöfarliga batterier, oljerester, färgrester, rester av bekämpningsmedel och annat farligt avfall som ingår som beståndsdel i avfall som kommer från hushåll. I enlighet med gällande rätt bör begreppet hushållsavfall ges en sådan omfattning att det svarar mot det behov av borttransport av avfall som regelmässigt uppkommer vid nyttjande av mark och byggnad för bostadsändamål. Med avfall från annan verksamhet som är jämförligt med hushållsavfall menas avfall från industrier, affärsrörelser och annan likartad verksamhet som i renhållningssammanhang är jämförligt med avfall som kommer från hushåll. Det är sådant avfall som uppkommer som en direkt följd av att människor oavsett ändamål eller verksamhet uppehåller sig inom en lokal eller i en anläggning. Som exempel kan nämnas avfall från personalmatsalar, restaurangavfall och toalettavfall. (Prop. 1997/98:45 del 2 s. 184 f.).

I Naturvårdsverkets vägledning till vad som avses med hushållsavfall anges att avfall från mindre underhållsarbeten och reparationer i bostaden bör räknas som en normal del av boendet och att sådant avfall därför är hushållsavfall. Om ett byggarbete är omfattande anser Naturvårdsverket däremot att avfallet inte ska anses som hushållsavfall (Vägledning till definitionen av hushållsavfall, Naturvårdsverket 2008-01-16).

Varje kommun ansvarar som huvudregel för att hushållsavfall inom kommunen återvinns eller bortskaffas. Vad som avses med hushållsavfall har därför betydelse för vilket avfall som kommunen ansvarar för (15 kap. 20 § miljöbalken).

Det har i flera sammanhang påpekats att förklaringen av vad som avses med hushållsavfall är oklar. Det uppkom tidigt diskussioner om hur termen ska tolkas och därmed hur ansvaret för olika avfallsfraktioner ska fördelas. Konsekvensen har blivit återkommande tvister, olika tillämpningar i olika delar av landet och olika tolkningar av olika aktörer. Det leder till svårigheter för kommunerna att planera och fullfölja sitt ansvar eftersom uppdragets omfattning ständigt kan ifrågasättas (se t.ex. SOU 2012:56 s. 178 f. och Avfall Sveriges skrivelse Översyn av definitionen av med hushållsavfall jämförligt avfall 2017-10-13, dnr M2017/02527/Ke). Naturvårdsverket har påpekat att det finns ett stort behov av att förtydliga termen hushållsavfall och att bedömningen av vad som är "därmed jämförligt avfall från annan verksamhet" har lett till stora tillämpnings-svårigheter och att den oklara ansvarsfördelningen har varit ett problem (Se Naturvårdsverkets yttrande 2012-12-13, dnr M2012/02143/Ke).

Termen hushållsavfall i miljöbalken och uttrycket kommunalt avfall i avfallsdirektivet är närliggande. Båda omfattar avfall från hushåll och jämförligt avfall från annan verksamhet. Uttrycket kommunalt avfall kommer dock inte att omfatta hushållens avloppsslam och inte heller något bygg- och rivningsavfall. Kommunalt avfall omfattar enligt avfallsdirektivet blandat och separat insamlat avfall från hushåll, inklusive papper och kartong, glas, metall, plast, biologiskt avfall, trä, textilier, förpackningar, avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning, förbrukade batterier och ackumulatorer samt grovavfall, inklusive mad-

rasser och möbler. Kommunalt avfall omfattar även blandat avfall och separat insamlat avfall från andra källor om sådant avfall till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll.

Enligt skälen till direktivet om ändring av avfallsdirektivet bör definitionen av kommunalt avfall i direktivet vara i linje med den som används för statistiska ändamål av Eurostat och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). Kommunalt avfall ska förstås som motsvarande bland annat de avfallskategorier som ingår i kapitel 15 01 (förpackningar) och kapitel 20 (hushållsavfall och liknande handels-, industri- och institutionsavfall), med undantag för koderna 20 02 02 (jord och sten), 20 03 04 (slam från septiska tankar) och 20 03 06 (avfall från rengöring av avlopp) i avfallsförteckningen som fastställts genom kommissionens beslut 2014/955/EU (skäl 10 i ändringsdirektivet).

Kommunalt avfall enligt avfallsdirektivet omfattar inte avfall från tillverkning, avfall från jord- och skogsbruk, avfall från fiske, avfall från avloppsnät och avloppsrening, inklusive avloppsslam, bygg- och rivningsavfall och uttjänta bilar.

Eftersom det finns mål för förberedelse för återanvändning och materialåtervinning för kommunalt avfall och krav i avfallsdirektivet på att rapportera uppgifter om kommunalt avfall till kommissionen är det viktigt att det tydligt framgår i svensk rätt vad som avses med kommunalt avfall. En förklaring av uttrycket kommunalt avfall bör därför införas. Uttrycket bör ersätta termen hushållsavfall. Det är dock inte nödvändigt att i lagtexten ange alla de exempel på blandat och separat insamlat avfall som anges i direktivet. I stället bör det anges att kommunalt avfall omfattar avfall från hushåll och sådant avfall som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll. På det sättet ges förutsättningar att i tillämpningen av bestämmelsen ta hänsyn till att uttrycket enligt skälen till ändringsdirektivet ska vara i linje med den som används av Eurostat och OECD. De undantag som anges i avfallsdirektivet bör dock anges i förklaringen av kommunalt avfall i miljöbalken.

I dag används termen hushållsavfall i miljöbalken för att reglera kommunens ansvar för avfall. Att uttrycket kommunalt avfall ersätter termen hushållsavfall bör dock inte i sig innebära att ansvaret för hanteringen av avfallet ändras. Ansvaret för insamling och behandling av avfallet bör regleras på det sätt som bedöms lämpligt. Frågan om ansvaret för avfallshantering behandlas i avsnitt 9.

Uttrycket kommunalt avfall används på flera ställen i bilagan till kommissionens beslut (2000/532/EG) om upprättande av en förteckning över farligt avfall, i lydelsen enligt kommissionens beslut 2014/955/EU av den 18 december 2014 (avfallsförteckningen). Motsvarande förteckning finns i bilaga 4 till avfallsförordningen. I denna bilaga används uttrycket kommunalt avfall endast i kapitel 19. När uttrycket kommunalt avfall förklaras i svensk rätt bör uttrycket användas i förteckningen i motsvarande utsträckning som i kommissionens beslut. Följdändringar bör således göras i bilagan till avfallsförordningen.

I bilaga II till avfallsdirektivet finns en icke uttömmande lista över återvinningsförfaranden. I noten till R 1 (Användning främst som bränsle eller annan energikälla) anges att detta omfattar förbränningsanläggningar avsedda för kommunalt fast avfall förutsatt en viss energieffektivitet. Bilaga II har genomförts genom bilaga 2 till avfallsförordningen. I denna

bilaga används i dag termen hushållsavfall. När en förklaring av kommunalt avfall införs i miljöbalken bör detta uttryck användas i bilagan.

Termen hushållsavfall används i bilaga 2 till förordningen (2004:1205) om handel med utsläppsrätter. Bestämmelserna genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG. I det direktivet används uttrycket kommunalt avfall. När detta uttryck definieras i miljöbalken så bör det användas även i bilagan till förordningen om handel med utsläppsrätter.

Termen hushållsavfall används även i bestämmelser om vad som avses med avfallsförbränningsanläggning i förordningen om förbränning av avfall och den nya lag om skatt på avfall som förbränns som regeringen har föreslagit i en lagrådsremiss den 20 september 2019. Bestämmelserna om vad som avses med avfallsförbränningsanläggning i den föreslagna lagen om skatt på avfall som förbränns motsvarar i sak bestämmelsen om vad som avses med avfallsförbränningsanläggning i förordningen. Förordningen om förbränning av avfall genomför delvis en bestämmelse om begränsning av utsläpp (artikel 46) i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa förordningar). I direktivet används uttrycket kommunalt avfall. Detta uttryck bör därför användas i bestämmelserna om vad som avses med avfallsförbränningsanläggning.

Livsmedelsavfall

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts en definition av livsmedelsavfall i avfallsdirektivet (artikel 3.4a). Livsmedelsavfall är alla livsmedel enligt definitionen i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 som blivit avfall. Som livsmedel avses i den förordningen alla ämnen eller produkter bearbetade eller oarbetade som är avsedda att eller rimligen kan förväntas att förtäras av människor. Livsmedel inbegriper inte t.ex. foder, växter före skörd, läkemedel och tobak.

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det i avfallsdirektivet även införts ett krav på att medlemsstaterna ska minska generering av livsmedelsavfall (artikel 9.1 g i avfallsdirektivet) och övervaka och bedöma genomförandet av sina åtgärder för att förebygga livsmedelsavfall (artikel 9.5). Medlemsstaterna ska varje år rapportera uppgifter om genomförandeåtgärderna till kommissionen (artikel 37.3 i avfallsdirektivet). Som framgår i avsnitt 3 kommer bestämmelser om rapportering att föreslås i ett annat sammanhang. Det bör därför införas en bestämmelse om vad som avses med livsmedelsavfall i avfallsförordningen.

I avfallsförordningen används i dag termen matavfall. Förklaringen till termen matavfall skiljer sig från förklaringen till livsmedelsavfall. Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts ett krav på att medlemsstaterna ska säkerställa att biologiskt avfall, senast den 31 december 2023, antingen separeras och materialåtervinns vid källan eller insamlas separat (artikel 22 i avfallsdirektivet). Kravet gäller om inte annat följer av bestämmelserna i direktivet om möjlighet till undantag från kravet på separat insamling. Förslag på hur detta krav ska genomföras i svensk rätt

kommer att tas fram senare. Det är lämpligt att det i samband med det arbetet övervägs om termen matavfall bör finnas kvar.

Spillolja

I avfallsförordningen (9 §) avses med spillolja avfall som utgörs av 1. mineralbaserad, syntetisk eller vegetabilisk smörjolja, 2. olja som varit avsedd för ett industriellt ändamål, 3. eldningsolja, eller 4. oljehaltigt drivmedel. Olja som kan användas som livsmedel utgör inte en olja enligt bestämmelsen (9 § andra stycket). Förklaringen av termen överensstämmer inte helt med definitionen av spilloljor i avfallsdirektivet. Enligt avfallsdirektivet är spilloljor mineralbaserade eller syntetiska smörjoljor eller oljor för industriella ändamål som inte längre lämpar sig för det syfte som de ursprungligen var avsedda för, t.ex. använda oljor för förbränningsmotorer och växellådor samt turbinoljor och hydrauloljor (artikel 3.3).

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts en skyldighet för medlemsstaterna att rapportera uppgifter till kommissionen om vilka mineralbaserade och syntetiska smörjoljor och oljor för industriella ändamål som släppts ut på marknaden samt om spilloljor som insamlats separat och behandlats. Det finns även bestämmelser i avfallsförordningen som genomför direktivets krav på separat insamling och behandling av spilloljor. Avsikten är att de bestämmelser som handlar om spilloljor ska tillämpas på de oljor som omfattas av avfallsdirektivets krav. Förklaringen i avfallsförordningen bör därför ändras så att den motsvarar definitionen i direktivet.

Regenerering av spilloljor

Regenerering av spilloljor definieras i avfallsdirektivet som varje materialåtervinningsförfarande genom vilket basoljor kan framställas genom raffinering av spilloljor, bland annat genom att avlägsna de föroreningar, oxidationsprodukter och tillsatser som sådana oljor innehåller (artikel 3.18). Definitionen har inte ändrats genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet.

I avsnitt 14.4 föreslås bestämmelser om hantering av spilloljor i avfallsförordningen som innebär att uttrycket regenerering av spillolja används. Det finns därför ett behov av att förklara vad som avses med regenerering av spillolja. En bestämmelse med en förklaring som motsvarar definitionen i avfallsdirektivet bör därför införas i avfallsförordningen.

Återanvändbar förpackning

Genom direktivet om ändring av förpackningsdirektivet har det införts en definition av återanvändbar förpackning i förpackningsdirektivet. Återanvändbar förpackning är enligt den definitionen en förpackning som har utformats, konstruerats och släppts ut på marknaden för att under sin livscykel återanvändas flera gånger genom att återfyllas eller återanvändas för samma ändamål som den utformades för (artikel 3.2a i förpackningsdirektivet).

Nedan föreslås en bestämmelse med en förklaring av termen rotation, i vilken uttrycket återanvändbar förpackning ingår. Uttrycket föreslås även användas i en bestämmelse om skyldighet för den som driver ett insamlingssystem att verka för att producenter ska öka andelen återanvändbara

förpackningar som släpps på marknaden (se avsnitt 17.1). Uttrycket återanvändbar förpackning är även relevant vid rapportering av uppgifter. Som framgår i avsnitt 3 kommer förslag när det gäller rapporteringsskyldighet att lämnas i ett annat sammanhang. Det bör därför införas en bestämmelse med en förklaring av uttrycket återanvändbar förpackning i förpackningsförordningen som motsvarar definitionen i förpackningsdirektivet.

Rotation

Genom kommissionens genomförandebeslut (EU) 2019/665 av den 17 april 2019 om ändring av beslut 2005/270/EG om fastställande av tabellformat för databassystemet enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall har det införts en definition av rotation. Rotation definieras som en resa som görs av en återanvändbar förpackning från den tidpunkt den släpps ut på marknaden tillsammans med den vara den är avsedd att innehålla, skydda, hantera, leverera eller presentera, till den tidpunkt då den sänds tillbaka för återanvändning i ett system för återanvändning av förpackningar i syfte att på nytt släppas ut på marknaden tillsammans med varan (artikel 2.1 f i beslut 2005/270/EG).

Termen rotation används i förklaringen av uttrycket system för återanvändning av förpackning, se nedan. Det bör därför införas en bestämmelse med en förklaring av termen rotation i förpackningsförordningen.

System för återanvändning av förpackningar

Genom beslutet om ändring av beslut 2005/270/EG har det införts en definition av system för återanvändning av förpackningar i kommissionens beslut 2005/170/EG (artikel 2.1 g i beslut 2005/270/EG). System för återanvändning definieras som organisatoriska, tekniska eller finansiella arrangemang som säkerställer att återanvändbara förpackningar gör flera rotationer.

Uttrycket system för återanvändning av förpackningar används i den bestämmelse som föreslås i avsnitt 17.1 om skyldighet för den som har ett yrkesmässigt system för återanvändning av förpackningar att anmäla detta till Naturvårdsverket. Det bör därför införas en bestämmelse med en förklaring av uttrycket system för återanvändning av förpackningar i förpackningsförordningen.

Elektriska och elektroniska produkter

I avfallsförordningen finns en bestämmelse om vad som avses med elektriska och elektroniska produkter (8 §). Nuvarande förklaring motsvarar den som fanns i den gamla avfallsförordningen (2001:1063) som hade sitt ursprung i renhållningsförordningen (1998:902). Nuvarande förklaring överensstämmer inte med den definition av elektrisk och elektronisk utrustning eller EEE som finns i WEEE-direktivet eller den förklaring av elutrustning som införts i elavfallsförordningen. Producentansvaret är begränsat till elutrustning som omfattas av förklaringen i elavfallsförordningen.

I avfallsförordningen förekommer uttrycket elektriska och elektroniska produkter i avfallskoderna och i en bestämmelse om innehavarens skyldig-

het att sortera ut sådant avfall (25 §). I övrigt hänvisas till elavfall enligt elavfallsförordningen (se 27, 28, 54 a, 59 a och 70 a–70 c §§).

Termen elutrustning i elavfallsförordningen omfattar merparten av den utrustning som i dag omfattas av uttrycket elektriska och elektroniska produkter i avfallsförordningen. Genom att anpassa förklaringen i avfallsförordningen så att den motsvarar termen elutrustning i elavfallsförordningen kommer produkter, komponenter, maskiner, verktyg, instrument och annan utrustning för generering, överföring eller mätning av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält, som är avsedd att användas med en elektrisk spänning över 1 000 volt växelström eller över 1 500 volt likström inte längre att omfattas av förklaringen. Att sådan utrustning inte längre utgör en elektrisk och elektronisk produkt i avfallsförordningens mening innebär inte att dessa typer av utrustning inte längre omfattas av sorteringsskyldigheten (25 §). I sak torde detta inte få någon praktisk betydelse eftersom sådan utrustning är så stor och uteslutande bör förekomma hos verksamhetsutövare som ändå har en skyldighet att omhänderta sitt avfall på ett miljömässigt godtagbart sätt.

Avseende avfallskoderna är dessa inte begränsade till att endast gälla elektrisk och elektronisk utrustning, varför de inte påverkas av att förklaringen ändras.

Mot denna bakgrund bör förklaringen av uttrycket elektriska och elektroniska produkter ändras så att det motsvarar definitionen i WEEE-direktivet och elavfallsförordningen.

Förklaringar i deponiförordningen

Genom direktivet om ändring av deponidirektivet har det införts nya definitioner i deponidirektivet av bland annat avfallsproducent, avfallshandling, separat insamling, återvinning, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, bortskaffande, mäklare och handlare. Definitionen av kommunalt avfall har också ändrats. Definitionerna innebär att dessa termer och uttryck har samma innebörd som i avfallsdirektivet (artikel 3). I deponiförordningen används dessa ord och uttryck i ett flertal bestämmelser och bör därför definieras även där. Det bör ske genom hänvisningar till förklaringarna i miljöbalken och avfallsförordningen.

Förklaringar vid tillämpning av balken

Flera av förklaringarna i 15 kap. miljöbalken som i dag har betydelse vid tillämpning av det kapitlet bör ha betydelse vid tillämpning av hela miljöbalken. Det bör därför göras en ändring som innebär att förklaringarna av avfall, avfallsförebyggande åtgärder, återanvändning, kommunalt avfall, avfallsproducent, hantera avfall, återvinna avfall, förbereda avfall för återanvändning, materialåtervinna avfall, bortskaffa avfall, behandla avfall, fastighetsinnehavare, uttjänt bil, bilskrotare och bygg- och rivningsavfall ska ha betydelse vid tillämpning av hela miljöbalken.

8 När avfall upphör att vara avfall

Förslag: Avfall som har genomgått ett återvinningsförfarande ska anses ha upphört att vara avfall om

1. ämnet eller föremålet ska användas för ett visst ändamål,
2. det finns en marknad för eller efterfrågan på sådana ämnen eller föremål,
3. ämnet eller föremålet uppfyller tillämpliga krav i lag och annan författning, och
4. användningen av ämnet eller föremålet inte leder till allmänt negativa följder för människors hälsa eller miljön.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om när avfall upphör att vara avfall enligt de angivna villkoren.

Det införs en upplysningsbestämmelse i avfallsförordningen där det anges i vilka EU-rättsakter det finns bestämmelser om när avfall upphör att vara avfall. Bestämmelsen ersätter förteckningen i bilaga 5 till avfallsförordningen.

En bestämmelse om vem som ska se till att ett ämne eller föremål som har upphört att vara avfall uppfyller tillämpliga krav i lag och annan författning införs. Dessa krav ska uppfyllas av den som för första gången använder ämnet eller föremålet utan att det har släppts ut på marknaden eller av den som släpper ut ett ämne eller föremål på marknaden för första gången.

Skälen för förslaget

Kriterier för när avfall upphör att vara avfall

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det gjorts ändringar i de bestämmelser som innehåller kriterier för när avfall upphör att vara avfall (artikel 6.1 i avfallsdirektivet). Ändringarna innebär att medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att se till att avfall som har genomgått materialåtervinning eller något annat återvinningsförfarande ska anses ha upphört att vara avfall om det uppfyller följande villkor:

- a) Ämnet eller föremålet ska användas för specifika ändamål.
- b) Det ska finnas en marknad för eller efterfrågan på sådana ämnen eller föremål.
- c) Ämnet eller föremålet ska uppfylla de tekniska kraven för de specifika ändamålen och befintlig lagstiftning och normer för produkter.
- d) Användning av ämnet eller föremålet kommer inte leda till allmänt negativa följder för miljön eller människors hälsa.

Dessa villkor fanns även tidigare men det har nu gjorts en ändring som innebär att villkoren ska beaktas vid all bedömning av om avfall har upphört att vara avfall och inte bara vid utarbetandet av kriterier för när avfall upphör att vara avfall.

Ändringarna motiveras av att aktörer på marknaden för sekundära råvaror bör ges större säkerhet när det gäller ämnens eller föremåls status som avfall eller icke-avfall och att lika villkor bör främjas (skäl 17 i ändringsdirektivet).

Liksom tidigare får kommissionen anta genomförandeakter för att fastställa närmare kriterier för när vissa kategorier av avfall upphör att vara avfall (artikel 6.2 i avfallsdirektivet). Om inga kriterier har fastställts på unionsnivå får medlemsstaterna fastställa kriterier (artikel 6.3). Om det krävs enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 ska medlemsstaten underrätta kommissionen om dessa kriterier. Om inga kriterier har fastställts får medlemsstaterna liksom tidigare besluta i det enskilda fallet om ett visst avfall har upphört att vara avfall. Sådana beslut behöver inte längre anmälas till kommissionen (artikel 6.4).

I förklaringen av avfall i miljöbalken anges att ett ämne eller föremål som har återvunnits och uppfyller krav i fråga om fortsatt användning enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av vissa angivna bemyndiganden upphör att vara avfall (15 kap. 1 § tredje stycket). Vid en genomgång av de bestämmelser som meddelats med stöd av de angivna bemyndigandena (15 kap. 39 och 40 §§) kan det konstateras att det i dessa inte ställs krav på materialets kvalitet för den fortsatta användningen. Det finns således inga bestämmelser i svensk rätt som reglerar när vissa avfallstyper upphör att vara avfall. Den EU-rättsliga regleringen har dock i rättspraxis fått betydelse för bedömningen av om ett förfarande är ett återvinningsförfarande (bilaga 2 i avfallsförordningen) eller ett bortskaffningsförfarande (bilaga 3 i avfallsförordningen). Det har framhållits att en förutsättning för att ett förfarande ska anses utgöra ett återvinningsförfarande där avfallet upphör att vara avfall är dels att avfallet fyller samma funktion som ett naturmaterial, dels att användningen av materialet inte ger upphov till ökade störningar för människors hälsa eller miljön, eller i vart fall mycket begränsade sådana störningar. Funktionskravet eller miljökravet kan dock inte sättas så högt att någon avvikelse från naturmaterialets egenskaper över huvud taget inte accepteras (se MÖD 2010:7). I Naturvårdsverkets vägledning anges att kriterierna i avfallsdirektivet (artikel 6) kan ge vägledning vid bedömningen av vad som utgör en återvinningsprocess (<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Avfall/Nar-avfall-upphor-att-vara-avfall/>). Bedömningen kan granskas av tillsynsmyndigheten som kan förelägga den som behandlat avfallet att fortsätta att hantera ämnet eller föremålet som avfall.

Naturvårdsverket gjorde 2016 en utredning om kopplingarna mellan avfalls- och kemikalielagstiftningen där det konstaterades att många aktörer upplever att bestämmelserna om när avfall upphör att vara avfall är otydliga. Naturvårdsverket konstaterade att detta bland annat berodde på bristande vägledning och att kunskapen om reglerna och hur de ska tillämpas behöver öka både hos företag och hos tillsynsmyndigheter. Naturvårdsverket konstaterade att det finns en risk för att marknaderna för återvunnet material hämmas om situationen inte förbättras. Bedömningen av när avfall upphör att vara avfall får också konsekvenser för vilken tillsynsmyndighet som är ansvarig och för vilka regler som gäller vid import eller export (se Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag om giftfria och resurseffektiva kretslopp, 2016). Naturvårdsverket har därefter

tillsammans med Kemikalieinspektionen väglett om bestämmelserna om när avfall upphör att vara avfall.

Det bör införas en bestämmelse i miljöbalken motsvarande bestämmelsen i avfallsdirektivet om de villkor som ska vara uppfyllda för att avfall som har genomgått ett återvinningsförfarande ska anses ha upphört att vara avfall. Bestämmelsen bör ansluta nära till bestämmelsen i direktivet.

Eftersom det i avfallsdirektivet förutsätts att medlemsstaterna, förutom bedömningar i det enskilda fallet (artikel 6.4) ska kunna fastställa närmare kriterier för tillämpningen av de villkor som anges i direktivet på vissa kategorier av avfall (artikel 6.3), bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om när avfall upphör att vara avfall enligt de angivna villkoren. Den nuvarande bestämmelsen om att ett ämne eller föremål som har återvunnits och uppfyller krav i fråga om fortsatt användning enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av vissa angivna bemyndiganden upphör att vara avfall bör tas bort (15 kap. 1 § tredje stycket).

I bilaga 5 till avfallsförordningen finns en förteckning över EU-rättsakter som innehåller kriterier för när vissa avfallstyper upphör att vara avfall. På unionsnivå har det fastställts kriterier för skrot av järn, stål eller aluminium, krossglas och kopparskrot. Förteckningen bör ersättas av en upplysningsbestämmelse i avfallsförordningen i vilken det hänvisas till de EU-rättsakter som innehåller bestämmelser om när avfall upphör att vara avfall.

Skyldighet att se till att tillämpliga krav för produkter är uppfyllda

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts en ny bestämmelse om skyldigheten att se till att material som upphört att vara avfall uppfyller relevanta krav enligt tillämplig kemikalie- och produktlagstiftning (artikel 6.5 i avfallsdirektivet). Bestämmelsen innebär att ansvaret för detta åvilar en fysisk eller juridisk person som

- a) för första gången använder ett material som har upphört att vara avfall och inte har släppts ut på marknaden, eller
- b) släpper ut ett material på marknaden för första gången sedan det upphört att vara avfall.

En motsvarande bestämmelse bör införas i miljöbalken.

När det gäller frågan om det uppstår ett nytt producentansvar när en produkt som tidigare har omfattats av producentansvar och därefter blivit avfall och sedan upphört att vara avfall, se avsnitt 12.

9 Ansvar för avfallshantering

9.1 Den ursprungliga avfallsproducentens ansvar

Förslag: Om inte annat har avtalats eller är föreskrivet i lag eller annan författning ska den ursprungliga avfallsproducenten ha ansvar för att avfallet genomgår ett fullständigt behandlingsförfarande i enlighet med avfallshierarkin och för kostnaderna för att hantera det avfall som producerats.

Skälen för förslaget: Kommissionen har i ett överträdelseärende kritiserat Sveriges genomförande av vissa bestämmelser i avfallsdirektivet. Det gäller en bestämmelse om att kostnaderna för avfallshantering, inberäknat kostnaderna för nödvändig infrastruktur och driften av den, ska belasta den ursprungliga avfallsproducenten eller den nuvarande eller de tidigare avfallsinnehavarna (artikel 14.1). Det gäller även en bestämmelse om att en överföring av avfall från den ursprungliga avfallsinnehavaren eller innehavaren till en annan person för preliminär behandling inte normalt ska innebära befrielse från ansvaret för utförandet av ett fullständigt återvinnings- eller bortskaffningsförfarande (artikel 15.2).

Kostnadsansvaret är inte begränsat till att enbart avse behandling utan omfattar all hantering. Detta är ett uttryck för principen att förorenaren betalar. I direktivet anges även att den ursprungliga avfallsproducenten har ansvar för att det avfall som denna producerar blir hanterat på ett sätt som skyddar människors hälsa och miljön och att det behandlas i enlighet med avfallshierarkin (artikel 15.1). Det kan ske antingen genom att den ursprungliga avfallsinnehavaren själv behandlar avfallet eller genom att överlåta behandlingen till en handlare eller en verksamhetsutövare som behandlar avfall. Skyldigheten kan även uppfyllas genom att se till att avfallet samlas in av en privat eller offentlig avfallsinsamlare som behandlar avfallet på det sätt som anges i direktivet.

I miljöbalken anges att avfallsinnehavaren har ansvar för att hantera avfall på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till människors hälsa och miljön (15 kap. 11 §). Kommissionen anser dock att det inte framkommer tydligt att bestämmelsen omfattar alla de skyldigheter som avfallsdirektivet lägger på den ursprungliga avfallsproducenten och att Sverige därför har brustit i genomförandet av avfallsdirektivet. En ny bestämmelse som specifikt reglerar den ursprungliga avfallsproducentens ansvar för kostnader för avfallshantering och ansvar för att avfallet blir behandlat enligt avfallshierarkin bör därför införas. Av bestämmelsen bör det framgå att ansvaret normalt ligger på den ursprungliga avfallsproducenten men att ansvaret kan läggas på andra aktörer genom bestämmelser i andra författningar eller genom avtal. Bestämmelsen bör utformas så att den inte ändrar på de ansvarsförhållanden som regleras i gällande rätt utan endast förtydligar dem.

9.2 Förtydligande av avfallshierarkin

Förslag: Den som är ansvarig för att avfall blir behandlat ska se till att det blir behandlat i enlighet med avfallshierarkin.

Skälen för förslaget: I miljöbalken regleras den s.k. avfallshierarkin (15 kap. 10 §). I bestämmelsen anges hur man ska gå till väga för att välja den lämpligaste behandlingsmetoden för ett visst avfall. I bestämmelsen anges även att det är den som behandlar eller är ansvarig för att avfall blir behandlat som ska se till att avfallet blir behandlat på detta sätt. Av förarbetena framgår att utgångspunkten är att det är avfallsinnehavaren som har denna skyldighet men att det i vissa fall regleras särskilt att en avfallsinnehavare kan få avlastning med detta genom att kunna lämna över avfallet till en kommun eller en producent (prop. 2015/16:166 s. 67). I denna promemoria förslås en ny bestämmelse som anger att det är den ursprungliga avfallsproducenten som, om inget annat har avtalats eller framgår av lag eller annan författning, ska se till att avfallet blir behandlat enligt avfallshierarkin (15 kap. 11 a §). För att spegla denna nya ansvarsbestämmelse bör bestämmelsen om avfallshierarkin ändras till att ange att det är ”den som är ansvarig” för att avfall blir behandlat som ska se till att detta görs i enlighet med avfallshierarkin.

9.3 Kommunalt avfall från hushåll

Förslag: Utgångspunkten ska vara att kommuner ansvarar för kommunalt avfall från hushåll. Regeringen ska dock även i fortsättningen ha rätt att meddela föreskrifter om undantag från kommunens ansvar i fråga om avfall som omfattas av producentansvar.

Skälen för förslaget: Den nuvarande regleringen innebär att varje kommun ansvarar för att hushållsavfall inom kommunen transporteras från fastigheten och behandlas (15 kap. 20 § miljöbalken). Det finns dock producentansvarsförordningar med bestämmelser om undantag från kommunens ansvar.

Oklarheterna när det gäller termen hushållsavfall innebär att det finns ett behov av att förtydliga vilket avfall som kommunerna ska ansvara för. I avsnitt 7 föreslås att uttrycket kommunalt avfall ska ersätta termen hushållsavfall. Denna ändring är inte avsedd att i sig förändra ansvaret för avfallshantering. Att avfallet kallas för ”kommunalt avfall” innebär inte per automatik att det är kommunen som har ansvaret för hanteringen av avfallet. Uttrycket bör dock användas vid utformningen av kommunens ansvar.

Av preciseringen *Hållbar avfallshantering* under miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* anges att avfallshantering ska vara effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfall ska förebyggas samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad

som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

Skyldigheten för kommunerna att hämta och bortforsla avfall infördes 1972 genom den kommunala renhållningslagen. Denna lag kom till som ett led i arbetet med att tillgodose medborgarnas krav på service och god miljö. Avsikten var att få till stånd en utvidgad och regelbunden avfallshämtning för att förebygga den tilltagande nedskräpningen (se prop. 1978/79:205 s. 10). Mot bakgrund av vad som framgår av preciseringen *Hållbar avfallshantering* om att avfallshanteringen ska vara effektiv för samhället och enkel att använda för konsumenterna är det lämpligt att kommunerna ansvarar för kommunalt avfall från hushåll om ansvaret inte regleras annorlunda på grund av producentansvar. I uttrycket kommunalt avfall ingår flera avfallsslag som omfattas av föreskrifter om producentansvar. I vissa av förordningarna om producentansvar finns bestämmelser om undantag från kommunens ansvar.

I avfallsförordningens nuvarande lydelse anges att kommunen ska samla in och transportera hushållsavfall som är farligt avfall till en behandlingsanläggning, om inte annat följer av föreskrifter om producentansvar som har meddelats med stöd av 15 kap. 12 § miljöbalken (35 §). Som framgår ovan anges kommunens ansvar för att behandla och transportera bort avfall från den fastighet där det finns i miljöbalken. Bestämmelsen i avfallsförordningen kan därför tas bort.

9.4 Kommunalt avfall från verksamheter

Förslag: Kommunerna ska ha ett grundansvar för kommunalt avfall som producerats i eller i samband med yrkesmässig verksamhet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om undantag från kommunens ansvar i fråga om kommunalt avfall från andra källor än hushåll. Regeringen ska även i fortsättningen ha rätt att meddela föreskrifter om undantag från kommunens ansvar i fråga om avfall som omfattas av producentansvar.

Det införs en möjlighet för den som är skyldig att betala renhållningsavgift att hantera kommunalt avfall som har producerats i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet på annat sätt än genom att lämna det till kommunen eller den som kommunen anlitar (frival). Ett frival ska avse avfallshantering från och med kalenderåret efter att frivalet har anmälts till kommunen. En sådan anmälan ska göras senast den 1 mars. En anmälan om frival ska innehålla uppgift om vilken yrkesmässig verksamhet som frivalet avser och insamlarens eller insamlarnas namn, kontaktuppgifter och person- eller organisationsnummer. Om en insamlare inte anlitas ska anmälan innehålla uppgift om hur avfallet hanteras. Den som har gjort en anmälan om frival ska snarast underrätta kommunen om ändringar i fråga om de uppgifter som har lämnats i anmälan.

Under den tid som frivalet gäller ska kommunen inte ansvara för något kommunalt avfall som produceras i eller i samband med den yrkesmässiga verksamheten.

Den som har gjort ett frival ska få återgå till att lämna avfallet till kommunen eller den som kommunen anlitar från och med kalenderåret efter det att en anmälan om återgång har gjorts till kommunen. En sådan anmälan ska göras senast den 1 mars.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att den som i yrkesmässig verksamhet hanterar eller producerar avfall ska lämna det till någon som har det tillstånd eller har gjort den anmälan som krävs för hanteringen. Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot en sådan föreskrift genom att för transport lämna avfall till den som inte har det tillstånd som krävs för en sådan transport ska kunna dömas till böter.

Skälen för förslaget

Som anges ovan i avsnitt 9.3 innebär den nuvarande regleringen att varje kommun ansvarar för att hushållsavfall inom kommunen transporteras från fastigheten samt behandlas (15 kap. 20 § miljöbalken). Med hushållsavfall avses avfall från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet (15 kap. 3 § miljöbalken).

Tidigare utredningar

Frågan om ansvar för ”därmed jämförligt avfall” har analyserats och utretts vid flera tillfällen. Naturvårdsverket utredde möjligheterna att ändra

bestämmelsen om vad som avses med hushållsavfall i maj 2000. Mot bakgrund av Naturvårdsverkets analys utarbetade Miljödepartementet ett förslag som ingick i promemorian Nya avfallsregler (Ds 2009:37) som departementet tog fram med anledning av genomförandet av avfallsdirektivet. Förslaget i promemorian innebar att den som bedriver en yrkesmässig verksamhet skulle få möjlighet att anlita någon annan än kommunen eller den som kommunen anlitar för att transportera bort och i övrigt ta hand om hushållsavfall som uppkommer i samband med verksamheten. Med en sådan möjlighet skulle verksamhetsutövaren kunna anlita samma entreprenör för hushållsavfall som för annat avfall. Enligt förslaget skulle den som valde att lämna hushållsavfallet till någon annan anmäla detta till kommunen. Kommunens insamlingsansvar skulle emellertid kvarstå för de verksamhetsutövare som inte valde att lämna sitt hushållsavfall till någon annan. Förslaget i promemorian fick ett positivt bemötande av näringslivet samtidigt som det ifrågasattes av de kommunala remissinstanserna eftersom de såg en risk att avfallet inte skulle hanteras på ett miljömässigt godtagbart sätt enligt avfallshierarkin.

När regeringen 2011 tillsatte en utredning för översyn av avfallsområdet valde regeringen att inkludera denna fråga i utredningsdirektivet (dir. 2011:66). Utredningen lämnade sitt betänkande Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering (SOU 2012:56) 2012. Utredningens förslag innebar att förklaringen av hushållsavfall i miljöbalken skulle begränsas till att enbart omfatta avfall från bostäder och att alla verksamhetsutövare skulle få ansvar för hanteringen av allt sitt avfall.

Flera remissinstanser framhöll att utredningens förslag till ny bestämmelse om vad som avses med hushållsavfall riskerade att skapa nya gränsdragningsproblem t.ex. för boende i fritidshus, äldreboende och särskilda boenden. Det ifrågasattes om utredningens förslag var ändamålsenligt där bostäder och mindre verksamheter inryms i samma fastighet. I dessa fall ansåg man att det ofta kan vara rationellt av såväl företagsekonomiska som miljömässiga skäl att låta kommunen hantera allt hushållsavfall, särskilt där hushållens avfall hanteras genom fast infrastruktur som t.ex. sopsugssystem.

Många remissinstanser framförde också att utredningens förslag skulle kunna leda till problem särskilt för mindre verksamhetsutövare och verksamhetsutövare i glesbygd. En skyldighet för alla verksamheter att ta hand om sitt hushållsavfall kan bli en ökad administrativ belastning samt innebära ökade kostnader för hanteringen eftersom det innebär ett aktivt agerande från samtliga verksamhetsutövare. Storumans kommun anförde att det finns en risk att det i små kommuner och i glesbygdskommuner kan komma att finnas problem att hitta privata entreprenörer som är villiga att utföra hanteringen, vilket kan resultera i ökad nedskräpning, illegal hantering och ökade transporter. Naturvårdsverket ansåg att kommunen bör behålla ett grundansvar även för verksamheternas hushållsavfall, men tillstyrkte den del av förslaget som innebar att de verksamheter som önskar ska kunna välja en annan aktör än kommunen. Konkurrensverket framförde att nuvarande reglering av marknaden för verksamhetsavfall skapar gränsdragningsproblem och utgör hinder för en effektiv konkurrens. Ett avskaffande av kommunernas ansvar för detta skulle bidra till större valfrihet, lägre kostnader samt ge privata entreprenörer möjlighet att agera på hela marknaden för verksamhetsavfall. Företag skulle kunna utnyttja

konkurrensen mellan olika avfallshämtare för att få förmånligare villkor för olika slags avfallstjänster avseende pris, kvalitet och påverkan på miljö.

Kommunalt grundansvar med möjlighet att välja att själv ta ansvar

Som beskrivs i avsnitt 7 avses med kommunalt avfall både avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll. I en verksamhet kan det uppstå både kommunalt avfall och annat avfall. Kommunerna bör ha ett grundansvar för kommunalt avfall från andra källor än hushåll. Avfall som produceras i en verksamhet och som inte är kommunalt avfall bör även fortsättningsvis vara verksamhetsutövarens ansvar. Kommunalt avfall som producerats i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet bör dock även få samlas in av andra än kommunerna och de kommunerna anlitar. De generella kraven i miljöbalken på avfallsinnehavarens ansvar (15 kap. 11 §) och bestämmelsen om avfallshierarkin (15 kap. 10 §) gäller både kommuner och andra som producerar eller hanterar avfall. Samma krav ställs således på avfallshantering oavsett vilken aktör som ansvarar för insamlingen.

Ett krav på en uppdelning av det avfall som uppstår i en yrkesmässig verksamhet som innebär att det kommunala avfallet måste lämnas till kommunen och övrigt avfall får hanteras av verksamhetsutövaren leder i vissa fall till en ineffektiv avfallshantering. I de fall en verksamhetsutövare vill ta ansvar för att hantera det kommunala avfall som uppstår i verksamheten är det rimligt att det finns en sådan möjlighet. Verksamhetsutövarnas kapacitet att själva ta ansvar för det kommunala avfallet kan dock variera. Det är därför lämpligt att kommunen har ett grundansvar för insamling och behandling av detta avfall. Enligt Tillväxtverket är drygt 96 procent av alla företag småföretag med färre än 10 anställda. De stora företagen med 250 eller fler anställda utgör endast en promille av det totala antalet företag. Hos många småföretag är den största delen av det avfall som företaget producerar kommunalt avfall. En förändring av ansvaret som innebär att dessa verksamhetsutövare själva skulle bli skyldiga att anlita någon för sin avfallshantering skulle innebära en risk för att avfallet inte skulle omhändertas på ett miljö- och hälsomässigt lämpligt sätt. Det skulle också bli administrativt betungande för små verksamhetsutövare att behöva ta ansvar för hanteringen av det kommunala ansvaret. Det bör därför införas en möjlighet att göra ett s.k. frival, som innebär att det är möjligt att välja att lämna kommunalt avfall som har producerats i en yrkesmässig verksamhet till en annan insamlare än kommunen eller den som kommunen anlitar.

Frivalsmöjligheten bör regleras i avfallsförordningen. För att möjliggöra det bör bemyndigandet i miljöbalken som ger en möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från kommunens ansvar för avfallshantering (15 kap. 21 § miljöbalken) kompletteras så att föreskrifter om undantag kan meddelas när det gäller kommunalt avfall från andra källor än hushåll.

Som påpekas ovan ingår flera avfallsströmmar som omfattas av föreskrifter om producentansvar i uttrycket kommunalt avfall.

Närmare förutsättningar för frivalet

Frågan är vem som bör kunna göra ett frival. En möjlighet är att det är den som är skyldig att betala renhållningsavgift (jfr 27 kap. 4 § miljöbalken) som har möjlighet att göra frivalet. En annan lösning är att valmöjligheten

ges till den som producerar kommunalt avfall i en yrkesmässig verksamhet.

Renhållningsavgifter ska betalas enligt den taxa som kommunfullmäktige antar (27 kap. 4–6 §§ miljöbalken). Taxan ska innehålla bestämmelser om vem som är avgiftsskyldig. I de flesta kommuner är det fastighetsinnehavaren som är avgiftsskyldig.

När en fastighetsägare är avgiftsskyldig för avfall från flera yrkesmässiga verksamheter kan det finnas behov av samordning. Ett frival påverkar skyldigheten att betala avgift till kommunen. Det bedöms därför vara lämpligast att det är den som är avgiftsskyldig enligt föreskrifter om avgift för insamling, transport och behandling av avfall som har rätt att välja om det kommunala avfallet som produceras i eller i samband med yrkesmässig verksamhet ska lämnas till någon annan än kommunen.

Ovanstående innebär att i de fall en bostadsrättsförening äger en fastighet och har två eller flera verksamheter som hyresgäster behöver hyresgästerna komma överens med bostadsrättsföreningen för att kunna göra ett frival genom bostadsrättsföreningen. Frivalet bör endast gälla det kommunala avfall som har producerats i eller i samband med den yrkesmässiga verksamheten. Det bör dock vara möjligt att göra frival för en av flera yrkesmässiga verksamheter.

Frivalet bör gälla allt kommunalt avfall från den yrkesmässiga verksamheten och som inte omfattas av producentansvar. Det bör inte vara möjligt att välja en aktör för insamling av en avfallsfraktion och lämna övrigt kommunalt avfall från den yrkesmässiga verksamhet som frivalet avser till kommunen. Ett argument som har framförts för en frivalslösning är att det ska möjliggöra för verksamhetsutövare att ta ett helhetsansvar för sin avfallshantering. En sådan lösning bedöms även vara mer administrativt effektiv för kommunerna som ska planera sin verksamhet. Det bör dock vara möjligt att välja flera olika aktörer för insamling av kommunalt avfall som producerats i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet. Detta kan t.ex. vara aktuellt om en fastighetsägare är avgiftsskyldig och det i fastigheten finns flera yrkesmässiga verksamheter med olika behov. Det kan också finnas skäl till användning av olika entreprenörer beroende på vilka avfallsfraktioner som finns. Det bör även vara möjligt att hantera avfallet på annat sätt än att lämna det för insamling, t.ex. genom att behandla det inom ramen för den egna verksamheten eller genom att själv transportera det till en behandlingsanläggning.

För att kommunen ska få möjlighet att planera och dimensionera sin verksamhet bör den som vill göra ett frival vara skyldig att anmäla detta till kommunen i god tid. Kommunen har tillsyn inom kommunen över avfallshanteringen enligt 15 kap. miljöbalken (26 kap. 3 § miljöbalken) och behöver dessa uppgifter för sin tillsynsverksamhet. Kommunen behöver också information om vem som har gjort frival för att bedöma om någon renhållningsavgift för insamling, transport och behandling av avfall ska betalas. En anmälan om frival bör innehålla uppgift om vilken yrkesmässig verksamhet som frivalet avser och insamlarens eller insamlarnas namn, kontaktuppgifter och person- eller organisationsnummer. Om en insamlare inte anlitas bör anmälan innehålla uppgift om hur avfallet hanteras. Den som har gjort en anmälan om frival bör vara skyldig att snarast underrätta kommunen om ändringar i fråga om de uppgifter som har lämnats i anmälan.

För att kunna fullgöra sina uppgifter bör kommunen registrera anmälan om frival. Kommunens registrering av en anmälan om frival görs inom ramen för kommunens tillsyn. Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av balken när det gäller en kommunal myndighetsverksamhet (27 kap. 1 § miljöbalken).

I samband med remissförfarandet av promemorian om Nya avfallsregler (Ds 2009:37) framförde flera remissinstanser att det skulle vara administrativt betungande för företag som bedriver verksamhet i flera kommuner att anmäla detta i varje kommun. De föreslog i stället att anmälan skulle kunna göras till en central myndighet, exempelvis Naturvårdsverket. Eftersom kommunerna behöver informationen är det dock lämpligast att anmälan görs till respektive kommun.

För att kommunerna ska ha möjlighet att planera sin verksamhet bör anmälan göras senast den 1 mars och avse avfallshanteringen från och med kalenderåret efter att frivalelet har anmälts till kommunen. Det bör också finnas en möjlighet att återgå till att lämna avfallet till kommunen. Även en anmälan om sådan återgång bör göras den 1 mars året före återgången ska ske.

Skyldighet att lämna avfallet till någon som får hantera det

I miljöbalken finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att den som i yrkesmässig verksamhet ger upphov till annat avfall än hushållsavfall ska lämna det till någon som har det tillstånd eller har gjort den anmälan som krävs för hanteringen (15 kap. 30 § miljöbalken). Begränsningen till annat avfall än hushållsavfall bör tas bort. Det bör således kunna ställas krav på att den som i yrkesmässig verksamhet hanterar eller producerar avfall ska lämna avfallet till någon som har det tillstånd eller har gjort den anmälan som krävs för hanteringen.

Den som bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av det nämnda bemyndigandet genom att för transport lämna annat avfall än hushållsavfall till den som inte har det tillstånd som krävs för sådan transport kan dömas till böter (29 kap. 9 § 15). Mot bakgrund av ändringen i bemyndigandet bör straffbestämmelsen ändras på motsvarande sätt, dvs. begränsningen till annat avfall än hushållsavfall bör tas bort.

9.5 Avfall från avloppsnät, avloppsrening och septiktankar

Förslag: Kommunen ska ansvara för avloppsslam och annat avfall från avloppsnät och avloppsrening samt avfall från septiktankar, om avfallet kommer från hushåll eller till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll.

Skälen för förslaget: Uttrycket kommunalt avfall omfattar inte avloppsslam och annat avfall från avloppsnät och avloppsrening samt avfall från septiktankar. Latrin och slam från slambrunnar och slamtankar från hushåll och därmed jämförligt avfall från verksamheter omfattas dock av

termen hushållsavfall. Kommunerna ansvarar i dag för latrin och slam från slambrunnar och slamtankar från hushåll och därmed jämförligt avfall från andra verksamheter. Det har inte framkommit några skäl för att ändra detta ansvar. Eftersom termen hushållsavfall ersätts av kommunalt avfall bör det anges i miljöbalken att kommunen har ansvar för avloppsslam och annat avfall från avloppsnät och avloppsrening samt avfall från septiktankar om detta avfall kommer från hushåll eller till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll.

En särskild fråga är hur avfall från en fettavskiljare ska kategoriseras. Av lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster framgår att en fastighetsägare inte får använda en allmän va-anläggning på ett sätt som innebär att avloppet tillförs vätskor som kan inverka skadligt på ledningsnätet eller anläggningens funktion (21 §). Enligt Boverkets allmänna råd bör fettavskiljare finnas om spillvattnet kan innehålla mer än obetydliga mängder fett eller andra ämnen som avskiljs vid spillvattnets avkylning (BFS 2011:6). En fettavskiljare är en anordning som hindrar att avloppet tillförs fett och andra ämnen. Avfallet från fettavskiljaren är därför inte avlopp från avloppsnät eller avloppsrening. Frågan om avfallet är kommunalt avfall (avfall från hushåll eller sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll) eller inte får lösas i rättstillämpningen. Om avfallet är kommunalt avfall omfattas det av frivälet och om avfallet inte är kommunalt avfall omfattas det inte av kommunens ansvar.

9.6 Bygg- och rivningsavfall

Förslag: Den som producerar bygg- och rivningsavfall i en yrkesmässig verksamhet ska ansvara för hanteringen av detta avfall. Kommuner ska ansvara för bygg- och rivningsavfall som inte produceras i en yrkesmässig verksamhet.

Skälen för förslaget: I avsnitt 7 föreslås att det ska införas en bestämmelse om vad som avses med bygg- och rivningsavfall i miljöbalken. Uttrycket kommunalt avfall omfattar inte bygg- och rivningsavfall. Ansvar för bygg- och rivningsavfall bör klargöras.

I den nuvarande regleringen framgår inte i vilken utsträckning bygg- och rivningsavfall ingår i termen hushållsavfall och därmed omfattas av kommunens ansvar. Naturvårdsverket anger följande i sin vägledning till definitionen av hushållsavfall (2008-01-16):

Avfall från underhåll, reparation, ombyggnad eller rivning av bostad eller fastighet kan vara antingen hushållsavfall eller icke hushållsavfall.

Mindre underhållsarbeten och reparationer i bostaden bör räknas som en normal del av boendet. Avfall från sådana arbeten (till exempel målning, tapetsering, slipning av golv och byte av förslitningsdetaljer) är därför hushållsavfall.

Om ett byggarbete är omfattande (större reparation, renovering, ombyggnad, rivning etc.) uppstår avfallet främst på grund av byggverksam-

het och inte av boende. Avfall från omfattande arbeten kan inte anses komma från hushåll. Avfallet kan inte heller anses vara därmed jämförbart. Om ett arbete är omfattande eller ej behöver bedömas i varje enskilt fall.

Med denna fördelning av ansvar är det otydligt vem som ansvarar för vilket avfall eftersom det är svårt att bedöma vilka reparationer och underhållsarbeten som är att anse som mindre. Kommunerna har gjort olika tolkningar och detta innebär att kommuninvånares möjlighet att lämna bygg- och rivningsavfall till kommunerna varierar. Vissa kommuner tar emot mycket begränsade mängder, t.ex. tapetspill eller överblivet material från ett nytt klickgolv. Andra kommuner tar emot allt bygg- och rivningsavfall som lämnas av privatpersoner.

Det är viktigt att ansvaret för bygg- och rivningsavfall från hushåll blir tydligt. Det bör finnas samma möjlighet att lämna bygg- och rivningsavfall till kommunen oavsett vilken kommun man bor i.

Det finns brister i den svenska statistiken för bygg- och rivningsavfall. Sverige har även svårigheter att nå avfallsdirektivets mål för återvinning av icke-farligt bygg- och rivningsavfall (artikel 11.2 b i avfallsdirektivet). Även dessa omständigheter talar för att ansvaret för bygg- och rivningsavfall bör klargöras.

Stora delar av det bygg- och rivningsavfall som uppkommer i bostäder uppkommer när hantverkare anlitas för bygg- och rivningsarbeten. Det uppkommer även bygg- och rivningsavfall i samband med åtgärder som utförs av en aktör som äger eller förvaltar en fastighet i yrkesmässig verksamhet, t.ex. en fastighetsägare som hyr ut bostadslägenheter och lokaler. Det avfall som uppkommer i sådana fall bör anses uppkomma i den yrkesmässiga verksamheten. Den som producerar bygg- och rivningsavfall i en yrkesmässig verksamhet bör ansvara för hanteringen av detta avfall.

För det avfall som uppkommit eller hanterats i en yrkesmässig verksamhet finns krav på att den som lämnar avfallet till någon annan för hantering kontrollerar att den som mottar avfallet har gjort de anmälningar eller har de tillstånd som krävs för hanteringen (53 § avfallsförordningen).

Bygg- och rivningsavfall kan uppkomma i hushåll utan att en yrkesmässig verksamhetsutövare anlitas. För detta avfall är förutsättningarna annorlunda eftersom det i dessa fall inte finns krav på kontroll när avfall lämnas till någon annan för hantering. Ett sådant krav är inte lämpligt att ställa på avfallsinnehavare som inte utövar yrkesmässig verksamhet, eftersom det förutsätter stor kunskap om avfallsregelverket för att kunna uppfyllas. Ett sådant krav skulle inte heller vara förenligt med strävan efter att det ska vara enkelt för konsumenterna att hantera avfall.

Ett överlämnande till ny innehavare utan kontroll riskerar att leda till att resurserna i avfallet inte tas till vara och till en miljömässigt sämre hantering.

En fördel med ett kommunalt ansvar för det avfall som uppkommer i hushåll utan att en yrkesmässig verksamhetsutövare anlitas är att kommunerna har kompetens att hantera avfallet resurseffektivt och miljömässigt. Kommunerna har dessutom redan i dag ansvar för mycket av det avfall som produceras av hushållen samt ansvar för att informera hushållen om avfallshantering. Kommunerna har även för annat avfall skyldighet att rapportera in statistik för avfallshantering till Naturvårdsverket. Det är

därför lämpligt att kommunen ansvarar för det bygg- och rivningsavfall som inte produceras i en yrkesmässig verksamhet.

Kommunen har möjlighet att finansiera hanteringen av bygg- och rivningsavfall genom sina kommunala renhållningsavgifter, som kan anpassas utifrån den tjänst som tillhandahålls (27 kap. 5 § miljöbalken). De kommuner som i dag tar emot begränsade mängder bygg- och rivningsavfall kan finansiera kostnaden för att ta emot mer avfall från bygg- och rivningsverksamhet med avfallstaxan. När kommuner beslutar om avfallstaxa finns möjlighet att besluta om tilläggsavgift för tjänster som inte är obligatoriska för samtliga kunder. I den utsträckning den nya regleringen innebär en ökad kostnad för hantering av bygg- och rivningsavfall från hushåll så kan denna kostnad finansieras genom avfallstaxan där en tilläggsavgift som tas ut av de som har behov av hämtning och/eller annan hantering av bygg- och rivningsavfall. Det är även möjligt att ta ut en besöksavgift vid återvinningscentraler.

10 En databas med information om särskilt farliga ämnen i varor

Förslag: Kemikalieinspektionen ska få meddela föreskrifter om skyldighet för leverantörer av varor att lämna uppgifter som avses i artikel 33.1 i förordning (EG) nr 1907/2006 till Europeiska kemikaliemyndigheten.

I 14 kap. miljöbalken görs en justering som innebär att det med hantering ska avses en verksamhet eller åtgärd som innebär att en vara tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande.

Skälen för förslaget

Information enligt Reach-förordningen ska lämnas till Echa

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det förts in nya bestämmelser i avfallsdirektivet om en skyldighet för medlemsstaterna att se till att alla leverantörer av varor tillhandahåller viss information om särskilt farliga ämnen till Europeiska kemikaliemyndigheten, Echa (artikel 9.1 i i avfallsdirektivet). Echa ska inrätta en databas för de uppgifter som lämnas och ge aktörer inom avfallshantering tillgång till databasen. Även konsumenter ska på begäran få tillgång till databasen (artikel 9.2).

När produkter, material och ämnen blir avfall kan förekomsten av farliga ämnen göra avfallet olämpligt för återvinning. Syftet med databasen är se till att information om förekomsten av särskilt farliga ämnen i varor finns tillgänglig under varornas hela livscykel, inklusive avfallsledet (skäl 38 i ändringsdirektivet).

Skyldigheten att lämna information till Echa ska genomföras i nationell lagstiftning. Varuleverantörerna kommer att fullgöra informationsskyldig-

heten genom att registrera uppgifter i den databas som Echa för närvarande utvecklar.

Den information som ska lämnas av varuleverantörerna är den information som avses i artikel 33.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG (i det följande benämnd Reach-förordningen). Enligt den bestämmelsen ska leverantörer av varor lämna information om förekomsten av vissa särskilt farliga ämnen i varan till yrkesmässiga mottagare så att varan kan användas på ett säkert sätt. Informationsskyldigheten gäller varor som innehåller ett ämne som har förts upp på en särskild lista (den s.k. kandidatförteckningen), om ämnet ingår i varan i en koncentration över 0,1 viktprocent. Mottagaren av varan ska få "tillräcklig information" som leverantören har tillgång till, med åtminstone ämnets namn, så att varan kan användas på ett säkert sätt. Enligt Reach-förordningen är leverantörer av varor skyldiga att ge samma information till konsumenter som efterfrågar det (artikel 33.2).

Kandidatförteckningen

De ämnen som förs upp på kandidatförteckningen anses vara särskilt farliga. Det är fråga om ämnen som är svårnedbrytbara i miljön och som ansamlas i levande organismer, ämnen som är cancerframkallande, mutagena eller reproduktionstoxiska samt ämnen som är hormonstörande eller kraftigt allergiframkallande. Bestämmelserna i Reach-förordningen syftar bland annat till att fasa ut dessa särskilt farliga ämnen när det finns mindre farliga alternativ tillgängliga. Utfasningen sker genom att ämnen på kandidatförteckningen förs in i en bilaga till Reach-förordningen och blir tillståndspliktiga eller föremål för begränsning i Reach.

Reach-förordningen började gälla den 1 juni 2007. Det var dock först i oktober 2008 som de första ämnena fördes upp på kandidatförteckningen och en skyldighet för leverantörerna att lämna information om ämnenas förekomst i varor uppkom. Några av de första ämnena som fördes upp på kandidatförteckningen var dibutylftalat (DBP), benzylbutylftalat (BBP) samt bis(2-etylhexyl)ftalat (DEHP) som alla används som mjukgörare i plast. Dessa ämnen får inte längre användas inom EU utan tillstånd men de kan fortfarande förekomma i importerade varor. I dag finns det ca 200 ämnen på kandidatförteckningen (september 2019).

Kandidatförteckningen uppdateras regelbundet och skyldigheten att lämna information om ett ämnes förekomst i en vara gäller så fort ämnet har förts upp på förteckningen. Varuleverantörer behöver därför hålla sig informerade om vilka ämnen som föreslås föras upp på förteckningen. Sådan information finns på Echas webbplats (<https://echa.europa.eu/registry-of-svhc-intentions>). Genom att regelbundet kontrollera Echass webbplats kan leverantörer av varor förbereda sig för de skyldigheter som uppkommer när ett ämne förs upp på kandidatförteckningen.

Skyldigheten för varuleverantörer att lämna information om särskilt farliga ämnen i de varor de levererar har gällt i mer än tio år. Den nya be-

stämmelsen i avfallsdirektivet lägger inte någon ny börda på företagen att ta fram information om innehållet av särskilt farliga ämnen i de varor de säljer utan innebär endast att kretsen av mottagare av informationen utsträcks till Echa.

Leverantörer av varor

Informationen ska lämnas i en databas som Echa ska utveckla. Echa har under arbetet med databasen betonat vikten av att alla medlemsstater genomför den nya bestämmelsen på samma sätt. Det gäller särskilt i fråga om vilka aktörer som träffas av informationsskyldigheten, dvs. vilka aktörer som anses vara ”leverantör av en vara” och innebörden av vara. Enligt den nya bestämmelsen i avfallsdirektivet ska uttrycket leverantör av en vara ges samma innebörd som i Reach-förordningen. Det innebär att även termen vara ska ges samma innebörd som i Reach-förordningen.

Termen vara definieras i Reach-förordningen som ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess form (artikel 3.3). Alla föremål som motsvarar kriterierna i definitionen av vara i Reach-förordningen och som ingår som beståndsdelar i en sammansatt produkt är att anse som varor enligt Reach-förordningen, såvida inte föremålet som en följd av produktionen blir till avfall eller förlorar den form, den yta eller den design som i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion (se dom *Fédération des entreprises du commerce et de la distribution (FCD) och Fédération des magasins de bricolage et de l'aménagement de la maison (FMB) mot Ministre de l'Écologie, du Développement durable et de l'Énergie*, C-106/14, ECLI:EU:C:2015:576 punkt 54). En vara, t.ex. en cykel, kan således bestå av många varor (t.ex. skruvar, ram och handtag) som var för sig är att anse som varor enligt definitionen i Reach-förordningen.

Med ”leverantör av en vara” avses varje producent eller importör av en vara, distributör eller annan aktör i distributionskedjan som släpper ut en vara på marknaden (artikel 3.33). Uttrycket omfattar således leverans i alla led, även det distributionsled som säljer till konsument.

I den nya bestämmelsen i avfallsdirektivet hänvisas till den information som ska lämnas enligt artikel 33.1 i Reach-förordningen. Skyldigheten att lämna information enligt artikel 33.1 gäller aktörer som levererar en vara till en industriell eller yrkesmässig användare eller en distributör (se definitionen av ”mottagare av en vara” i artikel 3.35 i Reach-förordningen). Artikeln är således inte tillämplig vid leverans av varor till konsument. Kommissionen har i ett s.k. icke-papper gjort bedömningen att skyldigheten att lämna information till Echa därför inte gäller detaljister som endast tillhandahåller varor till konsumenter (”Non-paper on the implementation of article 9.1(i) och 9.2 of the revised Waste Framework Directive” Ref. Ares(2019)3936110–20/06/2019). Kommissionen har i samma dokument även bedömt att informationsskyldigheten inte gäller i de fall en medlemsstat har beslutat om undantag från artikel 33.1 på grund av försvarsintressen.

Informationsskyldigheten bör bestämmas av Kemikalieinspektionen

Echa har uppgett att arbetet med att utveckla databasen bedrivs med målsättningen att, så långt det är möjligt, undvika att samma information lämnas av flera aktörer i distributionskedjan. Echa strävar därför efter att utforma ett system som innebär att huvudansvaret för att ge in relevant information läggs på den aktör som är högst upp i distributionskedjan och att övriga aktörers informationsansvar begränsas så långt det är möjligt. Syftet är att begränsa den administrativa bördan för huvuddelen av varuleverantörerna samtidigt som kraven i avfallsdirektivet uppfylls.

Echa har också uppgett att utgångspunkten vid utvecklingen av databasen är att den ska vara varufokuserad. Det innebär att det ska göras en registrering per vara och leverantör, oavsett hur många ämnen på kandidatförteckningen som varan innehåller.

När Echas databas är färdigutvecklad kommer omfattningen av informationsskyldigheten att klargöras både när det gäller kretsen av informationsskyldiga och när informationen ska lämnas. De val Echa gör i dessa avseenden måste följas av medlemsstaterna för att syftet med databasen ska kunna uppnås.

Eftersom databasen inte är klar kan närmare bestämmelser om vilken information som ska lämnas och vilka som är informationsskyldiga ännu inte införas i nationell rätt. Det är därför lämpligt att Kemikalieinspektionen får meddela föreskrifter om informationsskyldigheten. Rätten att meddela föreskrifter bör avse en skyldighet för leverantör av varor att lämna de uppgifter som avses i artikel 33.1 i Reach-förordningen. På så sätt kan Kemikalieinspektionen föreskriva vilka uppgifter som ska lämnas och när. Kemikalieinspektionen kan också precisera vilka som ska lämna uppgifter genom att exempelvis begränsa informationsskyldigheten till sådana aktörer som tillverkar eller importerar varorna.

Det bör framgå att normgivningsbemyndigandet i miljöbalken även omfattar föreskrifter om hantering av varor

Miljöbalken innehåller ett stort antal bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som fyller ut bestämmelserna i balken. I 14 kap. miljöbalken finns t.ex. bemyndiganden som ger rätt att meddela föreskrifter om hantering, införsel och utförsel av en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara (14 kap. 8 § 1). Det finns även ett bemyndigande att meddela de föreskrifter som behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen om hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor (14 kap. 8 § 8). Det senare bemyndigandet är det som ligger närmast till hands att använda för de föreskrifter som beskrivs ovan.

Termen hantering definieras som en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande (14 kap 2 § miljöbalken). Termen hantering avser således i stort sett all befattning som kan förekomma med kemiska produkter och biotekniska organismer, men inte befattning med varor. På grund av innebörden av termen hantering kan de nämnda bemyndigandena

läsas som att de inte innefattar föreskrifter om hantering av varor. Detta kan dock inte anses vara avsikten med bestämmelserna.

Termen hantering har haft samma innebörd sedan miljöbalken trädde i kraft. Innebörden av termen överensstämde med de bemyndiganden som fanns i den ursprungliga lydelsen av 14 kap. vilka avsåg föreskrifter om hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter och biotekniska organismer. Regeringen kunde dock föreskriva att bestämmelserna i balken skulle tillämpas även på varor som innehöll eller hade behandlats med en kemisk produkt, om varorna på grund av sina egenskaper kunde befaras medföra skada på människor eller miljön eller andra intressen som skulle skyddas genom balken (jfr 14 kap. 1 § andra stycket miljöbalken i dess ursprungliga lydelse). Med stöd av denna bestämmelse kunde regeringen således meddela föreskrifter om hantering, införsel eller utförsel av varor.

Termen vara har genom senare författningsändringar förts in i bemyndiganden som rör hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor (14 kap. 8 § 1, 2, 3, 4 och 8, se prop. 2007/08:80). Den begränsning i fråga om rätten att meddela föreskrifter om varor som tidigare fanns i 14 kap. 1 § första stycket har förts in i 14 kap. 8 § andra stycket. Enligt den bestämmelsen får föreskrifter om varor meddelas endast i fråga om varor som på grund av sitt innehåll av en kemisk produkt eller på grund av att de har behandlats med en kemisk produkt kan befaras medföra skada på människor eller miljön eller andra intressen som skyddas genom balken. Någon materiell ändring avsågs inte med författningsändringen (se prop. 2008/08:80 s. 88). Innebörden av termen hantering ändrades dock inte i samband med dessa författningsändringar.

Avsikten med normgivningsbemyndigandena i 14 kap. miljöbalken måste således alltså anses vara att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om hantering av varor som på grund av sitt innehåll av en kemisk produkt eller på grund av att de har behandlats med en kemisk produkt kan befaras medföra skada på människor eller miljön eller andra intressen som skyddas genom balken. För att tydliggöra detta bör dock bestämmelsen om vad som avses med hantering ändras så att den även omfattar befattning med varor. Det bör därför anges att hantering avser en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande.

Bestämmelsen om vad som avses med hantering har endast betydelse för bestämmelserna i 14 kap. miljöbalken och påverkar inte övriga bestämmelser i balken. I 14 kap. förekommer ordet ”hantering” endast i normgivningsbemyndigandena i 14 kap. 8 och 13 §§. Den föreslagna ändringen av bestämmelsen påverkar inte bemyndigandena i 14 kap. 13 § eftersom dessa endast gäller kemiska produkter och biotekniska organismer, till skillnad från bemyndigandena i 14 kap. 8 § som gäller kemiska produkter, biotekniska organismer och varor.

11 Utsortering och separat insamling

11.1 Brännbart avfall

Förslag: Brännbart avfall ska sorteras ut och förvaras skilt från annat avfall.
--

Skälen för förslaget: I avfallsförordningen finns en bestämmelse om att brännbart avfall ska förvaras och transporteras bort skilt från annat avfall (14 §). För att brännbart avfall ska kunna förvaras skilt från annat avfall krävs att det sorteras ut från annat avfall. Eftersom bestämmelsen därmed innebär ett krav på utsortering och det i avsnitt 11.2 föreslås bestämmelser om undantag från krav på utsortering bör bestämmelsen ändras så att det anges att brännbart avfall ska sorteras ut och förvaras skilt från annat avfall. Ett krav på att förvara avfallet skilt från annat avfall gäller även under transport utan att detta uttryckligen anges.

11.2 Undantag från kraven på utsortering och separat insamling

Förslag: Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om undantag från kraven på utsortering av brännbart avfall, kravet på separat insamling av matavfall från hushåll och kravet på utsortering av bygg- och rivningsavfall i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna.

Naturvårdsverket ska i det enskilda fallet få ge dispens från kravet på separat insamling av matavfall från hushåll i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna.

Kommuner ska i det enskilda fallet få ge dispens från kraven på utsortering av bygg- och rivningsavfall i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna.

Separat insamling ska inte anses genomförbar eller ge fördelar som överväger nackdelarna, om

1. separat insamling inte är tekniskt genomförbar med hänsyn till god praxis för avfallsinsamling,
2. en annan hantering ger ett återvinningsresultat som är jämförbart med det som skulle uppnås vid separat insamling,
3. separat insamling inte ger det bästa miljömässiga resultatet med hänsyn till avfallshanteringens sammanlagda miljöpåverkan, eller
4. separat insamling skulle medföra oskäligen ekonomiska kostnader.

Vid bedömning av kostnaders skälighet ska hänsyn tas till

1. negativa effekter på människors hälsa och miljön vid insamling och behandling av blandat avfall,
2. möjligheterna till effektivitetsförbättringar vid insamling och behandling av blandat avfall,
3. vilka intäkter som försäljning av återvunnet material kan ge, och
4. principen om att den som förorenar bör stå för de kostnader som föroreningen medför och de bestämmelser om producentansvar som ger uttryck för den principen.

Skälen för förslaget: I avfallsdirektivet anges att medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att avfall genomgår förberedelse för återanvändning, materialåtervinning eller andra återvinningsförfaranden i enlighet med avfallshierarkin och direktivets bestämmelser om skydd för människors hälsa och miljön (artikel 10.1). Avfall ska samlas in separat när det är nödvändigt för att uppfylla dessa krav (artikel 10.2). Medlemsstaterna får liksom tidigare medge undantag från kraven på separat insamling. Villkoren för detta har dock skärpts något. Undantag får medges om minst ett av följande villkor är uppfyllt (artikel 10.3):

a) Insamling av vissa typer av avfall tillsammans påverkar inte deras möjligheter att i enlighet med artikel 4 genomgå förberedelse för återanvändning, materialåtervinning eller andra återvinningsförfaranden och

leder till ett återvinningsresultat som är kvalitetsmässigt jämförbart med det som uppnås vid separat insamling.

b) Separat insamling leder inte till det bästa miljömässiga resultatet, mot bakgrund av den sammanlagda miljöpåverkan från hanteringen av de aktuella avfallsströmmarna.

c) Separat insamling är inte tekniskt genomförbar med beaktande av god praxis för avfallsinsamling.

d) Separat insamling skulle medföra oskäligen ekonomiska kostnader med beaktande av kostnaderna för negativ påverkan på miljö och hälsa vid insamling och behandling av blandat avfall, möjligheterna till effektivitetsförbättringar inom insamling och behandling av avfall, intäkterna från försäljning av returråvaror och tillämpningen av principen att förorenaren betalar och av utökat producentansvar.

Sammanfattningsvis innebär kraven i direktivet att undantag från kravet på separat insamling får göras om separat insamling inte anses genomförbar eller om separat insamling inte ger fördelar som överväger nackdelarna.

Bestämmelser som motsvarar bestämmelserna om undantag i direktivet bör införas i avfallsförordningen.

Krav på separat insamling förutsätter utsortering av avfall. Eftersom det inte är motiverat att kräva utsortering om inte avfallet samlas in separat bör det i vissa fall finnas bestämmelser om möjlighet till undantag även vid från på utsortering.

Det bör därför i avfallsförordningen införas bestämmelser om att föreskrifter om undantag från kraven på separat insamling och utsortering får meddelas där separat insamling eller utsortering inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna. På samma sätt bör det vara möjligt att besluta om dispens i det enskilda fallet från krav på separat insamling och utsortering när separat insamling eller utsortering inte är genomförbar eller inte ger fördelar som uppväger nackdelarna.

I avfallsförordningen finns krav på att brännbart avfall ska förvaras och transporteras bort skilt från annat avfall (14 §). Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om sortering av brännbart avfall och om undantag från kravet på att brännbart avfall ska förvaras och transporteras bort skilt från annat avfall (15 §). Sådana föreskrifter har meddelats (Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd [NFS 2004:4] om hantering av brännbart avfall och organiskt avfall). I avsnitt 11.1 föreslås att kravet på brännbart avfall ska formuleras som en skyldighet att sortera ut brännbart avfall från annat avfall. Naturvårdsverket bör även i fortsättningen ha möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från kravet.

Kommuner ska senast 2021 tillhandahålla ett system för att från hushåll samla in matavfall som hushållen har separerat från annat avfall och för att transportera bort det matavfallet skilt från annat avfall (15 a § avfallsförordningen och övergångsbestämmelserna till SFS 2018:1466). Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om undantag från kravet och ge dispens i det enskilda fallet från kravet om det finns särskilda skäl (15 b och 15 c §§ avfallsförordningen). Naturvårdsverket har inte meddelat några föreskrifter med stöd av detta bemyndigande. Möjligheten att meddela föreskrifter om undantag och ge dispens i det enskilda fallet bör dock finnas kvar.

I avsnitt 13.2 föreslås att den som producerar bygg- och rivningsavfall ska sortera ut vissa avfallsslag från annat avfall och förvara dem skilda från varandra och skilda från annat avfall. Det föreslås också att utsorterat bygg- och rivningsavfall ska samlas in separat. Naturvårdsverket bör ha möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från kraven på utsortering.

I avfallsförordningen bör det således införas bestämmelser om att föreskrifter om undantag från kraven på utsortering av brännbart avfall, kravet på separat insamling av matavfall från hushåll och kravet på utsortering av bygg- och rivningsavfall får meddelas i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna. Naturvårdsverket bör i det enskilda fallet få ge dispens från kravet på separat insamling av matavfall från hushåll i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna. Kommuner bör i det enskilda fallet få ge dispens från kraven på utsortering av bygg- och rivningsavfall i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna. De närmare förutsättningarna för undantag bör motsvara det som anges i direktivet.

11.3 Behandling av avfall som samlats in separat

Förslag: Avfall som samlats in separat för att förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas ska inte få förbrännas eller deponeras. Förbudet ska inte gälla för avfall som har producerats vid behandling av separat insamlat avfall om förbränning eller deponering är den lämpligaste behandlingen enligt bestämmelsen i miljöbalken om avfallshierarkin.

Skälen för förslaget: Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts krav på att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att säkerställa att avfall som insamlats separat för att förberedas för återanvändning och materialåtervinning inte förbränns, med undantag för avfall som uppkommit vid efterföljande behandling av separat insamlat avfall och för vilket förbränning är det ur miljösynvinkel bästa alternativet i enlighet med avfallshierarkin (artikel 10.4 i avfallsdirektivet).

Ett motsvarande förbud mot deponering har införts i deponidirektivet genom direktivet om ändring av deponidirektivet (artikel 5.3 f i deponidirektivet). Genom att samla in avfall separat åstadkommer man en ren avfallsström vilket främjar en behandling högre upp i avfallshierarkin. Bestämmelserna är ett led i att nå det övergripande målet i deponidirektivet att successivt minska deponering av avfall, i synnerhet avfall som lämpar sig för materialåtervinning eller annan återvinning. Detta avfall bör därför deponeras i så liten utsträckning som möjligt. På motsvarande sätt bör förbränning undvikas när det finns möjlighet att välja en behandling som ger ett bättre resultat för miljön.

Motsvarande bestämmelser bör införas i avfallsförordningen och deponiförordningen.

12 Skyldighet att erbjuda andra att förbereda avfall för återanvändning

Förslag: Den som yrkesmässigt samlar in eller behandlar avfall ska, om någon som avser att yrkesmässigt förbereda avfall för återanvändning begär det,

1. lämna information om eventuellt innehav av sådant avfall som kan förberedas för återanvändning men inte är avsett för sådan förberedelse, och
2. erbjuda avfallet till den som avser att yrkesmässigt förbereda det för återanvändning.

Skälen för förslaget: Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet ställs ytterligare krav på att medlemsstaterna ska främja inrättande av och stöd till nätverk för förberedelse för återanvändning och för reparation (artikel 11.1 i avfallsdirektivet). Ändringen innebär ett krav på att göra det lättare för nätverken att få tillgång till avfall som kan förberedas för återanvändning och som innehas av insamlingssystem eller behandlingsanläggningar. Kravet gäller under förutsättning att en sådan hantering är förenlig med korrekt avfallshantering och när avfallsinnehavaren själv inte har avsikt att förbereda avfallet för återanvändning.

I avfallsdirektivet finns ingen definition av nätverk.

Det saknas uppgifter om befintliga nätverk som förbereder avfall för återanvändning i Sverige. Det finns inte heller statistik om avfall som förbereds för återanvändning. Bedömningen är att det i dag är mycket små mängder avfall som förbereds för återanvändning.

För att möjliggöra att en större andel avfall som skulle kunna förberedas för återanvändning behandlas på detta sätt bör termen nätverk ges en vid innebörd. Det är därför lämpligt att de bestämmelser som införs för att genomföra direktivet i denna del omfattar alla som yrkesmässigt förbereder avfall för återanvändning.

Kravet på att lämna information om innehav av avfall som kan förberedas för återanvändning bör vara generellt utformat och riktas mot samtliga som yrkesmässigt samlar in eller behandlar avfall. I avfallsdirektivet anges att tillgång till avfallet ska ges om avsikten inte är att insamlingssystemet eller anläggningen ska förbereda avfallet för återanvändning (artikel 11.1). Förberedelse för återanvändning är ett återvinningsförfarande. Eftersom insamlingssystem inte behandlar avfall bör bestämmelsen inte utformas på samma sätt som bestämmelsen i direktivet. Det avgörande bör vara om den som samlar in avfall har för avsikt att lämna det till en behandlingsanläggning för att avfallet ska förberedas för återanvändning.

För att genomföra kravet i avfallsdirektivet bör det införas en bestämmelse i avfallsförordningen som innebär att den som yrkesmässigt samlar in eller behandlar avfall på begäran av någon som avser att yrkesmässigt förbereda avfall för återanvändning ska lämna information om innehav av eventuellt avfall som kan förberedas för återanvändning men där avsikten

inte är att så ska ske. Den som innehar sådant avfall bör även vara skyldig att erbjuda avfallet till den som avser att yrkesmässigt förbereda det för återanvändning.

I samband med ett erbjudande om att överta avfallet får den som innehar avfallet och den som avser att överta avfallet avtala om de villkor som ska gälla för övertagandet. Övertagandet kan ske kostnadsfritt eller mot ersättning. En övergång kan bara ske om parterna kommer överens om villkor för övergången.

Den som yrkesmässigt förbereder avfall för återanvändning behandlar avfall (15 kap. 6 § miljöbalken) och måste anmäla sin verksamhet enligt miljöprövningsförordningen (29 kap. 47 §).

Vid överlämnande av avfall krävs att den som lämnar avfallet kontrollerar att den som tar emot avfallet har gjort de anmälningar och har de tillstånd som krävs för hanteringen (53 § avfallsförordningen).

En fråga som kan uppkomma i samband med att en produkt som omfattas av producentansvar blir avfall, förbereds för återanvändning och på nytt tillhandahålls på marknaden är om det uppstår ett nytt producentansvar. Här finns viss vägledning i kommissionens meddelande 2016 års blåbok om genomförandet av EU:s produktbestämmelser (2016/C 272/01). I meddelandet finns inte någon generell definition av producent, men det beskrivs vem som ska ses som tillverkare. Mot bakgrund av vad som framgår av blåboken bör en produkt som blivit avfall och som genomgått förberedelse för återanvändning och på nytt tillhandahålls på den svenska marknaden, som regel inte ses som en ny produkt och det bör därmed inte heller uppkomma ett nytt producentansvar. Detta bör dock inte gälla om produkten genomgått större förändringar så att dess ursprungliga egenskaper, syfte eller typ ändrats eller om produkten släpps ut under ett annat varumärke eller en annan tillverkares namn än det ursprungliga. En bedömning måste mot denna bakgrund göras i varje enskilt fall.

13 Hantering av bygg- och rivningsavfall

13.1 Uppgifter om avfall i kontrollplaner

Förslag: Den kontrollplan som ska tas fram i samband med en bygg- eller rivningsåtgärd ska innehålla uppgifter om vilket avfall som åtgärden kan ge upphov till och hur avfallet ska tas om hand för att möjliggöra avlägsnande och säker hantering av farliga ämnen och materialåtervinning av hög kvalitet. Planen ska även innehålla uppgifter om vilka byggprodukter som kan återanvändas och hur dessa ska tas om hand. Den kontrollansvariga ska, liksom i dag, biträda byggherren med att upprätta kontrollplanen. Vid det tekniska samrådet ska man gå igenom hur identifieringen av avfall och återanvändbara byggprodukter har gjorts.

Kravet på att i anmälan av en åtgärd som inte kräver lov lämna uppgift om huruvida det uppkommer farligt avfall ska gälla även vid en byggåtgärd.

Skälen för förslaget

Syftet med kontrollplanen

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts krav på att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att främja selektiv rivning för att möjliggöra avlägsnande och säker hantering av farliga ämnen och underlätta återanvändning och materialåtervinning av hög kvalitet genom selektivt avlägsnande av material (artikel 11.1 fjärde stycket i avfallsdirektivet). Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det även införts krav på att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att förebygga avfallsgenerering. Åtgärderna ska åtminstone minska avfallsgenerering i processer inom bland annat bygg- och rivningsverksamhet (artikel 9.1 f i avfallsdirektivet).

Enligt plan- och bygglagen (2010:900) ska byggherren se till att det finns en plan för kontrollen av en bygg- och rivningsåtgärd, en s.k. kontrollplan (10 kap. 6 §). Med byggherre avses enligt plan- och bygglagen den som för egen räkning utför eller låter utföra projekterings-, byggnads-, rivnings- eller markarbeten (1 kap. 4 §). En kontrollplan ska bland annat innehålla uppgifter om vilket farligt avfall som rivningsåtgärder kan ge upphov till och hur farligt avfall och annat avfall ska tas om hand. Det ska finnas en kontrollplan för alla bygglovs-, rivningslovs-, marklovs- och anmälningspliktiga åtgärder. Att anlägga en gata eller bygga skyddsvallar mot bullerstörningar från trafiken är exempel på åtgärder som kan kräva marklov.

Kravet på kontrollplan har ersatt det tidigare kravet på rivningsplan vid rivningsåtgärder (se prop. 2009/10:170 s. 305). Syftet med rivningsplanen var att rivningen skulle ske så att olika material kunde tas om hand var för sig på ett ändamålsenligt sätt. Kravet på att olika material skulle kunna omhändertas var för sig skulle tolkas bland annat med beaktande av förutsättningarna för återanvändning och återvinning vid tidpunkten för rivningen (prop. 1994/95:230 s. 100). I förarbetena ges ett exempel på hur systemet med rivningsplan och inventering kan fungera i praktiken.

Byggnadsföretaget HUSAB har förvärvat en tomt med ett saneringsmoget fyravåningshus byggt 1923 i ett område som omfattas av en detaljplan. HUSAB vänder sig till rivningsentreprenören RIVAB och begär en offert på en rivning av huset, innefattande upprättande av en rivningsplan, omhändertagande och försäljning av användbart material och omhändertagande av allt avfall. På RIVAB känner man till att det pågår ett vägbygge där det går att få avsättning för krossad mursten som fyllning i bullervallar. Kommunens värmeverk köper in spillvirke. Vidare finns på orten ett dotterbolag till RIVAB som köper in bl.a. begagnade fönster, köksinredningar, dörrar och sanitetsporslin för återförsäljning.

Vid en inventering av byggnaden, som görs av en arbetsledare hos RIVAB, konstateras att det inte finns annat miljöfarligt avfall än ett antal strömbrytare som innehåller kvicksilver. Det förekommer också golv-mattor av PVC. Vidare finner man att elledningarna i huset har stort kopparinnehåll och att takstolar och tegelpannor är i bra skick, men att snickerierna blivit utbytta vid någon ombyggnad så att de inte håller den höga kvalitet man kunde förvänta sig. När HUSAB får del av invente-

ringen, förklarar man att man själv har användning för takstolarna och takpannorna för en om- och tillbyggnad av ett annat hus på orten. Här-
efter upprättar RIVAB ett förslag till rivningsplan som innebär att fön-
ster, dörrblad, värmeelement, sanitetsporslin och vattenkranar samt el-
ledningarna omhändertas för sig före rivningen. Även PVC-mattorna skall
rivas ut och omhändertas för sig, liksom de miljöfarliga strömbrytarna.
Vidare skall takpannorna tas om hand och takstolarna lyftas av, varefter
huset rivs med traditionell teknik och det återstående rivningsmaterialet
sorteras i fraktioner för sten, metall, trä och övrigt.
(prop. 1994/95:230 s. 102.)

Av exemplet ovan framgår att bestämmelserna om kontrollplan i plan- och
bygglagen syftar till att ge förutsättningar för återanvändning och åter-
vinning och möjliggöra omhändertagande av farligt avfall. Syftet samman-
faller således redan i dag i hög utsträckning med kravet i avfallsdirektivet
om att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att främja selektiv rivning
för att möjliggöra avlägsnande och säker hantering av farliga ämnen och
underlätta återanvändning och materialåtervinning av hög kvalitet. Be-
stämmelserna om kontrollplaner i sin nuvarande lydelse genomför till viss
del direktivets krav. De nuvarande bestämmelserna kan dock inte anses
vara ett fullständigt genomförande. För att kontrollplanen ska kunna bli ett
verktyg för att underlätta återanvändning och materialåtervinning av hög
kvalitet behöver bestämmelserna kompletteras.

Utökade krav som syftar till ökad återanvändning och återvinning i
samband med bygg- och rivningsverksamhet kan alternativt införas i
bestämmelser som är frikopplade från kontrollplanen. Bedömningen är att
ett sådant alternativ skulle vara mer resurskrävande för både byggherren
och tillsynsmyndigheten eftersom två olika planer i så fall skulle behöva
tas fram och hanteras parallellt.

Uppgifter om avfall och hur det ska tas om hand

Enligt plan- och bygglagen ska byggherren se till att det finns en plan för
kontrollen av en bygg- eller rivningsåtgärd för de åtgärder som kräver
bygg-, mark- eller rivningslov eller anmälan enligt föreskrifter (10 kap.
6 §). I kontrollplanen ska det anges vilket farligt avfall som rivnings-
åtgärder kan ge upphov till och hur farligt avfall och annat avfall ska tas
om hand.

Stora mängder avfall uppkommer både i samband med bygg- och riv-
ningsåtgärder. Bygg- och rivningsverksamhet är den sektor i Sverige som
genererar mest avfall efter gruvsektorn. Totalt uppkom 10,4 miljoner ton
bygg- och rivningsavfall under 2016 (Avfall i Sverige, Naturvårdsverkets
rapport 6839). Vid nybyggnad kan 5–15 procent av den totala mängden
byggmaterial bli avfall. Det är därför angeläget att byggherren har tillgän-
gliga uppgifter om vilket avfall som kan förväntas uppstå. Sådana uppgifter
kan även bidra till att verksamheten kan planeras på ett sätt som minskar
mängden avfall. Många aktörer inom byggsektorn arbetar redan i dag
aktivt med att effektivisera byggprocessen för att minska mängden avfall,
exempelvis genom materialval, genom avtal som gör det möjligt att retur-
nera material och genom att bli bättre på att beställa rätt mängd material.
Byggbranschens egna resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och riv-
ning innehåller branschnormerande texter och rekommendationer för

bland annat materialinventering, projektering, återanvändning, källsortering och avfallshantering samt upphandling av entreprenader vid rivning respektive vid byggproduktion (Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning 2019).

Enligt avfallsdirektivet ska medlemsstaterna vidta åtgärder för att främja selektiv rivning bland annat för att underlätta materialåtervinning av hög kvalitet genom selektivt avlägsnande av material (artikel 11.1 fjärde stycket). Bestämmelsen gör ingen skillnad mellan farligt och icke-farligt avfall. En stor del av det avfall som förbereds för återanvändning och som materialåtervinns är icke-farligt avfall. För att möjliggöra en planering av hur detta avfall ska hanteras är det viktigt att det finns uppgifter om vilket icke-farligt avfall som de planerade åtgärderna kan ge upphov till. Det finns därför skäl att utvidga skyldigheten att lämna uppgifter i kontrollplanen till att även gälla icke-farligt avfall. Genom att det särskilt antecknas vilket avfall som uppkommer, samtidigt som det beskrivs hur avfallet ska tas om hand, ökar förutsättningarna för en resurseffektiv hantering av avfall. Det ökar i sin tur möjligheten att nå avfallsdirektivets mål för återvinning av icke-farligt bygg- och rivningsavfall (artikel 11.2 b i avfallsdirektivet).

I plan- och byggförordningen (2011:338) finns bestämmelser om att det för åtgärder som inte kräver lov krävs en anmälan vid vissa angivna åtgärder (6 kap. 5 §). De nuvarande bestämmelserna innebär att om det vid sådana byggnadsåtgärder kan antas uppkomma rivningsmaterial som innehåller farligt avfall ska detta framgå av anmälan. Kravet på att ange om farligt avfall kan antas uppkomma bör gälla i samband med byggnads- och rivningsåtgärder, dvs inte enbart när det kan antas uppkomma rivningsmaterial.

Bestämmelserna bör även omfatta annat än avfall

Som framhålls ovan är ett av syftena med kraven på kontrollplan att rivningar ska genomföras på ett sätt som ger förutsättning för återanvändning. Med återanvändning avses i miljöbalken att något som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som det ursprungligen var avsett för (15 kap. 4 §). I exemplet i förarbetena till bestämmelserna i plan- och bygglagen som nämns ovan återanvänds takstolarna och takpannorna av företaget vid en om- och tillbyggnad av ett annat hus på orten. För att det ska vara möjligt att identifiera material som inte blivit avfall och använda det på ett sätt som innebär att det fyller den funktion som det ursprungligen var avsett för krävs att det finns uppgifter även om material som inte blir avfall. För att ansluta till terminologin i plan- och bygglagen bör kravet utformas som ett krav på att identifiera de byggprodukter som kan återanvändas. Med byggprodukt avses en produkt som är avsedd att stadigvarande ingå i ett byggnadsverk (1 kap. 4 § plan- och bygglagen). Ett krav på att lämna sådana uppgifter innebär ett genomförande av kravet i avfallsdirektivet på att vidta åtgärder för att främja selektiv rivning för att underlätta återanvändning (artikel 11.1 fjärde stycket). Det bidrar även till genomförandet av direktivets krav på att minska avfallsgenerering i bygg- och rivningssektorn (artikel 9.1 f). Det bör därför krävas att det i kontrollplanen anges vilka byggprodukter som kan återanvändas och hur dessa ska tas om hand.

Bestämmelserna omfattar även byggåtgärder

Kontrollplanen är en plan för kontrollen av en bygg- eller rivningsåtgärd. I plan- och bygglagen anges vilka uppgifter som ska finnas i planen. Planen ska innehålla uppgifter om vilket farligt avfall som rivningsåtgärder kan ge upphov till (10 kap. 6 § 5). Den ska även innehålla uppgifter om hur farligt avfall och annat avfall ska tas om hand (10 kap. 6 § 6). Vid införandet av plan- och bygglagen ersattes det tidigare kravet på rivningsplan med ett krav på kontrollplan. I förarbetena till plan- och bygglagen framgår inte om avsikten är att uppgifterna om hur farligt avfall och annat avfall ska tas om hand ska finnas även vid en plan för kontroll av en byggåtgärd (prop. 2009/10:170). En ändring bör göras som innebär att det framgår att samtliga punkter i paragrafen gäller både vid bygg- och rivningsåtgärder. Detta innebär att kraven i bestämmelsen gäller både vid nybyggnad, ombyggnad, tillbyggnad och rivning.

Kontrollansvarig

Enligt plan- och bygglagen ska den kontrollansvariga biträda byggherren med att upprätta förslag till kontrollplan och, i fråga om rivningsåtgärder, biträda vid inventeringen av farligt avfall och annat avfall (10 kap. 11 § 1). Mot bakgrund av de ändringar som föreslås ovan bör bestämmelsen om den kontrollansvarigas uppgifter ändras på så sätt att bestämmelsen om inventeringen av farligt avfall tas bort. Den kontrollansvarigas skyldighet att biträda byggherren bör omfatta alla åtgärder som ska beskrivas i kontrollplanen.

Enligt plan- och bygglagen ska man vid ett tekniskt samråd gå igenom hur förekomsten av tänkbart farligt avfall har inventerats, om samrådet avser en rivningsåtgärd (10 kap. 19 § 3). Bestämmelsen bör ändras så att genomgången avser hur identifieringen av avfall och återanvändbara byggprodukter har gjorts.

Avgifter och tillsyn

Byggherren ska senast vid det tekniska samrådet lämna förslag till kontrollplan (10 kap. 18 § plan- och bygglagen). Den kontrollplan som ska gälla för åtgärderna ska fastställas av byggnadsnämnden i startbeskedet (10 kap. 24 § plan- och bygglagen).

När byggåtgärder som har omfattats av tekniskt samråd avslutas ska ett slutsamråd hållas om det inte är uppenbart obehövligt (10 kap. 30 § plan- och bygglagen). På slutsamrådet ska bland annat gås igenom hur kontrollplanen har följts (10 kap. 32 § plan- och bygglagen). För att byggnadsnämnden ska kunna ge ett slutbesked ska byggherren visa att kontrollplanen har följts och att eventuella villkor i startbeskedet och kompletterande villkor har följts (10 kap. 34 § plan- och bygglagen).

Byggnadsnämnden får ta ut avgifter som täcker kostnaderna för de åtgärder som normalt ingår i ärenden om lov eller anmälan. Byggnadsnämnden får ta ut avgifter för bland annat startbesked, slutbesked, beslut om lov och tekniskt samråd och slutsamråd (12 kap. 8 § plan- och bygglagen). Grunderna för hur avgifterna ska beräknas ska anges i en taxa som beslutas av kommunfullmäktige (12 kap. 10 § plan- och bygglagen). Bedömningen är att möjlighet finns att ta ut avgift för tillkommande kostnader med anledning av de krav som nu föreslås.

Kommunens miljö- och byggnadsnämnd delar tillsynsansvaret för frågor om bygg- och rivningsavfall och förebyggande av sådant avfall. Kommunfullmäktige beslutar vilka nämnder som ska finnas i kommunen (3 kap. 4 § kommunallagen). Eftersom kommunerna bestämmer vilka nämnder de vill ha ser det olika ut i olika kommuner. I många kommuner ansvarar samma nämnd för miljö och byggnadsfrågor. I andra kommuner ligger ansvaret för dessa frågor på olika nämnder. Det kan då krävas samordning mellan nämnderna. Ansvaret för de tillkommande frågorna kommer att fördelas olika beroende på hur kommunerna har inrättat sina nämnder.

Förhållandet till miljöbalken

Plan- och bygglagen och miljöbalken gäller parallellt. Kontrollplanen skapar förutsättningar för att olika material kan tas om hand var för sig på ett ändamålsenligt sätt. Av de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken (2 kap.) framgår att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna att minska mängden avfall och minska de negativa effekterna av avfall. I miljöbalken anges att den som är ansvarig för avfallsbehandling ska beakta avfallshierarkin (15 kap. 10 §). En ändring av kraven på kontrollplaner bedöms öka både förutsättningarna för att förebygga avfall och möjligheterna att ta till vara resurserna i det avfall som uppstår. Detta är även i linje med preciseringen *Hållbar avfallshantering* under miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*.

Förslagen om ändring i kraven på kontrollplaner skapar möjlighet att öka andelen bygg- och rivningsavfall som återanvänds, förbereds för återanvändning, materialåtervinns eller återvinns på annat sätt vilket bidrar till måluppfyllelse av dels målet om icke-farligt byggnads- och rivningsavfall i avfallsdirektivet och dels etappmålet *Ökad resurshushållning i byggsektorn* i miljömålssystemet.

13.2 Sorteringssystem

Förslag: Den som producerar bygg- och rivningsavfall ska sortera ut följande avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall:

1. trä,
2. mineral som består av betong, tegel, klinker, keramik eller sten,
3. metall,
4. glas,
5. plast, och
6. gips.

Den som samlar in bygg- och rivningsavfall som har sorterats ut ska samla in avfallsslagen separat.

Skälen för förslaget: Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts nya krav på sorteringssystem för bygg- och rivningsavfall (artikel 11.1 fjärde stycket i avfallsdirektivet). Det nya kravet innebär att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att säkerställa att det inrättas sorte-

ringssystem för bygg- och rivningsavfall åtminstone för trä, mineralfraktioner (betong, tegel, klinker och keramik samt stenar), metall, glas, plast, och gips. I avsnitt 7 lämnas förslag när det gäller vad som bör avses med bygg- och rivningsavfall.

Mot bakgrund av kravet i direktivet behöver det införas bestämmelser om sorteringssystem för bygg- och rivningsavfall i svensk rätt.

Ett sorteringssystem kan införas antingen genom att kräva utsortering där avfallet produceras eller genom ett krav på sortering vid de anläggningar som tar emot bygg- och rivningsavfall.

Sortering av avfallet på platsen där avfallet produceras ger störst förutsättningar för att resurserna i avfallet tas till vara. Målen om icke-farligt bygg- och rivningsavfall i avfallsdirektivet respektive inom miljömålssystemet, i form av ett etappmål, ser inte ut att kunna nås till mååret 2020. En högre andel av detta bygg- och rivningsavfall behöver därför förberedas för återanvändning och återvinnas. Kraven på sortering bör därför ställas på den som producerar bygg- och rivningsavfallet, dvs. ett krav på källsortering.

Det kan i sammanhanget framhållas att resurs- och hushållningsprincipen i miljöbalkens allmänna hänsynsregler (2 kap. 5 §) och avfallshierarkin (15 kap. 10 §) redan i dag innebär att avfall ska hanteras så att förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning främjas, vilket i praktiken ofta innebär sortering i olika fraktioner.

Bestämmelserna om sortering bör utformas på ett sätt som innebär att de avfallsslag som anges i avfallsdirektivet sorteras ut (artikel 11.1 fjärde stycket). Eftersom metall kan bestå av flera olika avfallstyper bör termen avfallsslag användas i stället för avfallstyp.

Ett krav på utsortering enligt ovan stämmer väl överens med de riktlinjer för avfallshantering som finns inom bygg- och fastighetssektorn. Riktlinjerna är formulerade som en branschnorm och togs ursprungligen fram av Kretsloppsrådet 2007. I dag förvaltas riktlinjerna av Sveriges byggindustrier.

För att de avfallsslag som har sorterats ut ska hållas åtskilda i den fortsatta hanteringen bör det införas en skyldighet för den som samlar in bygg- och rivningsavfall som har sorterats ut i enlighet med kraven i avfallsförordningen att samla in de avfallsslagen separat.

I avsnitt 11.2 föreslås att Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om undantag från kravet på utsortering när villkoren för att medge undantag är uppfyllda. Undantag bör övervägas t.ex. för den situationen att olika material sitter ihop och är svåra och kostsamma att separera, t.ex. armerad betong. Ett annat exempel på när undantag bör övervägas är när det är fråga om så små mängder av ett avfallsslag att det inte är motiverat att kräva sortering. Sortering och materialåtervinning är svårare vid rivningsåtgärder än vid byggåtgärder, vilket kan behöva beaktas vid bedömningar om undantag från sorteringskravet. Naturvårdsverkets föreskrifter blir viktiga för att reglerna ska leda till en resurseffektiv hantering.

I avsnitt 11.2 föreslås också att kommunen ska kunna ge dispens i enskilda fall från kravet på utsortering. Eftersom byggnadsnämnden prövar ansökningar om bygglov, rivningslov och marklov (9 kap. 20 § plan- och bygglagen) är det lämpligt att kommunen även får möjlighet att meddela dispens om undantag från kraven på utsortering och separat insamling. Möjligheten att få dispens bör utnyttjas när det på grund av

omständigheter i det enskilda fallet finns behov av att göra undantag. Naturvårdsverkets föreskrifter om undantag från kraven på sortering bör utformas så att behovet av dispenser i de enskilda fallen begränsas.

Byggnadsnämnden ska enligt plan- och bygglagen med ett startbesked godkänna att en åtgärd som kräver bygg-, mark- eller rivningslov eller en anmälan enligt föreskrifter får påbörjas (10 kap. 23 §). I startbeskedet ska byggnadsnämnden fastställa kontrollplanen (10 kap. 24 §). Om avsikten är att dispens ska sökas från kraven på sortering finns möjlighet att i kontrollplanen ange detta. Om det även anges hur avfallet ska hanteras om dispens inte skulle beviljas bör startbesked kunna lämnas innan handläggningen av ansökan om dispens har avslutats.

Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om avgifter för prövning enligt miljöbalken eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av balken när det gäller en kommunal myndighets verksamhet (27 kap. 1 § miljöbalken).

14 Hantering av farligt avfall

14.1 Behandling av farligt avfall

Förslag: Den som behandlar farligt avfall ska avlägsna farliga ämnen, blandningar och komponenter från de delar av avfallet som inte har farliga egenskaper, om det behövs för att uppfylla kraven i miljöbalkens bestämmelser om avfallshierarkin och hantering av avfall.

Skälen för förslaget: Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts krav på att medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder, före eller under återvinningen, för att avlägsna farliga ämnen, blandningar och komponenter från farligt avfall om det är nödvändigt för att uppfylla kraven på en behandling i enlighet med avfallshierarkin och bestämmelserna om skydd för människors hälsa och miljö samt för att underlätta eller förbättra återvinningen (artikel 10.5 i avfallsdirektivet).

I svensk rätt finns bestämmelser som delvis genomför detta krav. Exempel på sådana bestämmelser är bestämmelsen i miljöbalken enligt vilken alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska utnyttja möjligheterna att minska mängden avfall och minska de negativa effekterna av avfall (2 kap. 5 §). Ytterligare exempel finns i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2018:11) om yrkesmässig lagring och behandling av elavfall som omfattas av producentansvar. I dessa föreskrifter ställs krav på avlägsnande av vätskor, farliga ämnen och komponenter innan vidare behandling som förhindrar sådant avlägsnande. I bilskrotningsförordningen finns krav på att bilas ska tömmas, demonteras eller på annat sätt neutraliseras på vissa ämnen och föremål (26 §).

Dessa bestämmelser innebär dock inte ett fullständigt genomförande av kravet i direktivet. För att genomföra direktivet i denna del bör det införas en bestämmelse i avfallsförordningen om att den som behandlar farligt avfall ska avlägsna farliga ämnen, blandningar och komponenter från de delar av avfallet som inte har farliga egenskaper, om det behövs för att

uppfylla kraven i miljöbalkens bestämmelser om avfallshierarkin och hantering av avfall (15 kap. 10 och 11 §§ miljöbalken).

14.2 Blandning av farligt avfall

Förslag: Undantaget från förbudet i avfallsförordningen mot att blanda eller späda ut farligt avfall ändras. Förbudet mot att blanda eller späda ut farligt avfall ska inte tillämpas om blandningen görs

1. av någon vars hantering av avfallet omfattas av ett tillstånd eller en sådan anmälan för miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken,

2. på ett sätt som innebär att hanteringen uppfyller kraven i miljöbalkens generella bestämmelse om hantering av avfall, och

3. med användning av bästa tillgängliga teknik eller den bättre teknik som följer av 2 kap. miljöbalken.

Det ska inte längre ha betydelse vid bedömningen av om farligt avfall som har blandats eller späts ut i strid med förbudet ska separeras om en separering är ekonomiskt rimlig.

Bestämmelserna om blandning av farligt avfall ska inte tillämpas på farligt avfall som är producerat av hushåll om det farliga avfallet är blandat med annat avfall.

Skälen för förslaget: I avfallsdirektivet finns ett förbud mot blandning av farligt avfall (artikel 18.1). Medlemsstaterna får dock göra undantag från förbudet under vissa förutsättningar (artikel 18.2). Avfall som har blandats i strid med bestämmelserna ska separeras under vissa förutsättningar (artikel 18.3). Bestämmelserna har genomförts i avfallsförordningen (16–18 §§).

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har kravet på separering av farligt avfall skärpts. Medlemsstaterna ska säkerställa att farligt avfall som har blandats i strid med förbudet ska separeras om detta är tekniskt genomförbart och nödvändigt för att uppfylla kraven i artikel 13 (artikel 18.3). Artikel 13 innehåller bestämmelser om skydd för människors hälsa och miljön. Enligt bestämmelsens tidigare lydelse gällde kravet ”med förbehåll för tekniska och ekonomiska genomförbarhetskriterier”. Ändringen innebär således att det inte längre ska vara möjligt att låta bli att separera om det inte är ekonomiskt rimligt. En motsvarande ändring bör göras i avfallsförordningen.

I avfallsförordningen finns ett allmänt förbud att blanda eller späda ut farligt avfall (16 §). Det finns också ett krav på att separera farligt avfall som har blandats eller späts ut i strid mot förbudet (17 §). Undantag från blandningsförbudet får göras om blandningen av avfallet görs av någon som omfattas av ett tillstånd eller en anmälan som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken, blandningen har gjorts eller görs på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt och med användning av bästa tillgängliga teknik eller den bättre teknik som följer av 2 kap. miljöbalken (18 §).

För att förbättra genomförandet av bestämmelsen om undantag från blandningsförbudet i avfallsdirektivet (artikel 18.2) bör den allmänna hänvisningen till att undantag kan göras om hanteringen görs på ett sätt som

är hälso- och miljömässigt godtagbart ersättas med att hanteringen ska uppfylla kraven i 15 kap. 11 § miljöbalken (jfr artikel 18.2 b i avfallsdirektivet). Den bestämmelsen genomför artikel 13 i avfallsdirektivet och i den preciseras vilka hälso- och miljömässiga krav som ställs på avfallshandling.

I avfallsdirektivet anges att förbudet mot blandning av farligt avfall inte ska tillämpas på blandat avfall som produceras av hushåll (artikel 20.2).

Enligt avfallsförordningen ska bestämmelserna om blandning av farligt avfall inte tillämpas på hushållsavfall som är farligt avfall om det är blandat med annat hushållsavfall (19 §). Eftersom termen hushållsavfall inte längre definieras i miljöbalken bör bestämmelsen ändras. Både termen hushållsavfall och uttrycket kommunalt avfall omfattar avfall från andra källor än hushåll. Enligt direktivet är det avfall som produceras av hushåll som ska undantas från förbudet. Undantaget bör därför endast avse farligt avfall som är producerat av hushåll.

14.3 Farligt avfall som producerats av hushåll

Förslag: I fråga om farligt avfall som producerats av hushåll ska undantaget från skyldigheten att föra anteckningar, rapportera om behandling av elavfall och se till att det finns transportdokument inte gälla hantering som sker när det farliga avfallet har tagits emot av någon som har de tillstånd eller har gjort de anmälningar som krävs enligt avfallsförordningen.

Skälen för förslaget: I avfallsdirektivet anges att vissa bestämmelser i direktivet inte ska tillämpas på blandat avfall som produceras av hushåll (artikel 20.2). De bestämmelser som inte ska tillämpas är bland annat bestämmelser om övervakning av farligt avfall (artikel 17), märkning av farligt avfall (artikel 19) och register (artikel 35). Bestämmelserna om märkning av farligt avfall och register ska inte tillämpas på separata fraktioner av farligt avfall som produceras av hushåll förrän dessa godtagits för insamling, bortskaffande eller återvinning av en verksamhetsutövare som fått tillstånd eller registrerats i enlighet med kraven i direktivet.

Enligt nuvarande bestämmelser i avfallsförordningen gäller bestämmelserna om anteckningsskyldighet, rapportering om behandling av elavfall och transportdokument i fråga om hushållsavfall som är farligt avfall om detta avfall har sorterats ut från annat hushållsavfall och lämnats till någon som har de tillstånd eller har gjort de anmälningar som krävs enligt föreskrifter meddelade med stöd av 9 kap. 6 § miljöbalken (62 §). Detta innebär att dessa skyldigheter endast gäller sådan hantering som sker efter utsortering från annat hushållsavfall och efter att avfallet har mottagits av någon som har tillstånd eller har gjort en anmälan enligt miljöprövningsförordningen. Skyldigheterna bör dock gälla även när avfallet har tagits emot av någon som har gjort de anmälningar och har de tillstånd som krävs enligt avfallsförordningen, dvs. transportörer, insamlare, handlare och mäklare (36, 42, 46 och 47 §§).

Eftersom undantaget i direktivet endast gäller avfall som produceras av hushåll så bör motsvarande gälla även enligt avfallsförordningen.

14.4 Skärpta regler för hantering av spilloljor

Förslag: Spilloljor ska samlas in separat om det inte med hänsyn till god praxis för avfallshantering är tekniskt omöjligt. Den som hanterar spillolja ska se till att spilloljan inte blandas med spilloljor med andra egenskaper eller med andra typer av avfall eller ämnen på ett sätt som hindrar regenerering av spilloljan eller annan materialåtervinning som sammantaget ger ett likvärdigt eller bättre miljöresultat än regenerering. Den som behandlar spillolja ska vid val av behandlingsmetod prioritera regenerering eller annan materialåtervinning som totalt sett ger likvärdiga eller bättre miljöeffekter än regenerering.

Skälen för förslaget: I avfallsdirektivet finns bestämmelser om hantering av spilloljor (artikel 21). Bestämmelserna har genomförts i avfallsförordningen (30–32 §§). Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det gjorts ändringar i direktivets bestämmelser om spilloljor. Efter ändringarna anges att medlemsstaterna ska se till att

a) spilloljor samlas in separat, om inte separat insamling är tekniskt omöjligt, med beaktande av god praxis,

b) spilloljor behandlas i enlighet med artiklarna 4 och 13, med prioritet för regenerering eller andra materialåtervinningsförfaranden som totalt sett ger ett likvärdigt eller bättre miljöresultat än regenerering,

c) spilloljor med olika egenskaper inte blandas och att spilloljor inte blandas med andra typer av avfall eller ämnen, som sådan blandning hindrar regenerering av dem eller ett annat materialåtervinningsförfarande som totalt sett ger ett likvärdigt eller bättre miljöresultat än regenerering.

I förhållande till tidigare lydelse innebär ändringarna i huvudsak att kravet på separat insamling ska gälla om det inte med hänsyn till god praxis för avfallshantering är tekniskt omöjligt, i stället för som tidigare om det är tekniskt genomförbart. Ett tillägg har gjorts som innebär att regenerering eller annan materialåtervinning som ger ett likvärdigt eller bättre miljöresultat än regenerering ska prioriteras.

Mot bakgrund av de ändringarna som gjorts i avfallsdirektivet bör motsvarande ändringar göras i avfallsförordningens bestämmelser. I avsnitt 7 föreslås att det införs en bestämmelse om vad som avses med regenerering av spilloljor.

15 Avfallsförebyggande åtgärder

Förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för kommuner att lämna information om avfallsförebyggande åtgärder. Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om skyldighet för kommunerna att lämna information till hushållen om avfallsförebyggande åtgärder och om skyldighet för kommunerna att underrätta myndigheten om de avfallsförebyggande åtgärder som bedrivs och om resultatet av dessa.

Skälen för förslaget: Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det gjorts ändringar som innebär att kraven på medlemsstaternas avfallsförebyggande program blir mer omfattande (artikel 29 i avfallsdirektivet). Ändringarna innebär att de avfallsförebyggande programmen får en mer central roll för en övergång till en resurseffektiv och cirkulär ekonomi. Medlemsstaterna ska vid fastställande av avfallsförebyggande program beskriva bidragen till avfallsförebyggandet från de instrument och åtgärder som förtecknas i den nya bilaga som införs med exempel på avfallsförebyggande åtgärder (artikel 29.2 och bilaga IV i avfallsdirektivet).

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har medlemsstaternas skyldighet att vidta åtgärder för att förebygga avfallsgenerering utökats (artikel 9.1 i avfallsdirektivet). I skälen till direktivet om ändring av avfallsdirektivet framhålls att avfall till stor del kan förebyggas genom att främja en hållbar produktion och konsumtion. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att öka konsumenternas medvetenhet om detta och uppmuntra dem att bidra aktivt till bättre resurseffektivitet. Som en del av åtgärderna för att minska avfallsgenerering bör medlemsstaterna inkludera kontinuerlig kommunikation och utbildningsinitiativ för att öka medvetenheten om frågor kring avfallsförebyggande och nedskräpning (skäl 30 i ändringsdirektivet).

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:2) om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall ska de kommunala avfallsplanerna innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera det avfall som kommunen ansvarar för. För avfall som kommunen inte ansvarar för ska avfallsplanen innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera detta avfall, i den utsträckning som kommunen kan påverka detta.

En stor majoritet av kommunerna arbetar med avfallsförebyggande åtgärder i någon utsträckning. I Boverkets miljömålsenkät angav 93 procent av kommunerna att de arbetar med att förebygga avfall. Information är en relativt vanlig åtgärd för att förebygga avfall. För att förbättra genomförande av avfallsdirektivet i denna del bör Naturvårdsverket ha möjlighet att meddela föreskrifter om skyldighet för kommunerna att lämna information om avfallsförebyggande åtgärder. Naturvårdsverket kan då t.ex. föreskriva en skyldighet för kommunerna att informera hushåll och verksamhetsutövare i kommunen om olika avfallsförebyggande åtgärder som kan

vidtas och nyttan av att vidta sådana åtgärder. Detta kan vara ett sätt att öka medvetenheten om avfallsförebyggande. Det bör därför införas ett bemyndigande i miljöbalken för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som skyldighet för kommunerna att lämna information om avfallsförebyggande åtgärder. Ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela sådana föreskrifter bör införas i avfallsförordningen.

Naturvårdsverket har en skyldighet att se till att det finns ett avfallsförebyggande program som uppfyller kraven i avfallsdirektivet (83 § avfallsförordningen). Mot bakgrund av de ändringar som gjorts genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet bedöms att Naturvårdsverket behöver utökade möjligheter att meddela föreskrifter för att få ett underlag som kan användas vid arbetet med framtagande av det avfallsförebyggande programmet. Det bör därför införas ett bemyndigande i avfallsförordningen som ger Naturvårdsverket möjlighet att meddela föreskrifter om skyldighet för kommunerna att underrätta Naturvårdsverket om de avfallsförebyggande åtgärder som bedrivs och om resultatet av verksamheten jämfört med avfallsplanen.

16 Kostnader som kommunerna får finansiera genom renhållningsavgiften

Förslag: Kommunen ska få meddela föreskrifter om att avgift ska betalas för

1. insamling, transport och behandling av avfall som enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken utförs av kommunen eller den som kommunen anlitar,

2. åtgärder som kommunen vidtar i syfte att informera hushåll om avfallsförebyggande åtgärder, och

3. åtgärder som kommunen vidtar för att underlätta insamling och sortering av återanvändbara produkter från hushåll.

Avgiften för insamling, transport och behandling av avfall ska bestämmas till högst det belopp som behövs för att täcka nödvändiga kostnader för den infrastruktur som behövs för avfallshantering samt nödvändiga planerings-, kapital- och driftskostnader för renhållning.

En upplysningsbestämmelse införs i miljöbalken om att det finns särskilda bestämmelser om avgift för hantering av avfall i lagen om allmänna vattentjänster.

Skälen för förslaget: Enligt avfallsdirektivet ska kostnaderna för avfallshantering, i enlighet med principen om att förorenaren betalar, belasta den ursprungliga avfallsproducenten eller den nuvarande eller de tidigare avfallsinnehavarna (artikel 14). Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det gjorts ett tillägg som innebär att det anges att kostnaderna för avfallshantering inbegriper nödvändig infrastruktur och drift av den.

Miljöbalken innehåller ett bemyndigande för kommuner att meddela föreskrifter om avgifter för insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall (27 kap. 4 §). Det anges också att avgiften ska bestäm-

mas till högst det belopp som behövs för att täcka nödvändiga planerings-, kapital- och driftskostnader för renhållningen (29 kap. 5 § första stycket). För att genomföra ändringen i avfallsdirektivet bör det i miljöbalken anges att avgifterna får omfatta kostnaderna för nödvändig infrastruktur och driften av den.

Kommunen har en viktig roll i arbetet med att minska mängden avfall. Kommunens åtgärder för att förebygga avfall ska enligt miljöbalken beskrivas i kommunens avfallsplan (15 kap. 41 §). I avsnitt 15 föreslås att Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om skyldighet för kommunerna att lämna information om avfallsförebyggande åtgärder. Ett motsvarande förslag har lämnats i betänkandet Från värdekedja till värdecykel – så får Sverige en mer cirkulär ekonomi (SOU 2017:22). I betänkandet föreslås även att kommunerna ska få finansiera den verksamheten med renhållningsavgiften. Detsamma föreslås när det gäller åtgärder som kommunen vidtar för att underlätta insamling och sortering av återanvändbara produkter i syfte att minska hushållens mängd avfall (se vidare avsnitt 16.1 i betänkandet).

Många kommuner arbetar redan i dag med avfallsförebyggande åtgärder i någon utsträckning. För att underlätta finansieringen av kommunernas ansvar att förebygga avfall bör renhållningsavgiften kunna användas för avfallsförebyggande åtgärder. Det kan handla om att informera hushållen om hur de kan förebygga avfall. Åtgärder kan även vidtas för att underlätta insamling och sortering av hushållens återanvändbara produkter, t.ex. genom att kommunerna ger aktörer som organisationer och företag som är intresserade av att samla in återanvändbara produkter tillgång till lämpliga platser för sådan insamling. Kommunens rätt att finansiera avfallsförebyggande åtgärder med renhållningsavgiften bör bara gälla inom ramen för kommunens renhållningsskyldighet gentemot hushållen. Det är viktigt att kommunerna och kommunala bolag tar hänsyn till andra aktörer när de vidtar avfallsförebyggande åtgärder, så att kommunens åtgärder inte innebär att en effektiv konkurrens snedvrids eller hämmar utvecklingen av ett kommersiellt utbud. I konkurrenslagen (2008:579) finns bestämmelser om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet för att offentliga och privata företag ska ha likartade villkor om de agerar på samma konkurrensutsatta marknad.

Alternativet till att finansiera de avfallsförebyggande åtgärderna med renhållningsavgiften är att kommunen i stället använder skattemedel. Det som kan tala för en modell med skattefinansiering är att renhållningsavgiften i dag är begränsad till avfallshantering inom ramen för kommunens renhållningsansvar, dvs. ett tydligt avgränsat område. Mot det talar att såväl EU:s som Sveriges policy på området prioriterar avfallsförebyggande högre än andra åtgärder och i en omställning till cirkulär ekonomi kommer det att bli allt svårare och mindre meningsfullt att tydligt definiera vad som utgör avfallshantering. Om det är svårare för kommunerna att finansiera de högst prioriterade, och samhällsekonomiskt mest effektiva, åtgärderna än åtgärder som innebär traditionell avfallshantering finns det en risk för att nuvarande beteenden och system konserveras. Om renhållningsavgiften kan användas även för avfallsförebyggande skapar det bättre förutsättningar för att på ett mer enhetligt sätt arbeta utifrån hela avfallshierarkin. I de kommuner där en viktbaserad renhållningsavgift tillämpas kommer också hushållens andel av kostnaderna för de avfalls-

förebyggande åtgärderna att reflektera den mängd avfall som respektive hushåll producerar, vilket är i linje med principen om att förorenaren ska betala. Kommunen bör därför ges möjlighet att avgiftsfinansiera de avfallsförebyggande åtgärderna. Det kommer dock inte att finnas några formella hinder för kommunen att skattefinansiera de avfallsförebyggande åtgärderna.

17 Förpackningar och förpackningsavfall

17.1 Förebyggande av förpackningsavfall

Förslag: Bestämmelsen om syftet med förpackningsförordningen kompletteras så att det framgår att ett av syftena med förordningen är att minska mängden förpackningsavfall genom att förpackningar återanvänds.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att den som driver ett insamlingssystem dels ska lämna information till producenter och avfallsproducenter om återanvändning utsortering, insamling och behandling, dels ska vidta åtgärder för att främja återanvändning.

Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för producenter att omfattas av ett insamlingssystem för återvinning ändras så att det avser ett insamlingssystem för behandling eller återanvändning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för den som driver ett system för återanvändning av förpackningar att anmäla detta.

Den som driver ett insamlingssystem ska informera användare av förpackningar om fördelarna med en ökad återanvändning av förpackningar och verka för att de producenter som låter förpackningar omfattas av systemet ökar andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden.

Den som yrkesmässigt driver ett system för återanvändning av förpackningar ska anmäla detta till Naturvårdsverket med uppgift om namn, kontaktuppgifter och person- eller organisationsnummer.

Skälen för förslaget: Genom direktivet om ändring av förpackningsdirektivet har det införts krav på att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att främja en ökning av andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden samt främja system för en miljövänlig återanvändning av förpackningar i överensstämmelse med fördraget, utan att det äventyrar livsmedelshygien eller konsumentssäkerhet (artikel 5.1 i förpackningsdirektivet).

I skälen till ändringsdirektivet anges att förebyggande av avfall är det effektivaste sättet att förbättra resurseffektiviteten och minska miljöpåverkan från avfall. Det är därför viktigt att medlemsstaterna vidtar lämpliga åtgärder för att uppmuntra en ökning av andelen återanvändbara för-

packningar som släppts ut på marknaden och återanvändning av förpackningar (skäl 4).

Genom ändringsdirektivet har kraven på medlemsstaterna att förebygga förpackningsavfall utökats. Förebyggande åtgärder kan bestå av incitament genom system för utökat producentansvar i syfte att minimera förpackningarnas miljöpåverkan, eller liknande insatser vilka vid behov kan antas i samråd med ekonomiska aktörer samt konsument- och miljöorganisationer (artikel 4.1 i förpackningsdirektivet).

Det bör införas ett krav på att den som driver ett insamlingssystem ska informera användare av förpackningar om fördelarna med en ökad återanvändning av förpackningar. Information till hushållen om fördelarna med ökad återanvändning av förpackningar är en åtgärd som bör kunna bidra till att förebygga uppkomsten av förpackningsavfall. En medvetenhet hos hushållen om dessa fördelar kan skapa en ökad efterfrågan på återanvändbara förpackningar och främja en ökning av andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden. Det bör även införas krav på att den som driver ett insamlingssystem ska verka för att de producenter som låter förpackningar omfattas av systemet ökar andelen återanvändbara förpackningar som släpps på marknaden. Informationen till användarna kan utformas på olika sätt och det är upp till den som driver ett insamlingssystem att utforma informationen på lämpligt sätt, t.ex. i form av kampanjer eller utbildningar. Det finns också olika sätt att verka för att öka andelen återanvändbara förpackningar som släpps på marknaden.

Det finns inget bemyndigande i miljöbalken som kan användas för att införa föreskrifter av det slag som nämns ovan. Det bör därför införas en bestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som driver ett insamlingsystem ska lämna information till producenter och avfallsproducenter om återanvändning, utsortering, insamling och återvinning samt att den som driver ett insamlingssystem ska vidta åtgärder för att främja återanvändning. Kraven enligt ovan bör därefter införas i förpackningsförordningen. I samband med det bör det i förpackningsförordningen också anges att ett av syftena med förordningen är att minska mängden förpackningsavfall genom att förpackningar återanvänds.

Bemyndigandet i miljöbalken för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för producenter gäller i dag skyldighet att se till att produkter omfattas av ett insamlingssystem för återvinning eller återanvändning (15 kap. 15 § 1). Eftersom en del av det avfall som tas emot av insamlingssystemen behöver bortskaffas så bör bemyndigandet gälla insamlingssystem för behandling eller återanvändning.

Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att föreslå nya etappmål för avfallshantering och förebyggande av avfall. I uppdraget ingår bland annat att föreslå etappmål för återanvändning av förpackningar.

Genom kommissionens genomförandebeslut (EU) 2019/665 av den 17 april 2019 om ändring av beslut 2005/270/EG om fastställande av tabellformat för databassystemet enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall (beslutet om ändring av beslut 2005/270/EG) har det införts en definition av system för återanvändning av förpackningar och bestämmelser om hur förpackningar som återanvänts som en del av ett system för återanvändbara förpack-

ningar kan beaktas för uppnåendet av en justerad nivå för förpackningsdirektivets materialåtervinningsmål (artikel 2 g och 6a i beslut 2005/279/EG). Som framgår i avsnitt 3 kommer förslag om rapporteringsskyldighet att remitteras i ett annat sammanhang. För att uppfylla rapporteringskraven behöver Naturvårdsverket få kännedom om vilka aktörer som yrkesmässigt driver ett system för återanvändning av förpackningar. Det bör därför införas en skyldighet för dessa att anmäla sig till Naturvårdsverket med uppgift om namn, kontaktuppgifter och person- eller organisationsnummer. På grund av detta bör det i miljöbalken införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för den som driver ett system för återanvändning av förpackningar att anmäla detta.

17.2 Materialutnyttjande respektive materialåtervinning

Förslag: Termen materialutnyttjande ska ersättas av termen materialåtervinning i förpackningsförordningen.

Skälen för förslaget: Genom direktivet om ändring av förpackningsdirektivet har det införts nya mål för materialåtervinning. Ändringarna innebär också att den tidigare använda termen materialutnyttjande har ersatts av materialåtervinning.

Materialutnyttjande definierades tidigare som upparbetning i en produktionsprocess av avfallsmaterialet till dess ursprungliga ändamål eller till andra ändamål, inbegripet biologisk behandling, men undantaget energiutvinning (artikel 3.7 i förpackningsdirektivet). Den nya termen materialåtervinning definieras genom en hänvisning till definitionen av materialåtervinning i avfallsdirektivet (artikel 3.2c i förpackningsdirektivet). I avfallsdirektivet definieras materialåtervinning som varje form av återvinningsförfarande genom vilket avfallsmaterial upparbetas till produkter, material eller ämnen, antingen för det ursprungliga ändamålet eller för andra ändamål; det omfattar upparbetning av organiskt material men inte energiåtervinning och upparbetning till material som ska användas som bränsle eller fyllmaterial (artikel 3.17). Den huvudsakliga skillnaden mellan termerna är att definitionen av materialåtervinning utesluter upparbetning till material som ska användas som bränsle eller fyllmaterial. Även om definitionen av materialutnyttjande utgår så används termen fortfarande i den svenska språkversionen av förpackningsdirektivet, bland annat i artiklar som rör äldre mål. Dessa mål saknar dock numera praktisk betydelse.

Termen materialutnyttjande i förpackningsförordningen bör ersättas av materialåtervinning. Denna förändring kommer att ha en mycket begränsad påverkan på återvinningsnivåerna i förordningen.

17.3 Mål för materialåtervinning

Förslag: I fråga om allt förpackningsavfall ska målet vara att materialåtervinningsgraden ska vara minst 65 procent till och med år 2029 och därefter minst 70 procent. De återvinningsmål som gällde före den 1 januari 2020 utgår.

Förpackningsavfall av plast som omfattas av retursystemsförordningen ska ingå i beräkningen av materialåtervinningsmålet för förpackningsavfall av plast. I fråga om förpackningsavfall av plast ska målet vara att materialåtervinningsgraden ska vara minst 50 procent till och med år 2029 och därefter minst 55 procent. I fråga om förpackningsavfall av plast som omfattas av retursystemsförordningen ska målet vara att materialåtervinningsgraden ska vara minst 90 procent.

I fråga om förpackningsavfall av järn ska målet vara att materialåtervinningsgraden ska vara minst 70 procent till och med år 2029 och därefter minst 80 procent.

Förpackningsavfall av aluminium som omfattas av retursystemsförordningen ska ingå i beräkningen av materialåtervinningsmålet för förpackningsavfall av aluminium. I fråga om förpackningsavfall av aluminium ska målet vara att materialåtervinningsgraden ska vara minst 50 procent till och med år 2029 och därefter minst 60 procent. I fråga om förpackningsavfall av aluminium som omfattas av retursystemsförordningen ska målet vara att materialåtervinningsgraden ska vara minst 90 procent.

Målen för förpackningsavfall av järn och aluminium ersätter det tidigare målet för förpackningsavfall av metall.

I fråga om förpackningsavfall av trä ska målet vara att materialåtervinningsgraden ska vara minst 15 procent till och med år 2024, minst 25 procent från och med år 2025 till och med år 2029 och minst 30 procent från och med år 2030.

Beräkningen av om materialåtervinningsmålen uppnås ska göras i enlighet med bestämmelserna i förpackningsdirektivet.

Skälen för förslaget

Nya mål i förpackningsdirektivet

Genom direktivet om ändring av förpackningsdirektivet har det införts nya mål för materialåtervinning i förpackningsdirektivet som ska vara uppfyllda senast den 31 december 2025 respektive senast den 31 december 2030.

Senast den 31 december 2025 ska följande minimimål (i viktprocent) för materialåtervinning vara uppfyllda när det gäller följande specifika material som ingår i förpackningsavfall (artikel 6.1 g i förpackningsdirektivet):

- i) 50 procent av plast,
- ii) 25 procent av trä,
- iii) 70 procent av järnmetall,
- iv) 50 procent av aluminium,

- v) 70 procent av glas,
- vi) 75 procent av papper och kartong.

Senast den 31 december 2030 ska minst 70 viktprocent av allt förpackningsavfall materialåtervinnas (artikel 6.1 h).

Senast den 31 december 2030 ska följande minimimål (i viktprocent) för materialåtervinning vara uppfyllda när det gäller följande specifika material som ingår i förpackningsavfall (artikel 6.1 i):

- i) 55 procent av plast,
- ii) 30 procent av trä,
- iii) 80 procent av järnmetall,
- iv) 60 procent av aluminium,
- v) 75 procent av glas,
- vi) 85 procent av papper och kartong.

Genom direktivet om ändring av förpackningsdirektivet har det införts regler för beräkning av uppnåendet av målen (artikel 6a). Liksom i dag ska medlemsstaterna rapportera uppgifter om genomförandet av målen till kommissionen. Den första rapporteringsperioden ska påbörjas det första hela kalenderåret efter antagandet av den genomförandeakt där rapporteringsformatet fastställs (artikel 12.3a). Genomförandeakter som fastställer formatet för rapportering av uppgifterna fastställdes av kommissionen i april 2019 (kommissionens beslut av den 22 mars 2005 om fastställande av tabellformat för databassystemet enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall, i dess lydelse enligt kommissionens genomförandebeslut [EU] 2019/665). Det innebär att det första hela kalenderåret för vilket rapportering ska göras mot de nya målen med de nya beräkningsreglerna är 2020. Rapporteringen ska göras inom 18 månader från utgången av det rapporteringsår för vilket uppgifterna samlats in (artikel 12.3a andra stycket i förpackningsdirektivet).

De nya reglerna för beräkning av uppnåendet av målen för materialåtervinning som har införts i direktivet är omfattande. Det är svårt att förutse hur dessa regler kommer att påverka de svenska nivåerna för materialåtervinning. Bedömningen är dock att nivåerna för materialåtervinning riskerar att bli lägre när reglerna tillämpas. I avsnitt 17.4 föreslås därför en bestämmelse om att Naturvårdsverket ska föreslå åtgärder till regeringen om myndigheten bedömer att det finns risk för att materialåtervinningsmålen inte uppnås i tid.

I förpackningsförordningen finns bestämmelser om beräkning av materialåtervinningsmålen (16 §). Mot bakgrund av att det nu införts omfattande regler för beräkning i direktivet bör bestämmelsen i förpackningsförordningen ersättas av en bestämmelse om att beräkning av om målen uppnås ska göras i enlighet med förpackningsdirektivet.

De nuvarande svenska målen för materialutnyttjande finns i förpackningsförordningen (16–25 §§). I avsnitt 17.2 föreslås att termen materialutnyttjande ska ersättas av termen materialåtervinning på samma sätt som i direktivet. Mot bakgrund av de nya nivåerna för materialåtervinning i förpackningsdirektivet behöver de nivåer som anges i förpackningsförordningen ses över.

För att det ska vara tydligt i förpackningsförordningen vilka materialåtervinningsmål som ska gälla på längre sikt bör förordningen kompletteras med de mål som enligt direktivet ska vara uppfyllda år 2030.

Eftersom de föreslagna författningsändringarna ska träda i kraft efter den 1 januari 2020 bör de nivåer som gäller före den 1 januari 2020 utgå ur förordningen.

Allt förpackningsavfall

Enligt förpackningsdirektivet ska minst 65 viktprocent av allt förpackningsavfall materialåtervinnas senast den 31 december 2015 och minst 70 viktprocent senast den 31 december 2030 (artikel 6.1 f och h).

Målet i förpackningsförordningen för allt förpackningsavfall är enligt de nuvarande bestämmelserna att materialutnyttjandegraden ska vara minst 65 procent efter den 1 januari 2020 (17 §). För att genomföra direktivets krav bör de mål som anges i direktivet införas i förpackningsförordningen.

Plast

Enligt förpackningsdirektivet ska minst 50 procent av förpackningsavfallet av plast materialåtervinnas senast 31 december 2025 och minst 55 procent senast den 31 december 2030.

I förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar (retursystems-förordningen) finns bestämmelser om retursystem för konsumtionsfärdig dryck i plastflaska eller metallburk. I förordningen finns en hänvisning till målen för materialutnyttjande i förpackningsförordningen (11 §). Förpackningsförordningen innehåller olika mål för materialutnyttjande för de förpackningar som är dryckesförpackningar av polymera material och för det förpackningsavfall av plast som inte är dryckesförpackningar. I förpackningsdirektivet finns inte motsvarande uppdelning med olika mål för förpackningsavfall av plast. År 2017 materialåtervanns 84 procent av PET-flaskorna och 44 procent av de övriga plastförpackningarna. Enligt förpackningsförordningen ska materialutnyttjandegraden för förpackningsavfall av plast som inte är dryckesförpackningar i dag vara minst 50 procent senast den 1 januari 2020 (19 §).

I enlighet med förpackningsdirektivet bör det införas ett materialåtervinningsmål som omfattar allt förpackningsavfall av plast. Förpackningsavfall som omfattas av retursystems-förordningen bör inräknas som en delmängd vid beräkningen av materialåtervinningsgraden för allt förpackningsavfall av plast.

Eftersom det finns en osäkerhet om hur de nya reglerna för beräkning kommer att påverka nivåerna bör nivåerna inte höjas för snabbt. Målet för allt förpackningsavfall av plast bör därför sättas till minst 50 procent till och med år 2029 och därefter minst 55 procent. Det bör dock finnas ett särskilt mål för förpackningsavfall av plast som omfattas av retursystems-förordningen. Eftersom detta förpackningsavfall materialåtervinns i högre utsträckning än annat förpackningsavfall av plast bör detta mål vara högre än för övrigt förpackningsavfall. Målet för förpackningsavfall som är dryckesförpackningar av polymera material är i dag en materialutnyttjandegrad på minst 90 procent (20 §). Denna nivå bör kvarstå.

Järn, aluminium och annan metall

Genom ändringen i förpackningsdirektivet har det införts specifika nivåer för förpackningsavfall av järnmetall och aluminium. Enligt direktivet ska minst 70 procent av förpackningsavfallet av järnmetall materialåtervinnas

och minst 80 procent senast den 31 december 2030. Motsvarande nivå för aluminium är 50 respektive 60 procent.

I förpackningsförordningen finns i dag inte några specifika nivåer för förpackningsavfall av dessa metaller. Förpackningsförordningen innehåller olika mål för förpackningsavfall som är dryckesförpackningar av metall och i fråga om förpackningsavfall av metall som inte är dryckesförpackningar. För förpackningsavfall av metall som inte är dryckesförpackningar är målet att materialutnyttjandegraden ska vara minst 70 procent före den 1 januari 2020 och därefter minst 85 procent (22 §). För förpackningsavfall som är dryckesförpackningar av metall är målet att materialutnyttjandegraden ska vara minst 90 procent (23 §).

År 2017 materialåtervanns 81 procent av pantburkarna av aluminium. Samma år materialåtervanns 84 procent av övriga förpackningar av metall.

För att genomföra de nya kraven i direktivet så behöver specifika krav införas för förpackningsavfall av järn respektive aluminium. För förpackningsavfall av aluminium bör det på motsvarande sätt som för förpackningsavfall av plast införas ett mål för allt förpackningsavfall av aluminium och ett specifikt mål för förpackningsavfall av aluminium som omfattas av retursystemsforordningen. Eftersom den stora andelen av förpackningsavfallet av metall som omfattas av retursystemsforordningen är av aluminium saknas skäl att införa motsvarande mål för förpackningar av annan metall. Det bör därför införas krav på att materialåtervinningsgraden för förpackningsavfall för järn ska vara minst 70 procent till och med år 2029 och därefter minst 80 procent. För förpackningsavfall av aluminium bör materialåtervinningsgraden vara minst 50 procent till och med år 2029 och därefter minst 60 procent. För förpackningsavfall av aluminium som omfattas av retursystemsforordningen bör målet vara att materialåtervinningsgraden ska vara minst 90 procent.

Trä

Enligt förpackningsdirektivet ska minst 25 procent av förpackningsavfallet av trä materialåtervinnas senast den 31 december 2025 och minst 30 procent senast den 31 december 2030.

I fråga om förpackningsavfall av trä är målet enligt nuvarande bestämmelser i förpackningsförordningen att materialutnyttjandegraden ska vara minst 15 procent (24 §). Andelen förpackningsavfall av trä som materialåtervanns och förbereddes för återanvändning år 2017 var 50 procent. Statistiken för träförpackningar är dock osäker. För att genomföra direktivets krav bör mål som motsvarar kraven i direktivet införas i förpackningsförordningen.

17.4 Åtgärder om det finns risk att målen inte uppnås

Förslag: Naturvårdsverket ska till regeringen föreslå ändamålsenliga åtgärder om myndigheten bedömer att det finns risk för att materialåtervinningsmålen inte uppnås i tid.

Skälen för förslaget: Sverige har hittills klarat att uppfylla förpackningsdirektivets materialåtervinningsmål. Eftersom målen nu höjs och reglerna för beräkning av uppnåendet av målen samtidigt ändras bör det finnas en beredskap för att det kan krävas fler åtgärder än i dag för att målen ska nås. Ett sätt att ha beredskap för detta, så att insatser sätts in i tid, är att liksom i förordningen (2016:1041) om plastbärkassar (9 § andra stycket), införa en bestämmelse om att Naturvårdsverket ska föreslå ändamålsenliga åtgärder till regeringen om myndigheten bedömer att det finns risk för att målen inte uppnås i tid. En sådan bestämmelse bör införas i förpackningsförordningen.

17.5 Biologiskt nedbrytbara förpackningar

Förslag: Bestämmelserna om en producents ansvar att se till att en förpackning kan återanvändas eller återvinnas ändras på så sätt att en plastförpackning som är nedbrytbar genom oxidation inte längre ska anses kunna återvinnas genom kompostering.

Skälen för förslaget: Bilaga 2 till förpackningsdirektivet innehåller väsentliga krav på förpackningars sammansättning och möjligheterna till återanvändning, återvinning och materialutnyttjande. Genom direktivet om ändring av förpackningsdirektivet har det gjorts en ändring i denna bilaga i bestämmelserna om krav på att förpackningar ska kunna återanvändas eller återvinnas. En återvinningsmetod som beskrivs i bilagan är kompostering (bilaga 2 punkt 3). En förutsättning för att en förpackning ska kunna återvinnas genom kompostering är bland annat att den är biologiskt nedbrytbar på visst sätt (led c). Ändringen innebär att plastförpackningar som är nedbrytbara genom oxidation inte får anses vara biologiskt nedbrytbara (led d). Reglerna om återvinning genom kompostering har genomförts i förpackningsförordningen. Med anledning av tillägget i direktivet bör motsvarande tillägg göras i förpackningsförordningen.

17.6 Databas om förpackningar och förpackningsavfall

Förslag: Naturvårdsverket ska se till att det finns en databas om förpackningar och förpackningsavfall som uppfyller kraven i artikel 12 i förpackningsdirektivet.

Skäl för förslaget: Enligt förpackningsdirektivet ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att harmoniserade databaser om förpackningar och förpackningsavfall upprättas (artikel 12.1). Detta krav fanns innan ändringarna gjordes i förpackningsdirektivet 2018.

Naturvårdsverket har en databas om förpackningar och förpackningsavfall. Det saknas dock en författningsbestämmelse som reglerar detta. För att förbättra genomförandet av förpackningsdirektivet bör det i förpackningsförordningen införas krav på att Naturvårdsverket ska se till att det

finns en databas om förpackningar och förpackningsavfall som uppfyller direktivets krav.

I förpackningsdirektivet anges vilka uppgifter som databasen ska innehålla (artikel 12.2). Det kan konstateras att vissa av de uppgifter som ska finnas i databasen är uppgifter som inte behövs för rapporteringen i enlighet med förpackningsdirektivet.

17.7 Utsortering av förpackningsavfall och returpapper

Förslag: Den som har förpackningsavfall eller returpapper ska sortera ut det från annat avfall. Om sådant avfall producerats i eller i samband med yrkesmässig verksamhet ska det få lämnas till någon som efter anmälan samlar in sådant avfall.

Skyldigheten att kontrollera att den som tar emot avfall för hantering har gjort de anmälningar eller har de tillstånd som krävs för hanteringen ska gälla avfall som har producerats eller hanterats i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet.

Skälen för förslaget: I avfallsförordningen finns bestämmelser om utsortering av förpackningsavfall och returpapper (24 a–24 d §§). Bestämmelserna innehåller olika utsorteringsregler beroende på om förpackningsavfallet respektive returpapperet är hushållsavfall. I förpackningsförordningen och returpappersförordningen finns särskilda bestämmelser som möjliggör för andra än den som har tillstånd enligt förordningarna att samla in utsorterat förpackningsavfall och returpapper som uppkommit i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet (67 § förpackningsförordningen och 31 § returpappersförordningen).

På grund av förslaget i avsnitt 7 som innebär att termen hushållsavfall ersätts av uttrycket kommunalt avfall bör följdändringar göras i bestämmelserna om utsortering.

Avsikten är att det endast är förpackningsavfall och returpapper som producerats i eller i samband med yrkesmässig verksamhet som ska få lämnas till andra än den som har tillstånd enligt förordningarna att samla in utsorterat avfall. Det avgörande för att bedöma vilken av de relevanta bestämmelserna som ska tillämpas bör därför vara om avfallet har producerats i eller i samband med yrkesmässig verksamhet eller om det har producerats av hushåll. Bestämmelserna bör därför ändras så att detta framgår.

I avfallsförordningen finns en bestämmelse om att avfall som har uppkommit eller hanterats i en yrkesmässig verksamhet endast får lämnas till den som har gjort de anmälningar och har de tillstånd som krävs för hanteringen och att detta ska kontrolleras (53 §). Även denna bestämmelse bör avse avfall som producerats i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet.

18 Rapportering

18.1 Naturvårdsverkets ansvar för rapportering enligt avfallsdirektivet

Förslag: Det förtydligas att Naturvårdsverket ska ansvara för den rapportering som enligt avfallsdirektivet ska göras till kommissionen.

Skälen för förslaget: Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det gjorts stora förändringar i bestämmelserna i avfallsdirektivet om rapportering (artikel 37).

I förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket anges för vilka frågor på miljöområdet som Naturvårdsverket är ansvarig förvaltningsmyndighet (1 §). Uppräkningen omfattar bland annat kretslopp och avfall. Enligt instruktionen ska Naturvårdsverket delta i det arbete på miljöområdet som regeringen bedriver inom EU och internationellt (4 §). I det arbetet ska Naturvårdsverket inom sitt ansvarsområde bland annat ansvara för internationell rapportering. I förpackningsförordningen (74 §) och elavfallsförordningen (71 §) finns dock särskilda bestämmelser om att Naturvårdsverket ska rapportera vissa uppgifter till kommissionen.

För att tydliggöra Naturvårdsverkets ansvar för rapporteringen enligt avfallsdirektivet bör det införas en bestämmelse om detta i avfallsförordningen.

18.2 Bemyndigande om rapportering

Förslag: Regeringen eller den myndighet eller kommun som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet att dokumentera och lämna uppgifter om hantering av avfall, avfallshantering och avfallsförebyggande åtgärder.

Skälen för förslaget: Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts ett krav på att medlemsstaterna ska övervaka och bedöma genomförandet av de avfallsförebyggande åtgärderna (artikel 9.3 i avfallsdirektivet). Det har även införts ett krav på att medlemsstaterna varje år ska rapportera uppgifter om genomförandet av bestämmelserna i direktivet om återanvändning och om åtgärder för att förebygga livsmedelsavfall (artikel 37.3). I skälen till direktivet om ändring av förpackningsdirektivet framhålls att förebyggande av avfall är det effektivaste sättet att förbättra resurseffektiviteten och minska miljöpåverkan från avfall. Det är därför viktigt att medlemsstaterna vidtar lämpliga åtgärder för att uppmuntra en ökning av andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden och återanvändning av förpackningar (skäl 4). Genom ändringsdirektivet har det införts krav på att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att främja en ökning av andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden (artikel 5 i förpackningsdirektivet). Det har också införts krav på att medlemsstaterna ska rapportera uppgifter

om återanvändbara förpackningar till kommissionen (artikel 12.3a i förpackningsdirektivet).

För att Naturvårdsverket ska kunna rapportera till kommissionen i enlighet med kraven i direktiven behöver Naturvårdsverket ha möjlighet att samla in uppgifter från olika aktörer, bland annat om avfallsförebyggande åtgärder. Det behöver därför införas skyldigheter för berörda aktörer i Sverige att dokumentera och lämna sådana uppgifter. I vissa fall kan Naturvårdsverket behöva hämta in uppgifter från kommuner, som i sin tur kan behöva inhämta uppgifterna från aktörer inom kommuner. Sådana bestämmelser kan införas på förordnings- eller föreskriftsnivå. För att regeringen ska kunna ge Naturvårdsverket eller kommuner rätt att meddela sådana föreskrifter behövs ett bemyndigande i miljöbalken. Det bör därför införas en bestämmelse om att regeringen eller den myndighet eller kommun som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att dokumentera och lämna uppgifter om hantering av avfall, avfallshantering och avfallsförebyggande åtgärder.

18.3 Anmälan till kommissionen om klassificering av avfall

Förslag: Naturvårdsverkets skyldighet att informera kommissionen enligt artikel 7 i avfallsdirektivet begränsas till att endast omfatta information om att avfall som är upptaget i kommissionens förteckning som farligt avfall betraktas som icke-farligt avfall.

Det införs en bestämmelse i avfallsförordningen som upplyser om att Regeringskansliet fullgör skyldigheten att informera kommissionen när det gäller avfall som betraktas som farligt avfall trots att det inte tas upp som farligt i förteckningen.

Skälen för förslaget: I avfallsdirektivet finns bestämmelser om att en medlemsstat får betrakta avfall som farligt avfall trots att det inte tas upp som farligt i kommissionens förteckning över avfall om avfallet har minst en av de egenskaper som anges i bilaga III till direktivet (artikel 7.2). Om så sker ska medlemsstaten utan dröjsmål anmäla detta till kommissionen och förse kommissionen med all relevant information. Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det gjorts en mindre ändring i bestämmelsen som innebär att skyldigheten att i en rapport förteckna fall där avfall betraktas som farligt avfall trots att avfallet inte tas upp som farligt avfall i förteckningen tas bort. Det finns dock även efter ändringen en skyldighet för medlemsstaterna att utan dröjsmål anmäla till kommissionen om de betraktar avfall som farligt avfall om det inte tas upp som farligt i förteckningen över avfall. Enligt avfallsdirektivet får en medlemsstat vidare betrakta avfall som i förteckningen är upptaget som farligt avfall som icke-farligt avfall om medlemsstaten kan styrka att avfallet inte uppvisar någon av de egenskaper som anges i bilaga III till direktivet (artikel 7.3). Medlemsstaten ska även i dessa fall anmäla detta till kommissionen.

Naturvårdsverket ska enligt avfallsförordningen fullgöra de skyldigheter om information till kommissionen som anges i artikel 7 i avfallsdirektivet

(71 § avfallsförordningen). Den ändring som har gjorts i avfallsdirektivet föranleder ingen ändring av den bestämmelsen.

Den 5 januari 2019 (SFS 2018:2003) upphävdes en bestämmelse i avfallsförordningen enligt vilken Naturvårdsverket fick meddela föreskrifter om att visst avfall som har en farlig egenskap är farligt avfall. Detta ska i stället beslutas av regeringen i föreskrifter med stöd av miljöbalken (15 kap. 40 § 1).

Skyldigheten för Naturvårdsverket att informera kommissionen bör begränsas till den bestämmelse i avfallsdirektivet som gäller skyldigheten att anmäla till kommissionen om en medlemsstat betraktar avfall som i förteckningen över avfall är upptaget som farligt avfall som icke-farligt avfall (artikel 7.3). Denna information får Naturvårdsverket genom att länsstyrelsen ska underrätta Naturvårdsverket om länsstyrelsen i det enskilda fallet beslutar att ett visst farligt avfall inte är farligt avfall (13 § avfallsförordningen). Att Naturvårdsverkets skyldighet att informera kommissionen begränsas på detta sätt innebär att regeringen ansvarar för den rapportering som en medlemsstat ska göra om att avfall som inte finns upptaget i förteckningen över farligt avfall ändå anses som farligt (artikel 7.2). Enligt förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet ska Regeringskansliet upplysa kommissionen om hur Sverige har uppfyllt de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i unionen (20 § 3). Det är lämpligt att införa en bestämmelse i avfallsförordningen som upplyser om Regeringskansliet fullgör skyldigheten att informera kommissionen när det gäller avfall som betraktas som farligt avfall trots att det inte tas upp som farligt i förteckningen.

19 Sekretess

19.1 Nytt krav på elektroniskt register i avfallsdirektivet

Avfallsdirektivet innebär ett krav på spårbarhet av farligt avfall

Enligt avfallsdirektivet ska spårbarhet säkerställas för allt farligt avfall som uppkommer inom en medlemsstat, dvs. det finns inte något nedre tröskelvärde för hur mycket avfall som genereras eller för storleken på en verksamhet för att kravet på spårbarhet ska gälla (artikel 17).

För att uppfylla kraven på spårbarhet i avfallsdirektivet gäller i dag en anteckningsskyldighet enligt avfallsförordningen (55–58 §§). Anteckningsskyldigheten gäller för alla yrkesmässiga verksamheter där farligt avfall uppkommer och för de som hanterar farligt avfall. I stort sett alla verksamheter som har för avsikt att lagra, återvinna eller bortskaffa farligt avfall måste antingen ha tillstånd eller ha gjort en anmälan enligt miljöprövningsförordningen. Alla verksamheter som tar emot och behandlar avfall måste också föra anteckningar.

Regeringen har konstaterat att anteckningsskyldigheten inte är tillräcklig för att säkerställa det krav på spårbarhet av farligt avfall som avfallsdirektivet ställer upp (jfr Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2018).

Avfallsdirektivet förutsätter ett elektroniskt avfallsregister

Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det införts en skyldighet för medlemsstaterna att inrätta ett elektroniskt register eller samordnade register över uppgifter om farligt avfall och behandling av icke-farligt avfall (artikel 35). Ett sådant register ska vara infört senast den 5 juli 2020. Avsikten med registret är att det ska kunna användas som ett verktyg för att uppfylla direktivets krav på spårbarhet.

Vilka uppgifter ska behandlas i registret?

I avfallsdirektivet anges att de som behandlar avfall, producenter av farligt avfall och verksamhetsutövare som yrkesmässigt samlar in eller transporterar farligt avfall eller agerar som handlare och mäklare av farligt avfall ska föra ett register i tidsföljd. Registret ska omfatta uppgifter om avfallets mängd, typ och ursprung, samt mängden produkter och material som är ett resultat av förberedelse för återanvändning, materialåtervinning eller andra återvinningsförfaranden. Registret ska också i relevanta fall omfatta uppgifter om destination, insamlingsfrekvens, transportsätt och behandlingsmetod.

19.2 Uppdraget till Naturvårdsverket

I Sverige finns inte något elektroniskt register för avfall som uppfyller kraven i avfallsdirektivet. Naturvårdsverket har därför fått i uppdrag att tillhandahålla en digital lösning för spårbarhet för farligt avfall som uppfyller avfallsdirektivets krav på elektroniskt register (Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2019).

Naturvårdsverket har även fått i uppdrag att utreda rättsliga förutsättningar för att upprätta och tillhandahålla avfallsstatistik samt säkerställa spårbarhet av farligt avfall i en digital lösning som uppfyller kraven i avfallsdirektivet. Naturvårdsverket redovisade detta uppdrag den 5 september 2019 i rapporten Rättsliga förutsättningar för en ändamålsenlig avfallsstatistik och en digital lösning för spårbarhet av farligt avfall (dnr M2019/01642/Ke).

19.3 Naturvårdsverkets redovisning

Ett nytt avfallsregister bör inrättas

Naturvårdsverket föreslår i redovisningen att myndigheten ska inrätta ett avfallsregister som ska innehålla en stor mängd samlad information innefattande uppgifter om farligt avfall och behandling av icke-farligt avfall. Registret kommer även att innehålla uppgifter om enskilda verksamhetsutövare som hanterar sådant avfall. På sikt är tanken att registret även ska innehålla uppgifter om annat avfall. Naturvårdsverkets förslag syftar till att Sverige ska uppfylla avfallsdirektivets krav på ett elektroniskt register.

Vilka verksamhetsutövare kommer omfattas av skyldigheten att lämna information i registret?

Enligt Naturvårdsverkets förslag ska skyldigheten att lämna uppgifter i avfallsregistret omfatta de som producerar och i övrigt hanterar farligt avfall samt de som i yrkesmässig verksamhet behandlar icke-farligt avfall. Detta motsvarar de krav som finns i avfallsdirektivet (artikel 35). Skyldigheten att lämna uppgifter i avfallsregistret enligt Naturvårdsverkets förslag omfattar cirka en miljon verksamheter. De flesta av dessa verksamheter är producenter av farligt avfall. Producentbegreppet är avsett att tolkas brett. En producent kan exempelvis vara en liten butik som byter lysrör i lokalen och behöver göra sig av med de kasserade lysrören. Ett annat exempel på en avfallsproducent är exempelvis ett oljeraffinaderi som producerar farligt avfall som består av oljehaltiga syror. Rapporteringsskyldigheten kommer att omfatta de som samlar in eller transporterar farligt avfall. Även statliga myndigheter som producerar eller på annat sätt hanterar farligt avfall eller behandlar icke-farligt avfall kommer att omfattas av skyldigheten att lämna uppgifter.

Vilka myndigheter ska använda uppgifterna i avfallsregistret?

Uppgifterna i avfallsregistret ska i första hand användas av de lokala och regionala myndigheter som bedriver tillsyn över hanteringen av farligt avfall. Tillsyn över de verksamheter som hanterar farligt avfall bedrivs i första hand av kommunerna, men viss tillsyn utövas även av länsstyrelserna. Uppgifterna i avfallsregistret ska också användas av Naturvårdsverket för framtagande av statistik och rapportering till EU. Naturvårdsverket är också tillsynsmyndighet för gränsöverskridande transporter och vissa producentansvar. Sammantaget ska uppgifterna användas av över 300 myndigheter.

Vilken information ska lämnas till avfallsregistret?

Den information som ska lämnas till avfallsregistret är i huvudsak information om farligt avfall, inklusive hur avfallet hanteras och av vem. De som yrkesmässigt behandlar avfall ska även lämna uppgifter om behandling av icke-farligt avfall.

Frågan är då vad som avses med farligt avfall. För att kunna skilja på olika typer av avfall finns det i bilaga 4 till avfallsförordningen en förteckning över de olika avfallstyperna. Den detaljerade avfallskatalogen används för statistik och för att skilja ut vad som är farligt avfall. Avfallsförteckningen baserar sig på kommissionens beslut 2000/532/EG, som uppdateras efter nya beslut från kommissionen. Farligt avfall är farligt därför att det har farliga egenskaper som t.ex. att avfallet är explosivt, oxiderande, brandfarligt, irriterande, frätande, smittförande eller giftigt för människa eller miljö.

Vissa typer av farligt avfall undantas från avfallsdirektivets tillämpningsområde. Detta gäller exempelvis radioaktivt avfall och utrangerade explosiva varor. Uppgifter om sådant avfall ska inte lämnas till avfallsregistret.

Vissa uppgifter kommer inte att lämnas till avfallsregistret

Vissa typer av särskilt känsliga uppgifter kommer emellertid inte att lämnas elektroniskt till avfallsregistret.

Uppgifter som omfattas av säkerhetsskyddslagen (2018:585) ska inte behandlas i avfallsregistret. Uppgifter som rör verksamhet för att försvara landet eller planläggning eller annan förberedelse av sådan verksamhet eller som i övrigt rör totalförsvaret ska inte heller lämnas i avfallsregistret. I stället ska dessa uppgifter lämnas på det sätt som tillsynsmyndigheten anvisar.

19.4 Nya metoder ska användas för hantering av information om avfall

Uppgifterna blir allmänna handlingar

Naturvårdsverkets förslag innebär en stor förändring i hur information om avfall ska lämnas, hanteras och förvaras. En mängd uppgifter som i dag inte finns hos tillsynsmyndigheterna kommer att samlas in och hanteras av olika myndigheter.

En stor del av de uppgifter som föreslås hanteras i avfallsregistret finns i dag hos verksamhetsutövarna eller hos olika tillsynsmyndigheter. De aktörer som kommer att omfattas av kravet på att lämna uppgifter till det elektroniska registret är i dag enligt avfallsförordningen skyldiga att föra anteckningar med uppgifter som i huvudsak motsvarar de uppgifter som ska rapporteras in i det elektroniska registret (54–59 §§). I dag är den som har fört anteckningar skyldig att ge tillsynsmyndigheten möjlighet att ta del av innehållet i anteckningar först om myndigheten begär det (59 § avfallsförordningen).

De uppgifter som i dag finns antecknade kommer att lämnas av verksamhetsutövarna till avfallsregistret. Det innebär att en mängd uppgifter kommer att samlas in som tidigare inte funnits hos myndigheterna. Dessa uppgifter kommer att vara allmänna handlingar.

Myndigheterna kommer att få kännedom om fler verksamhetsutövare

Majoriteten av producenterna av farligt avfall är varken tillstånds- eller anmälningsskyldiga verksamheter och tillsynsmyndigheterna har därför inte samlad information om vilka dessa verksamhetsutövare är.

De verksamhetsutövare som behandlar farligt avfall bedriver tillstånds- eller anmälningsskyldig verksamhet. Den som är handlare eller mäklare av farligt avfall bedriver anmälningsskyldig verksamhet. Tillsynsmyndigheten har därför information om vilka dessa verksamhetsutövare är och om deras verksamhet. Även de flesta transportörer av farligt avfall är tillstånds- eller anmälningsskyldiga, varför uppgifter om dessa verksamheter också finns hos tillsynsmyndigheten.

Enligt Naturvårdsverkets förslag ska uppgifter om verksamhetsutövare och transporter lämnas till avfallsregistret. Detta är till stor del information som inte tidigare funnits hos myndigheterna. Dessa uppgifter kommer att vara allmänna handlingar.

Hos vilka myndigheter kommer uppgifterna att förvaras?

Uppgifterna i avfallsregistret ska enligt Naturvårdsverkets förslag förvaras hos Naturvårdsverket som ska upprätta och tillhandahålla en digital lösning och föra avfallsregistret. Tillsynsmyndigheterna föreslås ha direktåtkomst till avfallsregistret. Detta innebär att uppgifterna kommer att förvaras även hos dessa myndigheter. Uppgifterna kan även komma att förvaras hos vissa andra myndigheter som behöver tillgång till uppgifterna för sin verksamhet. Bestämmelserna om rätten att ta del av allmänna handlingar i 2 kap. tryckfrihetsförordningen är därmed tillämpliga. Frågan är då vilka sekretessbestämmelser som kan aktualiseras hos de olika myndigheter som hanterar uppgifterna.

19.5 Tillämpliga sekretessbestämmelser

Allmänt

En del av de uppgifter som i dag hanteras av tillsynsmyndigheterna och Naturvårdsverket är sekretessreglerade. Vissa av de tillkommande uppgifter som enligt Naturvårdsverkets förslag ska hanteras i avfallsregistret skulle också kunna omfattas av gällande sekretessbestämmelser. Nedan redogörs för vilka bestämmelser om sekretess som är tillämpliga.

Försvarssekretess

Vissa uppgifter om farligt avfall kan omfattas av försvarssekretess (15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen). Sekretess gäller för uppgift som rör verksamhet för att försvara landet eller planläggning eller annan förberedelse av sådan verksamhet eller som i övrigt rör totalförsvaret, om det kan antas att det skadar landets försvar eller på annat sätt vållar fara för rikets säkerhet om uppgiften röjs. I mål eller ärende enligt lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar gäller dock sekretess för uppgift om sådana uppfinningar enligt föreskrifter i den lagen. Försvarssekretessen gäller hos alla myndigheter.

Sekretess för vissa uppgifter om farligt gods

Farligt avfall är ofta farligt gods. Farligt gods som transporteras omfattas av lagen (2006:263) om farligt gods. I offentlighets- och sekretesslagen finns en bestämmelse om sekretess för skyddsåtgärder för transport av farligt gods. Sekretess gäller för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd, om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs (18 kap. 8 § 6).

Förundersökningssekretess

Uppgifter ur avfallsregistret kan också komma att användas i ärenden som rör utredning av brott. Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål eller till angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs (18 kap. 1 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen). Formuleringar

ingen "uppgift som hänför sig till" innebär att sekretessen följer med uppgiften även om den överlämnas till en annan myndighet. Sekretessen gäller också i annan verksamhet hos en myndighet som biträder bland annat åklagar- eller polismyndighet med att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott (18 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen). Till följd av den bestämmelsen kan sekretess upprätthållas för t.ex. en myndighets utredning till grund för en åtalsanmälan enligt miljöbalken (26 kap. 2 §). Uppgifter om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden som förekommer i bland annat en förundersökning eller i övrigt i brottsförebyggande eller brottsbekämpande verksamhet hos bland annat polis eller åklagare omfattas av sekretess (35 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen). Sekretess enligt denna bestämmelse gäller som huvudregel om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men. När en åklagare väcker åtal i domstol upphör i regel sekretessen för det utredningsmaterial som ingår i förundersökningsprotokollet (se prop. 2010/11:116 s. 86).

Statistiksekretess

Sekretess gäller i Naturvårdsverkets statistikverksamhet. Sekretess gäller i sådan särskild verksamhet hos en myndighet som avser framställning av statistik för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden (24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen). Med särskild verksamhet avses verksamhet som är skild från annan verksamhet hos myndigheten. Utmärkande är att verksamheten är organiserad som en egen enhet eller liknande (prop. 1979/80:2 del A s. 263). Vid bedömningen av frågan om en särskild verksamhet avser framställning av statistik måste en helhetsbedömning göras av verksamheten. Om den särskilda verksamhetens huvudsakliga syfte är att framställa statistik är bestämmelserna om statistiksekretess tillämpliga.

Tillsynssekretess

När det gäller uppgifter om avfall som enligt Naturvårdsverkets förslag ska rapporteras in till avfallsregistret kan tillsynssekretess aktualiseras hos länsstyrelserna och i vissa fall även hos Naturvårdsverket och kommunerna för uppgift om affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgift röjs (30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen jämte 9 § offentlighets- och sekretessförordningen [2009:641] och punkt 40 i bilagan till förordningen och 30 kap. 27 § offentlighets- och sekretesslagen). Bestämmelserna är utformade med ett rakt skaderekvisit, vilket innebär en presumtion för offentlighet. Sekretessen kan bara tillämpas av den myndighet i vars tillsyns- eller prövningsverksamhet uppgifterna förekommer (30 kap. 23 och 27 §§ offentlighets- och sekretesslagen).

En begränsad del av uppgifter om farligt avfall omfattas av sekretess

Sammanfattningsvis gäller sekretess i begränsad omfattning hos de myndigheter som i dag hanterar uppgifter om farligt avfall och för uppgifter som rör de verksamhetsutövare som hanterar avfall. Mot bakgrund av att en stor mängd nya uppgifter ska samlas in bör det övervägas om det finns behov av nya sekretessbestämmelser.

19.6 En ny sekretessbestämmelse till skydd för intresset att förebygga brott

Förslag: Sekretess ska gälla för uppgifter som hänför sig till avfallsregistret, om det kan antas att farligt avfall kan komma till brottslig användning om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst tio år.

Skälen för förslaget

Det finns behov av en ny sekretessbestämmelse

Enligt Naturvårdsverkets förslag ska en stor mängd uppgifter om farligt avfall och om verksamhetsutövare som producerar och på annat sätt hanterar sådant avfall samlas in och förvaras elektroniskt hos Naturvårdsverket. Detta betyder att en stor mängd uppgifter kommer att bli allmänna handlingar som tidigare inte varit det. Endast en begränsad del av de uppgifter som är avsedda att behandlas i avfallsregistret omfattas av befintlig sekretessreglering.

Uppgifter om farligt avfall kan vara intressanta för personer som vill förbereda eller begå antagonistiska handlingar med farligt avfall och använda farligt avfall för olika brottsliga ändamål, såsom terroristhandlingar eller miljöförstöring. Det kan t.ex. röra sig om avfall med explosiva eller smittförande egenskaper. Med information om exempelvis transporter av farligt avfall kan den som har för avsikt att begå terrorattentat få förmåga att orsaka synnerligen allvarliga skador på både liv och egendom. Vissa uppgifter i registret skulle också kunna komma att användas av främmande makt för att kartlägga typen, mängden och lokaliseringen av det farliga avfallet. Det kan också röra sig om en kartläggning av en stor mängd aggregerade uppgifter som sammantaget visar hur farligt avfall hanteras i Sverige. Interesse för denna typ av uppgifter kan finnas även om de inte direkt rör verksamhet för att försvara landet eller planläggning eller annan förberedelse av sådan verksamhet eller som i övrigt rör totalförsvaret och därför inte omfattas av försvarssekretess.

Majoriteten av de uppgifter som kommer att hanteras i avfallsregistret är dock inte sådana att de kan leda till att farligt avfall kan komma till brottslig användning. För de flesta uppgifter finns därmed inte något behov av sekretess. Skyddsintresset för sådana uppgifter som hanteras i avfallsregistret och som kan komma till brottslig användning är dock högt med beaktande av den skada som typiskt sätt kan uppkomma vid aktuella brott.

Frågor om avfall berör alla medborgare och verksamheter i Sverige och det föreligger generellt ett stort insynsintresse för frågor om miljö. Allmänheten har därför ett intresse av att få tillgång till information som rör avfall och avfallshantering.

Allmänheten har redan i dag möjlighet att få insyn i de verksamheter som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt. Tillstånden och övriga handlingar som rör en myndighetens handläggning av tillstånd- och anmälningspliktiga åtgärder är allmänna handlingar och omfattas som huvudregel inte av sekretess.

Naturvårdsverket är statistikmyndighet för avfall och publicerar löpande statistik om avfallsgenerering samt behandling. Denna statistik är allmänt tillgänglig.

Det kan därmed konstateras att befintlig reglering ger allmänheten tillgång till den information där störst insynsintresse finns. Detta intresse kommer vara tillgodosett även om en sekretessreglering rörande vissa uppgifter i avfallsregistret införs. Intresset av att förebygga brott genom ett sekretesskydd för uppgifter som hänför sig till farligt avfall måste generellt anses väga mycket tungt. Vid en intresseavvägning mellan sekretess- och insynsintresset väger skälen för sekretess betydligt tyngre än intresset av insyn. Den sekretess som följer av befintlig sekretessreglering är inte tillräcklig för att skydda dessa uppgifter. Naturvårdsverkets förslag innebär dessutom att en stor mängd uppgifter kommer att bli allmänna handlingar som tidigare inte varit det. Det är därför nödvändigt att utvidga sekretesskyddet genom att införa en regel om sekretess för uppgifter som hänför sig till avfallsregistret trots att det innebär att sekretess införs på ett område där sekretess tidigare inte har gällt.

En sådan bestämmelse bör placeras i 18 kap. offentlighets- och sekretesslagen.

Sekretessens föremål, räckvidd och styrka

Sekretessen bör skydda vissa av de uppgifter som lämnas till avfallsregistret av verksamhetsutövarna. De uppgifter som behöver kunna sekretessbeläggas är uppgifter som kan ge information om farligt avfall som kan användas i brottslig verksamhet. Det kan exempelvis röra sig om uppgifter om vissa särskilt farliga material som kan användas för produktion av sprängämnesprekursorer. Andra uppgifter som bör kunna skyddas kan exempelvis röra vissa pågående avfallstransporter av vissa avfallstyper, transportvägar, frekvensen av transporter, och information om hur länge ett farligt avfall finns på en viss behandlingsanläggning. Eftersom sekretessen bör skydda inte bara uppgifter om det farliga avfallet, utan även andra uppgifter som kan medföra att obehöriga kan komma över det farliga avfallet, bör sekretess kunna gälla inte bara för uppgift om farligt avfall utan för alla uppgifter i avfallsregistret. Sekretessbestämmelser till skydd för det allmännas verksamhet utformas typiskt sett med raka skaderekvisit, dvs. presumptionen är att sådana uppgifter är offentliga.

Verksamhetsutövarna kommer att vara skyldiga att lämna uppgifter till avfallsregistret. De flesta uppgifter som lämnas i avfallsregistret är inte sådana att de kan användas för brottslig verksamhet. Intresset av insyn för dessa uppgifter är som anges ovan starkt.

En avvägning mellan intresset av insyn och intresset av skyddet för det allmänna resulterar i att skaderekvisitet ska utformas som ett rakt skaderekvisit, dvs. en presumption för att uppgifterna är offentliga.

Tillsynsmyndigheterna kommer att ha tillgång till uppgifterna i avfallsregistret. Även ett antal andra myndigheter som exempelvis Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen kommer att använda uppgifterna i avfallsregistret. Uppgifterna kommer att vara lika skyddsvärda när de förekommer i dessa verksamheter som hos Naturvårdsverket. Det finns inga primära sekretessbestämmelser för uppgifterna hos dessa myndigheter. Någon bestämmelse om överföring av sekretess är

inte heller tillämplig. Den nya sekretessbestämmelsen bör därför konstrueras så att den gäller ”för uppgift som hänför sig till” nu aktuell verksamhet hos Naturvårdsverket. En sådan lydelse innebär att sekretessen följer med uppgiften när den lämnas vidare till en annan myndighet (jfr prop. 1979/80:2 del A s.138 och 148 och RÅ 2002 ref. 103). Bestämmelsen utgör därmed en primär sekretessbestämmelse hos alla de myndigheter som har uppgiften.

Sekretesstid

Hur lång tid uppgifter i allmänna handlingar ska skyddas av sekretess varierar beroende på vilket skyddsintresse som har föranlett sekretessen. Den föreslagna sekretessbestämmelsen gäller till skydd för allmänna intressen. För flertalet av de uppgifter som förekommer i avfallsregistret saknas skäl för en lång sekretesstid. Det rör exempelvis uppgifter om hur det farliga avfallet transporterats, med vilken frekvens avfallet transporteras och vilken typ av avfall det rör sig om. Med hänsyn till att en begränsning av offentligheten inte bör gälla längre än nödvändigt bör en sekretesstid om högst tio år vara tillräcklig för att uppnå syftet med sekretessbestämmelsen. En sekretessprövning inom dessa tio år kan mycket väl resultera i bedömningen att uppgifter kan lämnas ut. Sekretesstidens längd är en bortre gräns, efter vilken uppgifterna alltid kan lämnas ut.

19.7 En ny sekretessbestämmelse till skydd för enskilda affärs- eller driftförhållanden

Förslag: Sekretess ska gälla i verksamhet som avser förande av och uttag ur avfallsregistret för uppgift om enskilda affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst tjugo år.

Skälen för förslaget

Det finns behov av en ny sekretessbestämmelse

Enligt Naturvårdsverkets förslag kommer en stor mängd uppgifter om verksamhetsutövare som hanterar avfall att samlas elektroniskt hos Naturvårdsverket. Dessa uppgifter rör till viss del uppgifter om enskilda affärs- eller driftförhållanden. Det kan t.ex. handla om uppgifter om vilka transportörer en avfallsproducent har avtal med eller uppgifter om vilken mängd avfall en verksamhet producerar.

Hos de operativa tillsynsmyndigheterna omfattas dessa uppgifter av tillsynssekretessen. I Naturvårdsverkets verksamhet för hantering av avfallsregistret och rapportering till EU saknas dock sekretess till skydd för enskild. Det finns därför ett behov av en ny sekretessbestämmelse om skydd för uppgift om verksamhetsutövers affärs- eller driftförhållanden för de uppgifter som lämnas till avfallsregistret. På detta sätt kan motsvarande sekretesskydd uppnås hos den myndighet som för avfallsregistret som hos de tillsynsmyndigheter som bedriver den operativa tillsynen.

Bestämmelsen bör placeras i 31 kap. offentlighets- och sekretesslagen.

Sekretessens föremål, räckvidd och styrka

Ett flertal av de uppgifter som verksamhetsutövarna ska lämna till avfallsregistret omfattas av uttrycket affärs- eller driftförhållande enligt offentlighets- och sekretesslagen.

Sekretessen bör omfatta verksamhet som avser förande av och uttag ur avfallsregistret. Naturvårdsverket kommer att föra avfallsregistret och sekretess kommer därmed att gälla i myndighetens verksamhet.

Vid bedömningen av vilket skaderekvisit som bör gälla måste en lämplig avvägning göras mellan å ena sidan de enskilda personernas intresse av att få ett skydd för uppgifter om sina affärs- och driftförhållanden, och å andra sidan intresset av att tillgodose behovet av insyn och kontroll av myndigheternas handlade. Uppgifter om hantering av farligt avfall är av den karaktären att intresset av insyn i ärendena många gånger är framträdande. En avvägning mellan sekretessintresset och intresset av insyn i myndighetens verksamhet innebär att sekretessbestämmelsen ska innehålla ett rakt skaderekvisit, dvs. en presumtion för att uppgifterna är offentliga.

Sekretesstid

Enligt offentlighets- och sekretesslagen gäller som huvudregel en sekretesstid om maximalt tjugo år för ekonomiska förhållanden. Det saknas generellt skäl för en länge sekretesstid.

Den föreslagna bestämmelsen kommer att träffa uppgifter om enskilda affärs- eller driftförhållanden. En sekretesstid om tjugo år är väl anpassad med hänsyn till vilka uppgifter sekretessen är avsedd att skydda. För uppgift i en allmän handling bör sekretessen därmed gälla i högst tjugo år. Detta motsvarar också den tid för vilken sekretess gäller för uppgift om enskilda affärs- eller driftförhållande enligt bestämmelserna om tillsynssekretess (30 kap. 23 och 27 §§ offentlighets- och sekretesslagen).

Behov av sekretessbrytande bestämmelser

Sekretessbestämmelserna bör inte hindra att uppgifter kan lämnas till de myndigheter som behöver uppgifter exempelvis i sin tillsynsverksamhet.

Sekretess hindrar inte att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning (10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen). På motsvarande sätt krävs en särskild föreskrift i lag eller förordning för att en uppgift för vilken sekretess gäller enligt offentlighets- och sekretesslagen ska få röjas för en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation (8 kap. 3 § 1 offentlighets- och sekretesslagen). För att möjliggöra för Naturvårdsverket och andra tillsynsmyndigheter att lämna de uppgifter som krävs till de myndigheter som bedriver tillsyn över verksamhetsutövarna och till kommissionen vid rapportering enligt avfallsdirektivet bör det införas bestämmelser om uppgiftsskyldighet gentemot dessa myndigheter.

I avsnitt 18 föreslås att det ska införas en särskild bestämmelse i avfallsförordningen om att Naturvårdsverket ska lämna vissa uppgifter till kommissionen för att uppfylla den rapporteringsskyldighet som följer av

avfallsdirektivet. Därmed kan Naturvårdsverket lämna ut dessa uppgifter utan hinder av sekretess.

I den ovan nämnda rapporten om rättsliga förutsättningar för en ändamålsenlig avfallsstatistik föreslår Naturvårdsverket en ny förordning om avfallsregister. Förslaget till förordning innehåller bestämmelser som innebär en skyldighet för Naturvårdsverket att lämna uppgifter ur avfallsregistret till vissa myndigheter som har ett behov av uppgifterna i sin verksamhet. Det rör sig om tillsynsmyndigheterna, andra myndigheter med ansvar för transporter av farligt gods, Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Säkerhetspolisen, Tullverket och Kustbevakningen.

Behovet av sekretessbrytande bestämmelser bör därmed regleras genom ändringar i avfallsförordningen och genom en ny förordning om avfallsregister.

19.8 Sekretessen efter att en uppgift lämnas till en annan myndighet

Allmänt

Om en sekretessreglerad uppgift lämnas från en myndighet till en annan gäller sekretess för uppgiften hos den mottagande myndigheten antingen om sekretess följer av en primär sekretessbestämmelse, som är tillämplig hos den mottagande myndigheten, eller om sekretess följer av en bestämmelse om överföring av sekretess. Motsvarande gäller om en myndighet har elektronisk tillgång till en sekretessreglerad uppgift hos en annan myndighet (7 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen). Om flera sekretessbestämmelser är tillämpliga på en uppgift hos en myndighet och en prövning i ett enskilt fall resulterar i att uppgiften inte är sekretessbelagd enligt en eller flera bestämmelser, samtidigt som den är sekretessbelagd enligt en eller flera bestämmelser har de senare företräde (7 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen).

Sekretess till skydd för intresset att förebygga brott

Den bestämmelse som föreslås i avsnitt 19.6 innebär att sekretess gäller för uppgift som hänför sig till avfallsregistret, om det kan antas att farligt avfall kan komma till brottslig användning om uppgiften röjs. Detta betyder att sekretessen följer med vid ett uppgiftslämnande till en annan mottagande myndighet.

Sekretess till skydd för enskilda affärs- eller driftförhållanden

Den bestämmelse som föreslås i avsnitt 19.7 innebär att sekretess gäller för förande av och uttag ur avfallsregistret. Sekretessen är begränsad till att gälla i verksamhet hos den myndighet som för avfallsregistret, vilket enligt Naturvårdsverkets förslag är Naturvårdsverket.

De tillsynsmyndigheter som bedriver tillsyn i fråga om avfall kommer att få del av uppgifterna genom direktåtkomst till avfallsregistret. Om en tillsynsmyndighet har direktåtkomst till en uppgift som är sekretessreglerad blir sekretessbestämmelsen tillämplig även hos den mottagande myndigheten (11 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen). Den sekre-

tess som gäller för uppgiften hos Naturvårdsverket kommer därmed även att vara tillämplig hos tillsynsmyndigheten. Hos tillsynsmyndigheterna kan också tillsynssekreteess aktualiseras för uppgift om enskilda personliga och ekonomiska förhållanden (30 kap. 23 § jämte 9 § offentlighets- och sekretessförordningen och punkt 40 i bilagan till denna förordning, samt 30 kap. 27 § offentlighets- och sekretesslagen). I fråga om konkurrensen mellan en sådan ny sekretessbestämmelse och den överförda sekretessen vid en prövning i ett enskilt fall gäller huvudregeln, dvs. den bestämmelse enligt vilken sekretess gäller för uppgiften har företräde framför en bestämmelse enligt vilken uppgiften ska lämnas ut (7 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen).

Även hos vissa andra myndigheter kan uppgifterna också komma att omfattas av befintliga sekretessbestämmelser som gäller hos den mottagande myndigheten. Ett exempel på detta är förundersökningssekretess.

19.9 Sekretess inom Naturvårdsverket

Vad som föreskrivs om sekretess mot andra myndigheter och om uppgiftslämnande och överföring av sekretess till andra myndigheter gäller också mellan olika verksamhetsgrenar inom en myndighet när de är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra (8 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen).

Uppgifterna i avfallregistret kommer att hanteras av Naturvårdsverket för rapportering till kommissionen av avfallsstatistik. Denna rapportering hanteras av olika enheter på Naturvårdsverket. Rapporteringen sköts inte av en självständig verksamhetsgren. Något behov av sekretessbrytande bestämmelser inom myndigheten finns därmed inte.

19.10 Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter

Att en uppgift omfattas av sekretess innebär att uppgiften skyddas av såväl handlingssekretess som tystnadsplikt. Den rätt att meddela och offentliggöra uppgifter som följer av tryckfrihetsförordningen (1 kap. 7 §) och yttrandefrihetsgrundlagen (1 kap. 10 §) har som huvudregel företräde framför tystnadsplikten. I vissa fall har även bestämmelser om tystnadsplikt företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter. Vissa av dessa situationer är reglerade direkt i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. I andra fall regleras detta i offentlighets- och sekretesslagen.

De sekretessbestämmelser som föreslås ovan är försedda med raka skaderekvisit, dvs. det gäller en presumtion för att uppgifterna är offentliga. Sekretessen omfattar uppgifter som används av tillsynsmyndigheterna vid myndighetsutövning. Dessa två omständigheter talar starkt för att den tystnadsplikt som följer av bestämmelsen inte bör ha företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter (jfr prop. 1979/80:2 Del A s. 111 f.). Någon begränsning av rätten att meddela och offentliggöra uppgifter bör därför inte införas i detta fall.

20 Övriga frågor

20.1 Återvinningsförfaranden

Förslag: Förteckningen i avfallsförordningen över återvinningsförfaranden ändras. Materialåtervinning av organiska ämnen som inte används som lösningsmedel ska även omfatta förberedelse för återanvändning samt återvinning av organiskt material för återfyllnadsändamål.

Materialåtervinning av metaller eller metallföreningar ska även omfatta förberedelse för återanvändning.

Materialåtervinning av andra oorganiska material ska även omfatta förberedelse för återanvändning, materialåtervinning av oorganiska byggnadsmaterial, återvinning av oorganiskt material för återfyllnadsändamål och jordtvätt som resulterar i återvinning av jorden.

Skälen för förslaget: I bilaga II till avfallsdirektivet finns en icke uttömmande förteckning över återvinningsförfaranden (artikel 3.15 i avfallsdirektivet). Genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet har det gjorts en ändring av förfarandena R 3, R 4 och R 5 i bilaga II.

I R 3 behandlas materialåtervinning av organiska ämnen som inte används som lösningsmedel, inklusive kompostering och andra biologiska omvandlingsprocesser samt förgasning och pyrolys med utnyttjande av komponenterna som kemikalier. En ändring har gjorts i noten till R 3 som innebär att även förberedelse för återanvändning samt återvinning av organiskt material för återfyllnadsändamål ingår i detta förfarande.

I R 4 behandlas materialåtervinning av metaller och metallföreningar. En not har införts till denna kod där det framgår att även förberedelse för återanvändning ingår.

I R 5 behandlas materialåtervinning av andra oorganiska material. Detta omfattar jordtvätt som medför återställande av mark och återvinning av oorganiska byggmaterial. En ändring har gjorts i noten till R 5 och innebär att även förberedelse för återanvändning, materialåtervinning av oorganiska byggnadsmaterial, återvinning av oorganiskt material för återfyllnadsändamål ingår samt jordtvätt som resulterar i återvinning av jorden.

I svensk rätt finns motsvarande koder i bilaga 2 till avfallsförordningen. För att genomföra ändringarna bör motsvarande ändringar göras i den bilagan.

På grund av införandet av uttrycket kommunalt avfall bör det även göras en ändring i R 1 som innebär att termen hushållsavfall ersätts av kommunalt fast avfall. Uttrycket kommunalt fast avfall används i motsvarande kod i bilaga II till avfallsdirektivet (se avsnitt 7).

20.2 Behandling av avfall efter anmälan av fastighetsinnehavare

Förslag: Skyldigheten för en fastighetsägare eller nyttjanderättshavare att anmäla till kommunen att avfall behandlas på fastigheten ska omfatta det avfall som kommunen ansvarar för enligt miljöbalken. Liksom i dag ska anmälningsskyldigheten inte omfatta trädgårdsavfall.

Skälen för förslaget: Den som äger en fastighet där avfall finns och avser att på fastigheten kompostera eller på annat sätt återvinna eller bortskaffa annat hushållsavfall än trädgårdsavfall ska enligt de nuvarande bestämmelserna anmäla detta till kommunen (45 § avfallsförordningen). Skyldigheten gäller även den som har nyttjanderätt till fastigheten. I avsnitt 7 föreslås att termen hushållsavfall ska ersättas av uttrycket kommunalt avfall. I avsnitt 9 föreslås en ändring i den bestämmelse som reglerar vilket avfall kommunen ansvarar för. Som en följd av dessa ändringar bör ändringar göras i bestämmelsen i avfallsförordningen om skyldigheten att anmäla behandling av avfall på fastighet. Eftersom det finns en förklaring av fastighetsinnehavare i miljöbalken (15 kap. 8 §) som även är tillämplig för avfallsförordningen, är det lämpligt att använda den termen i bestämmelsen i avfallsförordningen.

20.3 Försvarsmaktens rätt att meddela föreskrifter

Förslag: Försvarsmakten ska få meddela föreskrifter om undantag från 15 kap. miljöbalken och avfallsförordningen när det gäller hantering av avfall inom Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk och Försvarets radioanstalt.

Skälen för förslaget: Försvarsmakten får enligt de nuvarande bestämmelserna i avfallsförordningen meddela föreskrifter som avviker från 15 kap. miljöbalken och avfallsförordningen och som gäller hur hushållsavfall och farligt avfall ska hanteras inom Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk och Försvarets radioanstalt (72 § avfallsförordningen). I avsnitt 7 föreslås att termen hushållsavfall ska ersättas av uttrycket kommunalt avfall. En motsvarande ändring bör därför göras i bemyndigandet för Försvarsmakten. Den nuvarande bestämmelsen innebär att föreskrifter inte kan meddelas om icke-farligt avfall som inte är hushållsavfall. Det finns inte skäl att undanta detta avfall från föreskriftsrätten. En ändring bör därför göras som innebär att Försvarsmaktens rätt att meddela föreskrifter kan avse hantering av alla typer av avfall inom de angivna myndigheterna.

21 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Förslagen till ändringar i lagar och förordningar ska träda i kraft den 5 juli 2020.

Bedömning: Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget och bedömningen: De författningsförslag i denna promemoria som syftar till att genomföra de ändringar som görs genom ändringsdirektiven avser endast sådana bestämmelser som ska vara genomförda av medlemsstaterna senast den 5 juli 2020. Beträffande vissa ändringar gäller senare genomförandetidpunkter (se avsnitt 3). De förslag till ändringar i lagar och förordningar som lämnas i denna promemoria bör därför träda i kraft den 5 juli 2020.

Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

22 Förslagens konsekvenser

I konsekvensutredningen analyseras och beskrivs effekter för samhällets olika aktörer av promemorians förslag. Utredningen är strukturerad med beaktande av 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Flera av förslagen i promemorian kommer slutligen att genomföras genom myndighetsföreskrifter. Innan en myndighet beslutar om föreskrifter ska en konsekvensutredning upprättas och delas med de aktörer som kan förväntas påverkas av föreskriften. Utöver innehållet i denna utredning kan därför kommande konsekvensutredningar upprättade vid myndigheter vara av intresse för berörda aktörer.

Det finns vissa svårigheter med att ange aggregerade kostnader, bland annat pga. av att det saknas statistik på flera berörda områden. Vidare innebär kommunernas självbestämmande att de kan välja hur de genomför och finansierar sin verksamhet på avfallsområdet. Även andra aktörer har möjlighet att påverka kostnadsbilden utifrån hur de väljer att genomföra olika krav. Konsekvenserna kan även variera på grund av att förhållandena är olika i olika delar av landet. Det är därför ofta svårt att på förhand uppskatta vilka kostnader ett förslag kan förväntas innebära. Konsekvenserna uttrycks därför i vissa fall i mer kvalitativa termer.

Ett antal av förslagen i promemorian är inte omnämnda i konsekvensutredningen eftersom förslagets effekter bedöms vara av mindre omfattning och att föreliggande material ändå ger möjlighet att förutse effekter av förslagen på ett tillfredsställande sätt.

22.1 Beskrivning av problemet och vad regleringen avser att uppnå

Bakgrunden till förslagen i promemorian är den ändring av sex direktiv på avfallsområdet som trädde i kraft i juli 2018. Förändringarna i direktiven syftar bland annat till att främja övergången till en cirkulär ekonomi, ett fullständigt genomförande av avfallshierarkin i samtliga medlemsstater, minskning av genererade avfallsmängder totalt och per capita, säkerställande av återvinning av hög kvalitet och användningen av avfall som en betydande och tillförlitlig källa av råvaror för unionen. Exempelvis utnyttjas endast en begränsad del av det kommunala avfallet som genereras i EU genom förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning. Resten av det kommunala avfallet deponeras eller omhändertas genom förbränning. EU går i nuläget miste om stora möjligheter till ökad resurseffektivitet och en mer cirkulär ekonomi. Det råder vidare stora skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller avfallshantering och flera bestämmelser i de reviderade direktiven syftar till att komma till rätta med dessa skillnader.

22.2 Alternativa lösningar och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Regler med ursprung i EU-direktiv innebär ett begränsat nationellt handlingsutrymme. Alla bestämmelser måste genomföras i nationell rätt inom den tidsram som anges i direktivet. Genomförandet kontrolleras av kommissionen. Ett försenat eller bristfälligt genomförande av EU-lagstiftning innebär att ett överträdelseärende initieras av kommissionen som ytterst kan resultera i en straffavgift som utgörs av ett standardbelopp för att straffa själva överträdelsen och ett löpande vite tills bristerna åtgärdats.

I Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning anges att nya regler som följer av överordnade bestämmelser, exempelvis direktiv från EU, kan motivera en i vissa delar begränsad konsekvensutredning på grund av begränsat nationellt handlingsutrymme. Avseende förslag i promemorian där handlingsutrymmet för att genomföra direktivens bestämmelser bedömts vara större, eller när förslag följer som en lämplig men inte nödvändig konsekvens av direktiven, beskrivs möjliga alternativa lösningar i promemorians huvuddel under rubriken ”skälen för förslaget” för respektive förslag.

22.3 Vilka berörs av regleringen?

Eftersom alla samhällets aktörer producerar avfall av något slag berörs mer eller mindre samtliga medborgare och verksamheter direkt eller indirekt av de bestämmelser som föreslås i promemorian. För några avfallsslag föreslås mer omfattande regler och de aktörer som producerar eller hante-

rar dessa berörs följaktligen i större utsträckning. Många förslag riktar sig mot de som yrkesmässigt hanterar avfall, dvs. avfallssektorn, vilket gör att denna grupp berörs särskilt. Denna sektor innefattar även kommunerna och kommunala avfallsbolag eftersom de är centrala aktörer på den svenska avfallsmarknaden. I följande avsnitt är redovisningen strukturerad med utgångspunkt i de olika aktörsgrupper som berörs av förslagen, enligt följande:

- konsekvenser för hushåll,
- konsekvenser för verksamheter,
 - verksamheter som producerar avfall,
 - verksamheter som hanterar avfall,
- konsekvenser för kommuner, och
- konsekvenser för statliga myndigheter.

22.4 Kostnadsmässiga och andra konsekvenser

Konsekvenser för hushåll

Promemorian innehåller endast ett fåtal förslag som riktar sig direkt mot hushåll. Några förslag riktar sig mot den som producerar avfall oavsett om det rör sig om en privat aktör eller en verksamhet. Av dessa kan förslagen om bygg- och rivningsavfall (avsnitt 13.1 och avsnitt 13.2) lyftas fram eftersom dessa kan förväntas få vissa konsekvenser för de hushåll som producerar bygg- och rivningsavfall.

Förslaget om ansvar för bygg- och rivningsavfall (avsnitt 9.6) innebär att det anges att kommunerna ska ansvara för avfall från bygg- och rivningsåtgärder som inte uppstår i en yrkesmässig verksamhet, vilket i praktiken innebär bygg- och rivningsavfall som uppkommer när hushållen genomför åtgärder för egen räkning utan att anlita ett företag. I den nuvarande regleringen framgår det inte i vilken utsträckning bygg- och rivningsavfall ingår i termen hushållsavfall och därmed omfattas av kommunens ansvar. Naturvårdsverket har i sin vägledning bedömt vad som skulle kunna anses vara en gränsdragning kring ansvaret för bygg- och rivningsavfall från hushåll. I praktiken kan hushåll i många kommuner lämna mindre mängder bygg- och rivningsavfall vid kommunernas återvinningscentraler. När större mängder bygg- och rivningsavfall uppstår i ett hushåll, t.ex. vid mer omfattande renoveringar, anses avfallet vanligtvis inte vara hushållsavfall och kommunen har därmed inte ansvar för insamling och behandling av avfallet. I dessa fall finns det flera alternativ för den som innehar avfallet. Ibland erbjuder kommunen en insamlingstjänst vid fastigheten mot en särskild avgift. Ett annat alternativ är att hushållen själva transporterar och mot en avgift lämnar avfallet direkt till kommunens avfallbehandlingsanläggning. Det förekommer också att hushåll med bygg- och rivningsavfall blir hänvisade till privata avfallsentreprenörer.

Tolkningen av vilket avfall som kommunerna har ansvar för varierar mellan olika kommuner, vilket har lett till att möjligheten för enskilda hushåll att lämna bygg- och rivningsavfall till kommunen varierar kraftigt. Genom de bestämmelser som föreslås i promemorian blir det kommunala ansvaret för att ta om hand detta avfall tydligt och mer likvärdiga förhållanden kommer råda för hushåll i olika kommuner. Det kommer även

fortsättningsvis att vara upp till kommunerna att avgöra hur kostnaden för hantering av avfallet ska finansieras, dvs. om det ska finansieras genom allmän avfallstaxa riktad mot hela taxekollektivet eller genom tilläggsavgift som betalas av den som utnyttjar tjänsten. Det är också upp till kommunerna hur de erbjuder tjänster för borttransport av bygg- och rivningsavfall från fastigheter och hur sådan insamling och sådana transporter ska organiseras och finansieras.

Förslagen om kontrollplan och sorteringssystem kan innebära vissa ökade kostnader och andra konsekvenser för hushåll som producerar bygg- och rivningsavfall. Kostnaderna är liknande de som uppstår för verksamheter för samma förslag, se avsnittet nedan om konsekvenser för verksamheter.

Indirekt kan förslagen i promemorian antas påverka hushållen eftersom förslagen som helhet innebär en ambitionshöjning i flera delar av avfallskedjan. Ökade kostnader för avfallshantering kan ofta överföras till hushållen. Kommunerna kan t.ex. finansiera ökade kostnader genom höjd avfallstaxa och producenterna av varor kan finansiera kostnader genom högre priser. Den sammantagna bedömningen är att förslagen kan innebära en viss men marginell kostnadsökning för hushållen.

Konsekvenser för verksamheter

Aktörsgruppen företag och andra yrkesmässiga verksamheter är en stor och heterogen grupp som berörs på många olika sätt av förslagen i promemorian. Konsekvensutredningen är i detta avsnitt därför uppdelad i tre delar: verksamheter som producerar avfall, verksamheter som hanterar avfall och leverantörer av varor.

Verksamheter som producerar avfall

Promemorian innehåller några förslag som direkt påverkar vissa typer av verksamheter som producerar avfall där konsekvenserna bedöms vara mer omfattande. Hur dessa aktörer påverkas beskrivs i särskilda avsnitt nedan. Indirekt kan alla verksamheter som producerar avfall påverkas eftersom förslagen i promemorian som helhet innebär en ambitionshöjning i flera delar av avfallskedjan. Konsekvenserna av denna indirekta påverkan är liknande som för hushållen. Nya krav på avfallsbehandlande verksamheter, t.ex. om hur avfall ska behandlas, kan innebära höjda avgifter för verksamheter när avfallet ska lämnas bort. Sammantaget bedöms de indirekta effekterna kunna innebära en viss men marginell ökning av verksamhetens kostnader kopplat till avfallshantering.

Verksamheter som producerar kommunalt avfall

Förslaget om kommunalt avfall som producerats i eller i samband med yrkesmässiga verksamheter (avsnitt 9.4), som innebär ett införande av s.k. frival, betyder större valfrihet i hur verksamhetens kommunala avfall kan samlas in och behandlas. Effekterna för enskilda aktörer kommer att variera avsevärt beroende på den mängd kommunalt avfall som verksamheten producerar och vilka samordningsvinster som kan uppstå när kommunalt och annat slags avfall från verksamheten hanteras av en och samma

aktör. Tjänsteutbudet på regionala avfallsmarknader kommer också att påverka vilken effekt de ändrade reglerna kan få för enskilda verksamheter, där mer konkurrens ofta innebär lägre priser.

Tidigare analyser har pekat på att benägenheten att välja en annan aktör än kommunen för avfallsinsamling torde vara lägre hos verksamheter som hyr in sig på hyresvärdens (t.ex. fastighetsägarens) avfallsabonnemang och därmed har gemensam avfallshantering tillsammans med andra verksamheter eller hushåll. Dessa verksamheter kan möta praktiska hinder att välja en annan aktör, t.ex. av utrymmesskäl. Enligt förslaget är det den som är avgiftsskyldig, vilket ofta innebär fastighetsägaren, som kan göra en anmälan om frival till kommunen. Det blir därmed upp till den avgiftsskyldige att bedöma om det är lämpligt att en verksamhet som delar avfallshantering med övriga aktörer på fastigheten ska få ombesörja avfallshanteringen på annat sätt. Ett problem som kan uppstå vid övergången till de nya reglerna är att en verksamhets avfallshantering kan vara reglerad i relativt långa hyresavtal. I dessa situationer blir det upp till den avgiftsskyldige och hyresvärden, som ofta är samma person eller företag, att bestämma hur avfallet ska hanteras med hänsyn till de önskemål som verksamheten som vill använda frivalet har.

För verksamheter som har egna avfallsabonnemang kan benägenheten att välja en annan aktör än kommunen förväntas vara högre. Typiska verksamheter inom denna grupp är större livsmedelsbutiker, restauranger och köpcentrum som ligger fristående.

Verksamheternas val av avfallsinsamlare kommer göras utifrån flera aspekter där pris kommer vara viktigt, men även miljö, teknik och smidighet kan driva efterfrågan. Ordningen innebär att det kan uppstå konkurrens inom ett avfallsslag som tidigare legat inom ramen för kommunernas ansvar, vilket enligt återvinningsbranschen kan förväntas utveckla marknaden i en mer effektiv och kundorienterad riktning. Det är exempelvis tänkbart att nya insamlingssystem som är mindre utrymmeskrävande kan komma att utvecklas. Marknadsutvecklingen kan förväntas vara som störst där avfallsmängderna är som störst och där det finns stora möjligheter att använda avfallet som resurs.

Verksamheter måste aktivt välja bort kommunen som ansvarig för avfallsinsamlingen, vilket innebär att regleringen inte nödvändigtvis medför merarbete. Om aktörer väljer att utnyttja möjligheten till frival kommer en viss mängd tid att behöva läggas dels på att göra en anmälan till kommunen, dels på att anlita en annan avfallsentreprenör. Kommunerna kan ta ut en avgift för sina kostnader i samband med anmälan som en del av tillsynsarbetet. Eftersom frivalet är kopplat till kommunen behöver aktörer som har verksamhet i flera kommuner göra en anmälan till varje kommun där de vill använda frivalet.

En konsekvens av frivalet kan bli att det blir färre aktörer som genom renhållningsavgiften ska finansiera de fasta kostnader som kommunen, eller den aktör som sköter den kommunala avfallshanteringen, har. Det kan t.ex. handla om en gemensam kundtjänst där vissa kostnader inte minskar proportionerligt med minskad avfallsmängd. Avfallstaxan kan därför öka något för de aktörer som inte utnyttjar frivalet.

Förslaget om uppgifter om avfall i kontrollplaner (avsnitt 13.1) innebär en ändring i reglerna för kontrollplaner och tydliggör kraven på byggherren avseende planering för säker hantering av farliga ämnen, återvinning och återanvändning. Även utan den föreslagna regleringen finns krav i miljöbalken på hur avfall ska förebyggas och hanteras, dels genom resurs- och hushållningsprincipen i de allmänna hänsynsreglerna (2.kap. 5 § miljöbalken), dels genom avfallshierarkin (15 kap. 10 § miljöbalken). Förändringen i sak är därför huvudsakligen att det krävs en dokumentering av hur redan gällande krav i miljöbalken ska uppfyllas. Den information som enligt förslaget ska finnas med i kontrollplanerna motsvarar i hög grad informationen i de material- och avfallshanteringsplaner som enligt byggbranschens riktlinjer ska tas fram i alla bygg- och rivningsprojekt. De branschnormerande texterna är byggbranschens överenskommelse om hur resurs- och avfallshanteringen ska gå till vid byggande och rivning. I riktlinjerna står det bland annat att material- och avfallshanteringsplaner kan användas som underlag till kontrollplan (Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning, Sveriges byggindustrier maj 2019).

Att hantera de tillkommande kraven i en redan etablerad process bedöms vara det minst administrativt krävande alternativet för berörda aktörer. Att låta byggherren ta fram en liknande plan enbart om att förebygga och hantera avfall, frikopplat från systemet med kontrollplaner, bedöms vara mer administrativt betungande och innebära högre initiala och löpande kostnader eftersom en helt ny process i så fall skulle behöva etableras utöver det som redan sker i dag.

Det finns en stor variation bland bygg- och rivningsåtgärder som kräver kontrollplaner, allt från stora industriella exploateringar till byggande av bullervallar eller fritidshus. Omfattningen av kontrollplanerna varierar i motsvarande grad. De föreslagna ändringarna påverkar i teorin samtliga kontrollplaner, vilket innebär cirka 100 000 kontrollplaner per år. I praktiken torde förslaget för en betydande mängd av dessa ärenden kunna genomföras med mycket små insatser eftersom de antalsmässigt vanligaste ärendena utgörs av relativt sett mindre åtgärder. Om byggherren endast genomför enstaka åtgärder, och därmed inte har erfarenhet av processen sedan tidigare, skulle kravet kunna vara betungande även vid mindre åtgärder. I dessa fall bör den kontrollansvarige kunna bistå med relevanta kunskap och erfarenhet. Vid små åtgärder i en- eller tvåbostadshus krävs dock inte att en kontrollansvarig anlitas. Avfallsmängderna och mängden byggprodukter som kan återanvändas vid de åtgärderna kan dock antas vara små.

I mer omfattande projekt kan förslaget komma att innebära något större konsekvenser, men om byggherren lever upp till dagens regler om förebyggande av avfall och avfallshantering i miljöbalken och branschriktlinjerna bör förslaget huvudsakligen innebära en ordnad dokumentation av insatser som redan genomförs. Störst påverkan kan förslaget förväntas få vid bygg- eller rivningsåtgärder där stora avfallsmängder produceras utan ett systematiskt tänk för hantering av farliga ämnen, återanvändning och återvinning. För dessa åtgärder är potentialen för minskat avfall och ökad förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning som störst. Om mängden avfall minskar kan pengar sparas. Enligt uppgifter från återvin-

ningsbranschen visar erfarenheter från projekt i Storbritannien att åtgärder för att förebygga avfall minskade produktionskostnaderna med motsvarande 0,2–0,8 procent vid nyproduktion. I dessa siffror är även kostnaderna för att genomföra åtgärderna medräknade.

Det har inte varit möjligt att få fram uppgifter om den tid som byggherrar i dag lägger ned på de punkter i bestämmelsen om kontrollplaner som gäller avfall, men punkterna bedöms utgöra en mindre del av det totala arbetet med kontrollplaner eftersom planernas tyngdpunkt oftast kopplar till byggnadsverkens tekniska egenskaper.

Byggnadsnämnden får ta ut en avgift för beslut om startbesked, när kontrollplanen fastställs. Förslaget kan medföra att avgiften ökar något eftersom mer information ska hanteras i planen.

Förslaget om sorteringssystem (avsnitt 13.2) innebär att den som producerar bygg- och rivningsavfall ska sortera avfallet i olika fraktioner. Ökad källsortering kan innebära både besparingar och kostnadsökningar. Det är billigare att lämna utsorterat avfall vid avfallsbehandlingsanläggningar, men utsorteringen kan vara resurskrävande. Nettoeffekten beror på förutsättningar i enskilda fall. Från återvinningsbranschen har exempel lyfts fram där avfallskostnaderna minskade betydligt med källsortering på grund av minskade behandlingskostnader. Vissa rena fraktioner kan efter sortering generera en intäkt eftersom de går att få betalt för dem i avfallsledet.

De kostnader som kan uppstå vid källsortering beror framför allt på utrymmesbrist och ökade arbetskostnader. Utrymmesbrist handlar om att utsortering kräver flera olika kärl för avfallet. Detta går oftast att lösa genom att ersätta större kärl med flera mindre, t.ex. s.k. storsäckar, med mer frekvent hämtning av avfallet. Eftersom avfallslämning av sorterade fraktioner är billigare är lösningen med mindre kärl och tätare hämtning inte nödvändigtvis dyrare än att använda en container för blandat avfall. Utrymmesbrist torde generellt vara vanligare vid bygg- och rivningsåtgärder i mer tätbebyggda områden.

Ökade arbetskostnader är framför allt förknippat med att rivningsåtgärder tar längre tid när ihopsatta material ska separeras, vilket följer som en konsekvens av sorteringskravet. Studier har visat att selektiv rivning inklusive utsortering kan vara mellan 20–30 procent mer tidskrävande och variera mer t.ex. beroende på typ av byggnad, jämfört med konventionell rivning (Analys av lämpliga åtgärder för att öka återanvändningen och återvinningen av bygg- och rivningsavfall, Naturvårdsverkets rapport 6660). Det kan dock införas möjlighet att göra undantag från reglerna, antingen genom Naturvårdsverkets föreskrifter eller genom dispens från kommunen i enskilda fall. I SCB:s företagsregister finns drygt 100 000 företag registrerade som byggtreprenörer, anläggningsentreprenörer eller specialiserade bygg- och anläggningsentreprenörer, vilket ger en indikation på antalet verksamheter som förslaget berör. De avfallsfraktioner som enligt förslaget ska sorteras ut ligger i linje med byggbranschens egna riktlinjer och många aktörer bedöms därför redan i dag leva upp till utsorteringskravet i regleringen. Dessa verksamheter kommer därför i normalfallet inte att påverkas mer än marginellt. En positiv sidoeffekt för dessa aktörer bedöms vara att de obligatoriska regler som nu införs bidrar till lika villkor för alla aktörer på marknaden.

Om en aktör behöver söka dispens från sorteringskravet innebär reglerna ökade kostnader eftersom det inte finns något sådant krav i dag. Enligt branschens riktlinjer ska avsteg från sortering i de utpekade fraktionerna motiveras särskilt och godkännas skriftligen av beställaren. De verksamheter som agerar efter riktlinjerna bör därför ha processer på plats som delvis liknar ett dispensförfarande. Kommunerna har rätt att ta ut en avgift för prövning och tillsyn enligt miljöbalkens regler. Kommunerna bestämmer själva över avgifternas storlek, men med utgångspunkt i självkostnadsprincipen. En vanlig timtaxa som kommunerna debiterar är mellan 1 100–1 200 kronor. Det går inte att på förhand att säga hur mycket tid en kommun behöver lägga på ett dispensärende eftersom det beror på förutsättningarna i det enskilda fallet, men de flesta ärenden bör kunna avhandlas på en till två timmar.

Ytterligare en aspekt som kan bli relevant för de aktörer som berörs av både de nya kraven på kontrollplaner och utsorteringskravet så som byggherrar är kopplingen mellan dispens från sorteringskravet och beskrivningen av hur avfall och byggprodukter ska tas om hand i kontrollplanen. Om byggherren avser att söka dispens från sorteringskravet bör detta göras innan kontrollplanen fastställs, vilket sker i samband med startbeskedet. Om beslut inte meddelats i ärendet kan kontrollplanen ändå fastställas om det finns en beskrivning av hur avfallet ska hanteras om dispens inte meddelats. Bedömningen är att Naturvårdsverkets föreskrifter bör utformas så att behovet för dispenser i enskilda fall begränsas.

Eventuella ökade kostnader som uppstår för den som yrkesmässigt producerar bygg och rivningsavfall kommer förmodligen att övervältras till uppdragsgivaren.

Förutsättningarna för att minska mängden avfall och hantera uppkommet avfall så att det i största möjligaste mån kan förberedas för återanvändning eller materialåtervinning kan skilja sig åt mellan större projekt jämfört med åtgärder som genomförs av små och medelstora företag. Vid större bygg- och rivningsåtgärder anlitas ofta en avfallsentreprenör som bistår i planering och hantering av avfallet under projektets gång. Med stöd av en avfallsentreprenör kan projektet dra nytta av den kunskap och erfarenhet som entreprenören medför, vilket kan antas vara gynnsamt för att förebygga avfall och avfallshanteringen. För mindre verksamheter som själva hanterar uppkommet avfall kan förändringarna innebära att tid behöver avsättas för att förstå de nya reglerna och hur den egna verksamheten behöver anpassas.

Genom ökad källsortering ges bättre förutsättningar för återvinningsmarknaden att i större skala utveckla materialåtervinningen, vilket på sikt kan innebära lägre kostnader för byggmaterial och byggprodukter. Det kan också bidra till ett ökat utbud av byggprodukter som kan återanvändas, vilket kan leda till en lägre kostnad för de som använder sådana byggprodukter i stället för nyttillverkade.

Verksamheter som hanterar avfall

Verksamheter som bedriver transport, insamling eller behandling av avfall påverkas på många olika sätt av förslagen i promemorian. Det är ofta inte ändamålsenligt att skilja på en avfallsverksamhet i privat regi och en avfallsverksamhet som ägs eller drivs av t.ex. en kommun eftersom regel-

verket generellt riktar sig till verksamheter som hanterar avfall oavsett driftsform.

Från systemet med tillstånd för miljöfarlig verksamhet går det att få en bild över antalet verksamheter inom avfallsområdet för vilkas verksamhet det krävs tillstånds- eller anmälan. Enligt tillgängliga data finns det cirka 4 800 avfallsverksamheter varav 3 300 är anmälningspliktiga och resterande 1 500 är tillståndspliktiga (Naturvårdsverkets redovisade regeringsuppdrag Förstudie om förbättrad avfallsstatistik och spårbarhet för farligt avfall, 2019-01-31). Av dessa verksamheter bedriver majoriteten avfallsbehandling, medan en mindre del bedriver någon form av insamling och/eller lagring som inte är avfallsbehandling.

Nedan redovisas konsekvenserna för avfallshanterare uppdelat på de som behandlar avfall och de som samlar in avfall. Uppdelningen tydliggör mot vilket led av avfallshanteringen som förslagen riktar sig, men uppdelningen är inte alltid ändamålsenlig. I vissa fall kan samma aktör både samla in och behandla avfall.

Verksamheter som behandlar avfall

Förslagen om när avfall upphör att vara avfall (avsnitt 8) innebär förtydliganden av i dag gällande regelverk. Förslaget förväntas inte leda till direkta kostnader för företagen. Tvärtom kan reglerna bidra till att minska administrativa kostnader eftersom dagens regelverk är mindre tydligt, vilket kan medföra kostnader i termer av att analysera och tolka lagstiftning. Det saknas i dag närmare kunskap om antalet verksamheter som genom återvinning gör att avfall upphör att vara avfall. Baserat på data från miljörapporteringsportalen har det uppskattats att det finns cirka 1 100 tillstånds- och/eller anmälningspliktiga återvinningsverksamheter, varav cirka 850 bedriver tillståndspliktig återvinningsverksamhet (Naturvårdsverkets skrivelse Kopplingar mellan avfalls- och kemikalielagstiftningen NV-00433-15). Det faktiska antalet anläggningar med återvinningsverksamhet där avfall upphör att vara avfall bedöms dock vara lägre än dessa 1 100 verksamheter, eftersom alla återvinningsverksamheter inte genomför alla steg i återvinningsförfarandet så att avfall upphör att vara avfall.

Förslaget om behandling av avfall som samlats in separat (avsnitt 11.3) innebär att avfall som samlats in separat för att förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas inte får förbrännas om inte avfallet har genomgått en efterföljande behandling och förbränning är den lämpligaste behandlingen ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt. För närvarande är det framför allt dels avfall som berörs av producentansvar, dels olika typer av avfall från yrkesmässiga verksamheter t.ex. spill från olika former av tillverkning, som samlas in separat för att materialåtervinnas. Utöver det samlas även betydande mängder matavfall, både från hushåll och verksamheter, in separat för att materialåtervinnas och genom nya regler som föreslås i denna promemoria kommer flera fraktioner av bygg- och rivningsavfall att samlas in separat. Separat insamlat matavfall förbränns sällan. Av de åtta lagstiftade producentansvaren bedöms batterier, returpapper, läkemedel och radioaktiva produkter inte beröras annat än marginellt. Avseende förpackningar, elutrustning, uttjänta fordon och däck går en del avfall i dag till förbränning och det är troligt att en del av detta inte är miljömässigt motiverat. Blandad plast är en kategori där delar av i dag

separat insamlade mängder går till förbränning, men där det kan finnas bättre behandlingsalternativ ur miljösynpunkt. De verksamheter som behandlar dessa strömmar kommer därför påverkas i större utsträckning än aktörer som hanterar andra strömmar.

Avfallsverksamheter som innehar separat insamlat avfall, som samlats in för förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning, påverkas genom att de i högre utsträckning behöver säkerställa att avfallet förbereds för återanvändning eller materialåtervinns och inte förbränns. Detta kommer troligtvis innebära att mer avfall i rena fraktioner kommer göras tillgängligt för återvinningsverksamheter, vilket kan förväntas bidra till förbättrade marknadsförutsättningar för dessa aktörer. Avfallshierarkin gäller redan i dag men med den föreslagna ändringen blir möjligheten till avsteg från hierarkin mer begränsad. En effekt av förslaget bör bli att mindre mängder importerat såväl som inhemskt producerat avfall förbränns utan föregående behandling, vilket skulle kunna påverka de anläggningar som energiåtervinner avfall i dag. Samtidigt kommer en ökad återvinning generellt medföra att mer avfall produceras under själva återvinningsprocessen. Avfall som producerats vid behandling av det separat insamlade avfallet omfattas dock inte av förbudet.

Det kan uppstå en ökad efterfrågan från andra medlemsstater att exportera avfall till Sverige för energiåtervinning. Genom direktivet om ändring av deponidirektivet införs ett bindande mål om att deponering av kommunalt avfall ska minska till 10 procent eller mindre år 2035 (artikel 5). Många medlemsstater deponerar i dag över 60 procent av sitt kommunala avfall, och flera medlemsstater saknar egen förbränningskapacitet. Bedömningen är därför att tillgången på avfall för förbränning totalt sett inte nödvändigtvis kommer att minska i Sverige de närmaste åren.

Förslaget om en skyldighet att erbjuda andra att förbereda avfall för återanvändning (avsnitt 12) väntas bidra positivt till verksamheter som förbereder avfall för återanvändning om än i liten utsträckning. Anmälningsplikt gäller för att yrkesmässigt förbereda avfall för återanvändning enligt miljöprövningsförordningen (29 kap. 47 §). Verksamheter som förbereder avfall för återanvändning är avfallsbehandlare och den som avser göra detta behöver därför göra en anmälan till kommunen. Statistik över hur mycket avfall som i dag förbereds för återanvändning saknas och det finns inte heller någon information om hur många verksamheter som förbereder avfall för återanvändning. Det handlar sannolikt om ett fåtal aktörer. Typiska organisationer som kan förväntas vara intresserade av att ta hand om avfall som kan förberedas för återanvändning är aktörer inom den s.k. sociala ekonomin som genom ideell arbetskraft har lägre arbetskostnader än affärsmässiga verksamheter. Även affärsmässiga verksamheter kan vara intresserade av att få tillgång till vissa typer av avfall. Förslaget får också konsekvenser för de aktörer som yrkesmässigt samlar in och behandlar avfall som inte avses förberedas för återanvändning, eftersom de är skyldiga att på begäran lämna information om avfallet och ge den som gjort en förfrågan tillgång till avfallet. Detta blir en ny skyldighet för verksamheterna och i den mån förfrågningar görs kommer det att bli fråga om en mindre kostnad för att uppfylla skyldigheterna. Förslaget kan också innebära inkomster för dessa aktörer om de får ersättning för avfall som överläts. Det går inte att på förhand uppskatta varken kostnader eller intäkter eftersom dessa kommer att bero på flera olika faktorer, t.ex. hur

många förfrågningar en verksamhet får och hur mycket avfall som kan, men inte ska, förberedas för återanvändning som en verksamhet innehar. Exempel på verksamheter som kan få förfrågningar enligt de nya reglerna är de som samlar in och behandlar avfall som omfattas av vissa producentansvar. Bedömningen är att det finns störst potential för att öka återanvändningen för elutrustning och batterier genom att andra aktörer än konventionella avfallsbehandlare ges tillgång till avfallet.

Förslaget om skyldighet för varuleverantörer att lämna information till Europeiska kemikaliemyndigheten (avsnitt 10) innebär inga krav på verksamheter som hanterar avfall, till exempel återvinningsverksamheter. Där emot är ett av syftena med databasen att dessa verksamheter ska kunna utnyttja informationen i databasen. En ökad kunskap om förekomsten av särskilt farliga ämnen i varor bör underlätta identifiering av avfall som är fritt från ämnen som är med på kandidatförteckningen över ämnen som inger mycket stora betänkligheter (s.k. SVHC-ämnen) och därmed förbättrar förutsättningarna för säker återvinning. På samma sätt bör det underlätta att identifiera vilket avfall som kan innehålla SVHC-ämnen och behöver testas och/eller hanteras på särskilt sätt. För avfallsaktörer kan förslaget innebära minskade kostnader för kemiska analyser, ökad möjlighet till återvinning och en ökad efterfrågan på återvunnet material.

Eftersom bygg- och rivningsavfall genom förslag i denna promemoria i högre utsträckning kommer att samlas in separat för förberedelse för återanvändning eller återvinning påverkas avfallsslaget av bestämmelsen om förbud mot att deponera visst avfall (avsnitt 11.3). År 2016 deponerades 3,2 miljoner ton bygg- och rivningsavfall. Det är inte känt hur mycket av detta avfall som enligt den nya bestämmelsen inte skulle få deponeras. Om det separat insamlade avfallet har genomgått en efterföljande behandling och en tillämpning av avfallshierarkin innebär att deponering av avfallet ger det bästa resultatet för människors hälsa och miljön, är behandlingsmetoden även fortsättningsvis tillåten. Det är dock troligt att mängden deponerat bygg- och rivningsavfall kommer att minska på grund av bestämmelsen, t.ex. genom att avfallet resursåtervinns i högre utsträckning.

Verksamheter som samlar in avfall

Förslaget om frival (avsnitt 9.4) innebär att drygt en miljon ton avfall per år öppnas för konkurrens (Avfall i Sverige 2016, Naturvårdsverkets rapport 6839). Det innebär att den konkurrensutsatta delen av marknaden för insamling av avfall ökar. Ändringen innebär att anfallsentreprenörer i större utsträckning kan erbjuda helhetslösningar till verksamheter där allt avfall kan samlas in av en och samma aktör.

Förslaget kan påverka antalet avfallstransporter. När det gäller transporter i samband med avfallsinsamling kan dessa förväntas öka om flera närliggande verksamheter väljer olika entreprenörer för insamling. Om en och samma avfallsinsamlare kan samla in både kommunalt och annat avfall från samma verksamhet kan antalet transporter minska förutsatt att avfallet kan samtransporteras. Nettoeffekten är svår att uppskatta men eventuella förändringar i fråga om transporter bedöms dock bli relativt små.

Förslaget om sorteringssystem (avsnitt 13.2) för bygg- och rivningsavfall kommer huvudsakligen att innebära positiva konsekvenser för

verksamheter som samlar in och behandlar detta avfallsslag eftersom avfallet lämnas i utsorterade fraktioner, vilket möjliggör miljömässigt och ekonomiskt bättre behandlingsalternativ. I SCB:s företagsregister finns det cirka 1 000 företag registrerade som anläggningar för insamling av icke-farligt respektive farligt avfall. Det finns ingen uppgift av om hur många av dessa som tar emot bygg- och rivningsavfall. En viss omställningskostnad kan förekomma för samlingsaktörer, men bedömningen är att många, både privata och kommunala aktörer, redan i dag kan samla in de utpekade avfallsfraktionerna separat. Detta gäller i synnerhet vid avfallsanläggningar där kunderna huvudsakligen består av yrkesmässiga verksamheter. I vissa fall kan separat insamling av gips, plast och planglas saknas vid kommunernas återvinningscentraler. Det bedöms att ett fåtal anläggningar inte kommer att kunna ta emot samtliga utpekade fraktioner separat när regeln börjar gälla, men att förutsättningarna är goda för att dessa relativt snart ska kunna anpassa sina verksamheter. Förslaget innebär dock inget krav på att alla återvinningscentraler ska ta emot alla fraktioner.

Med ett utsorteringskrav för bygg- och rivningsavfall kommer på sikt mer avfall att kunna behandlas högre upp i avfallshierarkin genom förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning. Ökad tillgång på utsorterat avfall kommer att gynna återvinningsaktörer inklusive produkt- och materialtillverkare som använder återvunnet material. Vidare kan det främja innovation och företagande inom den cirkulära ekonomin t.ex. genom att stimulera utvecklingen av nya återvinningsmetoder eller genom att skalfördelar uppstår när de utsorterade avfallsmängderna blir större.

Genom förslaget om ansvar för bygg- och rivningsavfall från hushåll (avsnitt 9.6) har ansvaret för avfallet tydliggjorts. Eftersom omfattningen av det bygg- och rivningsavfall som kommunerna i dag tar emot varierar har det i vissa kommuner utvecklats en marknad där privata avfallsaktörer riktar sina tjänster mot hushållen. Genom förslaget i promemorian kommer möjligheten för privata aktörer att ta emot bygg- och rivningsavfall från hushåll att vara begränsad till de fall där hushållen anlitar en yrkesmässig verksamhet och avfallet produceras i den yrkesmässiga verksamheten. De avfallsaktörer som i dag erbjuder sådana tjänster direkt till hushåll kan därför i viss utsträckning komma att påverkas negativt av regleringen. I de flesta mer omfattande projekt anlitas dock en yrkesmässig verksamhet och i dessa fall finns möjlighet för andra än kommunen att samla in och hantera avfallet. Det är vidare tänkbart att kommunerna vill använda de tjänster som vissa avfallsentreprenörer erbjuder för att samla in bygg- och rivningsavfall från hushållen och att samarbeten mellan kommunerna och privata aktörer därmed kommer att utvecklas. Ett sådant område är t.ex. användningen av s.k. storsäckar som är vanligt förekommande för bygg- och rivningsavfall både från hushåll och verksamheter.

Förslagen om blandning av farligt avfall och om spilloljor (avsnitt 14.2 och avsnitt 14.4) innebär förtydliganden och en viss skärpning jämfört med dagens regler. Reglerna för hur spilloljor ska hanteras och behandlas innebär högre krav på separat insamling, att spilloljan inte blandas med andra typer av avfall och att regenerering ska utgöra en prioriterad behandlingsmetod. I Sverige sker i dag ingen regenerering av olja, där- emot exporteras spillolja från Sverige till Tyskland där regenereringsanläggningar finns. Det finns några anläggningar i Sverige som hanterar spillolja på ett regenereringsliknande sätt, huvudsakligen reningsför-

faranden. I vissa fall kan dessa återvinningsförfaranden eventuellt likställas med regenerering ur miljösynpunkt. Förslagen om spilloljor kan innebära en ökad efterfrågan på anläggningar som regenererar spillolja.

För en aktör som i strid mot gällande bestämmelser har blandat farligt avfall kan de föreslagna reglerna innebära krav på kostsamma åtgärder för separering. Kravet innebär att det finns ett ekonomiskt incitament för en bättre hantering, så som att genomföra interna kvalitetskontroller. Eftersom blandning av farligt avfall redan är förbjudet bör dock de flesta aktörer ha fullgoda processer på plats. Eventuella anpassningskostnader kan därför antas vara relativt små, och i dessa fall motiverade. Det är svårt att utifrån tillgängliga data uppskatta omfattningen av icke önskvärd blandning av farligt avfall. Typiska situationer där risken för blandning av farligt avfall torde vara högre än andra är verksamheter som hanterar många olika slags farligt avfall exempelvis avfallsanläggningar som tar emot farligt avfall, verkstäder, tillverknings- eller kemiska industrier. År 2016 förbehandlades 1,4 miljoner ton farligt avfall i Sverige, vilket i sin tur gav upphov till både farligt och icke-farligt sekundärt avfall. Slutbehandlingen av det farliga avfallet dominerades av bortskaffande (63 procent), följt av annan återvinning (20 procent) och materialåtervinning (17 procent) (Avfall i Sverige 2016, Naturvårdsverkets rapport 6839).

Utifrån perspektivet giftfria kretslopp är det rimligt att en hög andel farligt avfall bortskaffas. Samtidigt kan det vara önskvärt att andelen farligt avfall som bortskaffas minskar om det är möjligt att i stället materialåtervinna avfallet på ett säkert sätt. Möjligheten till materialåtervinning är generellt bättre när avfallet inte blandas eller spås ut.

Förslaget om förebyggande av förpackningsavfall (avsnitt 17.1) innebär att den som driver ett insamlingssystem kan bli skyldig att lämna information om fördelarna med återanvändbara förpackningar både till användare och producenter. Det blir en tillkommande uppgift för de som driver insamlingssystemen och kostnaderna kan antas hamna på de som är anslutna till systemen eftersom verksamheten finansieras med avgifter och i förlängningen på de som köper de förpackade varorna.

Leverantörer av varor

Det är leverantörer av varor som ska lämna information till Europeiska kemikaliemyndighetens databas (avsnitt 10), dvs. kravet finns uppströms i en varas hantering innan den blir till avfall. Redan idag finns en bestämmelse i Reach-förordningen om en skyldighet att vidarebefordra information om ämnen i varor (artikel 33) som avser samma information som enligt förslaget ska lämnas i Echas databas, vilket innebär att aktörerna redan har tillgång till informationen. Kostnaderna för berörda verksamheter som följer av förslaget är därför endast knutna till inrapporteringen.

Ett stort antal verksamheter kan förväntas bli påverkade av reglerna, men det är svårt att uppskatta både antalet verksamheter som berörs av kravet på att lämna information i databasen och hur de påverkas, eftersom systemet ännu inte är utformat. Alla leverantörer har enligt bestämmelsen ett ansvar för rapportering men i ett s.k. icke-papper har kommissionen förtydligat att rapporteringskraven kan bli olika för olika aktörer i distributionskedjan, och mindre omfattande för t.ex. mellandistributörer jämfört med den aktör som först sätter en vara på marknaden, exempelvis genom

att mellandistributörer endast hänvisar till information som lämnats av ursprunglig producent eller importör. Kommissionen har också förtydligat att aktörer inom detaljhandel som säljer varor till slutkonsument inte berörs av rapporteringskravet, vilket är i linje med Reach-förordningen (artikel 33). Hur en aktör påverkas kan förväntas variera mycket bland annat beroende av hur brett sortimentet är, hur komplexa varorna är och hur många leverantörer som används. Kostnaderna kommer dels att bestå i implementeringskostnader, t.ex. kostnader för att skaffa information om de nya kraven, utforma rutiner och system för rapporteringen och utbilda personal, dels löpande kostnader som inkluderar kostnad för att lämna uppgifterna och ajourhållning av system och processer kopplade till informationshantering.

För närvarande (augusti, 2019) pågår arbete på EU-nivå med hur databasen ska utformas och med Echas tillhörande vägledning, vilket också inkluderar konsultationer med medlemsstaterna. Den slutliga utformningen av databasen och Echas vägledning blir vägledande för hur Kemikalieinspektionens föreskrifter – där de slutliga och detaljerade bestämmelserna kommer finnas – kan utformas.

Konsekvenser för kommuner

Kommunerna är centrala aktörer på den svenska avfallsmarknaden och påverkas således i stor utsträckning av promemorians förslag. I den mån kommunerna bedriver verksamheter inom avfallsområdet, t.ex. genom avfallsbehandling, påverkas verksamheter på samma sätt som andra privata verksamheter. I detta avsnitt beskrivs konsekvenser som endast påverkar kommunerna som myndigheter och där kommunerna genom författning har ett särskilt ansvar.

Den kommunala avfallshanteringen finansieras genom avfallstaxa som kommunerna kan ta ut med stöd av reglerna för renhållningsavgift. Genom förslaget i promemorian om renhållningsavgift (avsnitt 16) tydliggörs och breddas förutsättningarna för vilka typer av åtgärder kommunerna kan finansiera med avfallstaxa. Det blir tydligt att kostnaderna för nödvändig infrastruktur och driften kan finansieras. Kommunen får även rätt att meddela föreskrifter om att avgift ska betalas för åtgärder som kommunen vidtar i syfte att informera hushåll om avfallsförebyggande åtgärder och åtgärder som kommunen vidtar för att underlätta insamling och sortering av återanvändbara produkter från hushåll.

Kommunalt avfall från verksamheter

Förslaget om frival (avsnitt 9.4) kommer att påverka i princip samtliga kommuner genom att mängden avfall som de ansvarar för väntas minska. Nationellt utgör andelen ”därmed jämförligt avfall” cirka en femtedel, drygt en miljon ton, av totalt uppkommet hushållsavfall (Avfall i Sverige 2016, Naturvårdsverkets rapport 6839). Variationen mellan kommuner är stor. I absoluta tal är avfallsmängderna störst där antalet invånare och företag är som störst, dvs. i storstadsregionerna. För enskilda kommuner kan andelen ”därmed jämförligt avfall” av totalt uppkommet hushålls-

avfall vara viktig i sammanhanget. I vissa kommuner är andelen högre, t.ex. där turistnäringen är stor, i förhållande till antal invånare.

Det är svårt att på förhand uppskatta hur många verksamheter som kommer att välja en annan aktör än kommunen. Situationen i olika kommuner förväntas variera avsevärt, bland annat beroende på konkurrensituationen på marknaden. Kommunen kommer enligt förslaget även fortsättningsvis ha ett grundansvar för det kommunala avfallet. Det faktum att det krävs ett aktivt val från verksamhetsutövaren för att välja en annan aktör innebär förmodligen att många verksamheter som i dag är nöjda med kommunen som leverantör, och där kostnaderna för avfallshanteringen inte utgör en betydande kostnadspost, kommer fortsätta att vara kunder hos kommunen.

En minskad mängd avfall som kommunen ska samla in kan innebära att kommunerna behöver göra justeringar av insamlingskapaciteten. I majoriteten av kommunerna är insamlingen utlagd på entreprenör, vilket initialt kan innebära vissa omställningsproblem för kommunerna eftersom förutsättningarna avseende avfallsmängd som ska samlas in kan komma att ändras jämfört med när entreprenörskontrakten upprättades. Liknande situationer kan uppkomma om kommunerna har avtal med behandlingsanläggningar att leverera en viss mängd avfall.

Eftersom verksamhetsutövare enligt förslaget ska meddela kommunen om de väljer en annan aktör i god tid ges kommunen förutsättningar att planera kapacitetsbehovet. De första åren efter att reglerna träder i kraft kommer osäkerheten vara högre för kommunerna och därmed kommer även svårigheterna att kapacitetsplanera att vara mer påtagliga. Efter de första två till tre åren med den nya ordningen kan antalet verksamhetsutövare som byter insamlingsaktör förväntas vara lägre. Osäkerheten bör därför huvudsakligen vara ett problem för kommunerna under en relativt kort period. Den administrativa hanteringen av anmälningar för registrering från verksamheter som väljer en annan avfallsentreprenör än kommunen, kommer att kräva vissa administrativa resurser vid kommunerna. Ju fler verksamheter som finns inom en kommun desto fler anmälningar för registrering kan förväntas. Kommunen behöver inte göra någon bedömning eller fatta några beslut med anledning av registreringen bortsett från att bedöma om registreringen är komplett. Kommunen ska göra informationen tillgänglig för eventuell tillsyn samt vidarebefordra informationen till den nämnd eller det kommunala bolag som ansvarar för renhållningen så att de kan göra relevanta justeringar i planeringen. Kommunernas arbete med anmälningar för registrering kan finansieras via avgifter inom ramen för kommunens tillsynsverksamhet. Arbetet med att planera för avfallshanteringen kan finansieras med renhållningsavgiften.

Kommunerna har både fasta och rörliga kostnader för avfallshanteringen. De rörliga kostnaderna varierar med avfallsmängd medan de fasta kostnaderna inte ändras nämnvärt i förhållande till avfallsmängden, åtminstone inte på kort sikt. Eftersom kommunerna finansierar avfallshanteringen via renhållningsavgiften kommer de fasta kostnaderna för avfallshanteringen att bäras av färre aktörer om ett antal verksamheter väljer privata entreprenörer. Antalet verksamheter i en kommun är dock alltid lågt i förhållande till antalet hushåll och eventuella justeringar i kommunernas avfallstaxor kan därför förväntas bli små förutsatt att kommunerna låter hela avgiftskollektivet dela på de fasta kostnaderna.

Bygg- och rivningsavfall

Förslaget om ansvar för bygg- och rivningsavfall (avsnitt 9.6) innebär att kommunerna är ansvariga för bygg- och rivningsavfall som inte produceras i en yrkesmässig verksamhet. Många kommuner tar redan i dag emot bygg- och rivningsavfall från hushåll vid kommunernas återvinningscentraler, men i många kommuner finns en gräns för hur mycket bygg- och rivningsavfall som hushåll får lämna eftersom avfall som uppstår vid större åtgärder, t.ex. mer omfattande renoveringar, oftast inte räknas som hushållsavfall. Tolkningen av när kommunen är ansvarig för bygg- och rivningsavfall från hushåll varierar i nuläget mellan olika kommuner, vilket innebär att det varierar kraftigt i vilken mån kommunerna tar emot bygg- och rivningsavfall. En gräns som många kommuner i praktiken använder för att bedöma när de är ansvariga för avfallet är om det är privatpersoner som lämnar avfallet. I de flesta sådana fall är det avfall som lämnas av privatpersoner inte producerat i en yrkesmässig verksamhet och avfallet kan i dessa fall även fortsättningsvis lämnas till kommunen. Att sätta gränsen för ansvaret vid avfall som producerats i en yrkesmässig verksamhet bedöms vara lämpligt utifrån skälet att det är relativt enkelt att kontrollera eftersom företagsbilar ofta kan identifieras på återvinningscentralerna, även om vissa kommuner upplever att det trots detta kan vara problematiskt att avgöra detta i praktiken. Flera kommuner har därför infört olika administrativa system för att hushållen ska kunna identifiera sig vid besöken på återvinningscentralerna.

Det är upp till kommunerna att avgöra hur de tar betalt för mottagandet av bygg- och rivningsavfall. Det är vanligt att kommunerna tar emot avfallet vid sina återvinningscentraler och låter kostnaderna finansieras via den allmänna avfallstaxan från hela taxekollektivet. Det förekommer också att endast en begränsad mängd bygg- och rivningsavfall får lämnas utan extra kostnad, exempelvis genom ett högsta tillåtet antal besök på stationen. Även fortsättningsvis kan kommunerna själva bestämma hur mottagande och finansiering ska utformas. Om kommunerna tar ut en avgift vid insamlingstillfället kopplas kostnaden till den som faktiskt utnyttjar tjänsten.

Det finns en risk att verksamheter kan försöka lämna sitt bygg- och rivningsavfall till kommunerna även om det producerats i en yrkesmässig verksamhet. Den problematiken finns redan i dag och bedöms inte påverkas negativt av den föreslagna regleringen. Kommunerna har möjlighet och ett ansvar för att bedriva kontroll och tillsyn. Eftersom förslaget tydliggör ansvaret för bygg- och rivningsavfall bör förutsättningarna för tillsynen bli bättre.

Många kommuner kommer att behöva se över och eventuellt göra justeringar i sin mottagnings- och behandlingskapacitet. Här kan förutsättningarna se olika ut, t.ex. beroende på om en kommun har tillgång till en avfallsbehandlingsanläggning eller inte.

I och med promemorians förslag om sorteringssystem (avsnitt 13.2) kommer det avfall som kommunerna genom förslaget får ansvar för att vara bättre sorterat vilket är en förutsättning för att avfallet ska kunna förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas. Det avfall som kommunerna får tillgång till kan därför förväntas var mer eftertraktat i återvinningsssyften.

Eftersom gällande regler är otydliga och tillsynsarbetet mot hushållen varit begränsat har det med största sannolikhet förekommit fall där privatpersoner har anlitat privata entreprenörer för att ta hand om bygg- och rivningsavfall där kommunen egentligen varit ansvarig för att ta hand om avfallet. En kommun kan behöva erbjuda sina invånare en motsvarande tjänst i syfte att underlätta för hushållen att lämna bygg- och rivningsavfall.

Förslaget om uppgifter om avfall i kontrollplaner (avsnitt 13.1) innebär ändringar i reglerna om kontrollplaner. Det är byggnadsnämnden och deras förvaltning vid en kommun som är ansvarig för att fastställa en kontrollplan, medan det är byggherren med stöd av en kontrollansvarig som upprättar planen. Kontrollplanen diskuteras i det tekniska samrådet och fastställs inför att kommunen ska meddela startbesked. Bedömningen är att de föreslagna reglerna berör samtliga kontrollplaner men i varierande utsträckning. Att granska och beakta den ytterligare informationen i kontrollplanerna kan kräva ökade arbetsinsatser för en kommun. Den utökade informationen i kontrollplanerna är dock mycket begränsad i förhållande till den övergripande processen för lov eller anmälan vid bygg- och rivningsåtgärder, och dessutom begränsad i förhållande till kontrollplanerna som helhet. Kommunerna kan ta ut en avgift för startbeskedet enligt självkostnadsprincipen. I de fall hanteringen av kontrollplanerna leder till ökade kostnader kan avgiften öka.

Att låta byggherren ta fram en liknande plan för att förebygga och hantera avfall frikopplat från kontrollplanssystemet bedöms vara mer administrativt betungande för kommunerna eftersom det skulle medföra ytterligare en process.

Förslaget om sorteringssystem (avsnitt 13.2) innehåller en bestämmelse om att kommunerna kan lämna dispens från kravet på utsortering i enskilda fall. Antalet sådana dispensärenden förväntas bero på Naturvårdsverkets föreskrifter för generella undantagssituationer. Ju fler möjliga generella undantag desto färre ansökningar om dispens i det enskilda fallet, och vice versa. Bedömningen är att Naturvårdsverkets föreskrifter bör utformas så att behovet för dispenser i enskilda fall begränsas. En trolig utveckling är vidare att antalet dispensansökningar i enskilda fall kommer att minska över tid, eftersom ansökningar avseende liknande situationer som regelmässigt beviljas dispens bör kunna leda till att Naturvårdsverket i sina föreskrifter anger ett generellt undantag. Dispensförfarandet kommer innebära ett visst administrativt arbete vid kommunerna som ska behandla ansökningarna. Varje ansökan behöver behandlas och ett beslut ska meddelas till den sökande. Tidsåtgången för varje ärende beror på ärendet, t.ex. om svåra bedömningar behöver göras. Enklare till normala ärenden bör kunna avhandlas på mellan en till tre timmar. År 2017 inkom cirka 95 000 bygglovsansökningar till kommunerna enligt Boverkets plan-, bygg- och tillsynsenkät. Ansökan om dispens från reglerna i enskilda fall bör endast vara aktuellt i en mycket liten del av den totala mängden ärenden. Kommunernas kostnader för dispenshanteringen kan finansieras via avgifter.

Tillsyn är ett viktigt verktyg för att se till att regler efterlevs och att önskad effekt och miljönytta kommer till stånd. Det bör finnas goda förutsättningar att bedriva ett effektivt tillsynsarbete vid verksamheter som samlar in och behandlar bygg- och rivningsavfall. Dessa är i jämförelser

med avfallsproducenterna till antalet relativt få och i många fall är anläggningarna anmälnings- eller tillståndspliktiga. Tillsynen mot bygg- och rivningsverksamheter, dvs. avfallsproducenterna, bedrivs både enligt miljöbalken och plan- och bygglagen. För ett effektivt tillsynsarbete är det en fördel om tillsynsverksamheterna samverkar och delar information med varandra. Informationen om avfallshantering i kontrollplanerna kan som exempel utgöra värdefull information för den tillsyn som bedrivs avseende miljöbalkens avfallsregler. Tillsynsarbetet är resurskrävande, men kommunerna kan finansiera arbetet genom tillsynsavgifter avseende tillsyn enligt miljöbalken. Det kan också finnas ett behov av informationsinsatser från kommunernas sida för att säkerställa att berörda aktörer får information om de nya reglerna.

Den kommunala finansieringsprincipen och proportionalitetsbedömning

Flera av förslagen riktar sig mot kommunal verksamhet och bedömningen är att den kommunala finansieringsprincipen därmed är tillämplig. Eftersom det finns en möjlighet för kommunerna att ta ut en kostnadstäckande avgift för samtliga av promemorians förslag görs ingen reglering. Avseende förslaget om kommunalt avfall från verksamheter (avsnitt 9.4) innebär systemet med frival ökad administrativ hantering för kommunerna. Eftersom uppgifterna används för kommunernas arbete med tillsyn enligt miljöbalken finns möjligheten att ta ut en avgift för hanteringen. I fråga om förslaget om kontrollplan (avsnitt 13.1) kan det även i vissa fall förväntas leda till ökad administrativ hantering vid kommunerna. Kommunerna har enligt plan- och bygglagen möjlighet att ta ut en avgift för startbeskedet som kan innefatta kostnader för arbetet med kontrollplanerna. I förslaget om sorteringssystem (avsnitt 13.2) finns en möjlighet att söka dispens vid kommunen. Vid dessa tillfällen kan kommunen med stöd av miljöbalken ta ut en provningsavgift. Förslaget om avfallsförebyggande åtgärder (avsnitt 15) innebär att Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om skyldighet för kommunerna att lämna information om avfallsförebyggande åtgärder. Kommunernas informationsinsatser kan finansieras med renhållningsavgiften i och med ändringarna som följer av förslaget om renhållningsavgift (avsnitt 16).

Vissa av förslagen har påverkan på kommunernas ekonomi och handlingsutrymme. Förslagen bedöms därför ha påverkan på det kommunala självstyret. Bedömningen är dock att ändamålet med de nya förslagen inte kan uppnås på ett för det kommunala självbestämmandet mindre ingripande sätt än det som föreslås.

Konsekvenser för statliga myndigheter

Flera statliga myndigheter berörs av förslagen, företrädesvis genom att nya föreskrifter och vägledningar, inklusive tillsynsvägledningar behöver tas fram. Det kan behövas informationsinsatser för att säkerställa att olika aktörer känner till och kan anpassa sina verksamheter till de nya reglerna.

Naturvårdsverket är den myndighet som berörs i störst utsträckning, bland annat behöver ett stort antal föreskrifter tas fram eller ändras, t.ex. om undantag från utsorteringskravet för bygg och rivningsavfall. I Natur-

vårdsverkets budgetunderlag för perioden 2020–2022 bedömer myndigheten att de sammantagna kostnaderna för föreskriftsarbetet, information och vägledning kommer uppgå till cirka 15 miljoner kronor per år. Arbetet kommer att behöva genomföras inom befintlig budgetram för 2020. Omprioriteringar inom myndighetens verksamhet bedöms därför kunna bli nödvändiga.

Kemikalieinspektionen kommer att behöva ta fram föreskrifter samt informera om skyldigheten för varuleverantörer att lämna information till Europeiska kemikaliemyndigheten (avsnitt 10), även om en betydande insats sannolikt kommer att genomföras av Echa, t.ex. om hur rapportering ska gå till och hur man kan hämta information från databasen. Reglerna behöver också tillsyn och Kemikalieinspektionen har ansvar för tillsyns- vägledning.

Boverket kommer att påverkas eftersom myndigheten vägleder om plan- och bygglagens kontrollplaner. Vägledningen behöver uppdateras i enlighet med promemorians förslag.

Länsstyrelserna är ibland operativa tillsynsmyndigheter på avfallsområdet i fråga om tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet och behöver kunskap om de nya reglerna och se över hur de påverkar tillsynsverksamheten.

Uppgifterna för Kemikalieinspektionen, Boverket och länsstyrelserna bedöms kunna genomföras inom befintliga budgetamar.

Statliga myndigheter kan också beröras av förslagen i promemorian i egenskap av verksamhetsutövare. Konsekvenserna bedöms i dessa fall bli desamma som för övriga verksamhetsutövare.

22.5 Miljökonsekvenser

Miljövinsterna av att minska mängderna avfall eller tillvarata avfallet genom förberedelse för återanvändning, materialåtervinning eller i vissa fall energiåtervinning, kan vara betydande. Användningen av jungfruliga råvaror minskar och så även resurskrävande förädlingsprocesser och transporter, vilka kan medföra betydande klimatutsläpp och annan negativ miljöpåverkan så som luftutsläpp, föroreningar av mark och vatten, m.m. Generellt krävs det mindre energi för att återvinna ett material än att utvinna det ur jungfrulig råvara. I den mån ämnen och material importeras till Sverige kommer högre resurseffektivitet och en mer cirkulär ekonomi bidra till minskad miljöbelastning i andra delar av världen. En mer effektiv användning av avfallet leder till att beroendet av importerade resurser minskar. Förslagen i promemorian kan förväntas bidra till minskade avfallsmängder och att mer avfall behandlas högre upp i avfallshierarkin. Det är dock generellt svårt att uppskatta effekterna av förslagen i kvantitativa termer.

Ökade återvinningsnivåer inom hela EU kan leda till utveckling av industrier och marknader för återvinning av specifika avfallsströmmar där en kritisk massa av utsorterat avfall behövs för att investeringar ska vara ekonomiskt bärkraftiga.

Mängden avfall från bygg- och rivningsverksamhet utgör det näst största avfallsslaget i Sverige efter gruvavfall. Cirka en tredjedel av totalt upp-

kommet avfall, gruvavfallet undantaget, ungefär tio miljoner ton, är bygg- och rivningsavfall. Av den del bygg- och rivningsavfall som inkluderas i måluppföljningen återvinns cirka 50 procent, att jämföra med målnivåerna till år 2020 på 70 procent.¹ Mot bakgrund av de stora avfallsmängderna och den i dag relativt låga återvinningsgraden finns en stor potential för minskade avfallsmängder och en från miljösynpunkt bättre avfallsbehandling. Det bedöms att promemorians förslag gällande bygg- och rivningsavfall, dvs. förslagen om uppgifter om avfall i kontrollplaner (avsnitt 13.1) och sorteringssystem (avsnitt 13.2), både kommer att bidra till att minska avfallsmängderna och öka återvinningsnivåerna. En utökad tillgång till rena avfallsströmmar bör också bidra till att främja en utveckling av ny teknik, vilket i sin tur kan leda till att mer avfall kan materialåtervinnas mer effektivt och med högre kvalitet.

Om avfall som har samlats in separat för förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning går direkt till förbränning eller deponeras trots att det finns bättre behandlingsmetoder ur ett miljöperspektiv, riskerar de värdefulla sorteringsinsatser som genomförs att urholkas. Nyttan med en åtgärd som görs tidigt i avfallskedjan kan bara realiseras om även de aktörer som tar hand om avfallet senare i kedjan agerar på ett ansvarsfullt sätt. Därför är förslaget om behandling av avfall som samlats in separat (avsnitt 11.3) viktigt. Det ger den som lägger ner tid och kraft på att sortera avfallet en trygghet i att deras agerande innebär en faktisk miljönytta. Dessutom säkerställs att avfall som kan återanvändas eller materialåtervinnas inte förbränns om det inte är miljömässigt motiverat, vilket kan förväntas innebära miljövinster.

Det är svårt att bedöma vilken effekt förslaget om begäran om tillgång till avfall som kan förberedas för återanvändning (avsnitt 12) kommer att få, men bedömningen är att förslaget kan bidra till att skapa en marknad för avfall som kan förberedas för återanvändning och att efterfrågan på avfallet på sikt kan öka. Studier har visat att knappt en femtedel av avfallet vid ett antal återvinningscentraler bestod av produkter med tillräckligt högt andrahandsvärde för att kunna återanvändas kommersiellt på loppmarknad eller i second hand-affär. Byggprodukter, möbler, lastpallar och verktyg stod för en stor andel. (Potential för ökad återanvändning – fallstudie återvinningscentraler, IVL Nr B 2316, 2018). Bedömningen är att framför allt elavfall i högre utsträckningen än i dag kan återanvändas efter förberedelse.

Genom att återvinningsverksamheter får tillgång till Echas databas (avsnitt 10) ges nya förutsättningar för att fasa ut särskilt farliga ämnen ur kretsloppet och att öka materialåtervinningen av giftfria material och produkter. Verktöget bedöms få bäst effekt på medellång sikt eftersom det kan ta ett antal år innan informationen blir användbar eftersom produkterna först måste ha slutförbrukats och blivit till avfall, även om många produkter har kortare produktlivscykler.

Information kan vara ett effektivt styrmedel i syfte att förebygga avfall. Genom förslaget om avfallsförebyggande åtgärder (avsnitt 15) får Naturvårdsverket ta fram föreskrifter om hur kommunerna kan ge information

¹ Avfallsdirektivets målsättning enligt artikel 11:2 b och etappmålet om icke-farligt bygg och rivningsavfall i det svenska miljömålssystemet

om avfallsförebyggande åtgärder. Kommunerna ges också en möjlighet att via avfallstaxan finansiera åtgärder som kommunen vidtar för att underlätta insamling och sortering av återanvändbara produkter i syfte att minska mängden avfall från hushållen. Effektiv kommunikation om hur avfall kan förebyggas och åtgärder för att underlätta återanvändning har potential att minska avfallsmängderna. Förslaget om förebyggande av förpackningsavfall (avsnitt 17.1), innebär att den som driver ett insamlingssystem ska informera användare om förpackningar om fördelarna med ökad återanvändning och verka för att de producenter som låter förpackningar omfattas av systemet ökar andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden. Detta förslag bedöms kunna bidra till att förebygga avfall.

22.6 Sociala och fördelningsmässiga konsekvenser

Bedömningen är att inga omfattande sociala eller fördelningsmässiga konsekvenser uppstår på grund av förslagen i promemorian. Vissa av förslagen kan dock innebära en eventuell påverkan, och i så fall i mindre omfattning, vilket anges nedan.

De förslag i promemorian som bidrar till att farliga ämnen fasas ut kan på sikt förväntas bidra till att minska negativa hälsokonsekvenser som uppstår när människor och miljön utsätts för dessa ämnen. I fråga om exempelvis reglerna för bygg- och rivningsavfall väntas också positiva effekter ur ett arbetsmiljöhänseende. En god avfallshantering och att, i synnerhet vid rivningsåtgärder, ha kunskap om vilka material och produkter som kommer att bli avfall, bidrar till en bättre och säkrare arbetsmiljö.

Förslaget om skyldighet att erbjuda andra att förbereda avfall för återanvändning (avsnitt 12) kan bidra till att delar av civilsamhället, t.ex. s.k. sociala företag eller kooperativa rörelser, får tillgång till en resurs som kan bidra till att utveckla verksamheten. Det kan ske antingen på affärsmässiga eller ideella villkor, eller en blandning av de båda.

I kommissionens bakgrundsmaterial till avfallspaketet konstateras att avfallsbehandling är mer arbetsintensivt ju längre upp i avfallstrappan avfallet hanteras. Förberedelse för återanvändning och materialåtervinning kräver ofta ett inslag av manuellt mekaniskt arbete, vilket inte lika ofta är fallet om avfall deponeras eller energiåtervinns. De förslag som innebär att avfallet behandlas längre upp i avfallstrappan kan därför förväntas öka efterfrågan på arbetskraft inom återvinnings- och avfallssektorn. Många arbetstillfällen inom avfallsbranschen kräver ingen hög utbildningsnivå eller lång arbetslivserfarenhet. Ökad efterfrågan på arbetskraft kan därför gynna arbetstagare med lägre utbildningsnivå och mindre arbetslivserfarenhet. Kommissionens bedömning är att de nya avfallsreglerna kan skapa totalt 180 000 jobb i EU till år 2030.

22.7 Kostnadsmässiga och andra konsekvenser av regleringen samt jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

De kostnadsmässiga och andra konsekvenser för de olika aktörer som berörs av de föreslagna bestämmelserna har redogjorts för ovan. Givet EU-direktivens bindande natur har ingen analys gjorts av alternativet att inte genomföra de nya kraven, utöver att det konstateras att ett försenat eller bristfälligt genomförande av EU-lagstiftning innebär att ett överträdelseärende initieras av kommissionen som ytterst kan resultera i en straffavgift och ett löpande vite tills bristerna åtgärdats.

22.8 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU

Bedömningen är att förslagen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU. När det gäller införandet av s.k. frival är det inget som krävs för att genomföra ändringsdirektiven. Frivalet införs mot bakgrund av resultatet av tidigare utredningar och synpunkter från remissinstanser för att bidra till en mer effektiv avfallshantering på kommunal nivå. Bedömning är att förslaget inte går utöver direktivets krav.

22.9 Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Förslagen föreslås träda i kraft i enlighet med vad direktiven kräver. Vad gäller speciella informationsinsatser finns ett behov av sådana för vissa av förslagen. Förslagen kommer att medföra behov av vägledningsinsatser från berörda myndigheter.

23 Författningskommentar

23.1 Förslaget till lag om ändring av miljöbalken

14 kap.

2 §

I paragrafen förklaras vad som avses med ord och uttryck som används i 14 kap. Förklaringen till termen hantering ändras på så sätt att ordet ”vara”

läggs till. Med hantering avses således en verksamhet eller en åtgärd som innebär olika befattningar med en kemisk produkt, bioteknisk organism eller en vara. Förklaringen har betydelse vid tillämpningen av normgivningsbemyndigandena i 8 § 1, 2, 3, 4 och 8.

Övervägandena finns i avsnitt 10.

15 kap.

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när ett ämne eller föremål ska anses utgöra avfall. Den genomför artiklarna 3.1 och 5.1 i avfallsdirektivet.

Ändringen i *första stycket* innebär att termen avfall har samma innebörd i hela miljöbalken. Ordet avfall finns t.ex. i 2 kap. 5 §, 9 kap. 6 §, 17 kap. 4 a §, 22 kap. 1 och 25 a–25 c §§, 27 kap. 4 och 7 §§ och 29 kap. 1, 3, 4, 4 a och 9 §§.

Tredje stycket tas bort. Ett särskilt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om när avfall upphör att vara avfall införs i stället i nya 15 kap. 9 c §.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

2 §

I paragrafen anges vad som avses med avfallsförebyggande åtgärder och återanvändning. Den genomför artikel 3.12 och 3.13 i avfallsdirektivet.

Förklaringen av uttrycket avfallsförebyggande åtgärder ändras genom att termen farliga ersätter skadliga. En avfallsförebyggande åtgärd kan således vara en åtgärd som syftar till en minskning av mängden farliga ämnen i material eller produkter.

Med farliga ämnen avses ämnen som ska anses som farliga enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 (CLP-förordningen). CLP-förordningen syftar till att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön samt fri rörlighet för ämnen, blandningar och föremål, bland annat genom att harmonisera kriterierna för klassificering av ämnen och blandningar. Enligt artikel 3 i CLP-förordningen ska ett ämne anses som farligt om det uppfyller kriterierna för fysikaliska faror, hälsofaror eller miljöfaror enligt delarna 2–5 i bilaga I. Med skadliga ämnen enligt den nuvarande förklaringen avses inte endast sådana ämnen som klassas som farliga ämnen enligt kemikalielagstiftningen utan alla ämnen som är farliga för människors hälsa och miljön (prop. 2015/16:166 s. 45). Uttrycket farliga ämnen är därför snävare än skadliga ämnen. Ändringen innebär därför att färre åtgärder kommer att omfattas av detta led i förklaringen. De åtgärder som innebär en minskning av mängden skadliga ämnen som inte anses farliga kan dock i vissa fall omfattas av det sista ledet, dvs. vara åtgärder som syftar till en minskning av de negativa effekter på människors hälsa och miljön som avfall ger upphov till.

Förklaringen av termen återanvändning motsvarar nuvarande 4 § (se prop. 2015/16:166 s. 45 f. och 62). Den ändring som görs är endast språklig.

Det görs även en ändring som innebär att termerna avfallsförebyggande och återanvändning har samma innebörd i hela miljöbalken. Uttrycket avfallsförebyggande åtgärder finns t.ex. i 22 kap. 1 § 2. Ordet återanvändning finns t.ex. i 1 kap. 1 § 5, 22 kap. 1 § och 25 § 8 samt 27 kap. 5 §.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

3 §

I paragrafen anges vad som avses med kommunalt avfall. Den genomför artikel 3.2 b i avfallsdirektivet.

Uttrycket kommunalt avfall ersätter ordet hushållsavfall. Uttrycket har samma betydelse i hela balken. Uttrycket finns t.ex. i 20 § om kommunens ansvar.

Kommunalt avfall omfattar t.ex. blandat avfall och separat insamlat avfall från hushåll, inklusive papper och kartong, glas, metall, plast, biologiskt avfall, trä, textilier, förpackningar, avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning, förbrukade batterier och ackumulatorer samt grovavfall, inklusive madrasser och möbler (jfr artikel 3.2b a i avfallsdirektivet). Det omfattar även avfall som inte kommer från hushåll, om sådant avfall till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll (jfr artikel 3.2b b första stycket).

I skälen i direktivet om ändring av avfallsdirektivet anges att definitionen av kommunalt avfall i avfallsdirektivet har utformats för att vara i linje med motsvarande definition som används för statistiska ändamål av Eurostat och OECD. Kommunalt avfall definieras som avfall från hushåll och avfall från andra källor, såsom detaljhandeln, förvaltningar, skolor, hälso- och sjukvårdsinrättningar, hotell- och restaurangbranschen och andra tjänster och verksamheter, som liknar hushållsavfall till sin art och sammansättning. I skälen anges att kommunalt avfall därför omfattar bland annat avfall från park- och trädgårdsskötsel, såsom löv, gräs- och trädklipp samt avfall från mark- och gaturenhållningstjänster, såsom innehåll i papperskorgar och skräp, utom material såsom sand, sten, lera eller damm. Kommunalt avfall ska förstås som motsvarande de avfallskategorier som ingår i kapitel 15 01 och kapitel 20, med undantag för koderna 20 02 02, 20 03 04 och 20 03 06, i kommissionens beslut om avfallsförteckningen. Avfall som omfattas av andra kapitel i den förteckningen ska inte anses som kommunalt avfall annat än i fall där kommunalt avfall behandlas och tilldelas koder i kapitel 19 i förteckningen (skäl 10 i direktivet om ändring av avfallsdirektivet). Koderna i beslutet har motsvarigheter i bilaga 4 till avfallsförordningen.

Termen hushållsavfall och uttrycket kommunalt avfall är närliggande. Uttrycket kommunalt avfall kommer dock inte att omfatta hushållens avloppsslam och inte heller något bygg- och rivningsavfall.

Eftersom definitionen av kommunalt avfall i avfallsdirektivet ska vara i linje med definitionen som används av Eurostat och OECD bör vägledningsdokumentet Guidance on municipal waste data collection som tagits fram av kommissionen i maj 2017 vara relevant för tolkningen av uttrycket kommunalt avfall. Detta dokument ger vägledning om hur uttrycket kommunalt avfall ska tolkas vid rapportering till OECD och Eurostat.

Kommissionen ska enligt avfallsdirektivet utarbeta riktlinjer för definitionen av kommunalt avfall (artikel 38.2). När dessa riktlinjer fast-

ställtts bör de beaktas vid tillämpningen av de bestämmelser som innehåller uttrycket kommunalt avfall.

I paragrafens punktuppställning anges avfallsslag som inte omfattas av uttrycket kommunalt avfall. Avfall från tillverkning (*punkt 1*) och fiske (*punkt 3*) är inte kommunalt avfall. Med tillverkning och fiske bör avses industriell eller yrkesmässig verksamhet. Avfall från tillverkning i mindre omfattning på hobbynivå och från fiske på hobbynivå bör omfattas av uttrycket kommunalt avfall. Med avfall från avloppsnät och avloppsrening (*punkt 4*) avses inte avfall från fettavskiljare eftersom en fettavskiljare är en anordning som hindrar att avloppet tillförs fett och andra ämnen. Vad som avses med bygg- och rivningsavfall (*punkt 5*) och med uttjänt bil (*punkt 6*) anges i 8 §.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

4 §

I paragrafen införs en ny förklaring som anger vad som avses med avfallsproducent. Den genomför artikel 3.5 i avfallsdirektivet.

Förklaringen har samma betydelse i hela balken. Avfallsproducenter kan vara ursprungliga avfallsproducenter eller sådana som genom förbehandling, blandning eller andra förfaranden ändrar avfallets art eller sammansättning. En ursprunglig avfallsproducent kan vara en verksamhetsutövare som tillverkar stål och genom tillverkningen ger upphov till avfall som består av slagg som ska deponeras. Ett annat exempel på en ursprunglig avfallsproducent är en privatperson som köper en glass med förpackning och öppnar den och ger upphov till förpackningsavfall. Ett exempel på en avfallsproducent som inte är en ursprunglig avfallsproducent är en verksamhetsutövare som förbehandlar elavfall, som någon annan har producerat, på ett sätt som innebär att avfallets art och sammansättning ändras genom att vätskor och komponenter avlägsnas från elavfallet för att inte förhindra eller försvåra fortsatt behandling.

En förutsättning för att den som genom förbehandling, blandning eller andra förfaranden ändrar avfallets art eller sammansättning ska anses vara avfallsproducent är att avfallet inte upphör att vara avfall genom behandlingen.

Uttrycket ursprunglig avfallsproducent används i 11 a §. Ordet avfallsproducent finns även i t.ex. 20 §. Förklaringen har även betydelse för innebörden av uttrycket producera avfall.

Den nuvarande förklaringen av återanvändning flyttas till 2 §.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

5 §

I paragrafen regleras vad som avses med att hantera avfall. Den genomför artikel 3.9 i avfallsdirektivet.

En ändring görs som innebär att förklaringen har samma betydelse i hela balken. Uttrycket finns t.ex. i 3 kap. 8 §, 22 kap. 25 § och 27 kap. 5 §.

I *punkt 1* görs en ändring som innebär att sortering av avfall uttryckligen omfattas av uttrycket hantera avfall. Avfallet kan t.ex. sorteras i kärl avsedda för olika avfallsfraktioner för att möjliggöra transport till olika anläggningar eller olika sorters behandling.

I *punkt 2* görs en ändring som innebär att med hantera avfall avses att vidta åtgärder som inte innebär fysisk befattning med avfall men som syftar till att avfall sorteras. Exempel på detta kan vara när en mäklare ombesörjer sortering av avfall på andras vägnar utan att komma i fysisk besittning av avfallet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

6 §

I paragrafen anges vad som avses med uttrycken återvinna avfall, förbereda avfall för återanvändning, materialåtervinna avfall, bortskaffa avfall och behandla avfall. Den genomför artikel 3.15, 3.16, 3.17, 3.19 och 3.14 i avfallsdirektivet.

En ändring görs som innebär att förklaringen har samma betydelse i hela balken. Uttrycket Återvinna avfall finns t.ex. i 2 kap. 5 §, 17 kap. 4 a §, 22 kap. 1 och 25 a § och 29 kap. 3 och 4 a §§. Uttrycket förbereda avfall för återanvändning finns t.ex. i 22 kap. 1 §. Uttrycket materialåtervinna avfall finns t.ex. i 22 kap. 1 §. Uttrycket bortskaffa avfall finns t.ex. i 17 kap. 4 a §, 22 kap. 25 a §, 27 kap. 7 § och 29 kap. 3 och 4 a §§. Uttrycket behandla avfall finns t.ex. i 17 kap. 4 a §, 22 kap. 25 a § och 27 kap. 4 och 5 §§. Förklaringen har även betydelse för innebörden av uttrycken återvinning, materialåtervinning, bortskaffande och behandling.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

8 §

I paragrafen anges vad som avses med termer och uttryck som används i balken.

I paragrafen införs en ny förklaring som anger vad som avses med bygg- och rivningsavfall. Ändringen genomför artikel 3.2c i avfallsdirektivet.

En ändring görs som innebär att förklaringarna har samma betydelse i hela balken. Den nya förklaringen av bygg- och rivningsavfall har betydelse vid tillämpningen av 3 och 20 §§.

Förklaringen av bygg- och rivningsavfall avser avfall från bygg- och rivningsarbeten generellt. Bestämmelsen omfattar både avfall som uppstår vid större arbeten och avfall från mindre bygg- och rivningsarbeten i privata hushåll. Bygg- och rivningsavfall kan även uppstå vid anläggningsarbeten. I skälen i direktivet om ändring av avfallsdirektivet anges att bygg- och rivningsavfall motsvarar avfallskategorierna i kapitel 17 i avfallsförteckningen som fastställs genom beslut 2014/955/EU (skäl 11). Denna förteckning motsvaras av bilaga 2 till avfallsförordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

9 a §

I paragrafen, som är ny, anges vilka villkor som ska vara uppfyllda för att avfall som har genomgått ett återvinningsförfarande ska upphöra att vara avfall. Paragrafen genomför artikel 6.1 i avfallsdirektivet.

Ett återvinningsförfarande är ett förfarande vars främsta resultat är avfall som har ett nyttigt ändamål, genom att det antingen vid anläggningen eller i samhället i stort ersätter annat material som i annat fall skulle ha använts för ett visst syfte eller förbereds för detta syfte (jfr artikel 3.15 i avfallsdirektivet och förklaringen av återvinna avfall i 6 §). I bilaga 2 till avfalls-

förordningen finns en icke uttömmande förteckning över återvinningsförfaranden.

För att upphöra att vara avfall ska ämnet eller föremålet, enligt *punkt 1*, vara avsett att användas för visst ändamål. Enligt *punkt 2* ska det finnas en marknad för eller efterfrågan på sådana ämnen eller föremål. Dessa båda krav hänger nära ihop. Ett sätt att konstatera att det finns en marknad är att det finns ett etablerat marknadspris för ämnet eller föremålet som är kopplat till utbud och efterfrågan. Att ett ämne eller föremål har ett ekonomiskt värde är dock inte ensamt avgörande. Ytterligare en indikation på en etablerad marknad är om det finns specifikationer eller standarder vid handel med ämnet eller föremålet. En indikation på en efterfrågan på ämnet eller föremålet kan också vara ingångna köpeavtal. En sammantagen bedömning måste göras.

Enligt *punkt 3* ska ämnet eller föremålet uppfylla tillämpliga krav i lag och annan författning. Användningen av ämnet eller föremålet måste uppfylla alla tillämpliga produktkrav och leva upp till de krav på skydd av människors hälsa och miljön som finns i såväl EU-rätten som i svensk rätt. Ämnet eller föremålet ska vara klart för slutlig användning utan att ytterligare avfallsbehandling krävs. Vilka krav i lag och annan författning som är tillämpliga måste bedömas i det enskilda fallet. Exempel på kemikalielagstiftning som kan vara relevant är Reach- och CLP-förordningarna. Det finns även produktlagstiftning som kan vara tillämplig. Som exempel kan nämnas bestämmelserna om leksaker i lagen (2011:579) om leksakers säkerhet och författningar som är meddelade med stöd av den lagen och bestämmelserna om elektrisk och elektronisk utrustning i förordningen (2012:861) om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning.

I *punkt 4* anges att användningen av ämnet eller föremålet inte leder till allmänt negativa följder för människors hälsa eller miljön. Vid bedömningen ska man ta hänsyn till att även en användning av jungfruliga material, dvs. material som inte är återvunna, kan innebära risker för människors hälsa eller miljön. Dessutom får det inte uppstå ökade risker för människors hälsa eller miljön på grund av att avfallsregelverket inte tillämpas (jfr bland annat kommissionens vägledning till avfallsdirektivet Guidelines on the interpretation of key provisions of Directive 2008/98/EC on waste). Följderna av användningen av ämnet eller föremålet ska bedömas på ett generellt plan, dvs. vilka följder som användningen typiskt sett kan få. Vid bedömningen av om följderna kan anses allmänt negativa för människors hälsa eller miljö bör även tas hänsyn till miljöbalkens syfte, dvs. vad som mest sannolikt gynnar en hållbar utveckling. Vid bedömningen av vad en hållbar utveckling innebär ger miljömålen ledning. Här kan bland annat miljömålet Giftfri miljö vara relevant.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

9 b §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om vem som ska se till att ett ämne eller föremål som upphört att vara avfall uppfyller tillämpliga krav lag och annan författning. Paragrafen genomför artikel 6.5 i avfallsdirektivet.

Som framgår av 9 a § 3 är ett villkor för att avfall som har genomgått ett återvinningsförfarande ska anses ha upphört att vara avfall att ämnet eller föremålet uppfyller tillämpliga krav i lag och annan författning.

I *första stycket* anges att den som för första gången släpper ut ett ämne eller föremål som har upphört att vara avfall på marknaden ska se till att ämnet eller föremålet uppfyller tillämpliga krav i lag och annan författning.

Enligt *andra stycket* ska i stället den som för första gången använder ett ämne eller föremål som inte har släppts ut på marknaden se till att det uppfyller kraven. Det kan t.ex. vara en användning av ett ämne i den verksamhet där avfallet upphörde att vara avfall. Vilka krav som är tillämpliga och ska uppfyllas måste avgöras i det enskilda fallet (se författningskommentaren till 9 a §).

Övervägandena finns i avsnitt 8.

9 c §

Paragrafen, som är ny, innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om när avfall upphör att vara avfall enligt 9 a §.

Enligt artikel 6.3 i avfallsdirektivet får nationella kriterier för när avfall upphör att vara avfall (s.k. end-of-waste kriterier) tas fram. Bemyndigandet syftar till att ge möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att ta fram nationella end-of-waste kriterier. Även vid framtagande av nationella kriterier ska villkoren i 9 a § vara uppfyllda.

Nationella end-of-waste kriterier får enligt avfallsdirektivet endast tas fram om det inte har fastställts kriterier på unionsnivå (artikel 6.3). Hittills har det tagits fram end-of-waste kriterier för skrot av järn, stål eller aluminium, krossglas och kopparskrot.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den s.k. avfallshierarkin. Den genomför artikel 4.1 och 4.2 i avfallsdirektivet (se prop. 2015/16:166 s. 3335).

En ändring görs genom att det anges att skyldigheten i paragrafen ska uppfyllas av den som är ansvarig för att avfall blir behandlat. Enligt nuvarande bestämmelse ska ”den som behandlar eller är ansvarig för att avfall blir behandlat” uppfylla kravet. Genom ändringen blir det tydligt att den som behandlar avfall för någon annans räkning inte har en skyldighet att avgöra vilken behandlingsmetod som är den lämpligaste. Valet av metod ska alltid göras av den som är ansvarig för att avfallet blir behandlat. Enligt 11 a § har den ursprungliga avfallsproducenten alltid ett ansvar att behandla avfallet i enlighet med avfallshierarkin om inte annat har avtalats eller föreskrivs i lag eller annan författning.

Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

11 a §

Paragrafen, som är ny, klargör den ursprungliga avfallsinnehavarens och andra aktörers ansvar för val av behandlingsmetod och för kostnader för hantering av det avfall som denna har producerat. Den genomför artiklarna 14.1 och 15.2 i avfallsdirektivet.

I miljöbalken avses med ursprunglig avfallsproducent den som ger upphov till avfall (15 kap. 4 §).

Av paragrafen framgår att den ursprungliga avfallsproducenten som utgångspunkt har ansvaret för kostnaderna för att hantera det avfall som denna har producerat samt ett ansvar att se till att avfallet genomgår ett fullständigt behandlingsförfarande i enlighet med avfallshierarkin. Av inledningen till paragrafen framgår dock att hela eller delar av ansvaret kan ligga på någon annan än den ursprungliga avfallsproducenten om en ansvarsfördelning finns reglerad i lag eller annan författning eller är avtalad.

I *punkt 1* regleras den ursprungliga avfallsinnehavarens ansvar för att se till att avfallet genomgår ett fullständigt behandlingsförfarande i enlighet med avfallshierarkin. Avfall kan genomgå både preliminär och slutlig behandling. Preliminär behandling innebär att avfallet förbereds inför en slutlig behandling, t.ex. genom sortering, krossning eller komprimering. Att avfallet genomgår slutlig behandling innebär att avfallet efter behandlingen upphör att vara avfall efter att ha genomgått ett återvinningsförfarande eller att det slutligt bortskaffas, t.ex. genom förbränning eller deponering. Ett avfall har genomgått ett fullständigt behandlingsförfarande när all nödvändig preliminär och slutlig behandling har genomförts. Den ursprungliga avfallsproducentens ansvar kvarstår som utgångspunkt under hela behandlingskedjan, dvs. även om avfallet överförs till någon annan för förberedande behandling. För vissa typer av avfall är dock ansvaret för behandlingen särskilt reglerat. I 15 kap. 20 § finns t.ex. en skyldighet för kommunen att behandla kommunalt avfall. Ett hushåll ansvarar således inte för att välja behandlingsmetod för det avfall som hushållet producerar. Liknande bestämmelser om lättnader i den ursprungliga avfallsproducentens ansvar för behandlingen finns även för avfall som omfattas av producentansvar, t.ex. förpackningsavfall och elavfall.

Av *punkt 2* framgår att den ursprungliga avfallsproducenten även ansvarar för kostnaderna för att hantera det avfall som har producerats. Uttrycket "hantera avfall" förklaras i balken och omfattar insamling, sortering, transport, återvinning, bortskaffande och andra åtgärder som innebär att man tar fysisk eller icke-fysisk befattning med avfall (15 kap. 5 §). Kostnaderna för avfallshantering inkluderar alla kostnader som är relaterade till det avfall som den ursprungliga avfallsproducenten har producerat, inklusive kostnader för nödvändig infrastruktur och driften av den. Infrastrukturen är anläggningar och andra strukturer som säkrar grundläggande funktioner i samhället. Det kan t.ex. vara system för insamling och transport av avfall. Bestämmelsen är ett uttryck för principen om att förorenaren betalar. Det finns dock även vissa lättnader i den ursprungliga avfallsproducentens kostnadsansvar, t.ex. genom de bestämmelser om kommunernas och producenternas ansvar som nämns ovan. Bestämmelserna innebär att kommunerna betalar kostnaderna för att samla in, transportera och behandla avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § och att producenterna betalar för att ordna insamling och behandla avfall som omfattas av deras producentansvar. Den slutliga kostnaden får dock oftast den ursprungliga avfallsproducenten betala genom att kommunerna debiterar en avgift för avfallshantering och genom att producenterna inkluderar kostnaderna för avfallshantering i priset på sina varor. Om avfallet överläts och ansvarsfördelningen inte uttryckligt är reglerad i

avtalet torde det i normalfallet även följa av allmänna avtalsrättsliga principer att ansvaret för de kostnader som är förenade med avfallshanteringen och valet av behandlingsmetod övergår till den nya ägaren.

Övervägandena finns i avsnitt 9.1.

15 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som rör producentansvar och insamlingssystem. Ändringarna genomför delvis artikel 4.1 och 5.1 i förpackningsdirektivet.

I *punkt 1* ändras bemyndigandet från att gälla föreskrifter om skyldighet för producenter att se till att produkter omfattas av ett insamlingssystem för återvinning till en skyldighet att omfattas av ett insamlingssystem för behandling. Vad som avses med behandla avfall anges i 6 §.

I *punkt 2* görs endast en språklig ändring.

I *punkt 3*, som är ny, införs ett bemyndigande att meddela föreskrifter om vissa skyldigheter för den som driver ett insamlingssystem. Föreskrifterna får enligt *punkt a* gälla skyldighet att lämna information till producenter och avfallsproducenter om återanvändning, utsortering, insamling och återvinning. Föreskrifterna kan t.ex. gälla information om hur utsortering av avfall ska göras, var det utsorterade avfallet ska lämnas och vilka möjligheter det finns att behandla det utsorterade avfallet. Föreskrifter kan också gälla information om miljönyttan med återanvändning. Enligt *punkt b* får föreskrifterna även gälla skyldighet att vidta åtgärder för att främja återanvändning. Sådana föreskrifter kan t.ex. innebära en skyldighet att vidta åtgärder som ger de anslutna producenterna incitament att främja återanvändning.

I *punkt 4*, som är ny, införs ett bemyndigande att meddela föreskrifter om skyldighet för den som driver ett system för återanvändning av förpackningar att anmäla detta.

Vad som avses med avfallsproducent anges i 4 § och vad som avses med producent anges i 9 §. Vad som avses med samla in avfall anges i 7 § och vad som avses med återanvändning och återvinna avfall anges i 2 och 6 §§.

Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

20 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om kommunens ansvar för att behandla avfall.

Det görs en ändring som innebär att termen behandlas ersätter återvinns eller bortskaffas. Denna ändring är endast språklig. Vad som avses med uttrycket behandla avfall anges i 6 §.

I *punkt 2* anges att kommunen ska ansvara för avloppsslam och annat avfall från avloppsnät och avloppsrening samt avfall från septiktankar, om avfallet kommer från hushåll eller till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll. På samma sätt som det kommunala avfallet omfattar det således både avfall från hushåll och avfall från andra källor om avfallet till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll. Detta avfall omfattas av den nuvarande termen hushållsavfall. Införandet av denna bestämmelse innebär därför ingen ändring av kommunens ansvar.

I *punkt 3* anges att kommunen ska ansvara för bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet. Den yrkesmässiga verksamheten behöver inte vara en verksamhet som huvudsakligen vidtar bygg- och rivningsåtgärder. Exempelvis är bygg-Vad som avses med bygg- och rivningsavfall anges i 8 §. Ett exempel på bygg- och rivningsavfall som kommunen ska ansvara för är bygg- och rivningsavfall som produceras när privatpersoner river väggar eller byter kök i sin bostad. I den nuvarande regleringen framgår inte i vilken utsträckning bygg- och rivningsavfall ingår i termen hushållsavfall. Enligt Naturvårdsverkets vägledning bör mindre underhållsarbeten och reparationer i bostaden räknas som en normal del av boendet och avfall från sådana arbeten anses vara hushållsavfall. Ändringen innebär att kommunen även ansvarar för avfall från mer omfattande bygg- och rivningsarbeten om detta avfall inte producerats i en yrkesmässig verksamhet. Ändringen innebär även att kommunen inte ansvarar för avfall från mindre bygg- och rivningsarbeten om detta avfall producerats i en yrkesmässig verksamhet.

Bestämmelsen i nuvarande andra stycket flyttas till nya 20 a §.

Övervägandena finns i avsnitt 9.

20 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller en skyldighet för kommunen att under vissa förutsättningar transportera bort avfall från den fastighet där avfallet finns.

Bestämmelsen motsvarar nuvarande 20 § andra stycket (se prop. 2015/16:166 s. 71 f).

21 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från kommunens ansvar enligt 20 och 20 a §§.

En ändring görs som innebär att paragrafen även gäller undantag från kommunens ansvar enligt 20 a §. Ändringen är en följdändring till den ändring som innebär att bestämmelsen i det nuvarande 20 § andra stycket placeras i 20 a §.

I *punkt 2*, införs ett nytt bemyndigande som innebär att föreskrifter även får meddelas om undantag från kommunens ansvar i fråga om kommunalt avfall från andra källor än hushåll. Vad som avses med kommunalt avfall anges i 3 §.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

22 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet eller kommun som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att kommunen ska ansvara för annat avfall än sådant som avses i 20 §.

Ändringar görs som innebär att bemyndigandet avser ansvar för annat avfall än sådant som kommunen ansvarar för enligt 20 § i stället för annat avfall än hushållsavfall. Ändringarna är följdändringar till de ändringar som görs i 3 och 20 §§.

Det görs även en ändring som innebär att termen behandlas ersätter återvinns eller bortskaffas. Denna ändring är endast språklig. Vad som avses med uttrycket behandla avfall anges i 6 §.

23 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad kommunen ska ta hänsyn till när den planerar och beslutar om hur den ska ta ansvar för avfall.

Med anledning av att bestämmelsen i nuvarande 20 § andra stycket flyttas till nya 20 a § införs en hänvisning till 20 a §.

24 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att viss avfallshantering inte får utföras av någon annan än kommunen eller den som kommunen anlitar.

En ändring görs som innebär att det även görs en hänvisning till 20 a §. Ändringen är en följdändring till den ändring som innebär att bestämmelsen i nuvarande 20 § andra stycket placeras i 20 a §.

30 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att den som i yrkesmässig verksamhet producerar eller hanterar avfall ska lämna det till någon som har det tillstånd eller har gjort den anmälan som krävs för hanteringen.

En ändring görs som innebär att bemyndigandet utökas till att omfatta även den som hanterar avfall. Det görs även en ändring som innebär att bemyndigandet gäller allt avfall. Detta innebär att det kan meddelas föreskrifter om att den som hanterar kommunalt avfall som producerats av hushåll ska lämna det till någon som har det tillstånd eller har gjorde den anmälan som krävs för hanteringen. Vad som avses med hantera avfall anges i 5 §.

Det görs även en ändring som innebär att uttrycket producerar avfall ersätter ger upphov till avfall. Denna ändring är språklig. Vad som avses med avfallsproducent anges i 4 §.

En överträdelse av föreskrifter som har meddelats med stöd av paragrafen är straffsanktionerad enligt 29 kap. 9 § 15.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

31 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet eller kommun som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att den som i yrkesmässig verksamhet producerar avfall ska lämna uppgift till kommunen om avfallet och dess hantering.

En ändring görs som innebär att uttrycket producerar avfall ersätter uttrycket ger upphov till avfall. Vad som avses med avfallsproducent anges i 4 § och vad som avses med hantera avfall anges i 5 §. Ändringen är språklig.

39 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avfallshantering och skyldighet att dokumentera och lämna uppgifter.

Ett tillägg görs som innebär att föreskrifter även får meddelas om skyldighet att dokumentera och lämna uppgifter om avfall, hantering av avfall och avfallsförebyggande åtgärder (*punkt 2*). Vad som avses med avfallsförebyggande åtgärder anges i 2 §. Vad som avses med hantera avfall anges i 5 §. Bestämmelsen om att föreskrifter om hur avfall ska hanteras endast får avse åtgärder som behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön flyttas till ett nytt *andra stycke*.

Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

45 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för kommunerna att lämna viss information.

En ändring görs som innebär att föreskrifter även får meddelas om skyldighet för kommunerna att lämna information om avfallsförebyggande åtgärder. Ändringen genomför delvis artikel 9.1 och artikel 29 i avfallsdirektivet. Vad som avses med avfallsförebyggande åtgärder anges 2 §.

Övervägandena finns i avsnitt 15.

27 kap.

4 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för kommunen att ta ut avgifter för den avfallshantering som kommunerna är skyldiga att utföra och för vissa avfallsförebyggande åtgärder.

I *första stycket* införs en punktuppställning. Uttrycket ”utförs av kommunen eller den som kommunen anlitar” ersätter uttrycket ”genom deras försorg”. Ändringen är endast språklig.

Punkt 1 motsvarar i sak det nuvarande första stycket. Det görs även en ändring som innebär att termen behandlas ersätter återvinns eller bortskaffas. Denna ändring är endast språklig. Vad som avses med uttrycket behandla avfall anges i 15 kap. 6 §.

Punkt 2 innebär att kommunen får meddela föreskrifter om avgift för åtgärder som kommunen vidtar i syfte att informera hushåll om avfallsförebyggande åtgärder. Vad som avses med avfallsförebyggande åtgärder anges i 15 kap. 2 §.

Punkt 3 innebär att kommunen får meddela föreskrifter om avgift för åtgärder som kommunen vidtar för att underlätta insamling och sortering av återanvändbara produkter. I 15 kap. 7 § finns en förklaring av samla in avfall som har betydelse för denna bestämmelse. Vad som avses med återanvändning anges i 15 kap. 2 §.

I upplysningsbestämmelsen i *tredje stycket* görs ett tillägg om att det finns särskilda bestämmelser om avgift för allmänna vattentjänster i lagen om allmänna vattentjänster.

Övervägandena finns i avsnitt 16.

5 §

Paragrafen innehåller närmare bestämmelser om grunderna för beräkningen av renhållningsavgiften.

Ändringen i *första stycket* innebär att en engångskostnad får tas ut om avgiften avser behandling, dvs. även när avfallet behandlas i syfte att återvinnas. Med behandling avses detsamma som behandla avfall i 15 kap. 6 §.

I *andra stycket* görs en följdändring till ändringen i 4 § som innebär att en hänvisning görs till 4 § första stycket 1. Det görs också en ändring som innebär att avgiften ska täcka nödvändiga kostnader för den infrastruktur som behövs för avfallshanteringen. Detta kan t.ex. inkludera ett sopsugs-system i ett tätt bebyggt område för att minska transportbehovet vid insamlingen av avfall. Ändringen genomför delvis artikel 14 i avfallsdirektivet.

Övriga ändringar är endast språkliga.

I 15 kap. 5 § miljöbalken anges vad som avses med hantera avfall. Förklaringen är relevant även vid tillämpningen av denna bestämmelse.

Övervägandena finns i avsnitt 16.

29 kap.

9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om straffsanktionering.

I *punkt 14* görs en följdändring till ändringen i 15 kap. 39 §. Det innebär ingen ändring i sak. Det görs även en språklig ändring.

Ändringen i *punkt 15* är en följd av ändringen i 15 kap. 3 §. Ändringen innebär att straffbestämmelsen blir tillämplig för alla typer av avfall och inte bara annat avfall än hushållsavfall.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

23.2 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

18 kap.

18 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om sekretess för uppgifter som hänför sig till avfallsregistret.

I dag finns inte något avfallsregister. Naturvårdsverket har föreslagit bestämmelser som innebär att myndigheten ska föra ett avfallsregister.

Av *första stycket* följer att sekretessen inte är begränsad till uppgifter om farligt avfall utan omfattar även andra uppgifter som kan leda till att farligt avfall kan komma till brottslig användning. Sekretessen är tillämplig såväl hos den myndighet som för avfallsregistret som hos en annan myndighet som hanterar uppgifter som hänför sig till avfallsregistret.

Sekretessen syftar till att motverka att farligt avfall används för brottslig verksamhet. Av skaderekvisitet, som är rakt, följer att en förutsättning för att en uppgift ska kunna sekretessbeläggas med stöd av paragrafen är att ett utlämnande av uppgiften kan antas leda till att det farliga avfallet kan komma att användas i brottslig verksamhet. Vid skadeprövningen måste

inte bara risken för att den som begär att få uppgifter utlämnade ska använda dessa i brottslig verksamhet utan också att uppgifter kan leda till att ett brott begås.

Enligt *andra stycket* är sekretessen begränsad till att gälla i högst tio år. Övervägandena finns i avsnitt 19.

31 kap.

11 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser sekretess för uppgifter i avfallsregistret.

I dag finns inte något avfallsregister. Naturvårdsverket har föreslagit bestämmelser som innebär att myndigheten ska föra ett avfallsregister.

Sekretessen gäller för verksamhet som avser förande och uttag ur avfallsregistret. Sekretessen är därmed inte begränsad till vissa uppgifter utan gäller registret i sin helhet.

Av skaderekvisitet, som är rakt, följer att en förutsättning för att en uppgift ska kunna sekretessbeläggas med stöd av paragrafen är att det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs.

Enligt *andra stycket* är sekretessen begränsad till att gälla i högst tjugo år. Övervägandena finns i avsnitt 19.

23.3 Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

10 kap.

6 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den kontrollplan som ska finnas för en bygg- eller rivningsåtgärd. Ändringarna genomför delvis artiklarna 9.1 f och 11.1 fjärde stycket i avfallsdirektivet.

I *punkt 5* görs en ändring som innebär att denna bestämmelse även ska tillämpas vid byggåtgärder. Med byggåtgärd avses nybyggnad, ombyggnad och tillbyggnad. Ändringen innebär också att kontrollplanen ska innehålla uppgifter om allt avfall, dvs. både farligt avfall och icke-farligt avfall. Vid tillämpningen av denna paragraf avses med farligt respektive icke-farligt avfall detsamma som i 3 § avfallsförordningen. Vid tillämpningen avses med avfall detsamma som i 15 kap. 1 § miljöbalken. Kravet på uppgift om hur avfallet ska tas om hand flyttas till denna punkt från punkt 6. Kraven utökas genom att planen även ska innehålla uppgifter om hur avfallet ska tas om hand för att möjliggöra avlägsnande och säker hantering av farliga ämnen och materialåtervinning av hög kvalitet. Vid tillämpningen av denna paragraf avses med farliga ämnen detsamma som i CLP-förordningen (artikel 3). Med hantera avfall avses detsamma som i 15 kap. 4 § miljöbalken.

I *punkt 6* görs en ändring som innebär att kontrollplanen ska innehålla uppgift om vilka byggprodukter som kan återanvändas och om hur dessa ska tas om hand. Vad som avses med byggprodukter anges i 1 kap. 4 §. Ändringen innebär således att kontrollplanen ska innehålla uppgifter om annat än avfall som bygg- och rivningsåtgärderna kan ge upphov till. Det

kan t.ex. vara fråga om byggprodukter som dörrar och toaletter som kan användas igen för att fylla samma funktion som de ursprungligen var avsedda för. I samband med byggåtgärder kan det bli byggprodukter över, t.ex. brädor och kakel, som kan användas i samband med andra byggåtgärder. Med återanvändning avses att något som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som det ursprungligen var avsett för. Jämför 15 kap. 2 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

11 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den kontrollansvarigas skyldigheter.

I *punkt 1* tas bestämmelsen om att den kontrollansvariga ska biträda byggherren vid inventeringen av farligt avfall i fråga om rivningsåtgärder bort. Det görs med anledning av att bestämmelserna i 6 § ändras så att inventeringen inte längre endast avser rivningsåtgärder. Genom att den kontrollansvariga ska biträda byggherren med att upprätta förslag till kontrollplan, ska denne biträda när det gäller alla de punkter som anges i 6 §. Vid tillämpningen av denna paragraf har avfall samma betydelse som i 15 kap. 1 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

19 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som ska gås igenom vid det tekniska samrådet.

I *punkt 3* görs en ändring som innebär att kravet på vad som ska gås igenom vid det tekniska samrådet utökas till att även omfatta hur identifieringen av icke-farligt avfall och återanvändbara byggprodukter har gjorts. Vid tillämpningen av denna paragraf avses med farligt respektive icke-farligt avfall detsamma som i 3 § avfallsförordningen. Ändringen innebär även att punkten ska tillämpas när det är fråga om byggåtgärder. Eftersom inventering, genom observationsundersökning, inte kan göras inför byggåtgärder ersätts termen inventering med krav på att identifiera avfall och byggprodukter som kan återanvändas. Ändringen genomför delvis artikel 11.1 fjärde stycket i avfallsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

23.4 Förslaget till lag om ändring i lagen om skatt på avfall som förbränns¹

4 §

I paragrafen anges vad som avses med avfallsförbränningsanläggning.

En ändring görs i *punkt 4* som innebär att termen hushållsavfall ersätts av uttrycket kommunalt avfall. Ändringen är en följd av ändringen i 15 kap. 3 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

¹ Lag om skatt på avfall som förbränns i lydelsen enligt lagrådsremiss den 20 september 2019.

23.5 Förslaget till förordning om ändring i avfallsförordningen (2011:927)

1 §

Paragrafen innehåller en upplysning om förordningens innehåll.

Ett tillägg görs som innebär att det anges att förordningen innehåller bestämmelser om avfallsförebyggande åtgärder.

3 §

I paragrafen förklaras vad som avses med olika termer och uttryck som används i förordningen.

Två förklaringar läggs till i paragrafen. Det anges vad som avses med *icke-farligt avfall* (artikel 3.2 a i avfallsdirektivet) och med *livsmedelsavfall* (artikel 3.4a i avfallsdirektivet). Ändringarna genomför artikel 3.2a och 3.4a i avfallsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

3 a §

I paragrafen, som är ny, anges vad som avses med biologiskt avfall. Den genomför artikel 3.4 i avfallsdirektivet.

Som biologiskt avfall ska räknas biologiskt nedbrytbart trädgårds- och parkavfall (*punkt 1*) och visst biologiskt nedbrytbart livsmedels- och köksavfall (*punkterna 2 och 3*). Vad som avses med livsmedelsavfall anges i 3 §. Exempel på avfall från livsmedelsindustrin som inte kan anses vara jämförbart med sådant avfall som avses i punkt 2 är slaktavfall. Enligt förklaringen är bland annat biologiskt nedbrytbart livsmedels- och köksavfall från matsalar biologiskt avfall. Med matsalar avses storhushåll.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

5 §

I paragrafen anges vad som avses med olika termer och uttryck som avser olika slags hantering av avfall.

Två förklaringar läggs till i paragrafen. Förklaringen av *samla in separat* genomför artikel 3.11 i avfallsdirektivet. I 15 kap. 7 § miljöbalken finns en förklaring av samla in avfall. Förklaringen av samla in separat motsvarar delvis den nuvarande bestämmelsen i 15 § elavfallsförordningen, som tas bort. Vad som avses med behandla avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken. I bilaga 4 finns en förteckning över olika typer av avfall. Hänsyn till avfallets natur kan innebära att vissa avfallsslag kan hanteras gemensamt eftersom de inte påverkar varandra, t.ex. möbler och vissa typer av bygg- och rivningsavfall.

Förklaringen av *återfylla* genomför artikel 3.17a i avfallsdirektivet. I 3 § anges vad som avses med icke-farligt avfall. Med landskapsmodulering avses åtgärder för att återställa och omgestalta landskapet av praktiska eller estetiska skäl. En bedömning av vad som är lämpligt icke-farligt avfall får göras i det enskilda fallet. Vid bedömningen ska hänsyn tas till miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Hänsyn bör även tas till naturmiljöns

känslighet i det område som kan antas bli påverkat. Kommissionen ska enligt artikel 38.2 i avfallsdirektivet utarbeta riktlinjer för definitionen av återfyllnad i direktivet. Riktlinjerna bör beaktas vid tillämpningen av bestämmelsen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

8 §

I paragrafen anges vad som avses med elektriska och elektroniska produkter.

Ändringarna innebär att uttrycket får samma innebörd som termen elutrustning i 6 § elavfallsförordningen. I bestämmelsen ersätts uttrycket elektriska strömmar av elektrisk ström. Den ändringen innebär ingen ändring i sak.

Första stycket 1 motsvarar i huvudsak nuvarande punkt 2.

Punkt 2 motsvarar i huvudsak nuvarande punkt 1.

I *andra stycket* införs en begränsning som innebär att endast utrustning som är avsedd att användas med en elektrisk spänning på högst 1 000 volt växelström eller 1 500 volt likström omfattas. I praktiken är det endast en mycket begränsad del elektriska produkter som därmed inte längre omfattas av förklaringen. Det rör sig i huvudsak om maskiner eller liknande som används i yrkesmässig verksamhet.

I *tredje stycket* förtydligas att uttrycket elektriska och elektroniska produkter omfattar alla komponenter, förbrukningsmaterial och andra delar som utrustningen består av när den släpps ut på marknaden. Detta innebär en utvidgning av tillämpningsområdet i förhållande till nuvarande lydelse av tredje stycket eftersom det inte längre är ett krav att ett tillbehör eller en förbrukningsvara har haft en elektrisk eller elektronisk funktion. Avgörande är i stället att tillbehöret eller förbrukningsmaterialet är en del av utrustningen när den släpps ut på marknaden. I förklaringen av elutrustning i elavfallsförordningen används uttrycket ”görs tillgänglig” och inte ”släpps ut på marknaden”. Skillnaderna i formuleringarna är inte avsedd att ha någon betydelse i sak.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

8 a §

I paragrafen, som är ny, införs en förklaring av elavfall.

Förklaringen innebär att elavfall har samma betydelse som i förordningen om producentansvar för elutrustning. Förklaringen har betydelse för tillämpningen av 25 §.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

9 §

I paragrafen anges vad som avses med spillolja och regenerering av spillolja. Den genomför artikel 3.3 och 3.18 i avfallsdirektivet.

Förklaringen av *spillolja* motsvarar nuvarande punkt 1 och 2 förutom att den inte längre omfattar vegetabilisk smörjolja. De nuvarande punkterna 3 och 4 om eldningsolja och oljehaltigt drivmedel tas bort. Även det nuvarande andra stycket som utesluter oljor som kan användas som livsmedel tas bort.

Paragrafen kompletteras med en förklaring av uttrycket *regenerering av spillolja*. Vad som avses med materialåtervinna avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken. Raffinering av spillolja kan bland annat göras genom att avlägsna de föroreningar, oxidationsprodukter och tillsatser som sådana spillolja innehåller. Uttrycket regenerering av spillolja används i bestämmelserna om hantering av spillolja (32 och 32 a §§).

Övervägandena finns i avsnitt 7.

10 §

För att underlätta läsningen av förordningen anges i paragrafen kortformer för de EU-rättsakter som nämns i förordningen. Kortformerna förklaras med rättsakternas fullständiga beteckningar.

11 §

Paragrafen innehåller en uppräkningslista av vad som ska undantas från avfallsförordningens tillämpningsområde. Ändringen genomför artikel 2.2 e i avfallsdirektivet.

Ett tillägg görs som innebär att en ny *punkt 10* läggs till. Denna punkt innebär att avfallsförordningen inte ska tillämpas på ämnen som är avsedda för användning som foderråvaror enligt definitionen i artikel 3.2 g i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 767/2009 och som inte består av eller innehåller animaliska biprodukter. Foderråvaror definieras i artikel 3.2 g i samma förordning som ”produkter av vegetabiliskt eller animaliskt ursprung, vars främsta syfte är att uppfylla djurs näringsbehov, i naturligt tillstånd, färska eller konserverade liksom produkter som härletts därur genom industriell bearbetning och organiska eller oorganiska ämnen, med eller utan fodertillsatser, som är avsedda för utfodring av djur, antingen direkt som sådana, eller efter bearbetning eller för att framställa foderblandningar eller som bärare i foderblandningar”.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

11 a §

Paragrafen innehåller en upplysning om att det finns bestämmelser om när avfall upphör att vara avfall i vissa EU-förordningar.

Bestämmelsen ersätter den nuvarande hänvisningen till förteckningen i bilaga 5, som upphör att gälla. De fullständiga namnen på förordningarna finns i 10 §.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

14 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om hantering av brännbart avfall.

En ändring görs i *första stycket* som innebär att krav ställs på att brännbart avfall ska sorteras ut och förvaras skilt från annat avfall i stället för att det ska förvaras och transporteras bort skilt från annat avfall. Ändringen är ett förtydligande eftersom utsortering är en förutsättning för att kunna förvara avfallet separat. Kravet att förvara avfallet skilt från annat avfall gäller även under transport.

I *andra stycket* ersätts hänvisningen till 9 och 10 §§ deponiförordningen av en hänvisning till 8 § i samma förordning. Detta är en följd av de ändringar som görs i deponiförordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

15 b §

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på utsortering av bygg- och rivningsavfall. Paragrafen genomför delvis artikel 11.1 fjärde stycket i avfallsdirektivet.

Den nuvarande bestämmelsen i paragrafen överförs delvis till 15 d §.

Den som producerar bygg- och rivningsavfall ska enligt den nya bestämmelsen sortera ut vissa avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall. Bestämmelsen gäller alla som producerar bygg- och rivningsavfall både i yrkesmässig verksamhet och icke yrkesmässig verksamhet. Bestämmelsen omfattar således både bygg- och rivningsavfall som uppkommer vid ett bostadsbolags nyproduktion av bostadshus och bygg- och rivningsavfall som produceras av en privatperson som river ut ett befintligt kök och sätter in ett nytt kök i sin bostad. I 15 kap. 8 § miljöbalken anges vad som avses med bygg- och rivningsavfall. I 15 kap. 4 § miljöbalken anges vad som avses med avfallsproducent.

I 15 c § anges att den som samlar in utsorterat bygg- och rivningsavfall ska samla in de avfallsslag som anges i 15 b § separat.

Övervägandena finns i avsnitt 13.2.

15 c §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att den som samlar in utsorterat bygg- och rivningsavfall ska samla in de avfallsslag som sorterats ut enligt 15 b § separat. Paragrafen genomför delvis artikel 10.2 i avfallsdirektivet.

I 15 kap. 8 § miljöbalken anges vad som avses med bygg- och rivningsavfall. Vad som avses med uttrycket samla in separat anges i 3 §.

Övervägandena finns i avsnitt 13.2.

15 d §

Paragrafen, som är ny, innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om undantag från vissa krav på utsortering och separat insamling. Paragrafen genomför delvis artikel 10.3 i avfallsdirektivet.

Föreskrifterna kan avse undantag dels från kravet på att sortera ut och förvara brännbart avfall skilt från annat avfall (14 § första stycket), dels från kravet på att kommuner ska tillhandahålla system för att från hushåll samla in matavfall som hushållen har separerat från annat avfall och transportera bort det skilt från annat avfall (15 a §) dels från kravet på att sortera ut angivna avfallsslag av bygg- och rivningsavfall och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall (15 b §).

Föreskrifter får meddelas i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna. Bestämmelser om när separat insamling inte ska anses genomförbar eller ge fördelar som överväger nackdelarna finns i 15 g och 15 h §§.

Paragrafen motsvarar delvis den nuvarande 15 §, som upphävs, och den nuvarande 15 b §.

Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

15 e §

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om att Naturvårdsverket i det enskilda fallet får ge dispens från kravet på separat insamling av matavfall i 15 a §. Paragrafen genomför delvis artikel 10.3 i avfallsdirektivet.

Dispens får ges i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna. Bestämmelser om när separat insamling inte ska anses genomförbar eller ge fördelar som överväger nackdelarna finns i 15 g och 15 h §§.

Paragrafen motsvarar delvis den nuvarande 15 c §.

Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

15 f §

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om att kommunen i det enskilda fallet får ge dispens från kravet på utsortering av bygg- och rivningsavfall i 15 b §. Paragrafen genomför delvis artikel 10.3 i avfallsdirektivet.

Dispens får ges i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna. Bestämmelser om när separat insamling inte ska anses genomförbar eller ge fördelar som överväger nackdelarna finns i 15 g och 15 h §§.

Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

15 g §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om när separat insamling inte ska anses genomförbar eller inte ska anses ge fördelar som överväger nackdelarna. Paragrafen genomför delvis artikel 10.3 i avfallsdirektivet.

Bestämmelser med bemyndigande att meddela föreskrifter och ge dispens i det enskilda fallet i fråga om avfall där separat insamling inte är genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna finns i 15 d, 15 e och 15 f §§.

Vad som avses med samla in separat anges i 3 §. Vad som avses med samla in avfall anges i 15 kap. 7 § miljöbalken. Vad som avses med hantera avfall anges i 15 kap. 5 § miljöbalken.

När föreskrifter om undantag meddelas eller dispens ska prövas ska Naturvårdsverket bedöma om något av villkoren i *punkterna 1–4* är uppfyllda för den avfallshantering som ska bedömas. I 15 h § finns närmare bestämmelser om vad som ska beaktas vid bedömningen av kostnaders skälighet enligt *punkt 4*.

När resultatet av olika sätt att hantera avfallet ska jämföras bör miljömålen beaktas med de etappmål och preciseringar som finns.

Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

15 h §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om vad som ska beaktas vid bedömning av kostnaders skälighet enligt 15 g § 4. Den genomför delvis artikel 10.3 i avfallsdirektivet.

Vad som avses med samla in avfall anges i 15 kap. 7 § miljöbalken. Vad som avses med behandla avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

15 i §

Paragrafen, som är ny, innehåller en begränsning av möjligheten att förbränna avfall som har samlats in separat för att förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas. Den genomför artikel 10.4 i avfallsdirektivet.

Vad som avses med samla in separat anges i 3 §. Vad som avses med förbereda avfall för återanvändning, materialåtervinna avfall och behandla avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken. Vad som avses med avfallsproducent anges i 15 kap. 4 § miljöbalken.

Enligt *första stycket* är det förbjudet att förbränna avfall som har samlats in separat för att förberedas för återanvändning eller för att materialåtervinnas.

I *andra stycket* införs ett undantag för avfall som producerats vid behandling av separat insamlat avfall om förbränning är den lämpligaste behandlingen enligt 15 kap. 10 § miljöbalken (avfallshierarkin). Det kan t.ex. vara avfall som har samlats in separat för att förberedas för att materialåtervinnas och där material som visat sig olämpligt för detta har sorterats ut från det avfall som ska materialåtervinnas vid en förberedande behandling.

I 8 och 10 §§ deponiförordningen införs motsvarande förbud mot att deponera avfall som har samlats in i syfte att förberedas för återvändning eller materialåtervinning och bestämmelser om möjligheterna att göra undantag från detta förbud.

Övervägandena finns i avsnitt 11.3.

17 §

Paragrafen innehåller ett krav på att farligt avfall som har blandats eller späts ut i strid med förbudet mot blandning eller utspädning i 16 § ska separeras. Paragrafen genomför artikel 18.3 första stycket i avfallsdirektivet.

Vad som avses med farligt avfall anges i 3 §. Enligt paragrafens nuvarande lydelse ska en separering ske om det behövs från miljöskyddssynpunkt, är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. En ändring görs som innebär att en separering ska göras om det är tekniskt möjligt och nödvändigt för att uppfylla kraven i 15 kap. 11 § miljöbalken. I 15 kap. 11 § finns bestämmelser om skydd för människors hälsa och miljön som genomför artikel 13 i avfallsdirektivet. Ändringen innebär en precisering av vilka miljö- och hälsohänsyn som ska tas för att ett undantag ska kunna göras. Enligt den nuvarande lydelsen behöver separering endast göras om det är ekonomiskt rimligt. Detta villkor tas bort. Det innebär att en separering kan behöva göras om farligt avfall har blandats eller späts ut i strid med förbudet även om kostnaden för en separering är hög.

I 18 § finns en bestämmelse om undantag från bestämmelserna i denna paragraf.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

18 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag från förbudet mot blandning av farligt avfall i 16 § och från kravet på separering i 17 §. Paragrafen genomför artikel 18.2 i avfallsdirektivet.

Vad som avses med farligt avfall anges i 3 § och vad som avses med hantera avfall anges i 15 kap. 5 § miljöbalken.

I paragrafens nuvarande lydelse är en förutsättning för att förbuden i 16 och 17 §§ inte ska tillämpas att blandningen har gjorts eller görs på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Detta ersätts av att blandningen har gjorts eller görs på ett sätt som innebär att hanteringen uppfyller kraven i 15 kap. 11 § miljöbalken. I 15 kap. 11 § finns bestämmelser om skydd för människors hälsa och miljön som genomför artikel 13 i avfallsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

19 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag från förbudet mot blandning av farligt avfall. Paragrafen genomför delvis artikel 20.2 i avfallsdirektivet.

En ändring görs i *punkt 1* som innebär att termen hushållsavfall ersätts av avfall som är producerat av hushåll. Termen hushållsavfall omfattar enligt den nuvarande 15 kap. 3 § miljöbalken både avfall från hushåll och jämförbart avfall från annan verksamhet. Ändringen innebär att undantaget begränsas genom att det endast omfattar farligt avfall som är producerat av hushåll. Detta överensstämmer med avfallsdirektivet (artikel 20.2).

Vad som avses med avfallsproducent anges i 15 kap. 4 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

19 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller krav på att den som behandlar farligt avfall under vissa förutsättningar ska avlägsna farliga ämnen, blandningar och komponenter från de delar av avfallet som inte har farliga egenskaper. Paragrafen genomför artikel 10.5 i avfallsdirektivet.

För bedömningen av om ett ämne eller en blandning ska anses vara farlig bör artikel 3 i CLP-förordningen vara vägledande. Vad som avses med behandla avfall och återvinna avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken och vad som avses med farligt avfall anges i 3 § i denna förordning. Bestämmelser om bedömning av om ett avfall har farliga egenskaper finns i 11 b §.

Övervägandena finns i avsnitt 14.1.

19 b §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om en skyldighet att erbjuda andra att förbereda avfall för återanvändning. Paragrafen genomför delvis artikel 11.1 i avfallsdirektivet.

Vad som avses med samla in avfall anges i 15 kap. 7 § miljöbalken. Vad som avses med behandla avfall och förbereda avfall för återanvändning anges i 15 kap. 6 § miljöbalken.

I samband med ett erbjudande om att överta avfallet får den som äger avfallet och den som avser att överta avfallet avtala om de villkor som ska gälla för övertagandet. Övertagandet kan ske kostnadsfritt eller mot ersättning. Ett övertagande kan bara ske om parterna kommer överens om det.

Vid överlämnande av avfall krävs att den som lämnar avfallet kontrollerar att den som tar emot avfallet har gjort de anmälningar och har de tillstånd som krävs för hanteringen (53 §).

Övervägandena finns i avsnitt 12.

24 a §

Paragrafen innehåller krav på utsortering av förpackningsavfall.

En ändring görs som innebär att bestämmelsen riktar sig till alla som har förpackningsavfall i stället för till den som har förpackningsavfall som inte är hushållsavfall. Som en följd av denna ändring utgår 24 b §.

I *punkt 3* görs ett tillägg som innebär att denna punkt endast är tillämplig om det är förpackningsavfall som har producerats i eller i samband med yrkesmässig verksamhet. Detta innebär att yrkesmässiga verksamheter kan lämna allt sitt förpackningsavfall till någon som samlar in det enligt 67 § förpackningsförordningen, även sådant avfall som uppkommer i personalutrymmen. Denna punkt motsvarar den nuvarande 24 b § andra stycket. Den som har förpackningsavfall som har producerats i eller i samband med yrkesmässig verksamhet kan således välja att lämna det till insamling i enlighet med punkt 1, 2 eller 3 i paragrafen. Förpackningsavfall som inte har producerats i eller i samband med yrkesmässig verksamhet ska lämnas till ett godkänt retursystem enligt punkt 1 eller ett insamlingssystem som har tillstånd enligt punkt 2.

Övervägandena finns i avsnitt 17.7.

24 c §

Paragrafen innehåller krav på utsortering av returpapper.

En ändring görs som innebär att bestämmelsen riktar sig till alla som har returpapper i stället för till den som har returpapper som inte är hushållsavfall. Som en följd av denna ändring utgår 24 d §.

I *punkt 2* görs ett tillägg som innebär att denna punkt endast är tillämplig om det är returpapper som har uppstått i eller i samband med yrkesmässig verksamhet. Detta innebär att yrkesmässiga verksamheter kan lämna allt sitt returpapper till någon som samlar in det enligt 31 § returpappersförordningen, även sådant avfall som uppkommer i personalutrymmen. Denna punkt motsvarar den nuvarande 24 d § andra stycket. Returpapper som har producerats i eller i samband med yrkesmässig verksamhet får även lämnas till ett insamlingssystem som har tillstånd i enlighet med punkt 1. Returpapper som inte har producerats i eller i samband med yrkesmässig verksamhet ska lämnas till ett insamlingssystem som har tillstånd enligt punkt 1.

Övervägandena finns i avsnitt 17.7.

27 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om behandlingsåtgärder som är ett led i återvinning eller bortskaffande av elavfall. Bestämmelsen genomför delvis artiklarna 6 och 8 i WEEE-direktivet.

I *punkt 1* ersätts uttrycket förbehandlande åtgärder, som används i nuvarande första stycket, med behandlingsåtgärder. Ändringen innebär ingen ändring i sak utan tydliggör endast att åtgärderna är ett led i återvinningen eller bortskaffandet. Hänvisningen till förordningen om producentansvar för elutrustning utgår eftersom den nya förklaringen av elavfall i 8 a § hänvisar till den förordningen. Uttrycket ”elavfall kan behandlas” ersätter ”återvinning eller bortskaffande av elavfall”. Ändringen är endast språklig. Vad som avses med behandla avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken.

Bestämmelsen i nuvarande andra stycket flyttas till *punkt 2*.

28 §

I paragrafen anges förutsättningarna för när elavfall får behandlas. Den genomför delvis artiklarna 6 och 8 i WEEE-direktivet.

Uttrycket återvinnas eller bortskaffas ersätts av behandlas. Den ändringen är endast språklig. Vad som avses med behandla avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken. Vidare ersätts

termen förbehandlats med behandlats. Ändringen innebär ingen ändring i sak utan tydliggör endast att åtgärderna är ett led i återvinningen eller bortskaffandet. Hänvisningen till förordningen om producentansvar för elutrustning utgår eftersom den nya förklaringen av elavfall i 8 a § hänvisar till den förordningen.

I *andra stycket* görs en följdändring till ändringarna i 27 §.

30 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att spillolja ska samlas in separat. Den genomför artikel 21.1 a i avfallsdirektivet.

Ändringen innebär att spillolja ska samlas in separat om det inte med hänsyn till god praxis för avfallshantering är tekniskt omöjligt.

I 9 § anges vad som avses med spillolja och i 5 § anges vad som avses med att samla in separat.

Övervägandena finns i avsnitt 14.4.

32 §

Paragrafen innehåller krav på hanteringen av spillolja. Den genomför artikel 21.1 c i avfallsdirektivet.

En ändring görs när det gäller möjligheten att blanda spillolja med annan spillolja, andra ämnen eller annat avfall. Ändringen innebär att det vid bedömningen inte ska tas hänsyn till vad som är tekniskt genomförbart och ekonomiskt rimligt. I övrigt preciseras förutsättningarna genom att bedömningen av tillåtligheten ska utgå från om hanteringen hindrar regenerering av spilloljan eller annan materialåtervinning som sammantaget ger likvärdiga eller bättre miljöeffekter än regenerering.

I 9 § anges vad som avses med spillolja och regenerering av spillolja. Vad som avses med materialåtervinning anges i 15 kap. 6 § miljöbalken. Övervägandena finns i avsnitt 14.4.

32 a §

Paragrafen, som är ny, reglerar valet av metod för behandling av spillolja. Den genomför artikel 21.1 b i avfallsdirektivet.

I bedömningen bör beaktas att det ur ett resursperspektiv i de flesta fall är bättre att regenerera spilloljor med farliga ämnen än att producera nya oljor med samma ämnen. Vid bedömningen av val av behandlingsmetod bör slutsatserna i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2018/1147 om fastställande av BAT-slutsatser för avfallsbehandling i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75 beaktas.

I 9 § anges vad som avses med spillolja och regenerering av spillolja. Vad som avses med att materialåtervinna avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 14.4.

45 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att fastighetsinnehavare som avser att på fastigheten kompostera eller på annat sätt behandla avfall på fastigheten under vissa förutsättningar ska anmäla detta till kommunen.

En ändring görs som innebär att bestämmelsen gäller annat avfall som kommunen ansvarar för än trädgårdsavfall i stället för annat hushållsavfall än trädgårdsavfall. Denna ändring är en följd av den ändring som görs i 15 kap. 3 § miljöbalken. Det görs även en språklig ändring som innebär att uttrycket återvinna eller bortskaffa ersätts av behandla. Av 15 kap. 6 § miljöbalken framgår att behandla avfall är detsamma som att återvinna eller bortskaffa avfall. Det görs även en språklig ändring som innebär att termen fastighetsinnehavare ersätter uttrycket den som äger en fastighet. Vad som avses med fastighetsinnehavare anges i 15 kap. 8 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 20.2.

53 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om kontroll när avfall, som har hantearats i en yrkesmässig verksamhet eller producerats i eller i samband med en sådan verksamhet, lämnas till någon annan.

En ändring görs som innebär att uttrycket avfall som har uppkommit ersätts av avfall som har producerats. Denna ändring är endast språklig. Det görs också en ändring som innebär att paragrafen även omfattar avfall som producerats i samband med en yrkesmässig verksamhet. Avfall som produceras i samband med en yrkesmässig verksamhet är t.ex. avfall som uppkommer i personalutrymmen i anslutning till en yrkesmässig verksamhet.

Vad som avses med avfallsproducent anges i 15 kap. 4 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 17.7.

Paragrafen innehåller undantag från vissa krav på att föra anteckningar, lämna uppgifter om elavfall och att se till att det finns transportdokument. Den genomför artikel 20.3 i avfallsdirektivet.

En ändring görs som innebär att termen hushållsavfall tas bort. Bestämmelsen gäller i stället farligt avfall som har producerats av hushåll. Vad som avses med avfallsproducent anges i 15 kap. 4 § miljöbalken. Ändringen innebär att det inte längre görs undantag för avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall som producerats av hushåll.

Det görs även en ändring när det gäller omfattningen av undantaget från de skyldigheter som gäller enligt 54–61 §§. Bestämmelserna ska även gälla efter att det farliga avfallet har sorterats ut från annat avfall (*punkt 1*) och mottagits av någon som för sin hantering har de tillstånd eller har gjort de anmälningar som krävs enligt denna förordning (*punkt 2*). Det innebär att skyldigheterna gäller sådan hantering som sker efter att det farliga avfallet har mottagits av någon som har tillstånd eller har anmält transport av avfall (36 och 42 §§), någon som gjort en anmälan för yrkesmässig insamling av avfall (46 §) och någon som är handlare eller mäklare (47 §).

Övervägandena finns i avsnitt 14.3.

62 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om förutsättningarna för att hantera kommunalt avfall som har producerats i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet på annat sätt än att lämna det till kommunen eller den som kommunen anlitar (frival).

Kommunen ansvarar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken för att kommunalt avfall behandlas och under angivna förutsättningar transporteras bort från den fastighet där det finns. Detta ansvar gäller både kommunalt avfall som producerats i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet och kommunalt avfall från hushåll.

Enligt *första stycket* får den som är avgiftsskyldig enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 27 kap. 4 § första stycket 1 miljöbalken hantera kommunalt avfall som har producerats i eller i samband med en yrkesmässig verksamhet på annat sätt än genom att lämna det till kommunen eller den som kommunen anlitar (frival). Vad som avses med kommunalt avfall anges i 15 kap. 3 § miljöbalken. Vad som avses med avfallsproducent anges i 15 kap. 4 § miljöbalken. Vad som avses med hantera avfall anges i 15 kap. 5 § miljöbalken. Detta möjliggör för verksamhetsutövare att lämna allt sitt avfall, både det kommunala avfallet och annat avfall som uppkommer i eller i samband med verksamheten, till samma insamlare. Det är också möjligt att lämna vissa avfallsslag till insamlare som är specialiserade på att hantera dessa medan övrigt kommunalt avfall lämnas till en annan insamlare. Möjligheten att själv hantera avfallet kan t.ex. innebära att den som producerat avfallet transporterar det till en behandlingsanläggning eller att avfallet behandlas på den fastighet där det har producerats. Den som lämnar avfall som uppkommit i en yrkesmässig verksamhet till någon annan för transport eller annan hantering ansvarar för att kontrollera att den som ska hantera avfallet har gjort den anmälan eller har de tillstånd som krävs för hanteringen (53 § avfallsförordningen).

För transport av avfall kan tillstånd krävas enligt 36 §. Om avfallet ska lämnas på en behandlingsanläggning eller behandlas på den fastighet där det producerats, behöver eventuella krav på anmälan eller tillstånd enligt miljöprövningsförordningen vara uppfyllda.

Enligt *andra stycket* ska frival avse avfallshantering från och med kalenderåret efter det att frivalet har anmälts till kommunen. En sådan anmälan ska göras senast den 1 mars. I 62 d § finns bestämmelser om att det krävs en anmälan för att återgå till att lämna avfallet till kommunen. Detta innebär att en anmälan inte behöver göras varje år om den som har gjort anmälan vill fortsätta med frivalet. Närmare uppgifter om vad en anmälan ska innehålla finns i 62 b §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att kommunen ska kunna planera sin verksamhet med avfallshantering.

Handläggning av anmälningar om frival görs inom ramen för tillsynen. Varje kommun utövar enligt 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över avfallshanteringen enligt 15 kap. Detta innebär att kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om avgifter enligt 27 kap. 1 § miljöbalken för anmälan om frival och återgång.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

62 b §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om anmälan om frival.

I *första stycket* anges vilka uppgifter en anmälan om frival ska innehålla. Vad som avses med frival anges i 62 a §. Vad som avses med samla in avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken. Vad som avses med hantera avfall anges i 15 kap. 5 § miljöbalken.

I *andra stycket* finns bestämmelser om en skyldighet att underrätta kommunen om ändringar i fråga om de uppgifter som har lämnats i anmälan.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

62 c §

Paragrafen, som är ny, innehåller närmare bestämmelser om vad ett frival innebär.

Vad som avses med frival anges i 62 a §. Ett frival omfattar allt kommunalt avfall som har producerats i eller i samband med den yrkesmässiga verksamheten som kommunen annars skulle ha ansvarat för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken. Under den tid som frivalet gäller ansvarar kommunen inte för det avfall som omfattas av frivalet. För vissa avfallsslag har föreskrifter om producentansvar meddelats som innebär undantag från kommunens ansvar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken. Kommunalt avfall ska efter frival hanteras på det sätt som anges i föreskrifterna men i de fall föreskrifterna inte inskränker kommunens ansvar för avfallet (se t.ex. 6 § förordningen om producentansvar för läkemedel) så innebär ett frival att det inte längre finns möjlighet att lämna sådant avfall till kommunen inte.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

62 d §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om förutsättningarna för att efter frival återgå till att lämna det kommunala avfallet till kommunen eller den som kommunen anlitar.

Vad som avses med frival anges i 62 a §. Handläggning av anmälan om återgång görs inom ramen för tillsynen. Varje kommun utövar enligt 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över avfallshanteringen enligt 15 kap. Detta innebär att kommunfullmäktige får meddela föreskrifter enligt 27 kap. 1 § miljöbalken om avgifter för anmälan om frival och återgång.

Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

71 §

Paragrafen innehåller en upplysning om att Regeringskansliet fullgör de skyldigheter om information till Europeiska kommissionen som anges i artikel 7.2 i avfallsdirektivet.

En ändring görs som innebär att en det införs en bestämmelse som upplyser om att Regeringskansliet fullgör de skyldigheter om information till Europeiska kommissionen som anges i artikel 7.2 i avfallsdirektivet. Enligt artikel 7.2 i avfallsdirektivet ska en medlemsstat utan dröjsmål anmäla fall där medlemsstaten betraktar avfall som farligt avfall om det, trots att det inte tas upp som farligt i förteckningen över avfall, har minst en av de egenskaper som avses i bilaga III. Förteckningen över avfall finns i kommissionens beslut 2000/532.

Den nuvarande bestämmelsen om Naturvårdsverkets skyldighet att informera kommissionen flyttas till 71 a §.

Övervägandena finns i avsnitt 18.3.

71 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldighet för Naturvårdsverket att lämna information till Europeiska kommissionen.

Ändringen i *punkt 1* innebär att Naturvårdsverkets skyldighet att informera kommissionen begränsas till den information som ska lämnas enligt artikel 7.3 i avfallsdirektivet. Enligt den bestämmelsen ska en medlemsstat lämna information till kommissionen om när den väljer att betrakta en viss typ av avfall som icke-farligt avfall. Skyldigheten att förse kommissionen med information enligt artikel 7.2 om avfall som betraktas som farligt avfall trots att det inte ingår i kommissionens förteckning över farligt avfall, kommer i fortsättningen fullgöras av Regeringskansliet (se 71 §).

Övervägandena finns i avsnitt 18.3.

71 b §

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om att Naturvårdsverket ska rapportera till Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 37 i avfallsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

72 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för Försvarsmakten att meddela föreskrifter om undantag från 15 kap. miljöbalken och avfallsförordningen om hur avfall ska hanteras inom Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk och Försvarets radioanstalt.

En ändring görs som innebär att begränsningen till hushållsavfall och farligt avfall tas bort. Detta innebär att föreskrifter får meddelas om allt avfall. Övriga ändringar är endast språkliga.

Övervägandena finns i avsnitt 20.3.

74 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för kommunerna att meddela föreskrifter om vissa aspekter av avfallshantering och om skyldighet att lämna uppgifter.

En ändring görs som innebär att kommunen får meddela föreskrifter om skyldighet för den som bedriver en yrkesmässig verksamhet inom kommunen att lämna uppgifter om annat avfall än sådant avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken i stället för om annat avfall än hushållsavfall. Denna ändring är en följd av ändringen i 15 kap. 3 § miljöbalken. Förklaringen av hushållsavfall i 15 kap. 3 § miljöbalken har ersatts med en förklaring av kommunalt avfall. Det görs även en språklig ändring som innebär att uttrycket ge upphov till avfall ersätter uttrycket producera avfall. Vad som avses med avfallsproducent anges i 15 kap. 4 § miljöbalken.

75 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för kommuner att meddela föreskrifter om hanteringen av det avfall som kommunen ansvarar för.

En ändring görs som innebär att kommunen får meddela föreskrifter om hanteringen av det avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken i stället för om hanteringen av hushållsavfall. Denna ändring är en följd av ändringen i 15 kap. 3 § miljöbalken. Förklaringen av hushållsavfall i 15 kap. 3 § miljöbalken har ersatts med en förklaring av kommunalt avfall. I 15 kap. 20 § anges vilket avfall som kommunen ansvarar för.

77 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om vad den kommunala renhållningsordningens avfallsplan ska innehålla och om skyldighet för kommuner att lämna information. Ändringen genomför delvis artikel 9.1 i avfallsdirektivet.

Föreskriftsrätten utökas till att även avse en skyldighet för kommunerna att lämna information till hushållen om avfallsförebyggande åtgärder (*punkt 2 a*). Bemyndigandet kan användas för att meddela föreskrifter om att kommunerna ska informera hushållen om hur de kan förebygga avfall.

I 15 kap. 2 § miljöbalken anges vad som avses med avfallsförebyggande åtgärder.

Övervägandena finns i avsnitt 15.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om utformningen av länsstyrelsens sammanställning av avfallsplaner och om underrättelseskyldighet för kommunerna.

En ändring görs som innebär att möjligheten att meddela föreskrifter utökas så att den även omfattar föreskrifter om skyldighet för kommunerna att underrätta Naturvårdsverket om avfallsförebyggande åtgärder (*punkt 2 a*). Övriga ändringar är redaktionella.

Övervägandena finns i avsnitt 15.

Bilaga 2

Bilagan innehåller en icke uttömmande förteckning över återvinningsförfaranden. Ändringarna genomför motsvarande koder i bilaga II till avfallsdirektivet.

Med anledning av att den nuvarande termen hushållsavfall i miljöbalken ersätts av kommunalt avfall görs en motsvarande ändring i bilagan. Ändringen innebär att ordalydelsen i R 1 överensstämmer med den i avfallsdirektivet. Kommunalt avfall förklaras i 15 kap. 3 § miljöbalken.

De ändringar som görs i R 3–R 5 motsvarar de ändringar som har gjorts i bilaga II till avfallsdirektivet genom direktivet om ändring av avfallsdirektivet. Det införs även punktuppställningar i R 3 och R 5.

Övervägandena finns i avsnitt 7 och 20.1.

Bilaga 4

Bilagan innehåller en förteckning över olika typer av avfall. Bilagan används för att klassificera avfall.

En ändring görs i 15 01 som innebär att det anges att förpackningar även omfattar kommunalt förpackningsavfall som anges i 20 01 som har samlats in separat. Detta är en följd av den ändring som görs i 20.

En ändring görs i 20 som innebär att namnet på detta kapitel ändras från Hushållsavfall och liknande handels-, industri- och institutionsavfall (även separat insamlade fraktioner) till Kommunalt avfall (hushållsavfall och liknande handels-, industri- och institutionsavfall) även separat insamlade fraktioner. Vad som avses med kommunalt avfall anges i 15 kap. 3 § miljöbalken. Vad som avses med samla in separat anges i 5 §.

En ändring görs som innebär att namnet på underkapitlet 20 03 ändras från Annat hushållsavfall och liknande handels-, industri- och institutionsavfall än det som anges i 20 01 och 20 02 till Annat kommunalt avfall än det som anges i 20 01 och 20 02.

En ändring görs som innebär att namnet på avfallstypen 20 03 01 ändras från Blandat avfall till Blandat kommunalt avfall.

En ändring görs som innebär att namnet på avfallstypen 20 03 99 ändras från Annat avfall än det som anges i 20 03 01–20 03 07 till Annat *kommunalt* avfall än det som anges i 20 03 01–20 03 07.

23.6 Förslaget till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338)

6 kap.

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om anmälningsskyldighet. Ändringen genomför delvis artikel 11.1 fjärde stycket i avfallsdirektivet.

I *andra stycket* görs en ändring som innebär att paragrafens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta farligt avfall som uppkommer både vid rivnings- och vid byggåtgärder. Eftersom uttrycket farligt avfall inte förklaras i plan- och bygglagen eller miljöbalken så tas hänvisningen till dessa lagar bort. Vid tillämpning av denna paragraf avses med farligt avfall samma som i 3 § avfallsförordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

23.7 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2001:512) om deponering av avfall

2 §

I paragrafen anges vad som avses med vissa termer och uttryck i förordningen. Paragrafen genomför artikel 2 a i deponidirektivet.

Nya förklaringar införs genom hänvisningar till miljöbalken och avfallsförordningen. Dessutom tas förklaringen av hushållsavfall bort eftersom den termen inte längre används i miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

3 §

I paragrafen anges vad som i förordningen avses med biologiskt nedbrytbart avfall och flytande avfall. Paragrafen genomför artikel 2 m och 2 q i deponidirektivet.

Ändringen innebär att förklaringen av icke-farligt avfall flyttas till 2 §.

3 e §

Paragrafen, som är ny, innehåller de fullständiga namnen på vissa EU-rättsakter.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om förbud mot deponering av avfall. Ändringarna genomför artikel 5.3 f i deponidirektivet.

I *första stycket* anges vilken typ av avfall som inte får deponeras. Ändringarna i *punkterna 2 och 3* är endast redaktionella.

I de nya *punkterna 6 och 7* anges att det är förbjudet att deponera brännbart respektive organiskt avfall. Bestämmelserna förs över från nuvarande 9 och 10 §§.

I den nya *punkt 8* införs ett förbud mot att deponera avfall som har samlats in i syfte att förberedas för återanvändning eller materialåtervinning. Vad som avses med förberedelse för återanvändning och materialåtervinning framgår av 15 kap. 6 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 11.3.

9 §

I paragrafen finns ett undantag från deponeringsförbudet i 8 §.

Undantaget gäller metalliskt kvicksilver som är kvicksilveravfall enligt artikel 2 i förordning (EU) 2017/852. I den bestämmelsen definieras ”kvicksilveravfall” som ”metalliskt kvicksilver som betecknas som avfall i enlighet med artikel 3.1 i direktiv 2008/98/EG”. Definitionen av avfall i avfallsdirektivet genomförs i 15 kap. 1 § miljöbalken. Samma undantag finns i 8 § andra stycket i gällande rätt. Ändringen innebär att hänvisningen till förordningen uppdateras.

10 §

I paragrafen finns ett undantag från förbudet i 8 § 8, dvs. förbudet att deponera avfall som har samlats in i syfte att förberedas för återanvändning eller materialåtervinning. Paragrafen genomför artikel 5.3 f i deponidirektivet.

Undantaget avser avfall som har producerats vid behandling av separat insamlat avfall och för vilket deponering är den behandling som bäst skyddar människors hälsa och miljön vid en tillämpning av 15 kap. 10 § miljöbalken (den s.k. avfallshierarkin). Det kan t.ex. vara avfall som har samlats in för att förberedas för återanvändning eller materialåtervinning men där det efter förberedande behandling (t.ex. sortering) har visat sig olämpligt för detta. Det kan även vara avfall som utgörs av spill som har uppstått i den slutliga materialåtervinningsprocessen eller aska från energiåtervinning.

Övervägandena finns i avsnitt 11.3.

13 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att länsstyrelsen i det enskilda fallet får ge dispens från förbuden att deponera brännbart avfall och organiskt avfall (8 § 6 och 7). Den nuvarande bestämmelsen om bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter förs över till 13 a §. Ändringarna är redaktionella.

13 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om att Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om undantag från förbuden mot deponering av brännbart avfall och organiskt avfall (8 § 6 och 7) samt föreskrifter om förutsättningar för dispens från samma förbud. Bestämmelsen förs över från 13 §. Ändringarna är redaktionella.

15 §

Paragrafens innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela vissa föreskrifter om deponering.

Ändringen i *första stycket 1* är redaktionell. Direktivets fullständiga beteckning finns i 3 e §.

Bestämmelsen i nuvarande andra stycket flyttas till 15 a §. Bestämmelsen i nuvarande tredje stycket flyttas till 15 b §.

15 a §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om vad som får deponeras på deponier för inert avfall och deponier för icke-farligt avfall. Bestämmelsen motsvarar i sak tidigare 15 § andra stycket. Termen hushållsavfall ersätts av uttrycket kommunalt avfall. Ändringen beror på att en definition av uttrycket kommunalt avfall har införts i artikel 2 a i deponidirektivet. Termen hushållsavfall definieras emellertid inte i unionsrätten.

Den nuvarande bestämmelsen i första stycket flyttas till 15 c §. Den nuvarande bestämmelsen i andra stycket flyttas till 15 d §. Den nuvarande bestämmelsen i tredje stycket flyttas till 15 e §.

15 b §

Paragrafen, som är ny, innehåller ett förbud mot att späda ut eller blanda avfall enbart i syfte att uppfylla förutsättningar för att få deponeras. Bestämmelsen förs över från nuvarande 15 § tredje stycket.

15 c §

Paragrafen, som är ny, innehåller en möjlighet för tillsynsmyndigheten att ge dispens från föreskrifter om gränsvärden som har meddelats med stöd av 15 §. Bestämmelsen förs över från nuvarande 15 a § första stycket.

15 d §

Paragrafen, som är ny, innehåller ett krav att tillsynsmyndigheten ska rapportera till Naturvårdsverket hur många dispenser som har getts varje år. Bestämmelsen förs med en redaktionell ändring över från nuvarande 15 a § andra stycket.

15 e §

Paragrafen, som är ny, innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om förutsättningar för dispenser enligt 15 c § och rapportering enligt 15 d §. Bestämmelsen förs över från nuvarande 15 a § tredje stycket men har fått en ny lydelse. Ingen ändring i sak är avsedd.

29 §

I paragrafen finns bestämmelser om registerföring och en skyldighet för verksamhetsutövare att lämna ut information på begäran av Naturvårdsverket.

Ändringen innebär att termen hushållsavfall ersätts av uttrycket kommunalt avfall. Det är en följd av att termen hushållsavfall i 15 kap. 3 § miljöbalken ersätts av uttrycket kommunalt avfall. Termen hushållsavfall och uttrycket kommunalt avfall är närliggande. Båda omfattar avfall från hushåll och jämförligt avfall från annan verksamhet. Uttrycket kommunalt avfall kommer dock inte att omfatta hushållens avloppsslam och inte heller något bygg- och rivningsavfall. Ändringen i paragrafen kommer dock inte

att innebära någon förändring i praktiken. Den ändrade förklaringen kommer inte att påverka vilket avfall som kommunen har ansvar för att transportera bort och således heller inte påverka vilka uppgifter som verksamhetsutövaren ska föra in i registret (se vidare kommentaren till 15 kap. 3 och 20 §§ miljöbalken).

En ändring görs som innebär att uttrycket av kommunen eller den kommunen anlitar ersätter uttrycket genom kommunens försorg. Detta är en språklig ändring och ingen ändring i sak är avsedd.

Övriga ändringar i paragrafen är redaktionella.

23.8 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2004:1205) om handel med utsläppsrätter

Bilaga 2

Bilagan innehåller beskrivningar av verksamheter med utsläpp av växthusgaser.

En ändring görs i *anvisning 4* om tillståndets omfattning när tröskelvärdet har överskridits. Ändringen innebär att termen hushållsavfall ersätts av uttrycket kommunalt avfall. Vad som avses med kommunalt avfall anges i 15 kap. 3 § miljöbalken.

23.9 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar

1 §

I paragrafen regleras vad som avses med olika termer och uttryck som används i förordningen.

Ett tillägg görs som innebär att det anges att med materialåtervinna avfall avses detsamma som i 15 kap. miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt Materialutnyttjande respektive materialåtervinning.

11 §

Paragrafen innehåller en upplysning om att mål för materialåtervinning finns i förordningen om producentansvar för förpackningar.

Termen materialutnyttjande ersätts av materialåtervinning. Enligt 1 § har materialåtervinning samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt Materialutnyttjande respektive materialåtervinning.

23.10 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer

1 §

I paragrafen anges med stöd av vilka bestämmelser som bestämmelserna i förordningen är meddelade.

Det görs ett tillägg med anledning av ändringen i 25 §.

25 §

Paragrafen innehåller bemyndiganden för Kemikalieinspektionen att meddela föreskrifter. Paragrafen genomför delvis artikel 9.1 i i avfallsdirektivet.

I *punkt 14*, som är ny, införs ett bemyndigande för Kemikalieinspektionen att meddela föreskrifter om skyldighet för leverantörer av varor att lämna uppgifter som avses i artikel 33.1 i Reach-förordningen till Echa.

I artikel 33.1 i Reach-förordningen föreskrivs en skyldighet för aktörer som levererar en vara till en industriell eller yrkesmässig användare eller en distributör att lämna viss information till mottagaren av varan. Den information som ska lämnas enligt artikel 33.1 i Reach-förordningen är tillräcklig information, som leverantören har tillgång till, för att varan ska kunna användas på ett säkert sätt. Som ett minimum ska information om ämnets namn lämnas. De föreskrifter som meddelas med stöd av punkten kan således avse en skyldighet för leverantörer av varor att lämna motsvarande information till Echa. Hänvisningen till artikel 33.1 i Reach-förordningen innebär vidare att föreskrifter om informationsskyldighet endast kan gälla i fråga om sådana varor som, i en koncentration om minst 0,1 viktprocent, innehåller ett ämne som uppfyller kriterierna i artikel 57 i Reach-förordningen och har identifierats i enlighet med förfarandet i artikel 59 i samma förordning. Det är alltså fråga om varor som innehåller ämnen som är konstaterat cancerframkallande, mutagena eller reproduktionstoxiska, ämnen som är hormonstörande eller kraftigt allergiframkallande eller ämnen som är svårnedbrytbara i miljön och som kan ansamlas i levande organismer.

Paragrafen genomför delvis artikel 9.1 i i avfallsdirektivet enligt vilken medlemsstaterna ska se till att alla leverantörer av en vara enligt definitionen i artikel 3.33 i Reach-förordningen tillhandahåller den information som avses i artikel 33.1 i den förordningen till Echa från och med den 5 januari 2021. Echa ska inrätta en databas för uppgifterna (artikel 9.2 i avfallsdirektivet). Kemikalieinspektionen kan, med stöd av bemyndigandet, meddela föreskrifter om på vilket sätt uppgifterna ska lämnas.

Kraven på uppgiftslämnande i nationell lagstiftning måste överensstämma med de uppgifter som efterfrågas i Echas databas. De föreskrifter som Kemikalieinspektionen tar fram med stöd av punkten ska därför spegla gränssnittet i databasen och avse de leverantörer som Echa förutsätter ska lämna uppgifterna.

Kemikaliemyndigheten kan även föreskriva om vid vilken tidpunkt uppgifterna ska lämnas. Av artikel 9.1 i i avfallsdirektivet direktivet

framgår att skyldigheten att lämna information till Echa ska börja gälla den 5 januari 2021. Det framgår dock inte vad som ska gälla i fråga om varor som släpps ut på marknaden första gången efter det datumet. En rimlig tolkning av artikel 33.1 i Reach-förordningen är att informationen ska lämnas senast i samband med den första leveransen av varan, eftersom syftet med bestämmelsen, att möjliggöra en säker användning av varan, annars inte kan uppnås. Echa har inte getts något mandat att bestämma när informationen senast ska lämnas i fråga om sådana varor. Echa kan dock lämna rekommendationer i frågan. För att artikel 9.1 i ska tillämpas på ett enhetligt sätt inom EU bör de föreskrifter som meddelas överensstämma med de eventuella rekommendationer som Echa kan ge i fråga om tidpunkten för lämnande av informationen.

Övervägandena finns i avsnitt 10.

23.11 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier

10 §

Paragrafen tydliggör förhållandet mellan bestämmelserna i förordningen och bestämmelserna om kommunens ansvar enligt miljöbalken.

En språklig ändring görs som innebär att uttrycket återvinning och bortskaffande ersätts av behandling. Vad som avses med behandla avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken. Vidare ersätts hushållsavfall av avfall. Denna ändring är en följd av den ändring som görs i 15 kap. 3 och 20 §§ miljöbalken.

23.12 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel

6 §

Paragrafen tydliggör förhållandet mellan bestämmelserna i förordningen och bestämmelserna om kommunens ansvar enligt miljöbalken.

En språklig ändring görs som innebär att uttrycket återvinning och bortskaffande ersätts av behandling. Vad som avses med behandla avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken. Vidare ersätts hushållsavfall av avfall. Denna ändring är en följd av den ändring som görs i 15 kap. 3 och 20 §§ miljöbalken.

23.13 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall

2 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att med avfall och kommunalt avfall avses detsamma som i 15 kap. miljöbalken.

En ändring görs som innebär att termen hushållsavfall ersätts av uttrycket kommunalt avfall. Ändringen är en följd av ändringen i 15 kap. 3 § miljöbalken.

3 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att angivna termer och uttryck har samma betydelse som i avfallsförordningen.

Ett tillägg görs som innebär att uttrycket icke-farligt avfall läggs till. Vad som avses med icke-farligt avfall anges i 3 § avfallsförordningen. Uttrycket icke-farligt avfall används i 104 § om ändring av en verksamhet. Ändringen i av termen spillolja i 9 § avfallsförordningen får betydelse vid tillämpningen av denna förordning.

6 §

Paragrafen innehåller en förklaring av termen förbränningsanläggning. Den genomför delvis artikel 46 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa förordningar).

En ändring görs i *punkt 4* som innebär att termen hushållsavfall ersätts av uttrycket kommunalt avfall. Ändringen är en följd av ändringen i 15 kap. 3 § miljöbalken och ändringen i bilaga 4 till avfallsförordningen.

23.14 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning

4 §

Paragrafen tydliggör förhållandet mellan bestämmelserna i förordningen och bestämmelserna om kommunens ansvar enligt miljöbalken.

I paragrafen görs följdändringar med anledning av ändringarna i 15 kap. 20 § miljöbalken, se författningskommentaren till den paragrafen.

11 §

I paragrafen anges vad som i denna förordning avses med förkortningarna av direktiv 2012/19/EU, förordning (EG) nr 1418/2007 respektive förordning (EG) nr 1418/2007. En ändring införs avseende direktiv 2012/19/EU, som ska gälla i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/849/EU.

12 §

I paragrafen anges vilka ord och uttryck som förklaras i andra författningar som är relevanta vid tillämpningen av denna förordning.

I *andra stycket*, som är nytt, införs en hänvisning till förklaringen av uttrycket samla in separat som finns i avfallsförordningen. Förklaringen av samla in separat i avfallsförordningen ersätter den nuvarande förklaringen i 15 § i denna förordning. Förklaringen i avfallsförordningen har i sak samma innebörd som den nuvarande förklaringen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

15 §

I paragrafen anges vad som avses med insamlingssystem.

Utöver redaktionella ändringar utgår förklaringen av uttrycket samla in separat ur denna bestämmelse. Den flyttas i stället till avfallsförordningen. En hänvisning till avfallsförordningen införs i 12 §.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

74 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak nuvarande lydelse med några tillägg. Den innehåller en hänvisning till tillämpliga bestämmelser om tillsyn.

I *andra stycket* införs en hänvisning till 2 kap. 31 §§ miljötillsynsförordningen. I den bestämmelsen utpekas kommunala nämnders tillsynsansvar.

23.15 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar

25, 49, 63 och 68 §§

Uttrycket materialutnyttjande ersätts av materialåtervinning. Ord och uttryck i denna förordning har samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken om inget annat anges (14 §). En förklaring av materialåtervinna avfall finns i 15 kap. 6 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 17.2.

1 §

I paragrafen anges syftet med förordningen.

En ändring görs som innebär att syftet med förordningen kompletteras med ett tillägg om att minskningen av förpackningsavfall även kan ske genom att förpackningar återanvänds (*punkt 1 c*). Enligt 14 § har ord och uttryck i förordningen samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken om inget annat anges. Vad som avses med återanvändning anges i 15 kap. 2 § miljöbalken.

Det görs även en ändring som innebär att uttrycket mål för materialutnyttjande ersätts av materialåtervinningsmålen. Materialåtervinna avfall förklaras i 15 kap. 6 § miljöbalken. Vad som avses med materialutnyttjande anges i nuvarande 11 § som upphör att gälla. Den huvudsakliga skillnaden mellan termerna materialutnyttjande och materialåtervinning är

att förklaringen av materialåtervinning utesluter upparbetning till material som ska användas som bränsle eller fyllmaterial.

Övervägandena finns i avsnitt 17.1 och avsnitt 17.2.

2 §

Paragrafen innehåller uppgift om med stöd av vilket bemyndigande paragraferna i förordningen är meddelade.

Paragrafen uppdateras med anledning av de ändringar som görs i förordningen.

3 §

Paragrafen innehåller en upplysning om att bestämmelser om kommunens ansvar för transport samt behandling av avfall finns i 15 kap. 20 § miljöbalken och om förhållandet mellan dessa bestämmelser och bestämmelserna i denna förordning.

En språklig ändring görs som innebär att uttrycket återvinning och bortskaffande ersätts av behandling. Vad som avses med behandla avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken. En ändring görs som innebär att hushållsavfall ersätts av avfall. Denna ändring är en följd av den ändring som görs i 15 kap. 3 § miljöbalken.

4 §

Paragrafen innehåller en upplysning om att bestämmelser om skyldighet att sortera ut förpackningsavfall från annat avfall vart man ska lämna det finns i avfallsförordningen.

En ändring görs som innebär att hänvisningen till 24 b § avfallsförordningen tas bort. Detta är en följdändring till den ändring som görs i avfallsförordningen och som innebär att 24 b § tas bort.

10 §

I paragrafen regleras vad som avses med olika termer och uttryck som används i förordningen.

En ändring görs som innebär att det anges vad som avses med *återanvändbar förpackning*. Denna ändring genomför artikel 3.2a i förpackningsdirektivet. Vad som avses med förpackning anges i 5 §. Uttrycket återanvändbar förpackning används i 71 och 73 §§.

En ändring görs som innebär att det anges vad som avses med *rotation* och *system för återanvändning av förpackningar*. Beskrivningen motsvarar med vissa språkliga ändringar definitionerna av rotation och system för återanvändning av förpackningar i artikel 1.1 f och g i kommissionens beslut av den 22 mars 2005 om fastställande av tabellformat för databas-systemet enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall, i dess lydelse enligt kommissionens genomförandebeslut (EU) 2019/665. Termen rotation används i uttrycket system för återanvändning av förpackningar. Uttrycket system för återanvändning av förpackningar används i en bestämmelse om skyldighet för den som direktivet ett system för återanvändning av förpackningar att anmäla detta till Naturvårdsverket (69 a §).

Övervägandena finns i avsnitt 7.

13 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller den fullständiga beteckningen på förpackningsdirektivet.

14 §

Paragrafen innehåller en hänvisning till förklaringar i andra författningar.

En ändring görs som innebär att även de förklaringar som gäller enligt avfallsförordningen har betydelse för tillämpningen av denna förordning. I 3 § avfallsförordningen finns en förklaring av uttrycket samla in separat. Detta uttryck används även i denna förordning (39 §). Även förklaringarna i avfallsförordningen av brännbart avfall (12 §), farligt avfall (15 §) och deponera (13 §) är relevanta vid tillämpningen av förevarande förordning.

16 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om beräkning av målen för materialåtervinning.

En ändring görs som innebär att bestämmelsen om hur målen ska beräknas ersätts med en bestämmelse om att beräkning av målen ska ske i enlighet med artikel 6a i förpackningsdirektivet. Vad som avses med materialåtervinna avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om mål för materialåtervinning i fråga om allt förpackningsavfall. Den genomför artikel 6.1 f och h i förpackningsdirektivet.

En ändring görs som innebär att uttrycket materialutnyttjande ersätts av materialåtervinning. Enligt 14 § har ord och uttryck i förordningen samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken om inget annat anges. En förklaring av uttrycket materialåtervinna avfall finns i 15 kap. 6 § miljöbalken.

En ändring görs som innebär att målet för tiden före den 1 januari 2020 utgår. Det införs ett skärpt mål som ska vara uppfyllt efter år 2029.

Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

18 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om mål för materialåtervinning i fråga om förpackningsavfall av papp, papper kartong och wellpapp. Den genomför artikel 6.1 g vi och 6.1 i vi i förpackningsdirektivet.

En ändring görs som innebär att uttrycket materialutnyttjande ersätts av materialåtervinning. Enligt 14 § har ord och uttryck i förordningen samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken om inget annat anges. En förklaring av materialåtervinna avfall finns i 15 kap. 6 § miljöbalken.

Målet för tiden före den 1 januari 2020 utgår.

Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

19 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om mål för materialåtervinning i fråga om förpackningsavfall av plast. Den genomför artikel 6.1 g i och 6.1 i i i förpackningsdirektivet.

En ändring görs som innebär att paragrafen delas in i två punkter.

Den *första punkten* innehåller mål för förpackningsavfall av plast som omfattas av retursystemsförordningen. Denna punkt motsvarar delvis nuvarande 20 §, som upphör att gälla.

Den *andra punkten* innehåller mål för allt förpackningsavfall av plast. I denna punkt ska även förpackningsavfall av plast som omfattas av retursystemsförordningen ingå. Det görs också en ändring som innebär att målet för tiden före den 1 januari 2020 utgår. Det införs ett skärpt mål för allt förpackningsavfall av plast som ska vara uppfyllt efter år 2029.

Det görs en ändring som innebär att uttrycket materialutnyttjande ersätts av materialåtervinning. Enligt 14 § har ord och uttryck i förordningen samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken om inget annat anges. En förklaring av materialåtervinna avfall finns i 15 kap. 6 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt Mål för materialåtervinning.

21 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om mål för materialåtervinning i fråga om förpackningsavfall av glas. Den genomför artikel 6.1 g v och 6.1 i v i förpackningsdirektivet.

Målet för tiden före den 1 januari 2020 utgår.

En ändring görs som innebär att uttrycket materialutnyttjande ersätts av materialåtervinning. Enligt 14 § har ord och uttryck i förordningen samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken om inget annat anges. En förklaring av materialåtervinna avfall finns i 15 kap. 6 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

22 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om mål för materialåtervinning i fråga om förpackningsavfall av järn. Den genomför artikel 6.1 g iii och 6.1 i iii i förpackningsdirektivet.

En ändring görs som innebär att uttrycket materialutnyttjande ersätts av materialåtervinning. Enligt 14 § har ord och uttryck i förordningen samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken om inget annat anges. En förklaring av materialåtervinna avfall finns i 15 kap. 6 § miljöbalken.

En ändring görs som innebär att målet i stället för förpackningsavfall av metall ska gälla förpackningsavfall av järn. En ändring görs som innebär att målet även ska gälla förpackningsavfall som är dryckesförpackningar. Det införs ett mål för förpackningsavfall av järn som ska gälla från det att förordningen träder i kraft och ett skärpt mål som ska gälla efter år 2029. Det görs en ändring som innebär att målet för tiden före den 1 januari 2020 utgår.

Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

23 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om mål för materialåtervinning i fråga om förpackningsavfall av aluminium. Paragrafen genomför artikel 6.1 g iv och 6.1 i iv i förpackningsdirektivet.

En ändring görs som innebär att paragrafen gäller förpackningsavfall av aluminium i stället för förpackningsavfall som är dryckesförpackningar av metall. Paragrafen delas in i två punkter.

Den *första punkten* innehåller mål för förpackningsavfall av aluminium som omfattas av retursystemsförordningen.

Den *andra punkten* innehåller mål för allt förpackningsavfall av aluminium. I denna punkt ska även förpackningsavfall av aluminium som omfattas av retursystemsförordningen ingå. Det införs ett mål för förpackningsavfall av aluminium som ska gälla från det att förordningen träder i kraft och ett skärpt mål som ska gälla efter år 2029.

Det görs en ändring som innebär att uttrycket materialutnyttjande ersätts av materialåtervinning. I 14 § anges att ord och uttryck i förordningen har samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken. Materialåtervinna avfall förklaras i 15 kap. 6 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

24 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om mål för materialåtervinning i fråga om förpackningsavfall av trä. Den genomför artikel 6.1 g ii och 6.1 i ii i förpackningsdirektivet.

En ändring görs som innebär att det nuvarande målet med en materialåtervinningsgrad om minst 15 procent ska gälla till och med år 2024. Därefter införs en successiv höjning som innebär att materialåtervinningsgraden ska vara minst 25 procent från och med år 2025 till och med år 2029 och minst 30 procent från och med år 2030.

En ändring görs som innebär att uttrycket materialutnyttjande ersätts av materialåtervinning. Enligt 14 § har ord och uttryck i förordningen samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken om inget annat anges. En förklaring av materialåtervinna avfall finns i 15 kap. 6 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

25 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att Naturvårdsverket ska föreslå ändamålsenliga åtgärder till regeringen om myndigheten bedömer att det finns risk för att materialåtervinningsmålen i förordningen inte nås i tid. Den genomför delvis artikel 6.1 i förpackningsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 17.4.

37 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav som ställs på producenten vid utformning av de förpackningar som producenten ansvarar för.

En ändring av rättelsekaraktär som innebär att ett utelämnat ”att” läggs till i inledningen av punktupställningen.

39 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en förpackning ska anses kunna återvinnas.

I *punkt 1* ersätts materialutnyttjande av materialåtervinning. Enligt 14 § har ord och uttryck i förordningen samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken om inget annat anges. En förklaring av materialåtervinna avfall finns i 15 kap. 6 § miljöbalken.

Ett nytt *andra stycke* införs där det anges att plastförpackningar som är nedbrytbara genom oxidation inte får anses vara biologiskt nedbrytbara. Detta innebär att de inte ska anses kunna återvinnas genom kompostering i enlighet med punkt 3. Detta tillägg genomför bilaga 2 punkten 3 led c och d till förpackningsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 17.2 och 17.5.

69 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller krav på att den som yrkesmässigt driver ett system för återanvändning av förpackningar ska anmäla detta till Naturvårdsverket. Exempel på sådana system kan vara system för återanvändning av lastpallar, lådor och kabeltrummor där förpackningar som inte är avfall samlas in för att användas igen.

Vad som avses med system för återanvändning av förpackning anges i 10 §.

Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

70 §

Paragrafen innehåller krav på att kommunen lämna viss information till hushåll.

En ändring görs i *första punkten* som innebär att hänvisningen till 24 b § avfallsförordningen tas bort. Detta är en följdändring till den ändring som görs i avfallsförordningen och som innebär att 24 b § tas bort.

En ändring görs i *fjärde punkten* som innebär att uttrycket materialutnyttjande ersätts av materialåtervinning. Ord och uttryck i denna förordning har samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken om inget annat anges (14 §). En förklaring av materialåtervinna avfall finns i 15 kap. 6 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 17.2.

71 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på att den som driver ett insamlingssystem ska lämna information. Tillägget i paragrafen genomför delvis artikel 5.1 i förpackningsdirektivet.

En ändring görs i *punkten 1* som innebär att hänvisningen till 24 b § avfallsförordningen tas bort. Detta är en följdändring till den ändring som görs i avfallsförordningen och som innebär att 24 b § tas bort.

Det görs en ändring i *punkterna 2 och 3* som innebär att termen materialutnyttjande byts till materialåtervinning. I 14 § anges att ord och uttryck i förordningen har samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken. Materialåtervinna avfall förklaras i 15 kap. 6 § miljöbalken som upparbeta avfall till nya ämnen eller föremål som inte ska användas som bränsle eller fyllnadsmaterial.

I nya *punkt 4* införs en bestämmelse om att den som driver ett insamlingssystem ska informera användare av förpackningar om fördelarna med en ökad återanvändning av förpackningar.

Enligt nya *punkt 5* ska den som driver ett insamlingssystem verka för att de producenter som låter förpackningar omfattas av systemet ökar andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden. Ändringen genomför delvis artikel 4.1 och 5.1 i förpackningsdirektivet.

Vad som avses med återanvändning anges i 15 kap. 2 § miljöbalken. Vad som avses med producent anges i 8 § och vad som avses med återanvändbar förpackning anges i 10 §.

Övervägandena finns i avsnitt 17.1 och i avsnitt 17.2.

74 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller en skyldighet för Naturvårdsverket att se till att det finns en databas om förpackningar och förpackningsavfall. Paragrafen genomför artikel 12.1 i förpackningsdirektivet.

Övervägandena finns i avsnitt 17.6.

23.16 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2018:1463) om producentansvar för returpapper

3 §

Paragrafen tydliggör förhållandet mellan bestämmelserna i förordningen och bestämmelserna om kommunens ansvar enligt miljöbalken.

En språklig ändring görs som innebär att uttrycket återvinning och bortskaffande ersätts av behandling. Vad som avses med behandla avfall anges i 15 kap. 6 § miljöbalken. En ändring görs som innebär att hushållsavfall byts till avfall. Denna ändring är en följd av den ändring som görs i 15 kap. 3 och 20 §§ miljöbalken.

4 §

Paragrafen innehåller en upplysning om att bestämmelser om skyldighet att sortera ut returpapper från annat avfall vart man ska lämna det finns i avfallsförordningen.

En ändring görs som innebär att hänvisningen till 24 d § avfallsförordningen tas bort. Detta är en följdändring till den ändring som görs i avfallsförordningen och som innebär att 24 d § tas bort.

34 §

Paragrafen innehåller krav på att kommunen lämna viss information till hushåll.

En ändring görs i *första punkten* som innebär att hänvisningen till 24 d § avfallsförordningen tas bort. Detta är en följdändring till den ändring som görs i avfallsförordningen och som innebär att 24 d § tas bort.